

**Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Katedra Asijských studií**

**Magisterská diplomová práce:
Předmoderní kontakt mezi korejskou konfederací Kaja
a
japonským státem v období jajoi a kofun**

**Markéta Zavoralová
Vedoucí práce: Mgr. Vít Ulman, Ph.D.**

Katedra Asijských studií, Univerzita Palackého v Olomouci

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a uvedla veškeré použité prameny a literaturu.

V Olomouci dne 08.05.2024

.....

podpis

Abstrakt: Tato práce se zabývá vztahy mezi korejskou konfederací Kaja a Japonskými ostrovy v období *jajoi* a *kofun*, které jsou provázány signifikantní kulturní výměnou. První část analyzuje historii, náboženské představy a archeologické nálezy týkající se Kaji, zatímco druhá část se zaměřuje na Japonsko a porovnává ho s Kajou. Rozdělení práce umožňuje hlouběji proniknout do specifik obou kultur a hledat jejich podobnosti a rozdíly. Poslední část se zabývá společnou historií a vzájemnými vlivy mezi oběma regiony, zahrnující migraci, obchodní centra a účast státu Jamato ve válečných konfliktech Tří království na Korejském poloostrově. Cílem práce je provést srovnávací analýzu hmotných pramenů a historických záznamů, aby přinesla lepší porozumění dynamiky vztahů mezi těmito národy.

Klíčová slova: Korea, konfederace Kaja, období Tří království, Japonsko, jajoi, kofun, Mimana Nihonfu, Päkče, Silla, Kogurjō

Abstract: This thesis deals with the relations linked by a significant cultural exchange between the Korean Gaya confederation and the Japanese islands during the Japanese *Yayoi* and *Kofun* periods. The first part analyzes the history, religious ideas, and archaeological findings related to Gaya. Meanwhile, the second part focuses on Japan and compares the two. By dividing the thesis into these parts, the study aims to foster a comprehensive understanding of both cultures and to look for their similarities and differences. The final section deals with the shared history and mutual influences between the two regions, including migration, trading centers, and the involvement of the Yamato state in conflicts on the Korean Peninsula during the Three Kingdoms period. The goal of this thesis is to perform a comparative analysis of material sources and historical records to bring a better understanding of the dynamics of relations between these nations.

Key words: Korea, Gaya Federation, The Three Kingdom period, Japan, Yayoi, Kofun, Mimana Nihonfu, Baekje, Silla, Goguryeo

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu této práce, Mgr. Vítu Ulmanovi, Ph.D. za ochotu a trpělivost. Dále děkuji Mgr. Štěpánce Horákové za pomoc s korejskou transkripcí a Mgr. Martině Jemelkové za pomoc s transkripcí pojmů z čínštiny.

Obsah

1. Úvod	8
2. Kaja.....	9
2.1. Historie.....	9
2.2. Víra a náboženství.....	17
2.2.1. Původní náboženské představy	19
2.2.2. Buddhismus.....	22
2.2.3. Konfucianismus.....	24
2.2.4. Taoismus	25
2.3. Archeologie.....	26
2.3.1. Hrobky a pohřbívání	26
2.3.1.1. Pohřbívání	26
2.3.1.2. Naleziště.....	30
2.3.2. Keramika	51
2.3.2.1. Úvod.....	51
2.3.2.2. Nádoby každodenní potřeby.....	55
2.3.2.3. Zvířecí vzory	58
2.3.2.3.1. Ptačí keramika	59
2.3.2.4. Figurativní a rituální keramika	60
2.3.3. Kovové předměty	62
2.3.3.1. Vojenská výbava	64
2.3.3.2. Koruny	69
2.3.3.3. Šperky	70
2.3.3.4. Rituální předměty.....	71
2.3.3.5. Zemědělské nástroje.....	74
3. Japonsko	75
3.1. Historie.....	75
3.1.1. Období <i>jajoi</i>	77
3.1.2. Období <i>kofun</i>	83
3.2. Víra a náboženství.....	93
3.2.1. Původní náboženské představy	93
3.2.2. Šintoismus.....	96
3.2.3. Konfucianismus	105
3.2.4. Buddhismus.....	105
3.3. Archeologie.....	106

3.3.1.	Hrobky a pohřbívání	107
3.3.1.1.	Pohřbívání.....	107
3.3.1.2.	Naleziště	111
3.3.2.	Keramika.....	126
3.3.2.1.	Úvod	126
3.3.2.2.	Nádoby každodenní potřeby	131
3.3.2.3.	Zvířecí vzory.....	132
3.3.2.4.	Figurativní a rituální keramika (<i>Haniwa</i>)	134
3.3.2.4.1.	<i>Haniwa</i> znázorňující osoby	136
3.3.2.4.2.	<i>Haniwa</i> znázorňující zvířata	137
3.3.2.4.3.	<i>Haniwa</i> znázorňující objekty a předměty.....	139
3.3.3.	Kovové předměty.....	141
3.3.3.1.	Vojenská výbava.....	144
3.3.3.2.	Šperky.....	151
3.3.3.3.	Rituální předměty	155
4.	Migrace a její vliv na Korejský poloostrov a Japonské ostrovy.....	162
5.	Závěr.....	175
6.	Anotace.....	177
7.	Seznam zdrojů	178
7.1.	Seznam literatury a písemných pramenů	178
7.2.	Seznam internetových zdrojů.....	183
7.3.	Ostatní zdroje	199
8.	Sezam příloh.....	200

Ediční poznámka

V textu se objevuje transkripce asijských jazyků (zejména korejštiny a japonštiny, místy však také čínštiny).

K transkripci korejštiny využívám Českou-vědeckou transkripci, pro přepis japonštiny Čekošiki rómadži a u čínštiny Standardní českou transkripci čínštiny.

Názvy zdrojů a internetové odkazy, ze kterých jsem čerpala transkripci nepodléhají a jsou ponechány v původní citační formě.

Pořadí jmen je uvedeno podle pořadí původních jazyků. Na prvním místě stojí jméno rodinné a za ním stojí jméno osobní. Pokud není v textu stanoveno jinak, všechny datace za jménem v závorce označují život osoby, nikoli její vládu.

V korejských názvech se objevují koncovky jako například „ri“ (vesnice), „guk“ (země, státní útvar), „gun“ (prefektura, okres), „dong“ (městský obvod), „gang“ (řeka), „san“ (hora), „do“ (provincie). V názvech geografických útvarů jsou tyto koncovky vypuštěny a nahrazeny odpovídajícím českým slovem, například „Naktonggang“ je formulováno jako „řeka Naktong“. U názvů konkrétních hrobek jsou však tyto koncovky pro úplnost názvu ponechány, i přes to, že jsou většinou pojmenované po těchto geografických útvarech.

Překlady z cizojazyčných textů jsou v bakalářské práci do češtiny přeloženy autorem práce.

1. Úvod

Korejsko-japonské vztahy jsou provázány dlouhou historií kulturní výměny a často i konfliktu. Od pradávných časů se Korejský poloostrov a Japonské ostrovy navzájem ovlivňovaly prostřednictvím obchodu, migrace a politických spojení. Nicméně, tato historie není bez kontroverze, ať už jde o japonskou expanzi do Koreje v minulosti, koloniální éru v 20. století, nebo rozpory ohledně dědictví a historických interpretací. Navzdory těmto obtížím nebyly vztahy mezi těmito zeměmi vždy negativní a historie jejich vztahů sahá až do 3. století př.n.l.

Hojný kontakt probíhal především v korejském období *Tři království* (57 př. n. l. – 668 n.l.), které časově koresponduje s japonskými obdobími *jajoi* (300 př.n.l. – 300 n.l.) a *kofun* (300 – 538). Na základě archeologických nálezů a vývinu společnosti lze soudit, že nejčastěji probíhal kontakt především mezi japonským ostrovem Kjúšú a korejskou konfederací Kaja, která je v sice v moderních zdrojích často přehlížena, avšak v minulosti hrála klíčovou roli.

Tato práce je rozdělena do tří hlavních částí. První se zaměřuje na Kaju, zkoumá její historii, náboženské představy a archeologické nálezy týkající se pohřbívání, keramiky a metalurgie. Druhá část je věnována Japonsku a podobně jako první část analyzuje historické, náboženské a archeologické aspekty tohoto období, s důrazem na porovnání s konfederací Kaja.

Rozdělení práce na části o Kaje a Japonsku umožňuje hlouběji proniknout do specifik těchto kultur a zároveň hledat podobnosti a rozdíly mezi nimi. Analýza hmotných pramenů, spolu s interpretací historických událostí a mýtů, přináší pohled na minulost obou regionů.

V poslední části se práce zaměřuje na společnou historii a vzájemné vlivy mezi Kajou a Japonskem. Zahrnuje témata migrace, obchodních center a zapojení státu Jamato do válečných konfliktů na korejském poloostrově. Diskutuje také o kontroverzních otázkách, jako je údajně japonské území na Korejském poloostrově, které mělo korespondovat právě s konfederací Kaja.

Cílem práce je nejen prozkoumat dostupné zdroje, ale také provést srovnávací analýzu hmotných pramenů a historických záznamů, abychom lépe porozuměli dynamice vztahů, které mezi sebou tyto národy utužovaly.

2. Kaja

2.1. Historie

Období *Tři království* bylo dobou, kdy na území Korejského poloostrova nahradily změřt národů, zřízení a konfederací tři velké, dobře rozvinuté státní útvary, ze kterých brzy vznikla království: Kogurjō (ležící v jižním Mandžusku), Päkče (v jihozápadní části Korejského poloostrova) a Silla (v jihovýchodní části Korejského poloostrova). Počátky těchto království jsou však poněkud nejasné. Tradiční data jejich založení, jak jsou zaznamenána v *Samguk sagi (Historický záznam o třech korejských královstvích)* jsou 53 př. n. l. pro království Silla, 37 př. n. l. pro Kogurjō a 18 př. n. l. pro Päkče, nicméně pouze u Kogurja je možné dohledat záznamy do časového období, které je někde poblíž jeho legendárního založení.

Kromě toho je samotný termín Tři království zavádějící, neboť na severu poloostrova se rozkládal stát Pujō (Existovalo severní Puk Pujō, východní Tong Pujō a jižní Pujō Sabisōng, což byla zřejmě část Päkče (Päkče se také nazývalo jako jižní Pujō). Severní Pujō údajně založil nebeský vládce a bůh Slunce *Hä Mosu*, který se později přesunul do východního Pujō. To bylo na příkaz *Nebeského vládce* založeno králem severního Puja - Hä Puruem, synem *Hä Mosu*. Stát Pujō existoval od druhého století před naším letopočtem do roku 494 našeho letopočtu v oblasti severní Koreje a jižního Mandžuska.¹⁾ a na jihu existovala řada malých států, které společně vytvořily volnou konfederaci známou jako Kaja.²⁾

Kaja bylo společenství států, které se nedokázaly vyvinout do jednotného království, nicméně utvořily federaci, ležící na jižním území Korejského poloostrova mezi Päkče a Sillou. Na východě tohoto státního útvaru protékala řeka Hwangsan, na jihozápadě byla/o čchanghä (zřejmě otevřená moře), na severovýchodě se tyčila hora Čiri a na severozápadě hora Kaja³⁾.

Státy Kaja se vyvinuly z části národů Pjōnhan, což bylo dvanáct malých kmenových společenství federace „Tři Han“ (kolektivní pojmenování Pjōnhan, Činhan a Mahan), které vytvořily Pjōnhanskou konfederaci⁴⁾ a obývaly úrodnou střední a dolní pánev Naktong a jihovýchodní pobřeží. Na základě archeologických pramenů a omezených písemných záznamů vědci identifikovali konec 3. století našeho letopočtu jako období přechodu

¹⁾ Irjōn, Löwensteinová, Zemánek, 2012. Str. 39

²⁾ Seth, 2016. Str. 27-28

³⁾ Irjōn, Löwensteinová, Zemánek, 2012. Str. 144

⁴⁾ Han, 2010, str. 138; Honcoopová, 2007, str. 50

z kultury Pjõnhan do kultury Kaja, přičemž zaznamenali rostoucí vojenskou aktivitu a měnící se pohřební zvyky.⁵ Z archeologického hlediska však založení Kaji již ve 2. století našeho letopočtu podporují důkazy odkryté v hrobce Jangdong-ri (#162) v Kimhã (dnešní provincie jižní Kjõngsang), ze které bylo vykopáno mnoho železných zbraní. Zdá se, že v tomto období započal jeden ze států s centrem kolem Kimhã (Kũmgwan Kaja) tvořit konfederaci spojováním okolních státek.⁶

Název Kaja pochází ze slova *gara*, což původně znamenalo „vesnice na úpatí hor a polí“, ale postupně se z něj stal název odkazující na tuto zemi.

Kaja (가야 - korejština; 加耶 - handža, 伽耶, 伽倻 - čínština) je též známá pod mnoha jinými názvy - *Karak* (가락; 駕洛, 迦落), *Kara* (가라; 加羅, 伽羅, 迦羅, 柯羅), *Karjang* (가랑; 加良) a *Kuja* (구야; 狗耶). Další je pak japonské označení *Mimana* (任那), které se v korejštině četlo jako *Imna* (임나).⁷

Existovalo šest (občas zmiňovaných pouze pět) hlavních volně konfederovaných zřízení (možná také městských států), které tvořily Kaju. Dvěma nejvýznamnějšími byly Pon Kaja (původní Kaja, známá také jako Kũmgwan Kaja), která se nacházela poblíž Kimhã. „Železná struska datovaná přinejmenším do prvního století před naším letopočtem svědčí o dlouhém významu této oblasti jako centra obchodu a průmyslu.“⁸ Druhou byla Tã Kaja, také Tã Karak (Velká Kaja / Velký Karak), nacházející se v oblasti dnešního Korjõngu, bohaté zemědělské půdě středního údolí řeky Naktong. Dalšími státy byly „Ara (Aja) Kaja ležící v oblasti nynějšího Hamanu, Korjõng Kaja, ležící v oblasti dnešního Hamnjõngu, Sõngsan Kaja, v oblastního dnešní Kjõngsanu nebo Pjõkčinu a So Kaja, v oblasti dnešního Korjõngu, podobně jako Tã Kaja⁹.

„V *Nárysu dějin Korjõ* se praví: V pátém roce éry *Tianfu*, v roce *kjõngdža* (940) se názvy Pěti Kaja změnilly. Nyní je první Kũmgwan (prefektura Kimhã), druhou Korjõng (dnešní okres Karihjõn), třetí Pihwa (dnešní Čchangnjõng, což je asi chybně Korjõng) a zbylé dvě jsou Ara a Sõngsan (Sõngsan je zřejmě Pjõkčín Kaja)¹⁰.

Protože Kaja nebyla schopna vytvořit jednotné království, pro každý stát uvnitř Kaji existuje několik jmen. Kromě již jmenovaných názvů se tak objevují například: *Panro*

⁵ Shin, 2000

⁶ Kim, 2005

⁷ Beckwith, 2009. Str. 105

⁸ Seth, 2016. Str 30

⁹ Irjõn, Löwensteinová, Zemánek, 2012. Str. 39

¹⁰ Tamtéž

(Korjŏng), *Pulsa* (Čchangnjŏng), *Tokro* (Ködže), *Mirimidong* (Miljang), *Kosunsi* (Čchangwŏn) a *Koja* (Kosŏng). Tato jména nebyla jmény, kterými státy Kaji nazývali její obyvatelé, ale jmény, která jim dali lidé ze Silly a pozdějšího Korja¹¹.

(Obr. 1: Kaja v raném období)¹²

¹¹ 가야사 정리. 역사이야기 - 가야사 정리. 2017. S&H 연구원. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: http://www.sorbon21.com/index.php?mid=history&listStyle=viewer&document_srl=56279.

¹² Kim, 2021. (b)

(Obr. 2: Kaja v pozdním období)¹³

V historických záznamech byla zmiňovaná také Imna Kaja. Objevila se například v příběhu *Dva sillští géniové Kangsu a Sol Čchong*, kdy Kangsuova rodina pocházela z Imna Kaji, ovšem po vstřebání Kaji (Sillou) rodina přesídlila právě do Silly.¹⁴

Počátky států Kaja jsou nejlépe známe z díla *Karakkukči / Karakkuki (Zápisky o státu Karak)*, z jedenáctého století. Záznam byl původně sepsán guvernérem Kūmgwanu, za vlády krále Mundžonga (1046 – 1083) v éře *daikang*.

„Poté, co byla stvořena Nebesa, země na tomto místě ještě neměla jméno a neexistovaly ani tituly vládců a úředníků. Tehdy tu bylo devět náčelníků - Adogan, Jōdogan, Pchidogan, Odogan, Jusugan, Junčchōngan, Sinčchōngan, Očchōngan a Singūgan. Ti vládli lidem, kterých bylo sedmdesát pět tisíc a žili ve sto domácnostech. Lidé se téměř stále zdržovali v horách a na polích a žili tam, kopali studny a pili, orali pole a jedli. V den *kjejok*, což je den posvátné koupele (rituální koupele jsou součástí exorcistních obřadů, které se konaly v den *sangsa*, kolem úplňku ve třetím a sedmém měsíci¹⁵), zaslechli jak se

13 Kim, 2021. (b)

14 Čöng, 2011. Str. 61

15 Irjōn, Löwensteinová, Zemánek, 2012. Str. 167

z návrší *Kudžibong* (Želví pahorek, pojmenován podle tvaru jako když na sobě leží deset želv¹⁶) u Kimhä ozval podivný hlas, kterému náčelníci devíti vesnic odpověděli. Hlas jim nakázal, aby za zpěvu *kudžiga* (želví písně) kopali na vrcholku pahorku, načež budou moci přivítat svého krále.

Stařešinové učinili, jak jim hlas nakázal a po chvíli se z nebes spustila skříňka s šesti zlatými vejci, ze kterých se vyklubalo šest chlapců. Každý z nich se stal vládcem jednoho z malých státeků Kaja.¹⁷

V mýtu o založení Kaji se objevují prvky typické pro korejské zakladatelské mýty, a to vládce přicházející z nebes a zlatá vejce. Dle mýtu založil Sillu bojovník Pak Hjökköse, který se narodil z božského vejce, které se sneslo na zemi na bílém koni. V mýtech o založení státu Kaja i království Silla se tedy objevují zlatá vejce, které byly seslány přímo z nebes. Objevují se však také mýty, ve kterých vejce snese člověk. Například v mýtu o Ko Čumongovi, mýtickém zakladateli Kogurja, který byl synem *Hä Mosu* (boha Slunce) a *Juhwy* (dcery *Habäka*, boha řeky), snesla vejce (ze kterého se Ko Čumong narodil) z levého podpaží.

Podobnou postavou je Tchalhä, předek klanu *Sök* z dynastie Silla. Tchalhä se narodil z vejce, které snesla jeho lidská matka. Dalším, trošku odlišným, příkladem je pak mýtus o Aldžim, legendárním zakladateli klanu *Kim ze Silly*. V tomto mýtu je použit obraz zlaté schránky, ve které Aldži jako nemluvně sestupuje z nebes.¹⁸

Motiv vejce mělo navíc zajisté původ ve slunečním kultu, protože ve staré korejštině neslo slovo *al* (알), tedy vejce, význam Slunce.¹⁹

„Jeden z nich rostl (princ) den ze dne a za deset dní měl devět *čchök* (1 *čchök* = 30.3 cm) jako yinský *Tianyi* (král Tang) ... Za prvního úplňku toho měsíce jej posadili na trůn, a protože se objevil ve světě jako první, pojmenovali ho Suro, také *Surŭng* (jeho posmrtný titul). Zemi dali název Tã Karak, také se jí říká země Kaja (*Kajaguk*)...V prvním měsíci roku *kjemjo* ve druhém roce své vlády (rok 43) král pravil: „Mám v úmyslu postavit hlavní město.“ A navštívil *sindappchjŏng* (tento název „nové území pro pole“ se odedávna používá tam, kde bylo staré opuštěné území znovu obděláno), který ležel na jih od prozatímního paláce. Prohlédl hory ze všech světových stran a řekl úředníkům: „Tato země je malá jako list vodního pepřovníku, ale pěkná a zajímavá pro šestnáct *arhatů* (Buddhovi

¹⁶ Irjŏn, Löwensteinová, Zemánek, 2012. Str. 143

¹⁷ Čöng, 2011. Str. 32

¹⁸ Culture Focus. 2022. CEFIA - Center for International Affairs. CEFIA Newsletter Vol.213. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.aks.ac.kr/cefia/webzine/2204/focus_eng.html.

¹⁹ Štěníčková, 2017. Str. 34

nejctnostnější žáci) jako místo k usídlení. Navíc je to místo, kde 1 činí 3 a 3 činí 7 (Jedná se o věštění na základě topografických rysů krajiny. Voda (1) vytváří dřevo (3) a ty společně oheň (7).), což je pro sedm svatých (sedm hlavních Buddha minulosti; šest mýtických Buddha minulosti a jeden historický Buddha) nejpříhodnější. Zde se usídlíme a budeme uskutečňovat své záměry, k tomu je to dobré místo.“ Poté vyměřil plochu o 1 500 krocích kolem dokola pro vnější opevnění, královský palác, několik síní a úředních budov a našel místo pro sklady. Pak se vrátil do svého paláce. Dvacátého dne toho měsíce začali stavět pevnost a desátého dne třetího měsíce byly práce hotovy. Palác a budovy pro vládu a k užití rolníkům se stavěly od desátého měsíce téhož roku a byly dokončeny ve druhém měsíci roku *kapsin* (rok 44).“²⁰

V části o založení hlavního města se objevuje mnoho zmínek o buddhismu. Jako doba, ve které byl buddhismus uveden do Koreje se však označuje 4. století n.l. Není tedy jisté, zda je tento mýtus ovlivněn pozdější dobou, ve které byl sepsán, a ve které byl již buddhismus jedním ze státních náboženství nebo zda se v oblasti Kaja objevoval tak brzy.

„Založení hlavního města je zde popsáno poprvé, včetně osobní přítomnosti krále, jeho hledání vhodného místa, vyměřování a rozmístění budov; není jisté, zda autor popisuje běžnou praxi, nebo zda jde o konkrétní a jedinečný případ.“²¹

Po nějaké době, když král stále ještě neměl manželku se mu úředníci pokusili vybrat správnou choť. Král Suro je však zastavil, neboť je nebeský syn, který byl na zem seslán z nějakého důvodu, a tak se i jeho žena objeví ve správný čas. A jednou se skutečně u pobřeží objevily lodě, které z velké dálky přivezly princeznu. „Jsem princezna z Ajódhja (korejsky *Ajutcha* - významné místo v Košálsku), rodovým jménem Hō, vlastním Hwangok a je mi šestnáct let. Letošního roku v pátém měsíci mi sdělili otec-král s matkou-královnou, že se jim zdál sen, ve kterém jim *Nebeský vládce* vyjevil, že král země *Karakkuk* Suro sestoupil z Nebes a nastoupil na trůn a žádal (*Nebeský vládce*), aby mu poslali princeznu, kterou by pojal za svou nevěstu. I po pobuzení jim jeho slova zněla v uších a poslali mne sem.“ Král Suro pojal princeznu za svou královnou a společně vládli zemi přes sto padesát let. V té době nestály v zemi *hädong* (slovo *hädong* znamená „na východ od Parhä“ a v minulosti se používalo k označení k označení „naší země“) žádné kláštery a lidé této země ještě nepřijali *Učení soch a obrazů* (buddhismu).“²²

²⁰ Irjōn, Löwensteinová, Zemánek, 2012. Str. 144

²¹ Irjōn, Löwensteinová, Zemánek, 2012. Str. 168

²² Irjōn, Löwensteinová, Zemánek, 2012. Str. 146

Princezna tedy zřejmě přispěla k hojnému šíření buddhismu, protože na palubě jedné z lodí přivezla kamennou stúpu (buddhistická stavba, která je symbolem klidu a míru) *Pchasa*. Má se však za to, že spojení se státem *Ajutcha* bylo pozdějším doplňkem připojeným za účelem navázání spojení s buddhismem, velmi pravděpodobně v době, kdy byl v Sille postaven chrám *Wanghusa* (왕후사) (*wanghu* znamená královna choť). Rozporem je zde také fakt, že se zmínky o buddhismu objevují ještě v době, než princezna do Koreje vůbec dorazila.

Existují určitá vodítka ohledně náboženského života v Kaje, které přinášejí artefakty získané z hrobek. Mnoho keramických nádob obsahuje zbytky potravin, které byly zřejmě přinášeny jako oběť bohům a duchům, což vede k přesvědčení, že se v Kaje hojně vyskytoval šamanismus. Některé příklady královských korun navíc napodobují stromy a parohy, což opět naznačuje jejich spojení se šamanismem, potažmo animismem. Nástěnná malba v jedné hrobce má navíc typické motivy, které lze vidět v buddhistickém umění, jako jsou lotosové listy a mraky²³. Jak již bylo zmíněno, i přes to, že je buddhismus zmiňován již při stavbě hlavního města, není jasné, zda se buddhismus v zemi objevoval již dříve a uchytil se teprve po údajném příjezdu indické princezny nebo zda princezna toto „nové“ náboženství přivezla a rozšířila.

Základem hospodářství byl (námořní) obchod, zejména obchod se železem. V jižní oblasti Korejského poloostrova se vyskytovaly železné doly, kde probíhala těžba a od 3. století př. n. l. se zde železo také zpracovávalo na nástroje a zbraně k výměně. Je známo, že se uskutečňoval dálkový obchod s japonskými ostrovy a Čínou, a také v rámci Korejského poloostrova. Některé artefakty však naznačují vztahy se vzdálenějšími oblastmi, což mohl být jeden z důvodů, proč se manželkou krále Sura stala právě indická žena.

Na území Kaji se pěstovala široká škála plodin, včetně rýže, prosa, ječmene, pšenice a luštěnin. Kromě toho zvířecí kosti získané z archeologických výzkumů odhalily přítomnost domestikovaných psů, prasat, skotu, koní a kuřat spolu s divokými jeleny, srnci a kanci.²⁴

Kaja měla také osobitou kulturu, která měla značný vliv na své sousedy, jak dokládá její keramika, která se stala základem jak keramiky z království Silla, tak japonské

²³ Cartwright, Mark. Gaya. 2016. World History Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/Gaya/>.

²⁴ Kim, 2021. (b)

sue nebo dlouhý strunný nástroj typu citery s 12–16 strunami, který je stále jedním z nejoblíbenějších korejských hudebních nástrojů - *kajagŭm*.²⁵

V průběhu existence Kaji jí vládlo deset panovníků. Tito panovníci zřejmě vládli v Kŭmgwan Kaje, která byla jakýmsi centrem této konfederace.

„Prvním králem byl legendární zakladatel Suro (수로왕), který si jako rodové jméno vybral Kim, neboť vyšel ze zlatého vejce. Jeho synem a nástupcem byl Kōdŭng (거등왕). Následoval Mapchum (마품왕), Kōdžŭlmi / Kōdžilmi, také známý jako Kŭmmul (거질미왕), Isipchum (이시품왕), Čwadži, také známý jako Kim Čŭl (좌지왕), Čchŭhŭi (취희왕), Čildži (질지왕), který dal vystavit klášter *Wanghusa* na místě, kde se poprvé setkali král zakladatel a jeho žena, aby se mohl modlit za královnino štěstí na onom světě, Kjōmdži (겸지왕) a poslední Kuhjōng (구형왕) - 521 – 532.“²⁶

Dochovaly se však také záznamy o šesti králích, kteří vládli v Tā Kaja: Idžinasi (이진아시왕), Kŭmnim (금림왕), Hadži (하지왕), Kasil (가실왕), Inö (이뇌왕), Tosöldži (도설지왕)²⁷.

I přes to, že byla Kaja v období *Tří království* významným centrem kultury a obchodu, brzy zanikla. Ambiciózní dobovačné války zahájené panovníky ze Silly během 6. století vedly k tomu, že se Kaja stále více podrobovala tomuto silnému království.

„V devátém měsíci roku *imo*, ve druhém roce éry *Baoding* (562) sebral dvacátý čtvrtý sillský král Činhŭng armádu a zaútočil na *Karakkuk*. Král (Tosöldži) sám vedl vojsko do boje. Ale armáda nepřátel byla příliš veliká a bojovat se s ní nedalo. A tak král poslal svého bratra Tchaldžiho, aby se usadil v původní zemi, a s princem a s vnukem Čoldžigongem a dalšími se podrobil a odešel do Silly.“²⁸

Zatímco kolaps Tā Kaji znamenal skutečný konec této konfederace, její elity hrály klíčovou roli ve vývoji kultury Silly a v konečném sjednocení Tří království. Ku příkladu Kim Jusin, sillský generál, který se ukázal jako jedna z klíčových postav sjednocení, byl údajně přímým potomkem krále Sura.

²⁵ Čōng, 2011. Str. 149; Seth, 2016. Str. 30

²⁶ Irjōn, Löwensteinová, Zemánek, 2012. Str. 155

²⁷ Shin, 2021. Str. 45

²⁸ Irjōn, Löwensteinová, Zemánek, 2012. Str. 155

Objevují se nesrovnalosti s datacemi a počítáním trvání státu, což vyplývá z toho, že států Karak bylo několik a každý zanikl jindy. Od nástupu krále Sura v roce *imdžin*, osmnáctém roce éry *Jianwu* dynastie východních Hanů (42), do posledního roku *imdža* krále Kuhjōnga počítáme 490 let, což vychází na zánik Kaji v roce 532.²⁹ Propočty se však týkají zániku „malých“ Kaja podrobených dříve, rok 562 je pak rokem zániku Tã Kaja.³⁰

2.2. Víra a náboženství

Pokud jde o víru a ideologii, byly státy Kaja podobné okolním třem královstvím. V raných dobách se objevují prvky šamanismu, totemismu a animismu. „Díky své poloze napříč třemi velkými kulturami, čínskou, japonskou a poněkud opomíjenou, nicméně rozsáhlou oblastí mandžusko-tunguzských etnik, sloužila Korea odedávna jako místo prolínání nejrůznějších tradic.“³¹

Tradiční korejská společnost neměla potřebu definovat tak abstraktní pojem jako je náboženství, a tak se jeho korejské ekvivalenty pro popis duchovního diskursu používají až do moderní doby. Staré prameny z období *Tři království* popisují tři učení *samgjo* (buddhismus, taoismus a konfucianismus). Původní korejské tradice, které existovaly před příchodem cizích vlivů, často neměly žádná oficiální označení a byly popisovány spíše jako rituály či zvyky. Vedle velkých náboženských systémů existovalo mnoho praktik, jako například tradiční čínská *geomantie*.³²

Hlavní korejská náboženství této doby (konfucianismus, buddhismus, taoismus a šamanismus) se dají rozlišovat díky jejich odlišným pohledům na určité otázky, například na posmrtný život a duši. Konfucianismus mluví o energii člověka, která se po několik generací účastní obětí předků a pak se rozptýlí. Buddhismus uvádí složitější koncepci převtělování a pekla; taoismus se této otázce vyhýbá a usiluje o nesmrtelnost pro jednotlivce. Korejský pak šamanismus zahrnuje víru v existenci mnoha duchů, se kterými šamani komunikují jako prostředníci.³³

Absence profesionálních kněžských tříd a variabilita institucionalizace náboženské praxe v Koreji vedly v náboženském životě k flexibilitě a toleranci. Buddhismus měl jen málo kléru a většina rituálů byla vykonávána úředník; v rodinné sféře konfuciánský literát

²⁹ Irjōn, Löwensteinová, Zemánek, 2012. Str. 155

³⁰ Irjōn, Löwensteinová, Zemánek, 2012. Str. 168

³¹ Glomb, Löwensteinová, 2014. Str. 7

³² Glomb, Löwensteinová, 2014. Str. 8

³³ Glomb, Löwensteinová, 2014. Str. 11

řídil rituály jako svatby a pohřby. Šamanistická praxe nebyla příliš organizovaná a mimo dědičnou linii se mohli stát šamanem jednotlivci posedlí duchem, jehož mluvčími se stávali a jehož projevy nemohli příliš ovlivňovat.³⁴

„Kompetence jednotlivých náboženských tradic se v historických obdobích značně lišily a jednotlivé sféry náboženského života v rovině státu, obce, rodiny a individua je přijímaly nebo zavrhovaly podle aktuálních potřeb. Buddhistické modlitby za ochranu či štěstí státu mohly být substituovány konfuciánskými a rovněž tak i zádušní oběti v klášteře mohly být nahrazeny obřady v domácí svatyni, přičemž základní půdorys náboženského života a potřeb zůstal v tradiční společnosti relativně stabilní.“³⁵

Během období Tří království byla původní náboženství na Korejském poloostrově postupně vytlačována šířícím se buddhismem, který se stal oficiálním náboženstvím v jednotlivých královstvích (Kogurjō v roce 372, Päkče v roce 384, Silla v roce 536). Avšak tato změna neznamenalala úplný zánik původních náboženských tradic. Buddhismus absorboval některé prvky, a mnoho kultů a praktik přežilo v lidovém náboženství a v šamanské praxi. Šamanismus byl vedle lokálních kultů jednou z tradičních součástí korejské religiozity.³⁶

V období *Tří království* je Kaja zemí s nejméně písemnými záznamy, avšak o některých praktikách lze mnoho zjistit ze *Záznamů o státě Karak* a jiných příběhů.

³⁴ Glomb, Löwensteinová, 2014. Str. 12

³⁵ Glomb, Löwensteinová, 2014. Str. 13

³⁶ Glomb, Löwensteinová, 2014. Str. 9

2.2.1. Původní náboženské představy

O náboženském přesvědčení raných dob existují pouze nepřímé důkazy jako jsou pohřební výbava nebo různé stavby (dolmeny, menhiry, hrobky, ...). Tradice pohřbu s obřadem a vkládání různých ozdob do hrobů naznačují určitou představu o posmrtném životě. Zdá se, že použití motivů koně, tygra a ptáka na bronzových předmětech odráží šamanistické náboženské přesvědčení podobné středoasijské jezdecké kultuře.³⁷

Tato středoasijská jezdecká kultura (Jezdecká kultura středoasijských nomádů byla zavedena do Koreje válečně založenými obyvateli Kogurja, kteří se vyvinuli z kmenů z Mandžuska.³⁸) praktikovala šamanismus.

Šaman, kterým může být muž nebo žena, je osoba, která působí jako prostředník mezi fyzickým a duchovním světem. Kontakt s duchovním světem může být uskutečněn prostřednictvím meditace nebo transu. Ačkoli nepochybně existovaly různé regionální variace středoasijského šamanismu, některá témata byla všudypřítomná, například motivy, jako je *strom života* nebo korálky ve tvaru čárky (v Koreji známé jako *kogok*, v Japonsku jako *magatama*).³⁹

Šamani byli také v Koreji často politici i náboženští vůdci, v důsledku čehož byli uctíváni během rituálů, a to i po smrti. Zdá se pravděpodobné, že pozůstatky osobních ozdob nalezených v mohylových hrobkách v Koreji i Japonsku jsou pozůstatky šamanistické náboženské tradice.⁴⁰

Většina šamanistických rituálů byla orientovaná v rámci rodinné struktury. V těchto rituálech je to především žena, kdo reprezentuje rodinu. Žena v rodině obvykle volá *tangol mudang*, rodinnou šamanku, aby provedla rituál jménem rodiny. Oběti duchům či bohům jsou v tomto rituálu poměrně jednoduché. Skládají se z vařené rýže, ovoce a ječmenného čaje. Obřad se skládá ze čtyř jednoduchých kroků. Jedná se o odstraňování nečistých duchů, uctívání duchů předků, čest domácím přízemním duchům a šíření darů do ducha.⁴¹ Existují také rituály prováděné mužskými šamany, kteří jsou známí pod několika jmény: *paksu*, *mugjök*, *hwarängi*, *jangdžung*. Všichni mužští šamani byli buď slepí od přírody, nebo z vlastní vůle. Často se také věří, že mužský šaman představuje exorcistu, zatímco šamanka představuje čarodějkou. Oba protějšky pak řeší podobné problémy, ovšem jejich metody jsou zcela odlišné. Šamanky se více zajímají o uklidnění duchů a jejich pobavení

³⁷ Grayson, 2002. Str. 14

³⁸ Haugen. 2010. Str. 16

³⁹ Haugen. 2010. Str. 15

⁴⁰ Haugen. 2010. Str. 19

⁴¹ Lee, 1973

prostřednictvím tance, hudby a obětí, zatímco šamani se obecně více zaobírají ovládním a prosazováním duchů silou slov (jedním z rituálů prováděných šamanem je čtení z posvátných textů). Šaman je schopen komunikovat s duchy prostřednictvím manter, síla šamanek naopak nespočívá ve slovech nýbrž v jejím extatickém transu, skrze který komunikuje s duchy a je schopna sdělit obsah jejich mysli prostřednictvím médií nebo metody věštění.⁴²

Jako první šamanka je označovaná princezna Bari, jejímž úkolem bylo utěšit a vysvobodit duše zesnulých. Princezna Bari se narodila jako sedmá dcera krále a královny a byla opuštěna, protože si její otec přál syna. Když ale královští rodiče onemocněli, vydala se na výpravu do podsvětí, aby jim přinesla vodu života. Dlouho prožívala nejrůznější útrapy podsvětí, ovšem nakonec vodu života přinesla a zachránila své rodiče. Později se znovuzrodila jako bohyně šamanů. Tento mýtus nespécifikuje konkrétní časové období nebo umístění. Místo toho je často považován za nadčasový a univerzální příběh. V příběhu se však objevuje Buddha i buddhistický koncept podsvětí, příběh tedy zřejmě vznikl později a původní šamani ho vůbec nemuseli znát.⁴³

Kromě toho se ženy v korejských i japonských mýtech objevovaly jako vládkyně samostatně nebo v páru s mužským protějškem. Toto zobrazení najdeme například v hrobce v Kogurju, kde jsou muž a žena zobrazeni jako pár bez náznaku, že muž je nadřazený ženě, což by mohlo naznačovat sdílenou vládu.⁴⁴

O duchovních vůdcích, víře nebo rituálech v před-buddhistickém Japonsku toho není mnoho známo, ale zdá se pravděpodobné, že stejně jako u jiných národů bez písemného systému nebyla vytvořena žádná představa o náboženské říši přísně oddělené od světské nebo politické. Zdá se však, že existují důkazy o šamanistickém náboženství podobném tomu v Koreji s vládkyněmi, které mohly vládnout samy nebo jako součást páru. Pokud lze věřit záznamům z knihy *Letopisy rodu Wej* byl jedním z nejranějších obrazů vládnutí na japonském souostroví zápis o legendární královně Himiko (Pimiko), která zřejmě byla šamankou.⁴⁵

Kromě praxe politických, a duchovních vládců obou pohlaví, lidé z Koreje i Japonska, v této době využívali při rituálech podobné předměty jako jsou bronzové

⁴² Lee, 1973

⁴³ Hong, Yoonhee. Return of Myth, Myth Resources, and the Contemporaneity of Mythology in Korea and China Today. 2022. International Journal of Korean History. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://ijkh.khistory.org/journal/view.php?number=565>.

⁴⁴ Haugen. 2010. Str. 21

⁴⁵ Haugen. 2010. Str. 23

artefakty, zejména zrcadla a zvonky, které jsou často připisovány šamanistickým obřadům.⁴⁶

Před sjednocením tří království byly obřady prováděny především na úrovni vesnice a převládala víra v místní a přírodní božstva. Slunce bylo od pradávna považováno za předmět uctívání, protože bylo jedním z nejdůležitějších přírodních prvků v tehdejší zemědělské společnosti. Tato víra uctívání Slunce však nesouvisela pouze s aspektem uctívání přírody, ale vyvinula se také v ideologii uctívání předků. V zakladatelském mýtu státu Kaja se objevují zlatá vejce (zlatá barva může zřejmě symbolizuje barvu Slunce, neboť v této době nebylo ještě dostatečně rozvinuté zpracování drahých kovů), která sestoupí z nebe, kde se nachází také uctívané Slunce.⁴⁷

V Koreji, kde většinu země tvoří hory, na nich bylo mnoho lidí závislých, takže se víra v horská božstva udržela po mnoho let, stejně jako uctívání hor samotných. Toto uctívání hor spolu s uctíváním dalších přírodních objektů, jako zmiňované Slunce nebo také stromy, bylo součástí náboženského světa Kaji. Kromě toho byly některé hory místo sestupu otce zakladatele (zakladatel Koreje Tangun na hoře Pektu, zlatá vejce králů Kaja na Želvím pahorku a jiné) nebo posvátné místo pro založení národa. Po zavedení buddhismu se tato víra sloučila s buddhistickým myšlením a vyvinula se v dobově uznávané lidové náboženství.

Kromě toho se předpokládá, že mezi obyvateli žijícími v pobřežních oblastech (tedy také v některých částech konfederace Kaja) a na ostrovech byla široce rozšířená náboženská víra v různé druhy draků.⁴⁸ Draky a fénixe můžeme najít například na mečích z Kaji a Päkče, což tento předpoklad podporuje.

Šamanský vliv lze vidět též v původní víře v nejvyššího nebeského ducha zvaného korejsky *Hanŭnim* (하느님) a v nebeské duchy, kteří vykonávají jeho vůli. Starobylost víry v nejvyšší bytost naznačují například zmínky o tomto velkém bohu v základních mýtech o korejských kmenových státech. Navíc byly všechny hlavní rituály různých skupin adresovány v první řadě *Pánu nebes* a týkaly se aspektů zemědělského cyklu.⁴⁹

⁴⁶ Haugen, 2010. Str. 23

⁴⁷ 가야의 신앙과 풍속 - 태양신앙. 우리역사넷. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: http://contents.history.go.kr/mobile/nh/view.do?levelId=nh_007_0100_0020_0020_0020.

⁴⁸ 가야의 신앙과 풍속 - 산악신앙. 우리역사넷. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: http://contents.history.go.kr/mobile/nh/view.do?levelId=nh_007_0100_0020_0020_0030#ftid_852.

⁴⁹ Grayson, 2002. Str. 19

Například ve státě Pujō se v prosinci slavily velké slavnosti zvané *jōnggo* (영고). Při těchto slavnostech se zkoumaly praskliny v kopytě obětovaného vola, aby se předpověděla budoucnost.

V Kogurju se zase slavil sklizňový obřad zvaný *tongmāngdže* (동맹제), který se slavil během desátého lunárního měsíce. Při tomto svátku ctili ducha zvaného *Susin*, symbolickou mužskou reprodukční sílu. Dále na jih kmeny Han (předchůdci Päkče, Kaji i Silly) slavily dva hlavní svátky, jeden pro jarní sázení obilí (v pátém lunárním měsíci) a jeden pro sklizeň (v desátém lunárním měsíci).⁵⁰

Obřady *surinnal* (수릿날), též známý jako *tano* (단오), a *sangdal* (상달) se konaly u oltářů vztyčených na vrcholcích hor nebo v posvátných hájích zvaných *sodo* (*Sodo* byl posvátný háj, označený zvonem a bubnem zavěšeným na tyči, aby symbolizoval přítomnost božských bytostí. Kromě funkce, kterou tyto háje plnily jako místo konání velkých obřadů, nabízely uprchlíkům také ochranu. Zločinec nebo jiná osoba prchající před nepřítelem mohli požádat o azyl na svatých místech jako je právě *sodo*. Také zakladatelské mýty jsou často spojovány s určitým klanovým *sodo*.⁵¹). Obřadníky těchto obřadů byli muži zvaní *čchōngun* (천군), kteří byli buď panovníky svého kmene nebo členové vládnoucí rodiny.⁵²

Název slavnosti *surinnal* obsahuje slovo *suri* (수리) neboli orel (jak bylo již zmíněno, ptáci mají pro šamanismus a původní korejské náboženství silný symbolismus). Kromě těchto velkých obřadů pořádal každý z klanů a kmenů obřady na počest předků a udržoval svatyně, aby uchoval jejich památku.⁵³

2.2.2. Buddhismus

Ačkoli se většinou uvádí, že buddhismus formálně vstoupil do Koreje až v druhé polovině 4. století, existuje důvod předpokládat, že již před touto dobou v Koreji existovala určitá přítomnost buddhismu. Kniha *Životy významných mnichů*, napsaná za dynastie *Liang* kolem roku 519, zmiňuje skutečnost, že čínský mnich Č‘Tun (314 – 366 n.l.) v první

⁵⁰ Grayson, 2002. Str. 19

⁵¹ Grayson, 2002. Str. 20

⁵² Tamtéž

⁵³ Tamtéž

polovině čtvrtého století vedl korespondenci s mnichem z Kogurja (i přes to, že v Kogurju byl buddhismus oficiálně přijat až v roce 372).⁵⁴

Bližší informace o zavedení buddhismu v Kaje nejsou jasné, i přes to, že okolní tři země za sebou zanechávají poměrně jasné záznamy.

V oblasti Kaji nejsou žádné chrámy, které by mohly s jistotou prohlašovat svůj původ, existují však různá vodítka dokazující existenci buddhismu v Kaje. Kromě již zmíněného příběhu o založení hlavního města a manželce krále Sura se jedná o komorovou hrobku Koari (zřejmě poslední postavenou hrobku v oblasti Tä Kaja⁵⁵) v okolí města Korjöng, ve které se nachází nástěnná malba, naprosto nepodobná ostatním hrobkám v této oblasti. Nástěnná malba obsahuje barevné lotosové květy s buddhistickým motivem.⁵⁶ Tato malba dokazuje, že buddhismus byl v Tä Kaja představen přinejmenším v poslední fázi její existence.

(Obr. 3: Kresba lotusu na stropě hrobky Koari)⁵⁷

⁵⁴ Grayson, 2002. Str. 24

⁵⁵ Kim, 2021. (c)

⁵⁶ Grayson, 2002. Str. 29

⁵⁷ 김성문 기자 겸. 살아 있는 대가야. 2023. 코리아프라임뉴스. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.koreaprimenews.com/news/articleView.html?idxno=2039>.

2.2.3. Konfucianismus

Období *Tří království* je obecně chápáno jako období založené na buddhistické ideologii, ovšem ve skutečnosti byl konfucianismus zaveden mnohem dříve a tvořil součást kultury tohoto období.

Projevem konfuciánské ideologie byla například pravidla při stavbě paláce. Když byl stavěn palác, musel být jednoduchý a skromný, hliněné schody byly dlouhé jen tři stopy a stavěl se mimo zemědělskou sezónu. Dalším příkladem může být zakladatelský mýtus o Tangunovi, ve kterém se objevují základní konfuciánské vztahy (otec / syn - král nebes *Hwanin* a jeho syn *Hwanung* (otec Tanguna), vládce / poddaný - *Hwanung* a nebeská družina / korejský lid, manžel / manželka - *Hwanung* a *Ungnjo* (medvědice, která se stala člověkem, matka Tanguna).

Má se za to, že důvodem, proč byl konfucianismus snadno přijímán před buddhismem, byl ten, že jak čínský konfucianismus, tak staré korejské myšlení měly stejnou identitu klást lidstvo jako základ a zdůrazňovat současný svět.⁵⁸

Ve čtvrtém století království Kogurjō a Pekče počaly vstřebávat čínskou kulturu a mimo jiné také konfucianismus. Přijetí konfucianismu však neznamenalo, že se tato království stala konfuciánskými společnostmi, ovšem pouze to, že přijaly určité konfuciánské vlivy, které byly kulturní povahy. Když mluvíme o konfuciánském vlivu, můžeme obecně mluvit o třech způsobech, jak konfucianismus ovlivnil korejskou kulturu: kulturní vliv (umění, literatura, vzdělání, filozofie, přijetí čínského písma), politický vliv (přerod vládnoucí vrstvy v mužsky orientovanou) a sociální vliv (restrukturalizace společnosti, změny mravů, hodnot a sociálních vztahů).⁵⁹

Ačkoli přesný rozsah vlivu konfucianismu v této době není zcela znám, je možné, že koncepty jako respekt k autoritám, rodová poslušnost a důraz na vzdělání byly přítomny a mohly ovlivňovat společenský život a strukturu moci v Kaje. Archeologické a historické důkazy naznačují, že vliv konfucianismu se stal výraznějším v Koreji až v následujících obdobích.

⁵⁸ 문헌에 보이는 가야의 종교 - 유교. 우리역사넷. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: http://contents.history.go.kr/mobile/nh/view.do?levelId=nh_007_0100_0020_0010_0020#ftid_841).

⁵⁹ Grayson, 2002. Str. 49

2.2.4. Taoismus

Taoismus v Koreji nikdy neexistoval jako organizovaný náboženský orgán nebo jako samostatná filozofická škola, avšak taoistický filozofický systém měl důležitý nepřímý vliv na korejské myšlení, například symbol Jin a jang a čtyři z osmi hlavních trigramů tvořící prvky vlajky Korejské republiky.⁶⁰

Je těžké pochopit realitu zavedení taoismu v Kaje, neboť neexistuje dost záznamů. V *Karakkuki* je však příběh o taoistickém kouzlu, ve kterém se král Suro převlékl za orla nebo jestřába, když soupeřil o trůn s Tchalhäm (čtvrtým králem Silly, který žil v období 57 – 80 př.n.l.) a příběh, podle kterého žil král Suro 157 let, což je v souladu s taoistickou teorií nesmrtnosti.⁶¹

Koncept přeměňování (především vnitřního) je v taoismu důležitým faktorem, přičemž přeměňování lidského těla má údajně napomoci k dosažení nesmrtnosti. Možností, jak se přeměnit je několik ovšem k přeměňování ve zvířata byl nejjednodušší šamanský proces, při kterém šamana (člověka s šamanskými vlohami) posedl duch daného zvířete. Informace o zmiňovaném konkrétním kouzlu se v knize *Samguk Jusa* neobjevují, je tedy možné, že se jedná pouze o taoistický vliv smíšený se šamanistickými praktikami.

„Přestože taoismus nikdy nedosáhl podstatného vlivu na státní úrovni, jako tomu bylo v Číně, jeho jednotlivé složky se staly nedílnou součástí korejského duchovního života; nesmrtelní figurovali v lidovém panteonu, literáti se věnovali studiu *Tao Te t'ingu* a *Čuang-c'* a nemalá část se jich pokoušela osvojit si vnitřní a nebo vnější alchymii. Toto však bylo na oficiální rovině odmítáno jakožto falešná umění a pověry.“⁶² Dále se jako projev taoismu našly semena broskví umístěné ve velkém množství v různých hrobkách v Kaje. V taoismu byly totiž broskve symbolem věčného života, tudíž lidé broskve ukládali i do hrobů, aby zemřelým přáli věčný život v posmrtném životě.⁶³

⁶⁰ Grayson, 2002. Str. 51

⁶¹ 문헌에 보이는 가야의 종교 - 도교. 우리역사넷. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: http://contents.history.go.kr/mobile/nh/view.do?levelId=nh_007_0100_0020_0010_0030.

⁶² Glomb, Löwensteinová, 2014. Str. 10

⁶³ 가야. 나무위키. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://namu.wiki/w/가야>.

2.3. Archeologie

Archeologické průzkumy nalezišť v Kaje odhalily velké množství artefaktů, hrobek a jiných pozůstatků, které pomáhají osvětlit různé aspekty tehdejší společnosti, včetně politického uspořádání, ekonomických aktivit, náboženského přesvědčení a sociální struktury.

Vzhledem ke skutečnosti, že písemných záznamů o konfederaci Kaja je k dispozici jen málo, jako hlavní zdroje informací slouží tyto četné archeologické nálezy – především hrobky a jejich výbava.

2.3.1. Hrobky a pohřbívání

2.3.1.1. Pohřbívání

Ve starověkých hrobech byly nalezeny nejen předměty používané zesnulými během života, ale také rituální předměty speciálně vytvořené jakožto pohřební výbava. Tento pohřební zvyk pochází z víry, že mrtvý bude i nadále žít stejným životem, jako když byl naživu. Právě proto se často zabíjela také hospodářská zvířata, která se pohřbívala se zesnulým (běžně se jednalo o míšence koně a buvola nebo koně samotného). Do hrobů se též přidávala rituální keramika ve tvaru koní (též spojená s koňským totemismem), kachen a jiných zvířat.

Starověký korejský folklór vypráví o praxi *indžu*: rituálních lidských obětech, kdy byly oběti pohřbeny pod základy budov, aby se zajistilo, že stavby budou vysoké a budou stát dlouho (zřejmě identické s japonským zvykem *hitobašira*).⁶⁴

Vyprávění o *indžu* začíná výskytem krize ve vesnické komunitě nebo incidentu, který vyžaduje řešení naléhavého problému. Nastávají situace, kdy je nutné postavit hrad, aby se zabránilo postupným invazím cizích nepřátel, nebo postavit přehradu, aby se předešlo škodám v důsledku povodní nebo sucha. Objevují se také požadavky na stavební práce jako je stavba nádrží, rybníků nebo mostů. Zatímco však tyto rozsáhlé inženýrské a stavební práce probíhají, dochází opakovaně k frustraci a selhání, jako je zřícení staveb. Lidé se proto rozhodnou zeptat kolemjdoucího mnicha, jak problém vyřešit, a mnich odpovídá, že musí pohřbít živé. Vesničané tak vyberou obětního beránka a povětšinou

⁶⁴ 인주설화(人柱說話). 한국민족문화대백과사전. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://encykorea.aks.ac.kr/Article/E0047038>.

obětují buď dítě nebo pannu. Po dostavění hradu či nábřeží se však v obci opakovaně děly špatné věci nebo pokračoval nářek a lítost lidí, kteří neunesli vinu nad mrtvými oběťmi.⁶⁵

V ruinách Tã Kaja objevili vědci také důkazy o praktikování *sundžangu*, obětním zabíjení a následných pohřbech v královských hrobkách. Mezi oběti patřila různorodá skupina lidí, od sedmiletých nebo osmiletých dětí po starší lidi, kteří mají zřejmě plnit různé úkoly, které by král v posmrtném životě potřeboval (například vojáci, pomocníci, kuchaři, farmáři, řemeslníci, rybáři, dokonce ošetřovatel králových koní). Byly identifikovány různé vztahy, včetně sourozenců, párů, rodičů a potomků. O tom, zda byly oběti nuceny čelit smrti, se diskutuje. Mohly existovat faktory, které mohly člověka motivovat k volbě smrti, jako je zajištění trvalého blahobytu pro zbývající rodinu.⁶⁶

Lidské oběti jako součást pohřbů byly v Kaje více rozšířené než v jiných oblastech.⁶⁷

Existuje více případů, kdy jsou jako oběti vybrána zvířata než lidé, ovšem v příbězích jsou obětováni spíše lidé, neboť situace vyžaduje tu nejušlechtilejší oběť. Ze společenského hlediska jsou ti, kteří jsou vybráni k oběti, nejmladšími nebo nejcitlivějšími živými bytostmi.⁶⁸ Například v Japonsku se objevuje myšlenka, že děti jsou stále napůl ve světě božstev. Je možné, že se podobná myšlenka objevovala také v Koreji, a i proto byly děti vhodnými kandidáty pro tyto obětní praktiky.

Dle některých archeologických názorů je možné, že tyto příběhy jsou přeci jen založeny na pravdě a tyto obětiny se vkládali také do staveb hrobů panovníků nebo národních hrdinů.

Od dob Kočosonu existuje pohřební zvyk pohřbívat společně s mrtvými také žijící (Pokud zemře osoba patřící k vládnoucí vrstvě skupiny, je spolu s nimi pohřbena osoba z nižší třídy, ať už dobrovolně nebo povinně. Zdá se, že tento zvyk pochází z myšlenky posmrtného života, ve kterém se normální život opakuje i poté, co zemřelý zemře. Proto, když králové nebo šlechtici zemřeli, jejich konkubíny, poddaní nebo otroci byli pohřbeni společně.⁶⁹). Tento zvyk byl známý v Pujö i Kaje a podle *Stručné historie předmoderní*

⁶⁵ 인주설화(人柱說話). 한국민족문화대백과사전. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://encykorea.aks.ac.kr/Article/E0047038>.

⁶⁶ [Visual History of Korea] Gaya Kingdom of Korea with Formidable Culture and Enduring Legacy. 2022. The Korea Herald. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.koreaherald.com/view.php?ud=20220707000788>.

⁶⁷ Kim, 2021. (c)

⁶⁸ 인주설화(人柱說話). 한국민족문화대백과사전. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://encykorea.aks.ac.kr/Article/E0047038>.

⁶⁹ 순장풍속. 우리역사넷. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: http://contents.history.go.kr/mobile/nh/view.do?levelId=nh_007_0100_0020_0030_0010_0020.

Koreje od autora Michaela J. Seta se v době, kdy se v roce 668 dostala k moci Silla, docházelo také v blízkých oblastech k četným lidským obětem. Nicméně, dříve než v sousedních zemích, Kogurjō oficiálně zakázalo pohřbívání lidských obětí (v polovině 3. století).⁷⁰

Kromě obřadních předmětů se do hrobů také vkládalo peří, aby mohli mrtví vzlétnout.⁷¹ Tento pohřební zvyk byl prominentní nejen ve státech Kaji, ale na celém poloostrově.

V mohyle Čisandong bylo objeveno velké množství zachovalých předmětů: zlaté a bronzové ozdoby ve tvaru ptačích křídel připevněných na kloboucích vládnoucí třídy, zlaté a stříbrné náušnice s ozdobami ve tvaru srdce zavěšené na tenkých řetízcích, brnění, přilby a zdobený postroj. Dále byl zjištěn proces stavby, což poskytuje důležitá data pro studium pohřební kultury Tā Kaji. Poprvé bylo mezi vykopanými hrobkami jasně zaznamenáno, že hlavní pohřební místnost (možná celá hrobka zemřelého) a vedlejší pohřební hrobka či místnost byly vytvořeny v různých časech. Tento fakt naznačuje, že byli pravděpodobně nejprve pohřbeni jedinci s nižším společenským postavením, následováni osobní stráží a teprve poté jejich manželkami.⁷²

K nejstarším pohřbům v jednoduchých dřevěných konstrukcích docházely v jihozápadní části Korejského poloostrova v 4. – 2. století př.n.l.⁷³

Dřevěné hrobky se v Kaje začaly stavět koncem 2. století n.l. v dnešní oblasti Jōngnam (Kjōngsang). Klenba byla provedena z dřevěných prken v obdélníkové jámě a tělo bylo do klenby uloženo s pohřebními předměty. V průběhu čtvrtého století se v hrobkách začal stavět vlastní prostor k ukládání pohřebních předmětů a k pohřbívání obětí.⁷⁴

V období Tří království se tradice pohřbů v dřevěných rakvích rozšířila do Kaji i do království Silla a Pākče. Ve většině případů se pohřbívalo na úrovni, kam svítilo slunce, která byla předběžně pokrytá několika vrstvami oblázků. Na oblázky byla položena

⁷⁰ Katz, Brigit. Fifth-Century Remains May Be Evidence of Human Sacrifice in Ancient Korea. 2017. Smithsonian Magazine. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.smithsonianmag.com/smart-news/5th-century-remains-may-be-evidence-human-sacrifice-ancient-korea-180963344/>.

⁷¹ 장례 풍속 - 부장 풍속. 우리역사넷. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: http://contents.history.go.kr/mobile/nh/view.do?levelId=nh_007_0100_0020_0030_0010#ftid_856.

⁷² 김영신 . 무덤으로 보는 전성기 대가야의 장례문화. 2017. 한국문화홍보서비스. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.kocis.go.kr/koreanet/view.do?seq=7449&page=1&pageSize=10&photoPageSize=6&totalCount=0&searchType=&searchText=&cateCode=>.

⁷³ Gnezdilova; Nesterkina; Solovyeva; Solovyev, 2020

⁷⁴ Gimhae Gaya Theme Park. Doprovodný panel: Wooden Vault Tombs of Gaya. Navštíveno: 17. ledna 2023.

dřevěná rakev s tělem zesnulého a schránka s náhrobkem. Pohřební komora byla nejprve postavena nad rakví, pak byla zhotovena kamenná mohyla, na kterou se přidala zemina.⁷⁵

Zhruba od 3. století do konce 5. století se pohřební zvyky rozvinuly a začaly se objevovat pohřby ve velkých kameninových nádobách. Jednalo se o nádobu ze dvou půlek, kdy každá byla velká přibližně 1 m, do které se uzavřelo tělo zemřelého. Nad tyto nádoby se pak postavila mohyla, o průměru více než 30 m a vysoká přes 5 m.⁷⁶

Počínaje 5. stoletím se začaly stavět mohylové hrobky různých velikostí, které přiblížím v další kapitole. Obvykle se pod vyvýšeným kruhovým valem nacházelo několik mělkých podpravoúhlých jam. Zesnulí zde byli pohřbíváni v rakvích z velkých dřevěných desek. Prostor mezi stěnami jámy a rakví byl vyplněn kameny.⁷⁷ V některých případech byl zemřelý natolik důležitý, že pro něj byla vystavena hlavní větší hrobka, kolem které byly vybudovány menší jámové hroby.⁷⁸

V hrobce krále Murjōnga a jeho manželky (5. – 6. století našeho letopočtu), byly nalezeny dřevěné rakve vyrobené z japonské pinie (stejný typ stromu byl používán jako hlavní materiál pro rakve v Japonsku). Předpokládá se, že tyto rakve byly vyrobeny v Japonsku a poté byly dovezeny do Koreje.⁷⁹

Objevují se také pohřební komory vyložené dřevem, které byly hloubeny na hřebeni kopce či hory. Tyto komory obsahovaly bohatou škálu pohřebního zboží včetně zbroje, vybavení pro koně a zahraničních pokladů. V těchto hrobech se objevovaly také lidské oběti.

Mohylové hrobky s náspy byly jedním z nejběžnějších typů pohřbů v Kaje.

⁷⁵ Gnezdilova; Nesterkina; Solovyeva; Solovyev, 2020

⁷⁶ Rha, 2006. Str. 32

⁷⁷ Gnezdilova; Nesterkina; Solovyeva; Solovyev, 2020

⁷⁸ Rhee, 2022. Str. 116

⁷⁹ Tamtéž

2.3.1.2. Naleziště

V následující kapitole představím nejvýznamnější hrobky a naleziště, které byly objeveny na území Kaji. Jedná se především o hrobky vládnoucí vrstvy jednotlivých zemí uvnitř konfederace. První je hrobka legendárního zakladatele, krále Sura, dále se jedná o seskupení mohyl na sedmi významných pohřebištích a posledním zmíněným objektem je pohřebiště Jangdong-ri, které sice spadá pod kulturní dědictví Silly, ovšem mnoho místních nálezů pochází z Kaji a odráží povahu obchodního zboží, které putovalo také do Japonska.

Namnŭng, hrobka krále Sura, která se nachází ve městě Kimhã, má průměr 22 metrů a výšku 6 metrů. Před ní se nachází náhrobek, náhrobní oltář a kamenné sochy válečníků a literátů. Po stranách k mohyle vedou sochy koní, ovcí a tygrů. Na pozemku se také nachází jiné budovy včetně svatyní a stavby ukrývající kamenný památník s nápisy o úspěších zesnulého - *sindopigak* (신도비각). Na hlavní bráně hrobky je vyryta dvojice ryb otočených proti sobě a mezi nimi bílá kamenná pagoda. Motiv dvojice ryb je běžný v Indii a zřejmě odkazuje na královu manželku. Podle *Karakkuki* král Suro zemřel ve věku 158 let v roce 199 n. l.⁸⁰

V roce 1580 guvernér provincie Jŏngnam tuto královskou hrobku rozsáhle opravil a nařídil postavit kamenný oltář, kamennou plošinu a náhrobní mohyly. V roce 1878 pak král Kodžong udělil hrobce jméno *Sungsŏndžŏn* (송선전) a byla renovována tak, jak ji můžeme vidět dnes. Rodový rituál, který je zde konaný každé jaro a podzim byl navíc označen jako nehmotné kulturní dědictví.⁸¹

Na bývalém území konfederace Kaja se nachází sedm předních pohřebišť, a to mohyla Täsŏng-dong, mohyla Marisan, mohyla Okčŏn, mohyla Čisan-dong, mohyla Songhak-dong a mohylové komplexy Jugok-ri a Turak-ri a Kjŏ-dong Songhjŏn-dong.

Těchto sedm pohřebišť sloužilo jako místo odpočinku nejvyšších představitelů jednotlivých státek uvnitř konfederace. Všechny mohyly se nachází na vyvýšeném terénu v centru dnešní městské části a jsou domovem hustě seskupených hrobek budovaných po dlouhou dobu⁸².

⁸⁰ Gimhae Gaya Theme Park. Doprovodný panel: Tomb of King Suro. Navštíveno: 17. ledna 2023.

⁸¹ Tamtéž

⁸² Gaya Tumuli. 2023. UNESCO World Heritage Centre. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/1666/>.

Mohyla Täsöng-dong je pojmenována podle čtvrti, ve které se nachází: Täsöng v Kimhä v provincii jižní Kjöngsang. V této mohyle jsou uložena těla členů vládnoucí třídy Kümngwan Kaja a jejich vznik je datován mezi prvním a pátým stoletím. Mohyla Täsöng-dong ilustruje ranou formu pohřebních praktik charakteristických pro civilizaci Kaja.

Díky využití námořního obchodu přes záliv Kimhä se Kümngwan Kaja stala nejsilnější mocností v konfederaci Kaja, a to již během raného období (1. – 4. století). Členové její vládnoucí třídy, včetně těch nejmocnějších, byli pohřbeni právě v mohyle Täsöng-dong.

Nejprve probíhal jednoduchý pohřeb v dřevěné rakvi, který se později vyvinul v pohřeb v dřevěné pohřební místnosti a až poté v pohřeb v kamenné pohřební místnosti. Pohřby v dřevěných rakvích probíhaly na plochých oblastech kolem kopcovité části. Až od druhé poloviny 2. století se v horních částech pahorkatiny začaly budovat dřevěné pohřební místnosti.

Stavby mohyl Täsöngdong skončily ve druhé polovině 5. století po výstavbě pohřebních kamenných místností na jižním úpatí kopcovité oblasti. To odpovídá historickým záznamům, podle kterých Kümngwan Kaja v roce 532 padla a tuto oblast počala spravovat Silla. Mezi druhou polovinou 5. století a pádem Kaji se v této oblasti další hrobky nestavěly.

Keramika nalezená v pohřebních místnostech zahrnuje tři druhy kajské keramiky: mísy na podstavcích, podstavce na nádoby a nádoby s dlouhým hrdlem.

Nalezly se zde také bronzová zrcadla a opasky zdobené draky (z Číny), bronzové kotle získané od národů žijících na území dnešního Mandžuska a bronzové obřadní předměty z Japonska (měděné zboží s vlnitým vzorem, bronzové nádoby a výrobky ve tvaru větrníku (S centrálním kuželovitým výčnělkem obklopeným čtyřmi nástavci, které se rozprostírají ve směru hodinových ručiček, se zdá, že objekt byl vyroben podle obrazu pavoučí lastury, která pochází z tropických vod Okinawy.⁸³) a náramky z mušlí⁸⁴), což naznačuje, že Kümngwan Kaja hrála ústřední roli v mezinárodním obchodu⁸⁵.

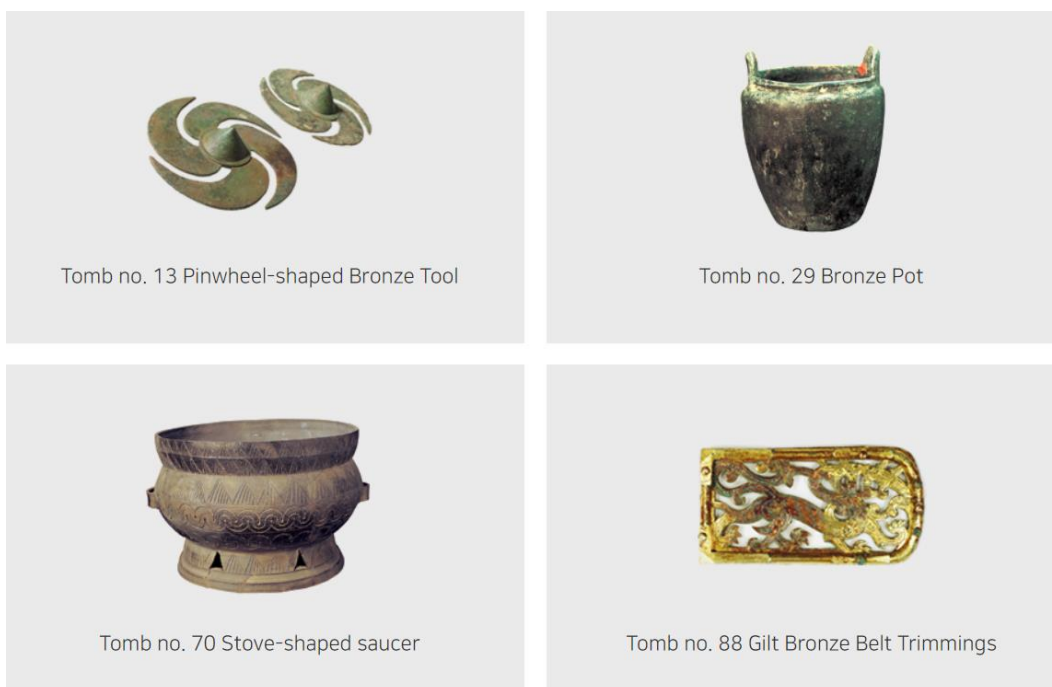
⁸³ Bronze Ornament with Pinwheel Design. National Museum of Korea. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.museum.go.kr/site/eng/showroom/760/view?relicId=27015>.

⁸⁴ 김선숙. 김해 대성동 고분군(金海 大成洞 古墳群). 한국민족문화대백과사전. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://encykorea.aks.ac.kr/Article/E0010976>.

⁸⁵ 대성동 고분군. 가야고분군추진단. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <http://www.gayatumul.kr/gayatomb/daeseongdong.php>.

(Obr. 4: Mohyla Täsöng-dong)⁸⁶

(Obr. 5: Nálezy z mohyl Täsöng-dong)⁸⁷

V provincii jižního Kjöngsangu se též nacházejí hrobky postavené na hoře Mari, v okrese Haman, které jsou společně známé jako mohyla Marisan a jsou zde pohřbeni političtí vůdci z Ara Kaji.

Stavba hrobek v této oblasti probíhala od 1. do 6. století n.l., což je ze sedmi zmíněných pohřebišť nejdelší období kontinuální výstavby. Podobně dlouho trvaly jen stavby na

⁸⁶ 대성동 고분군. 가야고분군추진단. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <http://www.gayatumul.kr/gayatomb/daeseongdong.php>.

⁸⁷ Tamtéž

pohřebišti Täsöng-dong (od 1. do 5. století n.l.), zatímco na zbylých pohřebištech probíhaly jen mezi 4. a 6. stoletím n.l. Na svazích a hřebenech se nachází 127 mohylových hrobů, které pocházejí z 5. a 6. století, ve stejném období byly také stavěny kamenné pohřební místnosti. V nich byl pohřbíváný umístěn uprostřed podlouhlé, kamenem vyložené komory, kolem jeho hlavy bylo umístěno velké množství keramiky a v oblasti táhnoucí se pod nohama byla pohřbena těla lidských obětí.

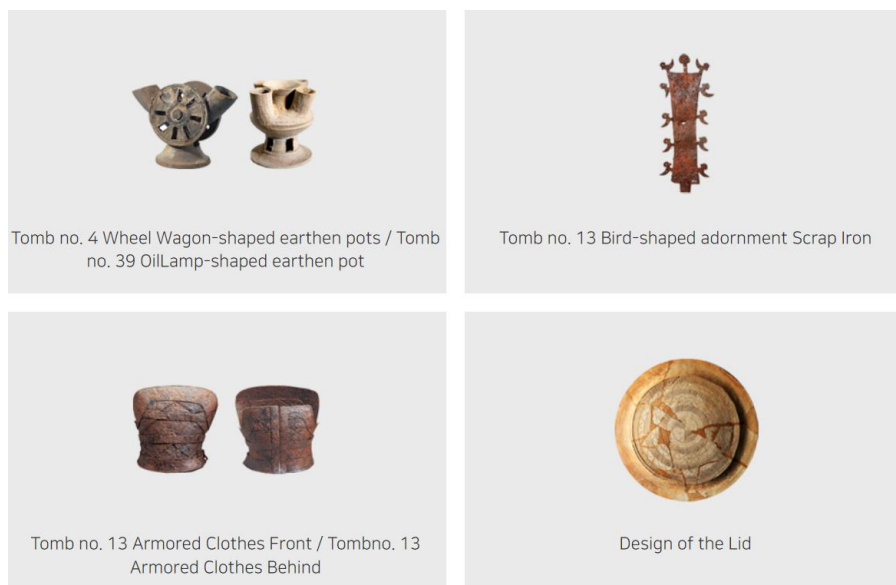
Vykopávky, které zde byly prováděny od počátku 20. století, odhalily velké množství pohřebních předmětů, včetně keramiky, železných zbraní a obchodního zboží. Spolu s běžnými keramickými výrobky, které byly nalezeny v téměř každé hrobce, se našly také jedinečné variace místní keramiky. Jedním z příkladů jsou předměty, které byly perforované tak, aby vytvořily motiv plamene. Na hřbitově byla nalezena i figurální keramika v podobě domu, kola, jelena nebo také lodi.⁸⁸

(Obr. 6: Výhled na mohyly Marisan)⁸⁹

⁸⁸ 말이산 고분군. 가야고분군추진단. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <http://www.gayatumul.kr/gayatomb/marisan.php>.

⁸⁹ Tamtéž

(Obr. 7: Nálezy z mohyl Marisan)⁹⁰

Název Okčön doslova znamená „nefritová pole“. To je odvozeno nejen od velkého množství nefritových korálek, které zde byly vykopány, ale také od názvu místa, ve kterém se mohylové pohřebiště nachází (vesnice Okčön v Hapčchönu, provincie jižní Kjöngsang).

Od 4. do poloviny 6. století zde byly stavěny hrobky vládnoucí třídy státu Tara. Tara je známé jako malé království přidružené ke konfederaci Kaja a tento název se objevuje v čínských i japonských zdrojích (*Nihonšoki*). Ačkoli je Tara méně známé než ostatní kajské státy, na základě archeologických vykopávek existují doklady, že se jedná o království s velkou důležitostí a významným postavením. V *Nihonšoki* se Tara objevuje jako hlavní součást konfederace Kaja.

„Jeden zápis nám říká: 21. rok. *Imna* byla zničena. Obecný termín *Imna* zahrnuje provincie nazývané odděleně *Kara*, *Ara*, *Šiniki*, *Tara*, *Socuma*, *Kosa*, *Kota*, *Sanhange*, *Kocusan* a *Nimure*.“⁹¹ Jedná se o moderní přepis názvů malých kajských království, která padla mezi lety 556 – 560. Podle zápisu byla zřejmě celá konfederace Kaja označovaná *Imna*, jejíž japonské čtení je *Mimana*, což se váže ke kontroverzní teorii o japonském území na Korejském poloostrově. Japonci však název *Imna* nepoužívali, v *Kodžiki* Kaju

⁹⁰ 말이산 고분군. 가야고분군추진단. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z:

<http://www.gayatumul.kr/gayatomb/marisan.php>.

⁹¹ Aston, William George (trans.). 2022. *Nihongi: Chronicles of Japan from the Earliest Times to A.D.*

697/Book XIX. Wikisource, the free online library. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z:

https://en.wikisource.org/wiki/Nihongi:_Chronicles_of_Japan_from_the_Earliest_Times_to_A.D._697/Book_XIX.

označovali slovem Kara. Není tedy jisté, proč je zde použit název Imna nebo jakou oblast přesně označoval.

Mohyla se rozkládá v kopcovité oblasti přiléhající k řece Hwang, důležité křižovatce mnoha dopravních cest. Nachází se zde 53 mohylových hrodek různých velikostí. Tyto hrobky poskytly pohřební předměty, které vykazují nejvyšší úroveň dosaženou kovodělným řemeslem v Kaje. Archeologickým výzkumem bylo v nejvyšším bodě východní části identifikováno asi 100 dřevěných a kamenných pohřebních místností bez mohylového násypu i s ním. Některé z těchto kamenných místností zahrnují samostatné komory pro pohřbívání zemřelých a další pro ukládání pohřebního zboží, podobné těm, které byly postaveny v oblasti Kūmgwan Kaji. Jiné jsou protáhlejší a předpokládá se, že jejich stavba byla ovlivněna hrodkami z oblasti Tä Kaji.

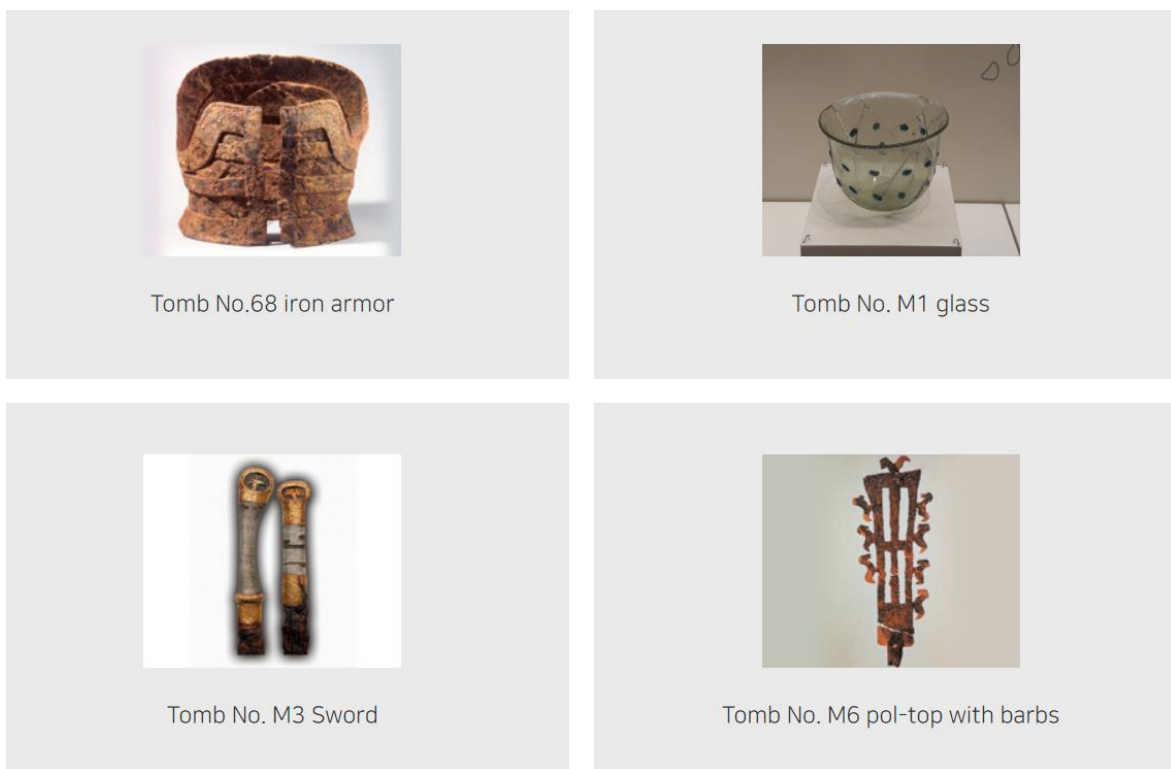
Vykopávky v mohylách Okčön odhalily značné množství vojenských předmětů, jako jsou velké meče, brnění a koňské ozdoby (zřejmě též kovové), stejně jako obchodní zboží. Železné meče zdobené vzory draka a fénixe a pozlacená bronzová přilba vykopaná z hrobky č. M3 ukazují pokročilé řemeslné techniky a poskytují názorný příklad nápadného vyjádření moci tehdejší vládnoucí třídou. Kromě toho byla vykopána pozlacená pokrývka hlavy z bronzu, bronzová nádoba z království Päkče, pozlacená bronzová koruna z království Silla, skleněný pohár ze střední Asie a brnění z Japonska.⁹²

(Obr. 8: Mohyly Okčön)⁹³

⁹² 옥전고분군. 가야고분군추진단. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <http://www.gayatumul.kr/gayatomb/ogjeon.php>.

⁹³ Tamtéž

(Obr. 9: Nález z mohyl Okčön)⁹⁴

(Obr. 10: Koňská helma z mohyl Okčön)⁹⁵ (Obr. 11: Zlaté náušnice z mohyl Okčön)⁹⁶

⁹⁴ 옥전고분군. 가야고분군추진단. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <http://www.gayatumul.kr/gayatomb/ogjeon.php>.

⁹⁵ The Gaya Confederacy: A History of Co-Existence in Ancient East Asia. 2023. Special Exhibition at the Kyushu National Museum. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.kyuhaku.jp/en/exhibition/exhibition_s67.html.

⁹⁶ Tamtéž

Mohyla Čisan-dong získala své jméno podle své polohy v oblasti Čisan v provincii severní Kjōngsang a jsou zde pohřbeni vůdci Tā Kaja. Pohřebiště Čisan-dong se nachází na kopci podél severní hranice centra Tā Kaji. Moc Tā Kaji rostla díky bohatým zásobám železa a v 5. století se dostala do vedoucí pozice konfederace.

Nachází se zde 704 mohylových hrobů roztroušených od vrcholu na severu až k jižnímu okraji.

Není neobvyklé, že v oblasti Kaji bývá pod jedním pohřebním náspem více kamenných komor, nicméně v případě mohyl Čisan-dong byl tento prvek ještě více rozvinut. Pod jedním náspem lze nalézt více komor, které slouží k pohřbu zemřelého, uložení pohřebních darů a pohřbení obětních lidských těl. Příkladem je hrobka č. 44 z druhé poloviny 5. století: hlavní komora se dvěma vedlejšími komorami jsou umístěny uprostřed a kolem nich je umístěno třicet dva komor s lidskými obětinami. Celý objekt byl zakryt mohylovým náspem o průměru 27 metrů.

Keramiku ve stylu Tā Kaja zde reprezentují nádoby s dlouhým hrdlem a vlnitými vzory a podstavce zdobené hadím vzorem.

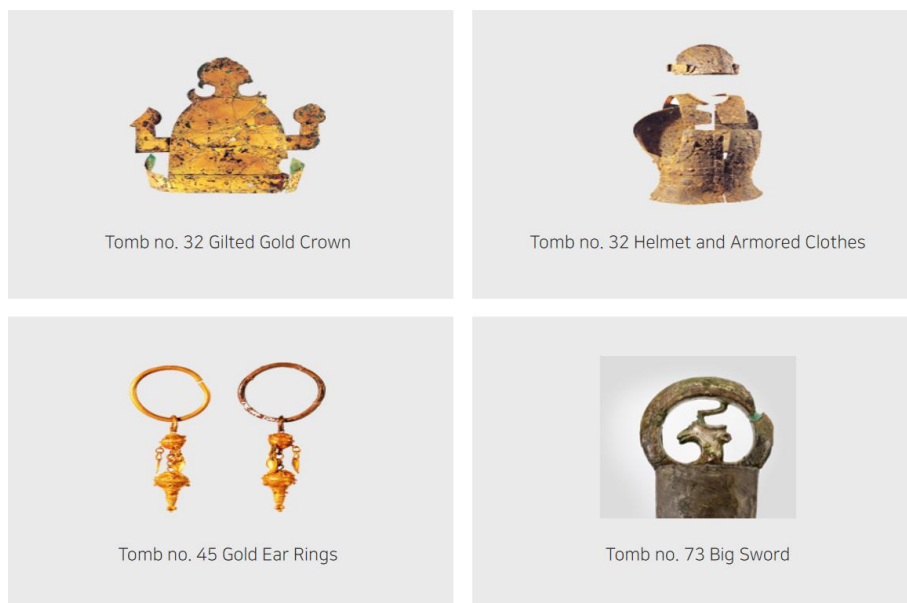
Tā Kaja hojně interagovala se sousedními státy, a tak je možné i zde nalézt tři bronzové nádoby pocházející z Päkče, výzdobu ve tvaru křídel, která byla exportem ze Silly a naběračku z ulity homolice (mořský měkkýš), pocházející z Japonska.⁹⁷

(Obr. 12: Mohyly Čisan-dong)⁹⁸

⁹⁷ 지산동 고분군. 가야고분군추진단. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <http://www.gayatumul.kr/gayatomb/jisandong.php>.

⁹⁸ Tamtéž

(Obr. 13: Nálezy z mohyl Čisan-dong)⁹⁹

Mohyla Songhak-dong se nachází v oblasti Songhak v provincii severní Kjōngsang. Stavba hrobek zde probíhala v 5. a 6. století a jsou v nich uloženi členové vládnoucí třídy So Kaja.

So Kaja se rozkládala podél jižního pobřeží Korejského poloostrova a v 5. století nahradila Kūmgwan Kaju, jakožto přední regionální mocnost v námořních obchodech. Okolní terén je poměrně rovný, a mohyly jsou umístěny na nízkém návrší. Na vrcholku tohoto návrší se nachází tři velké hrobky, pod nimiž je rozmístěno osm menších hrobek. Na nízkém kopci byla nejprve postavena vysoká mohyla a na jejím vrcholku byla poté vyhloubena jáma, ve které byla teprve vytvořena pohřební komora. Mezi všemi kajskými mohylami je tato jediná, která využívá tento proces výstavby.

Také zde se objevují četné vlivy Pákče a Japonska. Pozornost si zaslouží hrob č. 2 z druhé poloviny 6. století, který má u vchodu výrazně členěné sloupy a jeho strop a stěny jsou natřeny červenou barvou. Tyto charakteristiky projevují vlivy z Japonska.¹⁰⁰ Tento barevný interiér můžeme porovnat například s japonskou hrobkou Ózuka ze severního Kjúšú (viz **Obr. 29**), která má též červeně natřený strop i stěny. V případě této hrobky však můžeme pozorovat, že barva na stěnách zůstala prominentní a objevují se zde také různé barevné geometrické tvary. Není tedy jisté, zda se dá v mohyle Songhak-dong najít silný

⁹⁹ 지산동 고분군. 가야고분군추진단. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <http://www.gayatumul.kr/gayatomb/jisandong.php>.

¹⁰⁰ 송학동 고분군. 가야고분군추진단. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <http://www.gayatumul.kr/gayatomb/songhagdong.php>.

japonský vliv, neboť tato korejská hrobka nevykazuje mnoho podobností. Na stěnách se však dají rozeznat zbytky červené barvy, je tak možné, že původně vypadal interiér zcela jinak. Zde však také můžeme pozorovat silné vlivy z Päkče.

Hrobky z Päkče jsou známé svými jedinečnými architektonickými a dekorativními prvky, včetně použití červeného pigmentu na stropech. Červený pigment, často vyrobený z materiálů, jako je rumělka (používána v Japonsku) nebo oxid železa, byl aplikován na stropy pohřebních komor jako forma dekorace a symboliky. Slavným příkladem takové hrobky je hrobka krále Murjönga (무령왕릉) nacházející se v Kongdžu (hlavní město Päkče v letech 475 – 538 n. l.).¹⁰¹

I v případě této hrobky se červené barvivo příliš nezachovalo a vzhledem k tomu, že i Päkče udržovalo blízké vztahy s Japonskem, je možné že obě hrobky původně vykazovaly větší podobnost s hrobkami tohoto typu z Japonska.

(Obr. 14: Mohyly Songhak-dong)¹⁰²

¹⁰¹ Gongju Tomb of King Muryeong and Royal Tombs [UNESCO World Heritage] (공주 송산리 고분군과 무령왕릉 [유네스코 세계문화유산]). Visit Korea. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://english.visitkorea.or.kr/svc/whereToGo/locIntrdn/locIntrdnList.do?vcontsId=110612>.

¹⁰² 송학동 고분군. 가야고분군추진단. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <http://www.gayatumul.kr/gayatomb/songhagdong.php>.

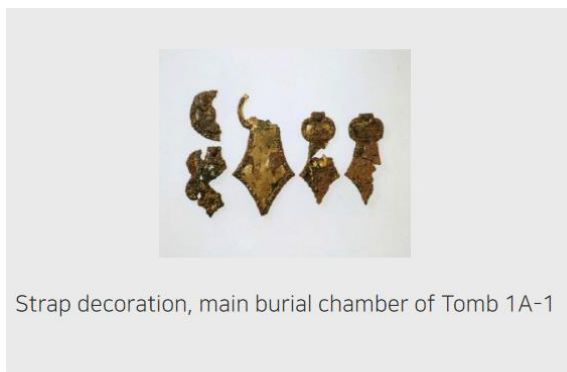
(Obr. 15: Pohled na interiér hrobky č. 2 z mohyl Songhak-dong)¹⁰³

(Obr. 16: Pohled na interiér hrobky krále Murjōnga)¹⁰⁴

¹⁰³ 이웅재. [특집]해상왕국 소가야 찬란한 역사 잠든 곳. 2023. 경남일보 - 우리나라 최초의 지역신문. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.gnnews.co.kr/news/articleView.html?idxno=537679>.

¹⁰⁴ Gongju Tomb of King Muryeong and Royal Tombs [UNESCO World Heritage] (공주 송산리 고분군과 무령왕릉 [유네스코 세계문화유산]). Visit Korea. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://english.visitkorea.or.kr/svc/whereToGo/locIntrdn/locIntrdnList.do?vcontsId=110612>.

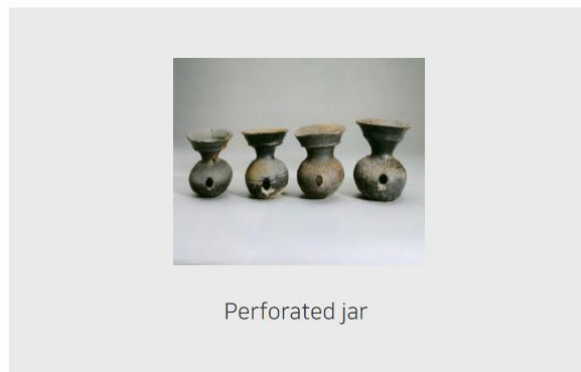
Strap decoration, main burial chamber of Tomb 1A-1

Glass and jade beads from a necklace found in the main burial chamber Tomb 1A-11

Perforated jar found in the main burial chamber Tomb 11B-1

Perforated jar

(Obr. 17: Nálezy z mohyl Songhak-dong)¹⁰⁵

Mohylové komplexy Jugok-ri a Turak-ri se nacházejí ve městě Namwŏn v provincii severní Čolla. Jsou zde hrobky vůdců z Kimunu, zřejmě kajské komunity nacházející se na hranici mezi Kajou a Päkče. Tento název se objevuje v historických záznamech Päkče z 6. stol. n. l. „Když Panpcha převzalo Kimun, což byla původně země Päkče, Päkče si ji s pomocí Japonců vzalo zpět. Panpcha protestovalo, ale nakonec byl Kimun navrácen do Päkče. Předpokládá se, že Panpcha je jiné jméno pro Tä Kaju.¹⁰⁶

Pohřebiště Jugok-ri a Turak-ri nejen ukazuje, jak daleko sahala civilizace Kaji v dobách svého rozkvětu, ale také informuje o vztazích s Päkče.

Nachází se zde 40 mohylových násypů. Kromě kamenných pohřebních místností se v první polovině 6. století na jižních svazích budovaly hrobky chodbového typu.

Hroby na tomto hřbitově se vyznačují paralelním uspořádáním dvou podlouhlých kamenných komor, které fungují jako hlavní a vedlejší, například hrob č. 32 z druhé poloviny 5. století. V hlavní komoře je umístěn hrob zemřelého, cennosti, zbraně a několik

¹⁰⁵ 송학동 고분군. 가야고분군추진단. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <http://www.gayatumul.kr/gayatomb/songhagdong.php>.

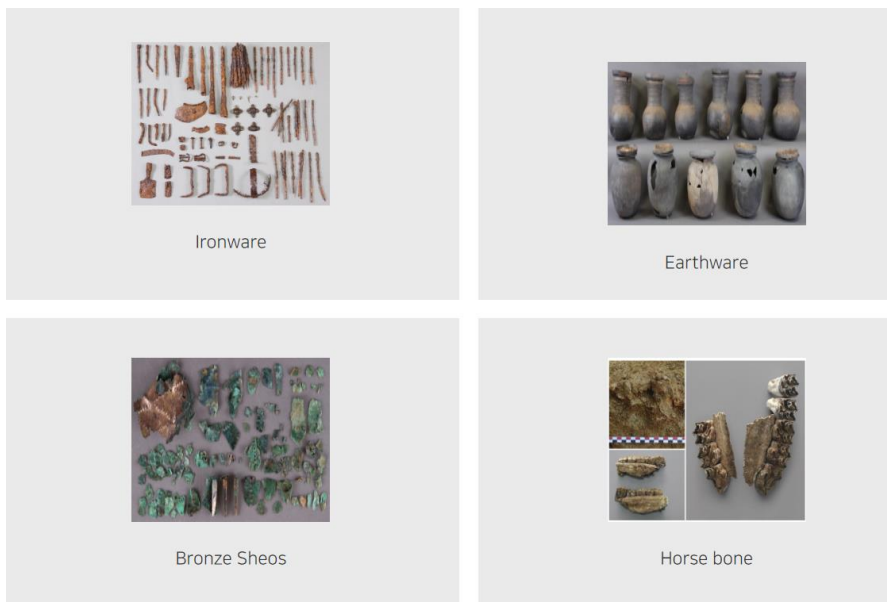
¹⁰⁶ 기문(己汶). 한국민족문화대백과사전. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://encykorea.aks.ac.kr/Article/E0008230>.

keramických předmětů. Ve vedlejší komoře je uloženo velké množství keramiky a jiného příslušenství.

Mezi vykopanou keramikou se objevují mísy s nožičkami, podstavce na sklenice (zřejmě podobné jako na **40**) a dózy s dlouhým hrdlem. Nalezeny byly také kusy nesoucí některé stylistické podobnosti s keramikou tvořenou v Tã Kaja, což se váže k faktu, že Kimun zřejmě pod Tã Kaju skutečně spadal. Dále byla nalezena bronzová zrcadla čínského původu a pozlacené bronzové boty, náhrdelníky a skleněné korálky z Pãkče.¹⁰⁷

(Obr. 18: Jedna z mohyl Jugok-ri a Turak-ri)¹⁰⁸

(Obr. 19: Nálezy z mohyl Jugok-ri a Turak-ri)¹⁰⁹

¹⁰⁷ 유곡리와 두락리 고분군. 가야고분군추진단. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <http://www.gayatumuli.kr/gayatomb/yugogli.php>.

¹⁰⁸ Tamtéž

V dubnu roku 2019 se v rámci prací na projektu „*Korejský poloostrov a japonské souostroví: kulturní kontakty v době paleometalu* (epocha považovaná za zvláštní etapu v prehistorii ruského Dálného východu, která se vyznačuje progresivními změnami v materiální kultuře a technologiích) *podle materiálu pohřebních komplexů mohylového typu*“ spolupracovníci sektoru zahraniční archeologie IAET SB RAS (*Institute of Archeology and Ethnography of the Siberian Branch of the Russian Academy of Sciences*) zúčastnili archeologických vykopávek na jednom ze základních památníků kultury konfederace Kaja na území jižní Koreje.¹¹⁰

Objektem prací se staly mohyly Kjō-dong Songhjōn-dong. Tyto mohylové hrobky se rozkládají v oblasti Čchangnjōng ve stejnojmenném kraji v provincii jižní Kjōngsang. Celý objekt se rozkládá v zalesněné krajině na západní straně hory Mokma. Celkem se na tomto území nasčítalo okolo 140 mohylových násypů: 50 na území čtvrti Songhjōn a 90 na hranici s čtvrtí Kjō.

Ve výsledku mnoholetých pokračujících archeologických prací na mohylách se podařilo objasnit charakteristické zvláštnosti raně středověké kultury tohoto regionu. V první řadě můžeme říct, že pro každý pohřební obřad, nezávisle na jeho velikosti, byl vybudován samostatný násyp. Násypy zde tvoří skupiny. Kolem jednoho velkého násypu jsou soustředěny násypy menších rozměrů.¹¹¹

(Obr. 20: Panoramatický pohled na skupinu hrobek rozmístěných v oblasti Kjō a Songhjōn, pod pevností hory Mokma)¹¹²

¹⁰⁹ 유곡리와 두락리 고분군. 가야고분군추진단. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z:

<http://www.gayatumul.kr/gayatomb/yugogli.php>.

¹¹⁰ Gnezdilova; Nesterkina; Solovyeva; Solovyev, 2019

¹¹¹ Tamtéž

¹¹² 이종호. 우리 마을 기네스 <58> 창녕 교동과 송현리 고분군. 2022 국제신문. [online; cit. 2024-04-28].

Dostupné z:

<https://www.kookje.co.kr/news2011/asp/newsbody.asp?code=1600&key=20120824.22030195816>.

Převážná většina pohřbů se odehrávala v kamenných pohřebních komorách podobdelného půdorysu (nepřesný obdélníkový tvar) se vstupem v jedné z krátkých bočních stěn – pohřebních komor horizontálního typu (ukládání těl vedle sebe). Předpokládá se, že místní způsob pohřbů je spojen s obyčejem společného pohřbívání, který se v mnohých oblastech Kaji objevuje často.

Kromě toho je zde představeno vnitřní uspořádání. Pohřební místnost byla obyčejně rozdělena přepážkami na úseky s různými funkcemi. V centrálním úseku probíhal pohřeb, v hlavním a průchozím úseku se nacházel inventář a majetek pohřbených jedinců.

Prostřední, hlavní, mohyla tedy sloužila pro pohřeb a okolní k pohřbení majetku a služebníků.¹¹³

Od roku 2014 do současné doby spolupracovníci institutu provádějí vykopávky na lokalitě II. Před zahájením vykopávek byly v této oblasti zaznamenány 4 kurganové mohyly, z nichž největší je označena jako mohyla. č. 39.

Výsledkem prací na mohylách v lokalitě II bylo ustanovení existence 27 archeologických objektů: 8 kurganů (uměle navršený násep z kamení a/nebo hlíny nad žárovým nebo kostrovým pohřbem¹¹⁴), 15 kamenných schránek bez násypů z období 3. – 6. století a 4 hroby z období Korjō (10. – 14. století). Byl shromážděn rozmanitý materiál v počtu více než 300 předmětů. Jsou to například železný meč s prstencovou hlavicí (*hwandudädo*), udidlo, přívěsek a zlomky keramického nádobí.

Mezi lety 2016 a 2019 byla archeologickými vykopávkami zkoumána největší mohyla (č.39) na daném území. Tato mohyla se rozkládá na strmém svahu kopce. Diametr násypu mohyly je asi okolo 30 metrů a zachovaná výška okolo 5 metrů.¹¹⁵

¹¹³ Gnezdilova; Nesterkina; Solovyeva; Solovyev, 2019

¹¹⁴ Kudlič, 2012. Str. 2

¹¹⁵ Gnezdilova; Nesterkina; Solovyeva; Solovyev, 2019

(Obr. 21: Pohled na mohylu. č. 39 shora)¹¹⁶

Jak ukázaly práce v roce 1980 byla mohyla vystavena opětovnému vyloupení. V průběhu vykopávek se vyjasnilo, že loupežná šachta vedla ke vchodu do pohřební místnosti. Pohřební místnost se skládala z masivních kamenných podpravoúhlých desek (desky v nedokonalém pravém úhlu) a byla orientovaná podle osy sever-jih. Její délka byla 6,9 m a šířka 1,7 m. K překrytí sloužilo 8 plochých kamenných desek.

U paty mohyly bylo nalezeno kamenné zdivo obepínající mohylu po jejím obvodu. Na východní straně násypu, umístěné výše ve svahu, je kamenné zdivo vybudováno ve dvou stupních a jeho základna je obložena menšími kameny. Na jižní straně násypu, umístěné níže ve svahu, je zděná základna sice vybudovaná jednostupňovitě, ovšem je postavena za pomoci mohutnějších kamenů. Výsledkem prací bylo zjištěno, že kamenná zídka násypu se sestavovala různě v závislosti na charakteru povrchu, na kterém se mohylový násyp vyvyšoval.¹¹⁷

Budování začalo ze západní části odpovídající nižšímu sklonu, aby se vyrovnal prostor ke stavbě mohyly. Potom co byla vytvořena odpovídající rovná plocha a násyp se vytvořil na celém jejím povrchu. Předpokládá se, že se na různé části násypu využila různá

¹¹⁶ Gnezdilova; Nesterkina; Solovyeva; Solovyev, 2019

¹¹⁷ Tamtéž

půda. Například spodní část násypu, která je náchylnější ke svahovým procesům, obsahuje více hlinitopísčité půdy než část násypu umístěná ve svahu.¹¹⁸

V prostoru přilehlém k mohyle byly nalezeny keramické nádoby (4 exempláře), pravděpodobně určené k rituálním a vzpomínkovým praktikám, které se datují do poloviny 5. století.¹¹⁹

Dívka Song Hjöni je rekonstrukce lidského těla vytvořená studiem pozůstatků nalezených v hrobce č.15, v komplexu Kjō-dong Songhjōn-dong, která byla vykopána *Národním ústavem pro výzkum kulturního dědictví Kaja* mezi lety 2006 a 2008.

V roce 2007 byly na místě vykopávek objeveny celkem čtyři lidské kostry z doby před 1 500 lety, včetně „Song Hjöni“.

Podle hrubého odhadu byla Song Hjöni vysoká asi 150 až 160 cm a bylo jí kolem 17 let. Po digitalizaci vykopané kostry, zhotovení a sestavení replik kostí a následném absolvování procesu obnovy svalů a kůže na základě antropometrických dat byla restaurována finální dívka se štíhlým tělem o výšce 153,5 cm a šířce pasu 54,61 cm.¹²⁰

(Obr. 22: Song Hjöni)¹²¹

¹¹⁸ Gnezdilova; Nesterkina; Solovyeva; Solovyev, 2019

¹¹⁹ Tamtéž

¹²⁰ 이종호. 우리 마을 기네스 <58> 창녕 교동과 송현리 고분군. 2022 국제신문. [online; cit. 2024-04-28].

Dostupné z:
<https://www.kookje.co.kr/news2011/asp/newsbody.asp?code=1600&key=20120824.22030195816>.

¹²¹ 이종호. 우리 마을 기네스 <58> 창녕 교동과 송현리 고분군. 2022 국제신문. [online; cit. 2024-04-28].

Dostupné z:

<https://www.kookje.co.kr/news2011/asp/newsbody.asp?code=1600&key=20120824.22030195816>.

(Obr. 23: Meč z Tä Kaja)¹²²

(Obr. 24: Zlaté náušnice z Tä Kaja)¹²³

Přestože hrobka č. 10 byla relativně malá, byl zde vykopán meč s *jongbongmun hwandudädo* (용봉문환두대도; *jongbongmun* označuje vzor draků a fénixů), který byl vlastnictvím jedné z královských rodin v Tä Kaja.¹²⁴

Jongbongmun hwandudädo je velký meč zdobený dračím vzorem z drahých kovů (zlato, stříbro, bronz) vyobrazeným na rukojeti. Existuje několik typů, které se odvíjí především od lokace a stáří hrobky, ve které byl nalezen.

Typy A a B se datují od počátku do poloviny 5. století a Typ C se datuje od konce 5. do poloviny 6. století. Dále byla identifikována genealogie (Pomocná věda historická, která zkoumá vztahy mezi lidskými jedinci, vyplývající z jejich společného rodového původu.¹²⁵) každého typu prostřednictvím analýzy distribuce a výrobní technologie. V důsledku toho mohly být typy A a B identifikovány jako výrobky z Päkče a typ C jako výrobek Tä Kaja.¹²⁶ Vzhledem k ostatkům v hrobce č.10 můžeme hrobku zařadit do poloviny 6. století, čímž původ meče odpovídá Typu C - výrobku z Tä Kaja.

Mimo to byly v hrobce č.10 vykopány nádherné zlaté náušnice, rovněž z Tä Kaji.

Protože se na podlaze hrobky č.7 dlouhou dobu hromadila voda, utvořila vhodné podmínky, ve kterých se dřevěné relikvie uchovaly ve velmi dobrém stavu. Mezi

¹²² 창녕서 쏟아져나온 황금유물들... 비화가야의 비밀[이한상의 비밀의 열쇠]. 2023. 동아일보. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.donga.com/news/Opinion/article/all/20230731/120505402/1>.

¹²³ Tamtéž

¹²⁴ 이종호. 우리 마을 기네스 <58> 창녕 교동과 송현리 고분군. 2022 국제신문. [online; cit. 2024-04-28].

Dostupné z:

<https://www.kookje.co.kr/news2011/asp/newsbody.asp?code=1600&key=20120824.22030195816>.

¹²⁵ Pine, Leslie Gilbert. Genealogy. 2024. Encyclopædia Britannica. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/genealogy>.

¹²⁶ 김도영. 삼국시대 용봉문환두대도의 계보와 기술 전파. 2014. 백제역사유적지구 디지털 아카이브. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: http://archive.baekje-heritage.or.kr/site/kr/html/sub2/02010205.html?mode=V&card_id=2987.

vykopanými artefakty archeology zaujala především podlouhlá dřevěná rakev o délce 3,3 metru, která byla vyrobena vydlabáním kafrovníku lékařského (*Cinnamomum camphora*). Následný výzkum naznačil, že lodě vyrobené z japonských kafrových stromů byly přeměněny na dřevěné rakve. Je však také možné, že se jedná o rakve vyrobené v Japonsku a následně dovezené na Korejský poloostrov, neboť kafrovník byl v Japonsku jedním ze stromů, ze kterých se rakve vyráběly (podobně jako pinie). Kolem dřevěné rakve byly nalezeny kaštiny, melounová a broskvová semínka (plody byly zřejmě vloženy do hrobu jako oběť).¹²⁷ Je také možné, že plody byly vloženy pro svou symboliku: kaštiny symbolizovaly plodnost a zdraví potomků, vodní meloun taktéž a broskev symbolizovala dlouhověkost, bohatství a radost.

Podle *Samguk Jusa* a *Karakkuki* se čaj a ovoce používaly na vzpomínkové bohoslužby za předky.

V hrobce Jangdong-ri (#52), která reprezentuje hrobky postavené na počátku 1. století našeho letopočtu, se nachází jáma 317 cm na délku, 170 cm na šířku, 145 cm do hloubky a je v ní pohřbena 235 cm dlouhá dřevěná rakev. Uvnitř hrobky bylo nalezeno množství keramiky (dózy kruhového tvaru, nezdobená keramika, střepy mís), železné nástroje (železné sekery a srpy) a malé skleněné korálky.¹²⁸

V hrobce Jangdong-ri (#162) se nachází jáma dlouhá 5 m, široká 3,4 m a hluboká 1,2 m, ve které je pohřbena vnější dřevěná rakev. Zde byla nalezena dvě zrcadla v čínském stylu a jejich sedm napodobenin, dále ozdobná bronzová přezka na opasek a bronzová poutka, šest krátkých železných dýk, velké železné kopí, deset středně velkých železných kopí, šedesát železných hrotů šípů, železný kotlík, šest železných seker, čtyřicet zploštělých seker (Tyto sekery jsou většinou zkosené na jednu stranu, což znamená, že jedna strana jejich hlavy je plochá, zatímco druhá je zkosená pod určitým úhlem.¹²⁹), železné srpy, nádoba s hrdlem, náhrdelník z křišťálových a skleněných korálků a červený kožený štít.

¹²⁷ 창녕서 쏟아져나온 황금유물들... 비화가야의 비밀[이한상의 비밀의 열쇠]. 2023. 동아일보. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.donga.com/news/Opinion/article/all/20230731/120505402/1>.

¹²⁸ Kim, 2005

¹²⁹ Glossary of terms associated with axes, edge tools and their associated uses and manufacture, including logging and lumbering. 2013. Yesteryears Tools Online Magazine. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.yesteryearstools.com/Yesteryears%20Tools/Glossary%3A%20Axes,%20Edge%20Tools,%20et%20c..html>.

(Obr. 25: Korejské zploštělé sekery)¹³⁰

Osoba pohřbená v této hrobce, která vlastnila různé druhy železných zbraní, jako je již zmíněných šest krátkých železných dýk a velké 60 cm dlouhé kopí, byla zjevně vlivným jedincem. Navíc, na každý ze čtyř rohů jeho dřevěné rakve byly umístěny popsané zploštělé sekery, které byly tehdy vnímány jako symbol bohatství a sloužily také jako platidlo.¹³¹

(Obr. 26: Železná nádoba z hrobky Jangdong-ri #162)¹³²

¹³⁰ Flat Iron Axe. National Museum of Korea. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.museum.go.kr/site/eng/showroom/760/view?relicId=27004>.

¹³¹ Kim, 2005

¹³² Kim, 2005

(Obr. 27: Čínská bronzová zrcadla z hrobky Jangdong-ri #162)¹³³

V Koreji se také nachází třináct hrobek ve tvaru klíčové dírky, z nichž jsou všechny rozprostřené v provincii jižní Čolla (tehdejší Päkče a Kaja). Tvar klíčové dírky hrobek je významný, protože byl brán jakožto unikátní pro Japonsko. Jeho výskyt na Korejském poloostrově však vedl některé akademiky k domněnce, že tento tvar nepochází z Japonska, nýbrž právě z Koreje, konkrétně z Päkče, kde se jich objevuje nejvíce.¹³⁴

Zároveň však všechny korejské hrobky tohoto typu pocházejí z doby od druhé poloviny 5. století do první poloviny 6. století, což je mnohem později než v Japonsku (tam se objevují zhruba od 3. do 7. století). Kromě tvaru klíčové dírky mají tyto hrobky další japonské vlastnosti, jako je příkop obklopující hrobku, kamenné chodby natřené červeně jako v hrobkách v severním Kjúšú (například hrobka Ózuka) ze stejné éry a keramika podobná soškám *haniwa*. Vzhledem k tomu, že japonské hrobky ve tvaru klíčové dírky zřejmě souvisí s původními japonskými náboženskými tradicemi, byly korejské hrobky ve tvaru klíčové dírky buď postaveny pro osobu nebo osoby japonského původu nebo místní korejské kultury přebíraly některé japonské zvyky. V Japonsku byly tyto hrobky obvykle stavěny na orné půdě, což může být vnímáno jako symbol moci nad lidmi i nad samotnou zemí a podobné bylo umístění i těchto hrobek v jižní Čolle.¹³⁵

(Obr. 28: Hrobka v oblasti Kwangžu)¹³⁶

(Obr. 29: Hrobka Ózuka kofun, Fukuoka)¹³⁷

¹³³ Kim, 2005

¹³⁴ Haugen, 2010. Str. 41

¹³⁵ Haugen, 2010. Str. 41

¹³⁶ [한국의 인디아나존스들] 열쇠구멍 닮은 ‘장고분’... 고대 韓日 교류 비밀의 문 열까. 2016 동아일보. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.donga.com/news/Culture/article/all/20161214/81825779/1>.

2.3.2. Keramika

2.3.2.1. Úvod

Nejstarší korejská keramika se označuje jako keramika s hřebenovým vzorem *čŭlmun tchogi* (즐문토기) a podle ní se také nejstarší období korejských prehistorických dějin (cca 8000 – 1500 př.n.l.) označuje jako éra *čŭlmun*. V letech 1500 – 300 př.n.l. ji pak vystřídal éra *mumun*, nazvaná podle pozdější nezdobené keramiky *mumun tchogi* (무문토기)¹³⁸, která připomínala Japonskou keramiku období *jajoi* a využívala různé materiály k vytvoření své červené a černé barvy. Korejská keramika z období neolitu se vyznačuje jedinečnými geometrickými vzory a zakroucenými dekoracemi inspirovanými slunečním světlem. Přejít od keramiky s hřebenovým vzorem k nezdobené přitom zřejmě souvisí s migrací kočovných tunguzských kmenů z jihovýchodní Sibíře, Mandžuska a Mongolska na území Korejského poloostrova někdy ve 2. tis. př.n.l. Zhruba na počátku letopočtu byla z Číny zavedena technologie hrnčířského kruhu a vypalování v pecích.

V zemích Tří království, včetně Kaji, se v následujícím období (asi 300 – 668 n. l.) vyráběla šedivě černá kamenina pálená ve vysokých teplotách. Přibližně ve stejné době se také začalo objevovat zelené glazované zboží vypalované za nízké teploty, které se dramaticky rozvinulo v následujícím období Sjednocené Silly (668 – 935 n.l.).¹⁴⁰ V pozdější době začal převládat *seladon* vykládaný bílou hlínou, nejčastěji zdobený květy a jeřáby v letu, který později reprezentoval korejské filozofy a stal se předmětem hojných obchodů, např. s Čínou. Seladon z Korjŏ dosahoval nevídané originality, kterou lze vypořádat z krásného odstínu glazury s namodralým nádechem zvaným *pisäk* (비색) a výrazné techniky intarzie (Intarzie je výtvarné dílo vytvořené skládáním a lepením dých

¹³⁷ Ōzuka Kofun (in Fukuoka) - Passage Grave in Japan in Kyūshū. 2023. The Megalithic Portal. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.megalithic.co.uk/article.php?sid=19929>.

¹³⁸ Honcoopová, 2007. Str. 36

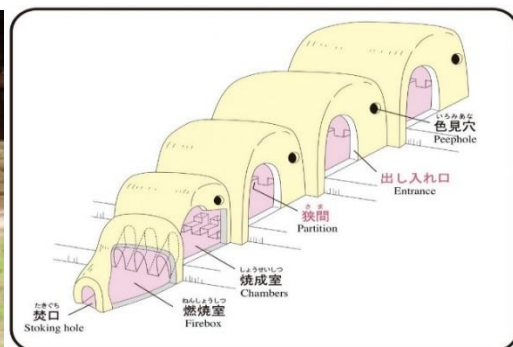
¹³⁹ Gaya Kingdom & Confederacy. Koreatrack.Com. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.koreatrack.com/gaya-kingdom.html>.

¹⁴⁰ A Brief History of Korean Ceramics. The Museum of Oriental Ceramics, Osaka. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.moco.or.jp/en/intro/history_c/korea.php.

různých barev a struktur.¹⁴¹), při nichž byl rytý motiv vyplněn různými druhy hlíny smíchané s vodou, které po vypálení zbělaly nebo naopak zčernaly. Vyráběl se také seladon s dekoracemi malovanými glazurou se železem, které po vypálení zoxidovalo a zhnědlo a černě glazovaná keramika.¹⁴²

Kultura Kaji byla velmi unikátní a nepochybně měla také značný vliv na své sousedy, jak dokládá například kajská keramika, která se stala základem jak keramiky království Silla, tak japonské keramiky *sue*.¹⁴³

„Hrnčířské nádoby Kaji (가야토기 - *kaja tchogi*) jsou nazývány různými jmény: keramika ve stylu Kimhã, keramika *todzil* (Hliněná neglazovaná keramika označující keramiku z období Tří království a Sjednocené Silly, která byla vypalovaná při vysoké teplotě 1100 °C nebo vyšší v uzavřené stoupající peci a neměla žádnou nebo jen nepatrnou míru absorpce vlhkosti.¹⁴⁴) nebo šedomodrá keramiky z tvrdé pasty (Porcelán z tvrdé pasty, někdy nazývaný „pravý porcelán“, je keramický materiál, který byl původně vyroben ze směsi živcové horniny petuntse (slídové a živcové horniny) a kaolinu vypalovaného při velmi vysoké teplotě, obvykle kolem 1400 °C.¹⁴⁵). Keramika byla vypalována při vysoké teplotě 1200 °C v horských a stoupajících pecích (viz **Obr. 31**).¹⁴⁶

(Obr. 31: Stoupající pec)¹⁴⁷

(Obr. 32: Schéma stoupající peci)¹⁴⁸

¹⁴¹ Intarzie - Terno. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://intarzie-terno.cz/o-intarzii/>.

¹⁴² A Brief History of Korean Ceramics. The Museum of Oriental Ceramics, Osaka. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.moco.or.jp/en/intro/history_c/korea.php.

¹⁴³ Seth, 2016. Str 30

¹⁴⁴ 도질 토기. 부산역사문화대전. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z:

https://busan.grandculture.net/Contents?local=busan&dataType=01&contents_id=GC04205447.

¹⁴⁵ Fleming, Honour, 1977. Str. 622

¹⁴⁶ Lotte World Folk Museum. Stálá exhibice: Gaya Doprovodný panel: Gaya Culture. Navštíveno: 5. srpna 2023

¹⁴⁷ 12 칸 오름가마, 다시 타오르다! 광주요, 이천 수광리 오름가마 등요제. 2021. 네이버 블로그 |

네이버 디자인. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z:

<https://m.blog.naver.com/designpress2016/222378092129>.

¹⁴⁸ Sang, Seung Yeon; Clements, Rebekah. 2022. Technology Brought by Korean Potters. Stories of Clay. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://aftermath.uab.cat/stories-of-clay/room/room-3/>.

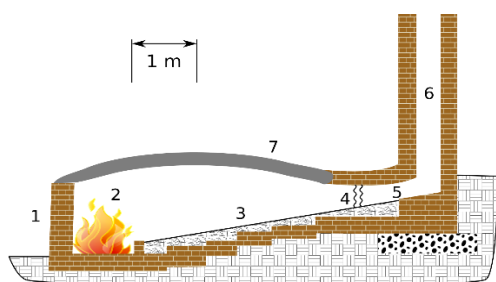
Ústředním bodem úspěchu korejské keramiky byla komorová stoupající pec vycházející z čínské dračí pece (vyvinuté mezi 1600 – 1046 př.n.l.), která se používala i po celé období Čoson.¹⁴⁹

V raném období *Tři království* byly pece na vypalování keramiky zavedeny ze severovýchodní Číny. Tyto pece měly ohnisko oddělené od místa, ve kterém ležela keramika k vypálení a stavěly se v přírodních kopcích. Podobně jako v Japonsku existovaly různé typy těchto stoupajících pecí (viz **3.3.2.1. Úvod**).

Až do období *mumun* se keramika vypalovala v otevřeném ohni, v mělkých okrouhlých jámách nebo dlouhých příkopových útvarech, jejichž podlahy byly někdy vysypány oblázky. Vzhledem k vzhledu šedých nádob vyráběných v oblasti Naktong z 1. stol. př.nl. lze říci, že se tento typ keramiky již vyráběl v dílně vybavené pecí.¹⁵⁰

V Koreji se vyskytují dva důležité příklady stoupajících pecí z počátku 4. století: Činčchön (Päkče, dnešní severní Čungčchöng) a seskupení dílen Ugöri (Ara Kaja, v Hamanu). V obou místech se výroba spustila na počátku 4. století a místní pece jsou polozapuštěné (viz **Obr. 88**). Produkty z pecí v Ugöri se dokázaly zahřát až na 1200 °C, díky čemuž byla keramika pokryta přírodní glazurou. Ve čtvrtém a pátém století patřily pece v oblasti Päkče k typu Sansuri, zatímco typ Ugöri se nadále objevoval v Sille a Kaje. V 5. století i dílny Päkče začaly využívat stejné typy pecí, které se objevovaly Ugöri (zřejmě kvůli výrobě keramiky *todzil*). V Päkče se objevovaly různé druhy pecí, ovšem v Sille i Kaje se používal pouze typ Ugöri.¹⁵¹

V Japonsku se pak objevuje pec *anagama*, což je starověký typ hrnčířské pece přivezený do Japonska z Číny přes Koreu již v 5. století. Jedná se o verzi stoupající dračí pece z jižní Číny.¹⁵²

(Obr. 33: Schéma pece *anagama*)¹⁵³

(Obr. 34: Pec *anagama*)¹⁵⁴

¹⁴⁹ Dragon Kiln. 2023. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Dragon_kiln.

¹⁵⁰ Nagamoto, Shinoto, Nakamura, 2022. Str. 160

¹⁵¹ Nagamoto, Shinoto, Nakamura, 2022. Str. 161

¹⁵² Anagama Kiln. 2022. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Anagama_kiln.

„V keramice, která vznikala v oblasti Kaji se jako materiál nejčastěji používala šedá kamenina. Mnoho výrobků bylo postavených na vysoké noze a ke zdobení se používal tzv. rohožový vzor. Ten vznikal jemným poklepáváním destičky s vyřezaným vzorem na povrch nádoby.“ Tato technika se na Korejském poloostrově objevila již v protohistorickém období *Tří království* (cca 50. léta př.n.l.) a přetrvala po celé toto období (období *Tří království*). Další ozdobou byly řady vyrývaných ornamentů. „Sestavy ornamentů tvořené krátkými šikmými vrypy jsou dekorací typickou pro keramiku na území Silly a Kaji.“¹⁵⁵

Typickými formami korejské keramiky jsou poháry na stopce, misky se širokými stojany (*kobä*), nádoby s dlouhým hrdlem, které vzhledem připomínají vázy (*čanggjōngho*), šálky a jiné nádoby s rohy, stojany na nádoby (*kūrūt patčchim*), vysoké baňaté vázy (se stojany), lampy a poháry, které mají v duté spodní části malé kousky hlíny, takže při zvednutí chrastí a figurální nádoby představující zvířata, čluny, chrámy, jezdecké válečníky, a dokonce i domy. Keramika byla zdobena zářezy, nanášením dalších kousků hlíny a odřezáváním hlíny, aby se vytvořil efekt mřížky.¹⁵⁶

(Obr. 35: Mamun čanggjōngho)¹⁵⁷

V Kaje se nejčastěji objevovala figurální kameninová keramika, což je keramika s vzory lidí, zvířat nebo jiných předmětů (figur). Například již zmíněná nádoba *mamun čanggjōngho*, nádoba zřejmě z 5. století, nalezená v Pusanu, je zdobena stylem *pchasangmun* (jedním ze vzorů, který byl v 5. a 6. století často používán pro zdobení různých typů keramiky ze Silly a Kaji) a zobrazuje pět koní.¹⁵⁸

¹⁵³ Tamtéž

¹⁵⁴ Traditional Japanese Anagama Kiln Fired up at Wytham. 2015. BBC News. [online; cit. 2024-04-28].

Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-england-oxfordshire-33850516>.

¹⁵⁵ Honcoopová, 2007. Str. 111

¹⁵⁶ Cartwright, Mark. Korean Pottery. 2016. World History Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28].

Dostupné z: https://www.worldhistory.org/Korean_Pottery/.

¹⁵⁷ 서영남. 마문장경호. 부산역사문화대전. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z:

https://busan.grandculture.net/Contents?local=busan&dataType=01&contents_id=GC04201858.

¹⁵⁸ 서영남. 마문장경호. 부산역사문화대전. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z:

https://busan.grandculture.net/Contents?local=busan&dataType=01&contents_id=GC04201858.

Kromě toho existuje mnoho keramiky ve tvaru nebo se zdobením lodí, vozů, koní, zvonů, oděvů atd., které vykreslují část životního stylu tehdejších lidí.¹⁵⁹ Tato keramika byla zřejmě pouze ozdobná nebo sloužila jako pohřební výbava, která symbolizovala život zemřelého. Když období *Tři království* ustoupilo období *Sjednocené Silly* (668 – 935 n.l.), začala korejská keramika vykazovat výrazný vliv buddhismu. Kremace si vyžádala výrobu uren na popel a převládaly buddhistické motivy – ražené dekorace, jako jsou lotosová poupata, lotosové květy a mraky.¹⁶⁰

2.3.2.2. Nádoby každodenní potřeby

„Nejčastěji se vyráběly *hangari*. Termín *hangari* (항아리, také 단지 - *tandži* nebo 호 - *ho*) se užívá pro objemné zásobnice na potraviny či nápoje. Objekt na obrázku má výrazně rozšířené břicho okrouhlého tvaru, krátký krk a široké hrdlo. V horní části jsou u hrdla čtyři malé půlkruhové úchyty na zavěšení.“¹⁶¹

„Podstavce pod nádoby ve tvaru různě modelovaných dutých válců patří k častým archeologickým nálezům na celém území Päkče, Silly a Kaji. Většinou sestávají z horní rozšířené části, tj. vlastního podstavce, těla a nohy, avšak v detailech se liší. Ve státě Kaja je podstavec většinou ve tvaru převrácené mísy, která se z těla přímo rozšiřuje dolů a kterou lze rozeznat bez obtíží (pro Silly je například typické, že lze jen těžko odlišit nohu od těla, protože jsou obě části bez zúžení propojeny).“¹⁶³

¹⁵⁹ Gaya Kingdom & Confederacy. Koreatrack.Com. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.koreatrack.com/gaya-kingdom.html>.

¹⁶⁰ Cartwright, Mark. Korean Pottery. 2016. World History Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.worldhistory.org/Korean_Pottery/.

¹⁶¹ Honcoopová, 2007. Str. 108

¹⁶² Honcoopová, 2007. Str. 112

¹⁶³ Honcoopová, 2007. Str. 113

(Obr. 37: Zásobnice)¹⁶⁴

(Obr. 38: Zásobnice)¹⁶⁵

„Podstavce pod nádoby ve tvaru různých dutých válců patří k častým archeologickým nálezům na celém území Päkče, Silly a Kaji. Většinou sestávají z horní rozšířené části, tj. vlastního podstavce, těla a nohy, avšak v detailech a proporcích se v každém státě liší. V Päkče bylo zprvu tělo podstavce tvořeno výraznými reliéfními pásy, ale později nabylo tvaru přesýpacích hodin se zúženým pasem. Pro Silly je naopak typické, že lze jen těžko odlišit nohu od těla, protože obě části jsou bez zúžení propojeny. Ve státě Kaja je podstavec většinou ve tvaru převrácené mísy, která se z těla přímo rozšiřuje dolů a kterou lze rozeznat bez obtíží.“¹⁶⁶

(Obr. 39: Podstavec)¹⁶⁷

(Obr. 40: Podstavec)¹⁶⁸

¹⁶⁴ Lotte World Folk Museum. Stálá exhibice: Gaya. Navštíveno: 5. srpna 2023

¹⁶⁵ Tamtéž

¹⁶⁶ Honcoopová, 2007. Str. 113

¹⁶⁷ Lotte World Folk Museum. Stálá exhibice: Gaya. Navštíveno: 5. srpna 2023

¹⁶⁸ Tamtéž

K pití alkoholických nápojů používali na Korejském poloostrově od nejstarších dob duté rohy sudokopytníků. Keramické nádoby inspirované tvarem rohů tzv. *rhytony* byly velmi populární. V Koreji se nejstarší nález takové keramiky datuje do neolitu a byl objeven nedaleko města Pusan. Během období *Tři království* začaly být zvířecí rohy postupně nahrazovány podobně tvarovanými výrobky z kovů, vzácných kamenů a keramiky. Většinou se zároveň s nimi zhotovovaly i zvláštní podstavce s kruhovými otvory nebo obroučkami, aby se do nich mohly rohy zapasovat.¹⁶⁹ Podobné rohy se našly také v Japonsku, například v prefektuře Fukui (v blízkosti dnešního Kjóta), kde byla objevena nádoba na pití ve tvaru rohu datovaná do 6. století n.l.¹⁷⁰

(Obr. 41: Roh nalezený v hrobce Šišuzuka, prefektura Fukudži, 6. stol.)¹⁷¹

Je známo, že lidé z konfederace Kaja se živili sladkovodními i mořskými rybami, plži, kuřaty a také obilovinami, červenými fazolemi, ovocem, kaštany a vlašskými ořechy. Tato jídla vařili na ohni nebo v páře, a tak bylo v oblasti sídlišť nalezeno mnoho napařováků.¹⁷²

Keramika má tvar nádoby na žhavé dřevěné uhlí (*hwaro*), jež se užívalo jako ohřívadlo. Široká mísa s členěným okrajem, který se výrazně otevírá, je zasazena do širokého

¹⁶⁹ Honcoopová, 2007. Str. 115

¹⁷⁰ Wiener, James Blake. Horn-Shaped Vessel from Japan. World History Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/image/7802/horn-shaped-vessel-from-japan/>.

¹⁷¹ Tamtéž

¹⁷² Gaya Kingdom & Confederacy. Koreatrack.Com. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.koreatrack.com/gaya-kingdom.html>.

stabilního podstavce. Keramika tohoto typu se vyráběla na počátku prvního stolení na jihovýchodě Korejského poloostrova a později i v království Silla a v Kaje.¹⁷³

(Obr. 42: Hrnc a hořák zdobený hlavami zvířat (zřejmě jelenů))¹⁷⁴

2.3.2.3. Zvířecí vzory

Keramické nádoby vyrobené ve tvaru lidí, zvířat nebo předmětů byly v období *Tří království* velmi populární. Nádoby ve tvaru zvířat z hrobek v Sille mívají především podobu kachen a koní. Věří se, že byly používány jako pohřební předměty, které vedly duše zesnulých do posmrtného života, spíše než jako nádoby pro každodenní použití.¹⁷⁵

Charakteristickým znakem keramiky zvířecího tvaru je to, že je dutá a má zaoblený ocas nebo válcovitá ústa jako ústí keramiky. Jsou však i takové, které otvory nemají.¹⁷⁶ Psi a koně byli jedním z důležitých dopravních prostředků, lze o nich také říci, že byli stvořeni jako zvířata k nošení duší zemřelých. Příklad můžeme vidět na nástěnné malbě z Kogurja v hrobce Käma (개마총) ve vesnici Nosan (dnešní KLLDR), kde je zobrazeno procesí, u kterého lze najít nápis: „Obrázek majitele jedoucího na koni“, i když na koni nikdo nesedí. Malba zřejmě naznačuje, že mrtví jedou na koni a stoupají k nebi, i když je

¹⁷³ Honcoopová, 2007. Str. 110

¹⁷⁴ Gaya Kingdom & Confederacy. Koreatrack.Com. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.koreatrack.com/gaya-kingdom.html>.

¹⁷⁵ <https://www.museum.go.kr/site/eng/relic/represent/view?relicId=4376>

¹⁷⁶ 동물형토기 (動物形土器). 한국민족문화대백과사전. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://encykorea.aks.ac.kr/Article/E0016479>

nelze vidět pouhým okem. Proto je keramika ve tvaru koně brána jako prostředek vezoucí duši.¹⁷⁷

Jsou navíc vyobrazovány různé druhy koní, což názorně poukazuje na jezdecké zvyky z období *Tří království*.

Mezi další keramiku ve tvaru zvířat patří keramika ve tvaru želv a tygrů. Předpokládá se, že tyto hrnčířské nádoby ve tvaru zvířat byly nádobami na speciální tekutiny, jako je alkohol. Skutečnost, že na sebe vzaly tuto zvláštní formu, vykazuje, že byly používány jen při zvláštních obřadech.¹⁷⁸

2.3.2.3.1. Ptačí keramika

Duté nádoby ve tvaru kachny se poprvé začaly objevovat během brzkého období *Tří království*, avšak byly mnohem větší a jednodušší než jejich pozdější protějšky. Do kachny bylo možné otvorem na jejím hřbetě nalít tekutiny a poté je podávat výlevkou tvořenou jejím ocasem. Výrazný otvor na hřbetu a ocasu naznačuje, že tato nádoba sloužila k podávání vína nebo k nalévání vody při zvláštních rituálech a ceremoniích. Nádoby ve tvaru ptactva byly nalezeny především na pohřebištích v jižní části

Korejského poloostrova poblíž řeky (Obr. 43: Kachní keramika)¹⁷⁹

Naktong. Vyskytovaly se v párech a pravděpodobně sloužily jako pohřební rituální nádoby a pohřební předměty.¹⁸⁰

Podle víry starých Korejců měli ptáci zvláštní úlohu jako poslové, kteří odnášeli duše zemřelých do posmrtného světa. Věřili, že díky své schopnosti cestovat po zemi, vodě i obloze byli ptáci ideálními průvodci na této cestě. Jak bylo již zmíněno v kapitole o pohřbívání, byly do hrobů zemřelých vkládána ptačí pera, což se též váže k této symbolice.

¹⁷⁷ Tamtéž

¹⁷⁸ 동물형토기 (動物形土器). 한국민족문화대백과사전. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://encykorea.aks.ac.kr/Article/E0016479>

¹⁷⁹ Duck-Shaped Pottery. National University of Korea. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.museum.go.kr/site/eng/relic/represent/view?relicId=4268>.

¹⁸⁰ Bird-Shaped Vessel. The Metropolitan Museum of Art. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/39496>.

I dnes jsou ve vesnicích na vysokých dřevěných sloupech stále vidět postavy ptáků, které připomínají jejich dřívější význam.

Na druhou stranu kachny žily v hejnech v řece Naktong a byly pro lidi jedním z hlavních zdrojů potravy. Zdá se proto, že kachny byly pohřbívány jako pocta mrtvým, tedy jako důležitý lovecký předmět, a jako symbolická bytost. Na tradiční korejské svatbě ženich předává dřevěnou husu nebo kachnu rodině nevěsty jako přísahu, že bude naplňovat mužskou povinnost sbírat jídlo, a v tomto případě se tedy kachna stává také symbolem úroda = potrava.¹⁸¹

2.3.2.4. Figurativní a rituální keramika

Kajská figurativní keramika byla nalezena především v hrobkách, což vede k domněnce, že byla používána jakožto rituální objekt při pohřbech. Symbolizuje modlitby za zemřelého a přání, aby jeho duše našla v posmrtném životě komfort a spásu.¹⁸²

Mnoho kameninové keramiky, jako jsou poháry a modely domů a lodí, bylo objeveno na místě, které bylo kdysi hřbitovem v okrese Haman.¹⁸³ V pozdějších dobách se objevuje i figurativní keramika zobrazující lidské postavy, např. hudebníci hrající na *kajagŭm*¹⁸⁴ (dlouhý strunný nástroj typu citory držené na klíně sedícího hráče, s 12–16 strunami, o němž se říká, že jej vynalezl král Kasil z konfederace Kaja¹⁸⁵).

(Obr. 44: Jílová figurka hrající na *kajagŭm*)¹⁸⁶ (Obr. 45: Figurativní keramika z Haman)¹⁸⁷

¹⁸¹ 동물형토기 (動物形土器). 한국민족문화대백과사전. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z:

<https://encykorea.aks.ac.kr/Article/E0016479>

¹⁸² Gaya Kingdom & Confederacy. Koreatrack.Com. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z:

<https://www.koreatrack.com/gaya-kingdom.html>.

¹⁸³ [Photo] Gaya Earthenware Pottery Discovered in South Gyeongsang Province. 2019. Hankyoreh. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://english.hani.co.kr/arti/english_edition/e_entertainment/895664.html.

¹⁸⁴ Cartwright, Mark. Korean Pottery. 2016. World History Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28].

Dostupné z: https://www.worldhistory.org/Korean_Pottery/.

¹⁸⁵ Čong, 2011. Str. 149

¹⁸⁶ [Visual History of Korea] Gaya Kingdom of Korea with Formidable Culture and Enduring Legacy. 2022. The Korea Herald. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z:

<https://www.koreaherald.com/view.php?ud=20220707000788>.

Další často nalézáný předmět má tvar domku. Zde se na vrcholu šikmé střechy s ušima nahoru rozhlíží kočka a na žebříku do skladiště na sebe překvapeně hledí dvě myši, které se snaží ukrást obilí. Tato figurativní keramika, poskytuje pohled na strukturu skladiště během období *Tři království* a bohatý smysl pro humor.¹⁸⁸

(Obr. 46: Rituální předmět v podobě domu)¹⁸⁹

Dalším hojně využívaným rituálním předmětem byly vysoké stojany s perforovanými obdélníkovými nebo trojúhelníkovými vzory *kuptari čöpsi tchogi* (굽다리접시토기), které jsou pro Koreu typické¹⁹⁰. Byly určeny k držení nádoby, obvykle sklenice. Stojany jsou používány také ke každodenní potřebě, ovšem výška těchto stojanů naznačuje, že byly vyhrazeny pro rodové a pohřební rituály, obvykle pro obětní dary.¹⁹¹

¹⁸⁷ Tamtéž

¹⁸⁸ Kim; Lee, 2006. Str. 67

¹⁸⁹ Kim; Lee, 2006. Str. 67

¹⁹⁰ Whitfield, 2006. Str. 45

¹⁹¹ Tall Perforated Stand. The Metropolitan Museum of Art. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/717926>.

2.3.3. Kovové předměty

Začátek doby bronzové v Koreji se datuje do 15. století př. n. l. Vyznačuje se každodenním používáním keramiky *mumun* a broušených kamenných a dřevěných nástrojů. V tomto období jen málo lidí vlastnilo

bronzové nástroje, které sloužily buď jako (Obr. 47: Bronzové dýky bez rukojeti)¹⁹² symboly autority nebo jako rituální nástroje. Zemědělství se dále rozvíjelo, včetně začátku pěstování rýže, což vedlo ke vzniku větších osad, které se podobaly dnešním venkovským vesnicím.¹⁹³ Jako nejvýznamnější typ bronzového zboží tohoto období jsou uváděny štíhlé bronzové dýky. Stejně jako dřívější bronzové dýky typu *Liaodong* (mandolínové dýky) měly bronzové dýky korejského typu samostatné čepele a jílce, které byly k sobě připojeny. Nalezeno bylo jen málo jílců, což naznačuje, že byly pravděpodobně vyrobeny ze dřeva. Neboť bylo velmi obtížné tyto dýky vyrobit nebo získat, byly pravděpodobně symbolem autority a byly vyhrazeny pouze vládci kmene nebo oblasti.¹⁹⁴

Kromě těchto bronzových dýk byly také vykopány zbraně jako bronzová kopí, nástroje jako sekery a dláta a domácí potřeby jako bronzová zrcadla (ta byla využívána jakožto užitkový i rituální předmět, ovšem zřejmě se lišily výrobou a zdobením) a další druhy bronzového zboží datované do stejného období.¹⁹⁵

Železná technologie se na Korejském poloostrově objevila kolem roku 400 př. n. l., ale možná i dříve. Předpokládá se, že se železo do Koreje dostalo během čínského období *válčících států* (476 – 221 př. n. l.), krátce poté, co železo začalo ovlivňovat technologii Číny. Někteří korejští učenci nabízejí velmi raná data pro objevení v Koreji, například že se železo dostalo do Koreje přímo z Mandžuska v 6. století př.n.l.¹⁹⁶

Čínská produkce železa se v té době vyznačovala tavením litiny (slitina železa a uhlíku). Na raných železných nalezištích v severní části Korejského poloostrova poblíž čínských hranic se našlo množství litinových předmětů a čínských mincí ve tvaru nožů, což

¹⁹² Tamtéž

¹⁹³ Prehistory and Ancient History. National Museum of Korea. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.museum.go.kr/site/eng/showroom/list/760?showroomCode=DM0004>.

¹⁹⁴ Lee, Jinmin. Assemblage of Artifacts from the Daegok-Ri Site, Hwasun by The National Museum of Korea. Smarthistory. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://smarthistory.org/assemblage-of-artifacts-from-the-daegok-ri-site-hwasun/>.

¹⁹⁵ Yi, 2015

¹⁹⁶ Whitfield, 2006. Str. 173

vede k závěru, že Korea založila svůj vlastní železářský průmysl na technologickém rámci podobném tomu, který se používal v Číně.

Zásadní historický záznam o korejské metalurgii je zapsán v knize *Letopisy rodu Wej*, která je součástí čínské historické knihy *Zápisy tří království* napsané ve 3. století n.l. a uvádí, že železné předměty vyrobené v jižní části Koreje byly exportovány do čínských kolonií, Lelang a Daifang, které v té době zabíraly severní oblast Korejského poloostrova, stejně jako do Japonska. Záznam dále popisuje železářský průmysl malých obcí tvořících státy Han, které se později vyvinuly ve státy Kaja a Silla.¹⁹⁷

Bronzové předměty, včetně dýk, hrotů kopí, zrcadel a zvonů, začaly kajské komunity používat po 1. století př.n.l. spolu se železnými zbraněmi, jako jsou dýky, hroty šípů, hroty kopí a dýkové sekery. Objem železných předmětů uložených jako hrobové zboží se od konce druhého století našeho

letopočtu dramaticky zvýšil a byl doprovázený (Obr. 48: Dýková sekera *kwa / mugì*)¹⁹⁸ výskytem dlouhých mečů, radlic, hrábí a koňských udidel. Zhruba v této době se objevily ploché železné hlavy seker, které postrádaly nabroušené ostří a nemohly a plnit žádnou utilitární funkci. Tyto hlavy seker byly ve skutečnosti železné ingoty (kovový hutní polotovár určený na další zpracování) předem připravené pro hromadnou výrobu železných předmětů a byly vyváženy také do Japonska. Velké železné ingoty a litinové rýče, které byly nalezeny z hrobkách z počátku pátého století v japonských prefekturách Ósaka, Hjogo, Nara a Šiga v oblasti Kinki, pocházejí z dolního toku řeky Naktong. Rituální nástroje (jako vysoce zdobené železné hroty kopí nebo pilové nože), vertikální plátová zbroj a železná koňská zbroj byly nové typy železných předmětů, které se začaly používat po konci 3. století.¹⁹⁹

Dle nedávných archeologických výzkumů byl jedním z primárních zdrojů železa 80 km dlouhý úsek pohoří Sobek, který zahrnoval severní část území Kaji. Těžený materiál se skládal výhradně ze železné rudy bohaté na nikl, jednoho z nejkvalitnějších typů železné rudy. V četných strmých údolích na západním svahu tohoto pohoří archeologové identifikovali více než 150 míst na výrobu železa, což je největší výrobní komplex, jaký

¹⁹⁷ Park, 2012

¹⁹⁸ 鍬 (무기). Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z:

[https://ko.wikipedia.org/wiki/%EA%B3%BC_\(%EB%AC%B4%EA%B8%B0\)](https://ko.wikipedia.org/wiki/%EA%B3%BC_(%EB%AC%B4%EA%B8%B0)).

¹⁹⁹ Kim, 2021. (a)

byl na poloostrově nalezen. Vzhledem k existenci více než 240 mohylových hrobek, které odpovídají kajskému typu, nalezených poblíž, bylo dospěno k závěru, že železné doly a zařízení na výrobu železa byly původně vyvinuty a provozovány elitami Kaji v letech 350 – 550 n.l.

Všechna zařízení na výrobu železa byla umístěna v bezprostřední blízkosti od míst, kde probíhala těžba železné rudy, čímž se předešlo problémům souvisejícím s přepravou těžkých kusů. V této oblasti bylo na vrcholcích hor také nalezeno nejméně 90 *pongsu* (požárních signálních věží). Věže byly strategicky umístěny a byly jasně určeny ke střežení a ochraně sléváren na železo, jakož i železných ingotů vyrobených na těchto místech.²⁰⁰

Byly také vytvářeny předměty ze zlata a stříbra, včetně vysokých složitých korun, které se objevovaly v Kaje, Sille i Päkče.

2.3.3.1. Vojenská výbava

Železo hrálo pro Kaju ústřední roli, což můžeme pozorovat v rozmanité škále železných artefaktů získaných z různých hrobek. Skupina předmětů, která mezi železnými artefakty z Kaji vyniká nejvíce, je brnění, přičemž více než polovinu vykopaného brnění datovaného do období *Tři království* lze připsat právě Kaje.

Výsledky výzkumu těchto brnění, který probíhal od 90. let minulého století, odhalily, že státy Kaja pohřbívaly velké množství brnění jakožto hrobovou výbavu a udržovaly tuto pohřební praxi delší dobu než okolní království.

Brnění však nebylo vždy vyrobeno jen z kovů; k jeho výrobě byly také použity organické materiály jako je dřevo nebo kůže. Kyselé půdní podmínky na Korejském poloostrově však bohužel nejsou příznivé pro zachování organických pozůstatků a znemožňují obnovu brnění vyrobeného z organických materiálů. Přesto se vyskytlo několik mimořádných případů, kdy byly v těchto nepříznivých podmínkách objeveny zbytky brnění vyrobeného ze dřeva nebo zvířecích kostí.²⁰¹

Kyrysy a přilbice se v Kaje začaly objevovat ve 4. století. Přilby se z velké části dělí na dvě skupiny; přilby vyrobené nýtováním dlouhých plátů pod technickým vlivem z

²⁰⁰ Nagamoto, Shinotom, Daisuke, 2022. Str. 102

²⁰¹ Kim, 2021. (a)

Kogurja a přilby v mongolském stylu vyrobené pomocí snýtovaných železných plátů ve tvaru S.²⁰²

(Obr. 49: Přilba pod vlivem Kogurja)²⁰³

(Obr. 50: Přilba v mongolském stylu)²⁰⁴

Protože jsou přilby usazené v nejvyšším bodě těla, jsou dobře viditelné, a tak mají tendenci být dekorativnější, než zbroj pokrývající tělo. Přilbu lze například prodloužit a ozdobit dekorativními prvky nebo hledím, které slouží jak ochrana před sluncem. Zdá se, že přilby byly také aktivně používány k demonstraci rozdílů v sociálním postavení.²⁰⁵

Vertikální plátová helma byla typickým typem přileb na Korejském poloostrově. Pro tento typ přileb je obtížné stanovit výrazné regionální charakteristiky, ale kousky z Kaji vynikají dekorativním vylepšením základní struktury přileb, což vedlo k výrobě jedinečných stylů. Tato dekorace byla spojená s aplikací zlaceného bronzu nebo přidáním ornamentálních prvků.

Zdá se, že tyto přilby měly také velký vliv na japonské

(Obr. 51: Plátový kyrys)²⁰⁶

²⁰² Cartwright, Mark. Gaya. 2016. World History Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/Gaya/>.

²⁰³ Kim, 2021. (a)

²⁰⁴ Tamtéž

²⁰⁵ Tamtéž

²⁰⁶ Tamtéž

souostroví. Původ podobných přileb získaných z hrobky Kannonjama v prefektuře Gunma a hrobky Ikenoue č. 1 v prefektuře Fukuoka byl vysledován na Korejský poloostrov.²⁰⁷

Svislé plátové kyrysy se pravděpodobně vyvinuly z dřívějších dřevěných brnění. Unikátnost brnění z Kaji můžeme pozorovat například při porovnání s brněním ze Silly. Kajské brnění bylo často zdobeno okázalými ozdobami a mnoho z nich obsahovalo též půlkruhový nákrčník. Dalším unikátním faktem bylo i to, že brnění používané v Kaje nebylo jen ochranným vybavením, ale také bohatě zdobeným vybavením pro ceremoniální účely nebo k sociální diferenciaci.²⁰⁸

Vertikální plátové brnění sloužilo široké škále různých funkcí, ale nedávné studie se soustředily spíše na jejich rituální roli. V některých případech byly zdobeny dekoracemi s ptačím motivem nebo zvířecí srstí. Spirálové vzory byly též často využívány. Jako symboly slunce mohly spirálovité vzory na tomto brnění sloužit k zbožštění nositele jako bytosti podobné slunci a vyjadřovaly modlitby za štěstí ve válce. Další možností je, že tato plátová zbroj byla nošena během ceremonií spojených s různými obřady. Stopy po opravách, nedostatečná přesnost řezů v železných plátech a povaha zdobení mohou naznačovat, že tato zbroj byla nošena například pro obřady přechodu do dospělosti a málokdy do skutečného boje.²⁰⁹

Lamelové brnění se vyrábělo spojením stovek malých železných šupin s koženými poutky. Narozdíl od vertikální plátové zbroje byla lamelová brnění nalezena na celém Korejském poloostrově a v širší oblasti severovýchodní Asie.²¹⁰

Tato zbroj byla pro nositele pohodlnější, zejména pro jízdu na koni. Odborníci se tak domnívají, že je tato technika výroby pochází z Kogurja a do zbytku Koreje se rozšířila spolu s uměním jízdy na koni.²¹¹

²⁰⁷ Kim, 2021. (a)

²⁰⁸ Tamtéž

²⁰⁹ Tamtéž

²¹⁰ Tamtéž

²¹¹ Gimhae Gaya Theme Park. Doprovodný panel: Armors of Gaya. Navštíveno: 17. ledna 2023.

(Obr. 52: Lamelové brnění)²¹²

Soubor kajského brnění mimo jiné zahrnoval také koňské brnění, složené z různých ochranných prvků a ozdob. Těžká kavalérie v Kaje byla pravděpodobně založena v 5. století. Důkazem je fakt, že se v této době objevily koňské pokrývky hlavy (také válečné čelo oře nebo *chamfron*) a koňské brnění spolu se sedlem a třmeny.²¹³

Role těžké kavalérie ve vojenské taktice je však pravděpodobně omezená; nálezy koňské zbroje se limitují na větší hrobky, což naznačuje, že přístup k vybavení potřebnému pro těžkou jízdu mělo jen určité procento společnosti.²¹⁴

Mezi nálezy jsou například třmeny, koňské pokrývky hlavy (viz **Obr. 10**) a těla, přívěsky a zvonky umístěvané na koňský řemen, přezky na koňské opasky a sedla.

(Obr. 53: Koňské brnění z 5. století vykopané v Hamanu)²¹⁵

Dlouhotrvající boje na Korejském poloostrově, které začaly během 4. století, vyústily ve vznik válečné kultury zdůrazňující válečné zbraně včetně dýk, kopí, mečů, hrotů šípů a vojenských přileb a brnění. Podle funkce se zbraně z velké části dělí na útočné a obranné. Patří mezi ně zbraně na dálku, jako jsou luky, šípy, kuše, a zbraně na boj

²¹² Kim, 2021. (a)

²¹³ Tamtéž

²¹⁴ Tamtéž

²¹⁵ Tamtéž

z blízka, jako jsou nože, oštěpy a sekery. Obzvláště prominentní byly mezi zbraněmi dlouhé meče s různými vzory hlavice, včetně fénixe nebo draka.²¹⁶

Zbraně v Kaje však nebyly jen nástroje používané v boji, ale byly také považovány za symbol moci.

(Obr. 54: Meče; (zleva) meč se stříbrnými ornamenty, čtverný meč s motivem listu, meč s motivem draka a fénixe)²¹⁷

Zejména dlouhé, elegantně zdobené meče byly používány ke zpečetění politického vztahu mezi ústřední vládou Päkče a jejími spojenci nebo místními správci. Řada takových mečů byla nalezena v elitních japonských hrobkách z pozdního období *kofun* (6. století).²¹⁸ V 5. století se tyto zdobené meče rozšířily také do Kaji, kde zruční řemeslníci pracující se zlatem a stříbrem vytvářeli ještě elegantnější meče. Rukojeti byly zčásti ovinuty nádherně rytými pláty zlata a zčásti jemnými zlatými nitěmi. Pochvy byly vykládány stříbrem a obehnány plochými zlatými pásy.²¹⁹

²¹⁶ Nagamoto, Shinotom, Daisuke, 2022. Str. 113

²¹⁷ Gimhae Gaya Theme Park. Doprovodný panel: Armors of Gaya. Navštíveno: 17. ledna 2023.

²¹⁸ Nagamoto, Shinotom, Daisuke, 2022. Str. 113

²¹⁹ Nagamoto, Shinotom, Daisuke, 2022. Str. 116

Z velkého množství hrotů šípů vykopaných v hrobech po 3. století je vidět, že od tohoto období byly luky používány jako důležité zbraně.²²⁰

Zbraně vykopané spolu s vertikální plátovou zbrojí byly většinou tyčové zbraně včetně hrotů kopí.²²¹

2.3.3.2. Koruny

Koruny z Kaji jsou považovány za pokrývku hlavy kajské elity či šamanů. Tyto koruny sdílejí obecné tradice korejských zlatých korun, jako je použití diadémů, které navazují na tradici z Päkče a používání čelenek se vzpěrami, které se nejvíce používají na korunách ze Silly.²²²

Zlaté koruny ze Silly mají jedinečný design. Z diadému vedou vztyčené prvky ve tvaru větví stromů a jeleních parohů, které jsou zdobeny zakřivenými korálky z různých materiálů jménem *kogok*, a ke kruhovému diadému jsou připevněny

(Obr. 55: Zlatá koruna z Kaji)²²³

zlatými nýty. Design je spojen s prvky původní víry a zdá se, že motivy koruny symbolizují *strom života* nebo *strom vesmíru*. Třpytky a zakřivené korálky symbolizují listy a plody stromu života.

Každá zlatá koruna byla vyrobena samostatně, většinou v průběhu jednoho století (nebyly vyráběny hromadně – je možné, že pro každého budoucího vůdce / šamana byla dopředu vyrobena jedna koruna, kterou mohl využívat, když byl jmenován do funkce nebo byla vytvořena pro posmrtné účely, jakožto ozdoba těchto důležitých jedinců).²²⁴

Koruny Kaji se však zjevně liší od tradic Silly a Päkče a vykazují, že lidé z Kaji měli jedinečnou kulturu.

Jedna z kajských korun, která je současně uvedena jako národní poklad č. 138, pochází z 5. nebo 6. století n. l. a měří 11,5 cm na výšku, 3,6 cm na šířku a 20,7 cm v

²²⁰ Kim; Lee, 2006. Str. 20

²²¹ Kim, 2021. (a)

²²² Crowns of Silla. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Crowns_of_Silla.

²²³ Crown of Gaya. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Crown_of_Gaya.

²²⁴ Lee, 2010. Str. 6-7

průměru. Čelenku, která je vyrobena ze zlata, zdobí drobná zlatá zrcátka, připomínající třpytky, která jsou připevněna na pásku. Koruna je zdobená tečkovaným vzorem a na její diadém jsou zavěšeny zakřivené nefrity *kogok*. Ty se však původně našly mimo korunu, není tedy zcela jasné, zda na tento konkrétní artefakt skutečně patří. Přívěsky koruny jsou od sebe symetricky umístěny ve stejné vzdálenosti a jsou připomínají tvar trávy nebo květiny. Každý přívěsek je identický a má na sobě tři sady hrotů splývajících dolů v pravém úhlu, načež je zakončen tvarem drahokamu. Tyto přívěsky připomínají koruny vyrobené v Päkče.²²⁵

Řemeslníci z Kaji sice zdokonalili řemeslo práce se zlatem, které bylo zřejmě též převzato z oblasti Päkče, ale při výrobě těchto korun používali pouze zlacený bronz. Koruny z Kaji byly také designově jednodušší a praktičtější.²²⁶

2.3.3.3. Šperky

Mezi oblíbené ozdoby lidí žijících v Kaje patřily náušnice, náhrdelníky a koruny. Některé náušnice měly jen jeden kroužek, jiné se skládaly až ze tří částí. Náhrdelníky byly většinou vyrobeny ze skleněných korálků, křišťálu, achátu, jantaru a amazonitu. Náramky a prsteny jsou nalézány jen zřídka, zdá se tedy, že nebyly populární.²²⁷

(Obr. 56: Různé zlaté náušnice z Kaji)²²⁸

²²⁵ Crown of Gaya. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Crown_of_Gaya.

²²⁶ Nagamoto, Shinotom, Daisuke, 2022. Str. 113

²²⁷ Crown of Gaya. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Crown_of_Gaya.

²²⁸ Tamtéž

Šperky s visícími přívěsky ve tvaru listů jsou v Kaje běžné. Pohyby nositele musely vyvolávat až mystický efekt, především když byly tyto náušnice spárované s korunou se stejným nebo podobným zdobením.

Středoasijská tradice užívání drobných, zlatých lístků spojených zkrouceným zlatým drátem byla přítomna i v oblasti Kaji, o čemž svědčí nejen náušnice, ale také (zřejmě šamanské) koruny. Podobnosti mezi korejskými šperky z Kaji a japonskými šperky z tohoto období vedly některé akademiky k různým teoriím, například, že někteří lidé z Kaji museli překročit vody a

(Obr. 57: Zlaté náušnice z Japonska)²²⁹

usadit se v Japonsku (což v tomto období nebylo nezvyklé) nebo že tato kovovýroba byla naopak dílem obyvatel ze severního Kjúšú a byla dovezena do Kaji. Nabízí se také možnost, že někteří lidé z Kjúšú se rozhodli žít na jižním cípu Korejského poloostrova, což dále podporují nedávné lingvistické studie, které naznačují podobné mluvené jazyky.²³⁰ Na základě vesnic objevených v Japonsku i v Koreji, kde mezi sebou lidé z těchto zemí nepochybně koexistovali, se zdá, že všechny tyto teorie jsou pravdivé.

V knize *Zápisky o východních barbarech*, která je součástí čínské knihy *Zápisky tří království* je zaznamenáno, že lidé v jižní části Korejského poloostrova kladli vysoký důraz na korálky, kterými zdobili svá těla, oblečení i zbraně, ovšem zlato, stříbro nebo hedvábí nepovažovali za příliš cenné. Po 5. století se však drahé kovy, jako je zlato, zlacený bronz a stříbro, začaly používat ke zdobení nejen osobních ozdob, ale také předmětů, jako jsou meče, koňská výstroj a rakve. Dá se tedy předpokládat, že se v oblasti Kaji v 5. až 6. století rozvinula bohatá aristokratická vrstva, která dávala přednost drahým kovům.²³¹

2.3.3.4. Rituální předměty

Minŭlsö (미늘쇠) je podlouhlý čtvercový železný plát s bočními výřezy ve tvaru trnů. Protože většina *minŭlsö* byla vykopána z hrodek, předpokládá se, že byl používán jako rituální nástroj pro obřady a pohřební průvody. Tyto pláty byly populární hned

²²⁹ Haugen, 2010. Str. 56

²³⁰ Haugen, 2010. Str. 58

²³¹ Kim, 2021. (b)

v několika státech tvořící konfederaci Kaja. Konkrétně v Ara Kaje byl vytvořen důmyslný kousek se stranami železné desky řezanými ve tvaru ptáků namísto ve tvaru trnů. Vzhledem ke dříve zmíněné symbolice ptactva a nálezů tohoto nástroje v hrobce se zřejmě jedná o předmět sloužící k přesunu duše do posmrtného života (možné rituální oběti).²³²

Na tomto bronzovém předmětu jsou také vyryty obrázky, které jako by znázorňovaly zemědělské činnosti z doby bronzové. Na jedné straně objektu je vyryta scéna ptáků usazených na stromě a obraz připomínající *sottä* (korejský strážní kůl tradičně umístěný poblíž hranice vesnice). Na druhé straně jsou zobrazeny tři výjevy lidských postav: nahý muž s velkým ptačím perem ve vlasech obdělávající pole, muž zvedající nad motyku a člověk něco vkládající do džbánu. Toto *minŭlsö* se pravděpodobně používalo při farmářských rituálech a zřejmě představuje modlitby za prosperitu a bohatou úrodu.²³³

Náznakem spojení Kaji s ranou japonskou elitou v období *kofun* je například přítomnost žezel *judžarigi* v hrobce Kurozuka (asi 300 – 350 n. l.), jedné z nejstarších hrobek ve tvaru klíčové dírky. Toto žezlo se poprvé objevilo během období *Tři Han*, především na jihovýchodních pobřežních místech, jako je v Kimhä. *Judžarigi*, rituální žezlo nesené na tyči nebo holi symbolizovalo velitelskou moc a autoritu svého majitele. Bylo vyrobeno z podlouhlých plochých kusů železa o délce 20 – 40 cm měla jednu až čtyři kudrlinky na každé straně a rozdvojení na rozšířeném horním konci. Časem se žezlo stalo důležitým pohřebním rituálním předmětem.²³⁵

(Obr. 58: *Minŭlsö*)²³⁴

Je nejisté, zda byl název *judžarigi* používán v Japonsku, nicméně se tento název příliš často neobjevuje. Vychází z handži 有刺利器 a označuje ceremoniální ornament s trny ve tvaru ptáčků. Zjevně se tedy jedná o alternativní název *minŭlsö*.

Dvě bronzová zrcadla s jemnými lineárními vzory, která byla nalezena v hrobce Tchägok-ri (v blízkosti dnešního města Ulsan), mají průměr 18 cm a 14,6 cm. Na obou zrcadlech jsou hlavními motivy trojúhelníky stínované drobnými diagonálními čarami.

²³² Saw Knife. National Museum of Korea. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.museum.go.kr/site/eng/showroom/760/view?relicId=27008>.

²³³ Bronze Ritual Artifact. National Museum of Korea. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.museum.go.kr/site/eng/showroom/760/view?relicId=10997>.

²³⁴ Tamtéž

²³⁵ Nagamoto, Shinotom, Daisuke, 2022. Str. 89

Jedno z nich je však zdobené také kruhy. Podobně soustředné linie lze vidět i na jiných bronzových zrcadlech; předpokládá se, že tato zrcadla měla symbolizovat slunce, protože stínované trojúhelníky podél jejich okrajů zřejmě představují sluneční paprsky. Žádné formy pro bronzová zrcadla s takto jemnými lineárními vzory nebyly nikdy vykopány, je tudíž obtížné určit, jak a kde byla tato zrcadla vyrobena.

Bronzové dýky korejského typu a bronzová zrcadla s jemnými lineárními vzory byly obvykle nalezeny na pohřebištích. Předpokládá se, že tato bronzová zrcadla byla spíše rituálními nástroji, které se používaly k odražení slunečního světla během obřadů, spíše než k pohledu na vlastní odraz.²³⁶

(Obr. 59: Bronzová zrcadla)²³⁷

(Obr. 60: Bronzový rituální předmět)²³⁸

(Obr. 61: Bronzový zvonek)²³⁹

²³⁶ Lee, Jinmin. Assemblage of Artifacts from the Daegok-Ri Site, Hwasun by The National Museum of Korea. Smarthistory. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://smarthistory.org/assemblage-of-artifacts-from-the-daegok-ri-site-hwasun/>.

²³⁷ Tamtéž

²³⁸ Bronze Ritual Artifact. National Museum of Korea. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.museum.go.kr/site/eng/showroom/760/view?relicId=10997>.

²³⁹ Lee, Jinmin. Assemblage of Artifacts from the Daegok-Ri Site, Hwasun by The National Museum of Korea. Smarthistory. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://smarthistory.org/assemblage-of-artifacts-from-the-daegok-ri-site-hwasun/>.

2.3.3.5. Zemědělské nástroje

Během období *Tří království* se hojně využívaly železné zemědělské nástroje. Výzkum železných nástrojů nalezených v hrobech potvrzuje, že existovala jasná diverzifikace typů nástrojů, které jsou vhodné pro určité funkce, jako je obdělávání půdy, zavlažování, plení nebo sklizeň.²⁴⁰

Železné zemědělské nástroje jako nože, sekery, motyky a pluhy se začaly používat v dnešní provincii jižní Kjöngsang po 1. století př.n.l.²⁴¹

Jedním z nejdůležitějších typů těchto nástrojů bylo *salpcho*, které vypadá jako pohrabáč s malým čtvercovým talířem na spodním konci. Jeho hlavním účelem bylo otevřít a zavřít přístup vody ze zavlažovacích kanálů. Někteří vědci tvrdí, že náhlý vzrůst výskytu *salpcha* na archeologických nalezištích v jižní oblasti (Pusan a Kimhä) během 4. až 7. století našeho letopočtu svědčí o zřízení rýžových polí na celém Korejském poloostrově.²⁴²

Skutečnost, že pohřbívání zemědělských nástrojů je omezeno na hroby osob vyššího společenského postavení, svědčí o tom, že vlastnictví takových nástrojů bylo v začátcích období *Tří království* ještě značně omezené.²⁴³

Železné srpy a rýče pro zavlažovací práce byly uloženy jako hrobové zboží v malých hrobkách od 4. do 5. století n.l. Naproti tomu litinové hlavice seker, ostří lopat ve tvaru U a železná hrabla (přičemž nálezy jsou omezeny pouze na jeden nebo dva kusy v hrobce) byly objeveny pouze ve středně velkých až velkých hrobech.²⁴⁴

²⁴⁰ Lee, 2018

²⁴¹ Kim, 2021. (b)

²⁴² Lee, 2018

²⁴³ Tamtéž

²⁴⁴ Kim, 2021. (b)

3. Japonsko

3.1. Historie

Z předchozích kapitol je zřejmé, že korejská konfederace Kaja a lidé na Japonských ostrovech udržovali jistou formu kontaktu. V *Karakkuki* se nenachází mnoho zmínek o kontaktu Kaji s okolními zeměmi, nicméně se, jak v historii blízkých království Päkče a Silly, tak v záznamech z Japonské historie, objevuje mnoho zmínek o jejich vzájemných vztazích.

K prozkoumání těchto vztahů je však nutné nejprve nahlédnout také na vývoj Japonských ostrovů, konkrétně převážně Kjúšú, které leží nejbližší území, na kterém se rozkládala Kaja.

Japonská období, které korespondují s existencí Kaji jsou *jajoi* (zhruba 300 př.n.l. až 300 n.l.), především pozdní období *jajoi*, a *kofun* (300 n.l. až 538 n.l.). Přestože datum zániku posledního státu Kaja, tedy Tã Kaja, je uváděn až k roku 562 n.l. posledních 30 let existence této konfederace bylo zmítáno válkami s královstvím Silla a Kogurjõ, a tak nedocházelo k socio-kulturnímu vývoji, který by zde stál za zmínku. Navíc z tohoto období neexistuje mnoho záznamů, které by se Kaji týkaly, tudíž je konečná doba období *kofun* více než dostačující pro účely této práce.

Počátky historie japonského národa se nejčastěji váží ke zmiňovanému ostrovu Kjúšú. Kjúšú je nejjižnější a třetím největším ze čtyř hlavních japonských ostrovů. Na západě jej omývá Východočínské moře a na východě Tichý oceán. Od ostrova Honšú, který leží na severu, je oddělen průlivem Kanmon (též známý jako Šimonoseki) a od Koreje ležící na severozápadě, Cušimským průlivem. Název ostrova Kjúšú odkazuje na devět starověkých provincií (*kuni*), na které byl ostrov kdysi rozdělen.²⁴⁵ Kjúšú bylo též známé pod názvy Kjúkoku (devět států), Činzei (za západ od podmaněného území – podmaněné území, zřejmě z čínského pohledu, reflektuje Koreu z pohledu Číny) a Cukuši-šima (ostrov Cukuši).²⁴⁶

Ke Kjúšú se také váže zakladatelský mýtus o *Ninigim* podobný některým korejským mýtům (např. mýtu o Tangunovi nebo králi Surovi z Kaji), od kterého japonští vládcí odvozují svůj božský původ.

²⁴⁵ Ha Island. Encyclopædia Britannica. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Ha-Island>.

²⁴⁶ Kyūshū. New World Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Ky%C5%ABsh%C5%AB>.

„Bohyně *Amaterasu* (také *Amaterasu ómikami* nebo *Óhirumenomuči no kami*) se rozhodla postoupit *Střední říši rákosových planin* (svět lidí) svému synu, božstvu jménem *Vítěz vítězů*, též nazývanému *božstvem rýžových klasů*, a nastolit tím řád. *Vítěz* však viděl chaos panující na zemi, a tak dvakrát odmítnul nastoupit na trůn²⁴⁷, načež požádal bohyni *Amaterasu*, aby místo něj vládl na zemi jeho narozený syn *Ninigi no mikoto*, *bůh pokojných rýžových klasů*. Bůh *Ninigi* se chystal sestoupit do *Střední říše*, když mu cestu zahradilo *Překážející božstvo*, aby ho provedlo na zemi a rozdělili úlohy mezi pět hlavních božstev klanů (*udžigami*).“²⁴⁸

Podle kronik sestavených ústřední vládou na počátku osmého století našeho letopočtu, *Kodžiki* (古事記; doslova *Zápisky o starých věcech* je nejstarší japonská dochovaná kronika a jedna z nejvýznamnějších japonských literárních památek.²⁴⁹) a *Nihonšoki* (日本書紀, *Japonské anály*; je druhou nejstarší japonskou dochovanou kronikou. Dílo je také někdy zvané *Nihongi*.²⁵⁰), sestoupil *Ninigi*, který byl posvěcen a požehnan, aby se stal legitimním vládcem země, na horu Takačiho (severně od prefektury Mijazaki ve středním Kjúšú) ležící v části známé jako Himuka, naproti zemi Kara (Kaja). Byl též doprovázen zmíněnou družinou, která zahrnovala předky válečnických rodin i božstva s kněžskou funkcí.²⁵¹

Král Suro z Kaji sestoupil z nebe ve formě vejce v pouzdře zahaleném červeným víkem. Podobně *Ninigi* jakožto nemluvně sestoupil z nebe zahalený do královského ložního prádla.²⁵²

Bohyně *Amaterasu* též svému vnukovi dala tři předměty (*Sanšu no Džingi / Mikusa no Kamudakara*, dnešní *Japonské císařské regálie*). Těmi byly *jasakani no magatama* (perly nebo korálky *magatama*, v Koreji známé jako *kogok*), zdroj starověkého sporu mezi bohyní *Amaterasu* a jejím bratrem *Susano* (též *Susa no Wo*, uctivě nazývaný *Susano no Mikoto*, znamenající „chrabrý a statečný muž“), bohem bouře; *džata no kagami* (zrcadlo, které vyrobili bohové, a které úspěšně posloužilo k vylákání *Amaterasu* z jeskyně, ve které se ukrývala); a *kusanagi no curugi* (velký meč, který *Susano* vytrhl z ocasu nestvůry).

Tyto předměty se staly emblémy *Ninigiho* moci a staly se imperiálními klenoty jeho potomků, japonských císařů, počínaje jeho pravnukem císařem *Džinmuem* (*Džinmu-tenno*,

²⁴⁷ Cartwright, Mark. *Ninigi*. 2017. *World History Encyclopedia*. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/Ninigi/>.

²⁴⁸ Štěničková, 2018, Str. 34

²⁴⁹ Winkelhöferová, 2006. Str. 172-173

²⁵⁰ Winkelhöferová, 2006. Str. 172

²⁵¹ Ōbayashi, 1984

²⁵² Tamtéž

dle legend první japonský císař a zakladatel dynastie, jež vládne dodnes). Všichni následující císaři si tak mohli nárokovat přímý původ od božstev a legitimizovat tak svou pravomoc vládnout.²⁵³

Ninigi, nesoucí své tři emblémy moci doprovázený třemi bohy (včetně *Ama no Uzume*, bohyně úsvitu, a *Sarutahiko no kami*, bůh křížovatek) a pěti náčelníky, přistál na zemi na vrcholu hory Takačiho (podobně jako král Suro na Želvím pahorku). Poté odešel do *Kasa(sa) no misaki* v provincii Sacuma, kde se pět náčelníků pustilo do stanovování zásad šintoistického náboženství, vytváření kněžské vrstvy a organizování stavby chrámů. Náčelníci pak uklidnili zemi a založili klany, které ovládaly japonskou vládu po staletí.²⁵⁴ *Ninigi* brzy narazil na dívku jménem Sakujahime (*Konohanasakujahime*, bohyně hory Fudži a všech sopek v Japonsku) a plánoval se s ní oženit, avšak nejprve musel požádat o svolení jejího otce (v některých verzích horský bůh *Ójamacumi no kami*). Ten mu nejprve nabízel svou druhou dceru Iwanagahime, ovšem *Ninigi* trval na svém. Otec se rozhněval, že si vybral slabší z dcer a na jejich budoucí potomky uvalil kletbu smrtelnosti, což vysvětluje, proč se císaři dožívají jen krátkého (lidského) věku.²⁵⁵

Tento mýtus je napojen na vládce Džinmu, údajného zakladatele prvního japonského státu Jamato a císařské linie, o čemž se více zmíním v kapitole **3.1.2. Období kofun**. Přítomnost tohoto mýtu, jenž byl sepsán v 8. století v této práci má však především poukázat na kulturní podobnosti mezi Japonskem a Koreou (je možné že byl mýtus ovlivněn pozdějšími korejskými migranty) a zdůraznit důležitost ostrova Kjúšú v historickém kontextu.

3.1.1. Období jajoi

Na konci období *džómon*, mezi lety 2400 př.n.l. a 300 př. n. l., kdy přes Cušimský průliv do Japonska proudily migrační vlny, docházelo také k významné vnitřní migraci v rámci samotného Japonska, jejímž důvodem bylo vyčerpání přírodních zdrojů v regionu Kantó (na východě centrální části ostrova Honšú). Místní populace vzrostla do takové míry, že lokální zdroje potravin již nestačily uspokojovat jejich potřeby, což zapříčinilo přesun obyvatel z oblasti Kantó do Kinki (též Kansai, na jihu centrální části ostrova Honšú), Čúgoku (nejzápadnější část ostrova Honšú) a na ostrovy Šikoku a Kjúšú. Toto prolnutí

²⁵³ Cartwright, Mark. *Ninigi*. 2017. World History Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/Ninigi/>.

²⁵⁴ Tamtéž

²⁵⁵ Tamtéž

dříve oddělených společností vedlo nejen k mísení zvyků a tradic, ale také ke sdílení znalostí a zkušeností.²⁵⁶

Externí migranti, kteří byli také nositeli kultury *jajoi*, byli zřejmě ovlivněni souběžnými událostmi odehrávajícími se na Korejském poloostrově. Během této doby procházela Čína obdobím *válčících států* a mocenské bitvy mezi čínskými dynastiemi *Čou*, *Čchin* a *Han* přiměly velké množství lidí přechajících před válkou k přesunu směrem na Korejský poloostrov (především na jih) a následně do Japonska.²⁵⁷

Název období *jajoi* je odvozen od předměstí Jajoi v Tokiu, kde se v roce 1884 poprvé našla keramika charakteristická pro tuto dobu. Předpokládá se, že lidé *jajoi* přišli z Korejského poloostrova zhruba v roce 300 př.n.l. a nejprve se usadili na ostrově Kjúšú, než se později smísili s lidmi kultury *džómon* a rozšířili se na sever, na ostrov Honšú.²⁵⁸

Toto období se vyznačuje významným kulturním a technologickým rozvojem, včetně zavedení pěstování rýže na zavodněných polích, používání bronzových a železných nástrojů a zakládání komplexní společnosti. V této době byla také zavedena řemesla tkalcovství, výroby hedvábí a sklářství a objevují se také nové metody zpracování dřeva a nové architektonické styly.²⁵⁹

Podle původních předpokladů můžeme období *jajoi* rozdělit na tři části: rané období (300 př.n.l. – 100 př.n.l.), střední období (100 př.n.l. – 100 n.l.) a pozdní období (100 n.l. – 300 n.l.). Nicméně, moderní archeologický výzkum a nové poznatky naznačují, že začátek období *jajoi* by mohl být ještě starší, než se dříve předpokládalo. Někteří badatelé tvrdí, že proces rozvoje v období *jajoi*, včetně rozvoje zemědělství a železné metalurgie, mohl začít již kolem roku 1000 př. n. l., tedy mnohem dříve než tradičně přijímané datum.

Rané období *jajoi* je spojováno s fází *Itazuke*, která je však poměrně volně datována. Obecně se za její začátek bere začátek celého období *jajoi*. Časové období, které nazýváme fází *Itazuke*, je reprezentováno několika místy na Kjúšú, která jsou spojena se specifickým keramickým komplexem.

Nejvýznamnější je sama lokalita *Itazuke*, kde sídlila zřejmě nestarší zemědělská komunita známá v Japonsku, která se nachází ve městě Fukuoka. Rozkládala se na malém

²⁵⁶ Martinec, 2021

²⁵⁷ Tamtéž

²⁵⁸ Hays, Jeffrey. Northern Kyushu and Fukuoka: Their History, Sights and UNESCO Heritage Sites. 2020. Facts and Details. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://factsanddetails.com/japan/cat25/sub171/item960.html>.

²⁵⁹ Sansom, 1958. Str. 13

terasovitým úbočí nízkého kopce a její společnost se v této fázi zdála být poměrně jednoduchá.²⁶⁰

Zakládání takových zemědělských osad v období *jajoi* je úzce spojeno s využíváním sýpek s vyvýšenou podstavou. Tyto jednoduché budovy byly typicky připojeny k jednotlivým domům; v západním Japonsku se však ve druhé polovině období *jajoi* objevilo také seskupení sýpek, které, jak se zdá, odráží společenskou organizaci, konkrétně posun ke společnému hospodaření.²⁶¹

Tato nová sídla s centralizovanými sýpkami postupně převzala roli regionálních center. „Postupem času pak tyto sýpky posloužily kmenovým náčelníkům (či šamanům) jako základ pro vznik paláců, které byly předchůdci raných šintoistických chrámů zvaných *hokura*.“²⁶²

Mnoho z nich, jako například osady lokality Jošinogari nebo zmiňované Itazuke na severním Kjúšú, bylo opevněno příkopy ve tvaru V. Zmínky o budování takových opevnění a strážních věží v okolí osad lze nalézt v záznamech čínské kroniky *Letopisy rodu Wej* z konce 3. století našeho letopočtu.²⁶³

Střední období *jajoi* je charakterizováno výskytem několika lokalizovaných keramických komplexů, především pak jejich dvou hlavních center. Prvním je severní Kjúšú, definováno keramikou ve stylu *sugu*. Jedná se o vyhlazené nádoby s plochým dnem a nádoby s hrdlem, které byly zdobeny jen vzácně. Druhým centrem bylo Kinki, kde se objevoval styl keramiky zvaný *kuwaze*, jehož nejvýraznějším znakem byly hřebenové vzory. Tyto dva styly byly zjevně široce rozptýleny a často se mezi sebou mísily. Ve střední době se též poprvé začaly (v nezanedbatelném množství) vyskytovat kontinentální bronzové výrobky, skleněné ozdoby a, zřejmě sériově vyráběné, kamenné nástroje.²⁶⁴

V pozdím období *jajoi* se šířila hřebenová keramika a započala lokální produkce bronzového zboží. K tomuto se vázal technický pokrok dosažený v tomto období, který vedl k rychlému rozšíření zemědělských komunit (především na východní Honšú) a rozvoji větších sociálních institucí.²⁶⁵

Nejznámějšími takovými komunitami na Kjúšú byly zmíněné Jošinogari a zřejmě legendární území Jamatai pod správou královny Himiko.

²⁶⁰ Bleed, 1972

²⁶¹ Martinec, 2021

²⁶² Martinec, 2018. Str. 20

²⁶³ Tamtéž

²⁶⁴ Bleed, 1972

²⁶⁵ Tamtéž

Osada Jošinogari se nacházela v prefektuře Saga na severním Kjúšú, kde nyní stojí její replika. I když je nyní poloha Jošinogari relativně vzdálená od moře, nacházelo se na pravém břehu řeky Tade, přítoku řeky Čikugo, která se vlévá do moře Ariake. Hladina moří a řek mohla být v této oblasti během období *jajoi* zvýšená, což vedlo k vývoji lodní dopravy a zřejmě též námořního obchodu.²⁶⁶

Tato lokalita byla pravděpodobně osídlena během celého období *jajoi* i části období *kofun*. Budovy a zásobní jámy, které patřily několika vesnicím, jsou datovány od první poloviny raného období (*jajoi*) do začátku středního období. Centrum Jošinogari se zřejmě zformovalo až ve 2. století, neboť dle archeologických nálezů spadá mezi střední a pozdní období *jajoi*. Se svou rozlohou o více než 25 hektarech to byla největší zemědělská osada v tomto období; druhá největší oblast bylo již zmíněné Itazuke s rozlohou 6,3 hektarů.²⁶⁷

V pozdním období *jajoi* se Jošinogari stalo rozvětvenou a bohatou osadou s možným centrem politického řádu náčelnického typu (v okolí se zřejmě nacházely menší osady, kterým mohl náčelník z Jošinogari velet).²⁶⁸

Téměř všech 103 jámových budov objevených v lokalitě *Šiwaja roku no cubo (A)* (jedné z 12 hlavních lokalit výkopů v Jošinogari) se datuje do období pozdního *jajoi*. Většina z nich je obdélníkového tvaru o rozměrech 5–6 x 3–4 metrů. Polozemnice (obydlí částečně vyhloubené do země) jsou rozmístěné po hřebeni kopce. K jeho východnímu okraji se táhnou koncentrace kůlových děr, o nichž se předpokládá, že jsou pozůstatky více než deseti skladišť (aby se vyhnuly záplavám, či napadení hlodavci, byly skladiště budována na vyvýšené platformě, běžně podpírané asi pěti kůly). Byly zde také nalezeny skladovací jámy, tudíž se předpokládá, že oba typy skladovacích zařízení byly používány současně. Od okraje svahu až dolů do údolí byly vyhloubeny studny a zdá se, že centrální vodní příkop, který osadu obklopoval střežily i strážní věže.²⁶⁹

Takové strážní věže zmiňuje také dílo *Letopisy rodu Wej*, kde je zapsáno, že palác královny Himiko byl též střežen strážními věžemi.²⁷⁰

První zmínka o Japonsku objevuje v *Hanšu (Kniha minulých Han)*, dokončené ke konci prvního století našeho letopočtu, pod názvem Wo (v japonštině Wa). Zde je napsáno, že „v mořích u Lelangu (Lelang (korejsky prefektura *Nangnang* 낙랑군) byl jednou z

²⁶⁶ Hudson, Barnes, 1991

²⁶⁷ Tamtéž

²⁶⁸ Tamtéž

²⁶⁹ Tamtéž

²⁷⁰ Tamtéž

kolonií Han založených na Korejském poloostrově v 103 př.n.l. – 313 n.l.²⁷¹) žijí lidé z Wo, kteří jsou rozděleni do více než 100 států a kteří přinášejí hold v pevných intervalech“. Wo se také objevuje v čínské *Historii Tří království*, oficiální kronice tohoto období, kterou napsal učenec jménem Čchen Šou na konci 3. století našeho letopočtu (Jeho popis lokální společnosti v díle *Wadžiden (Zápisky o lidech Wa)* se objevuje v jeho díle *Letopisy rodu Wej* na konci části věnované historii *Tří království*.²⁷²) Čchen však na Japonské ostrovy nikdy nevkročil a pouze spoléhal na informace z druhé ruky, které získal od cestujících vyslanců.²⁷³

Podle Čchena byli lidé žijící na Japonských ostrovech (Kjúšú) obeznámeni s předením a tkaním, vdané ženy si černily zuby lakem (podobný zvyk přetrval v Japonsku až do konce 19. století).²⁷⁴

Dále zmiňuje, že lidé z Wo / Wa chodili bosí a jídlo jedli rukama (První důkazy o používání hůlek byly nalezeny v palácích z konce 7. století našeho letopočtu a zdá se, že byly dovezeny z kontinentu.). Čchen také zaznamenává, že muži byli tetovaní různými vzory korespondující s jejich domovským státem (*kuni*) a hodností.

Zajímavý je dále komentář o naprosté absenci dobytka, dokonce ovcí, volů nebo koní, což poukazuje na výrazný kontrast se situací v 11. století, kdy byl na pobřeží severního Kjúšú zaznamenán velký počet těchto hospodářských zvířat.

Obytné prostory obyvatel jednotlivých osad byly segregovány podle věku a pohlaví a celé osady byly opevněny a vybaveny strážními věžemi. Dle archeologických výzkumů byli lidé v neustálém válečném konfliktu a zdá se, že i v období míru byli obyvatelé podrobeni určité politické kontrole.²⁷⁵

Každý malý stát (*kuni*) měl své úředníky, kteří spravovali výběr dávek obilí a také svůj vlastní trh. Na pobřeží v Ito byl dokonce umístěn diplomatický zástupce, který měl dohlížet na kontakty s vyslanci a výměnu poct a darů.²⁷⁶ Tyto informace naznačují, že mohl existovat větší stát nebo společenství států, pod jednou vládou, a to zřejmě vládou královny Himiko.

²⁷¹ History of Japan. Encyclopædia Britannica. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Japan/History>.

²⁷² Cobbing, 2009. Str. 33

²⁷³ Cobbing, 2009. Str. 27

²⁷⁴ Cobbing, 2009. Str. 34

²⁷⁵ Cobbing, 2009. Str. 35

²⁷⁶ Tamtéž

Čchen vypráví, že kdysi existoval král (možná též několik králů), který byl nejmocnějším vládcem v zemích Wo / Wa, ale po sedmdesáti letech bojů se lidé obrátili k ženě, jejíž hlavní město leželo na místě s názvem Jamatai (možná Jatai).

„Zemi dříve vládl král (vládli králové), který (kteří) se držel (drželi) u moci sedmdesát nebo osmdesát let. Poté nastalo období nepokojů a válek až se lidé dohodli na ženě, jakožto svém vládci. Jmenovala se Himiko.“²⁷⁷

Himiko svou vládou nad konfederací asi třiceti malých států obnovila mír v regionu. I když vyslanci Wej nikdy necestovali za pobřeží, bylo jimi hlavní město Himiko v Jamatai popisováno jako lidnatá osada s asi 70 000 domácnostmi.²⁷⁸

Nikdo si však není jist, zda se Jamatai nacházelo na severním Kjúšú nebo v oblasti Kinai (centrální *Honšú*). Pokud by bylo na severním Kjúšú, pak by byl svaz států čistě místní vládou, nesouvisející s pozdějším státem Jamato. Pokud by ovšem bylo v oblasti Kinai, pak by bylo přirozené vnímat ho jakožto přímého předchůdce Jamato. Nejpravděpodobnější se však zdá, že Jamatai bylo místním mocenským centrem na Kjúšú a že k dalšímu sjednocení došlo až nejméně o století později.²⁷⁹

Čchenův portrét samotné Himiko naznačuje, že přestože byla dospělá, zůstala neprovdaná a žila v paláci obklopeném věžemi a palisádami s ozbrojenými strážemi v neustálém stavu bdělosti.²⁸⁰

Poté, co se stala královnou, smělo ji vidět jen málo lidí; měla na 1000 služebných, ale přístup k ní měl pouze jeden muž, a to její mladší bratr, který jí podával jídlo a pití a pomáhal jí s vládou. Jako takový byl viditelným vládcem každodenních záležitostí a sděloval vnějšímu světu vůli své sestry.

V roce 238 Himiko vyslala misi do Daifangu (čínského velitelství na Korejském poloostrově, korejsky prefektura *Täbang* 대방군), načež jí císař údajně udělil oficiální uznání „*královna Wa, přítel Wej*“. Na oplátku za poctu, kterou od ní obdržel zaslal řadu darů, včetně zlata, hedvábí, perel a stovky bronzových zrcadel.

V roce 243 vyslala Himiko další misii do Číny, zřejmě s prosbou o pomoc proti nepřátelským silám na jih za její konfederací, a v roce 247 další s ohlášením, že Jamatai je nyní ve válce. Asi rok poté však zemřela a byla pohřbena v obrovské hrobce o průměru 100 kroků (asi 76 metrů). Do hrobu ji následovalo více než 100 sluhů. Následně se několik

²⁷⁷ Hudson, Barnes, 1991

²⁷⁸ Cobbing, 2009. Str. 35

²⁷⁹ History of Japan. Encyclopædia Britannica. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Japan/History>.

²⁸⁰ Cobbing, 2009. Str. 35

mužů pokusilo získat uznání jakožto vládce Wa, ovšem kontrola nad územím a centrem Jamatai byla obnovena až s příchodem třináctileté dívky jménem Ijo (nebo podle pozdějších kronik Tojo).²⁸¹

Nejenže je Himiko nejstarší zaznamenanou historickou osobou na ostrovech, ale její vláda (a také vláda její nástupkyně Ijo) naznačuje, že než byl přijat patriarchální pohled z Číny, nebylo nezvyklé mít za vládce ženu. Klíč k jejich autoritě nepochybně spočíval také v údajných magických schopnostech, které obě používaly. Himiko je navíc popisována jako osoba praktikující *kidó* (cesta démonů) a předpovídající budoucnost z prasklin, které se objevily v kostech, když byly vrženy do ohně. Tato forma šamanismu připomíná rané náboženské praktiky objevující se na Korejském poloostrově a na území Číny.²⁸²

3.1.2. Období *kofun*

Období *kofun* (někdy také nazývané obdobím *Jamato*) je nejstarším obdobím Japonska, o němž existují písemné doklady. Název tohoto období je odvozen od názvu hojně se vyskytujících hrobek stavěných v tomto období: *kofun* (古墳 – ze staročínského kú 古 „starověký“ + bjun 墳 „pohřební mohyla“).²⁸³

Tyto pohřební mohyly jsou často spojovány s mocnými klany a vládci, kteří hráli významnou roli při utváření rané japonské společnosti. V období *kofun* také docházelo k upevňování politické moci a vzniku centralizovaných státních institucí.²⁸⁴

Kofuny se většinou vyskytovaly ve čtyřech tvarech, z nichž nejvýraznější je tvar klíčové dírky. Tyto hrobky navíc obsahují velké spektrum hrobové výbavy, včetně zbraní, šperků nebo hliněných figurek *haniwa*. Tyto hrobky patřily především osobám urozeného původu a přidruženým klanům, přičemž některé jsou označovány jako *rjóbo* (císařská mauzolea) a spadají pod správu dnešní japonské císařské dynastie. Zatím bylo po celém Japonsku nalezeno přibližně 160 000 kofunů.²⁸⁵

Nejmenší kofuny mají průměr kolem 15 metrů, mnohé ze 140 kofunů v oblasti Kibi (starobylá provincie na stejném území jako provincie Okajama na ostrově Honšú) jsou přes

²⁸¹ Cobbing, 2009. Str. 36

²⁸² Tamtéž

²⁸³ Kofun. 2023. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Kofun>.

²⁸⁴ Sansom, 1958. Str. 35

²⁸⁵ Mozu-Furuichi Kofun Group: Mounded Tombs of Ancient Japan. Advisory Body Evaluation (ICOMOS) 2019. Documents - UNESCO World Heritage Centre. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/1593/documents/>.

27 metrů vysoké a 335 metrů dlouhé, zatímco největší mohou zabírat přes 80 akrů. Například kofun císaře Ódžina (200 – 310 n.l.) je 415 metrů dlouhý a 35 metrů vysoký.²⁸⁶ Odhaduje se, že stavba Ódžinovy hrobky by si vyžádala 1000 dělníků, kteří by pracovali od rána až do večera po dobu čtyř let.²⁸⁷

Výskyt těchto mnohdy gigantických hrobek implikuje sjednocení mnoha komunit pod jednoho mocného vládce a naznačuje, že nová vládnoucí skupina postavila takto velkolepé hrobky, aby vzbuzovala úctu.²⁸⁸

Ve 4. až 5. století začala v oblasti prefektury Nara (region Kansai na ostrově Honšú) vznikat ucelená kmenová aliance známá jako stát / císařství Jamato (*Jamato Óken* (óken znamenající šlechta, výsost, urození)).²⁸⁹ Nelze však tvrdit, „že by moc Jamata na počátku období *kofun* byla něčím víc než křehkým seskupením několika rodů *udži*, které byly vzájemně propojeny systémem příbuzenských svazků.“²⁹⁰

Jak již bylo zmíněno, během období *jajoi* proběhlo rozšíření kultury na ostrov Honšú, kam proudily migrantské vlny za úrodnou půdou. Také vznikaly první velké osady a údajně první státní útvar pod nadvládou královny Himiko. Dává tedy smysl, že lidé migrující do oblasti Nary zakládali osady, ve kterých se přirozeně objevili vůdci, až nakonec došlo k vytvoření určitého centralizovaného útvaru. Vzhledem k tomu, že není jisté, kde leželo království zmíněné Himiko, nemůžeme vývoj státu Jamato vztahovat k jejímu království. Podle kronik *Kodžiki* a *Nihonšoki* však došlo k založení Jamata už o mnoho dříve.

Džinmu je zaznamenán jako první japonský vládce, jehož panování je zasazeno do let 660 – 585 př.nl. (toto datování je však pochybné, protože se opírá o legendární tradice a mýty, které nejsou podloženy spolehlivými historickými prameny). Od rodové linie tohoto legendárního vládce japonská císařská linie odvozuje svůj božský původ.²⁹¹ Již bylo zmíněno, že vnuk bohyně *Amaterasu*, *Ninigi no Mikoto*, se na zemi oženil se *Sakujahime* a měli spolu tři syny. Nejmladší, *Hikohohodemi no mikoto*, nazývaný také *Jamasačihiko*, se oženil s *Tojotamahime*, dcerou *Rjúdžina*, boha moře. Ti spolu měli jediného syna jménem *Ugajafukiaezu no mikoto*. *Tojotamahime* během porodu odešla do porodního domu a

²⁸⁶ Cartwright, Mark. Kofun. 2017. World History Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/Kofun/>.

²⁸⁷ History of Japan. Encyclopædia Britannica. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Japan/History>.

²⁸⁸ Hong, 2005

²⁸⁹ Yamato Kingship. 2024. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Yamato_Kingship.

²⁹⁰ Martinec, 2018. Str. 24

²⁹¹ Wakabayashi, 1995. Str. 106-107

zakázala svému manželovi, aby se na ni při porodu díval. Ten však jejího přání neuposlechl, nahlédl do chýše a viděl, jak se *Tojotamahime* plazí po zemi v podobě *wani* (drak nebo vodní příšera z japonské mytologie). *Tojotamahime* se nesmírně styděla, a tak se vrátila do moře a uzavřela *unasaku* (hranice mezi lidským a mořským světem).

Narozený chlapec byl následně vychován *Tamajorihime*, mladší sestrou jeho matky, kterou si nakonec vzal a měl s ní čtyři syny, přičemž jejich nemladší syn, *Hikohohodemi*, se stal císařem Džinmu.²⁹²

Podle kronik se Džinmuovi bratři *Icuse no Mikoto*, *Inahi no Mikoto* a *Mikeiri no Mikoto* narodili v Takačiho (místo sestupu Ninigiho) a následně se rozhodli přesunout na východ, aby našli místo vhodnější pro správu celé země. *Icuse no Mikoto* původně vedl migraci přes vnitrozemské moře, ale když dosáhli Naniwy (dnešní Ósaka), setkali se s místním náčelníkem Nagasunehikem a *Icuse* byl v následující bitvě zabit. Džinmu si uvědomil, že byli poraženi, protože bojovali otočení proti slunci, a tak se rozhodl přistát na východní straně poloostrova Kii (na jihu ostrova Honšú, leží na něm dnešní Ósaka, Nara i svatyně Ise) a bojovat směrem na západ. S vedením třínohé vrány *jatagarasu* (známá též v Koreji pod názvem *samdžoko*) se přesunuli do provincie Jamato, kde znovu bojovali s Nagasunehikem a zvítězili. Toto vítězství údajně označuje Džinmuův nástup na japonský trůn a založení dynastie. Podle *Kodžiki* Džinmu zemřel ve věku 126 let a jeho posmrtné jméno doslova znamená „božská síla“ nebo „boží válečník“. Neexistuje však žádný důkaz, že Džinmu skutečně existoval.²⁹³ Datum jeho vlády je přinejmenším nepravděpodobné a většina akademiků souhlasí, že založení dynastie a státu Jamato v roce 660 př.n.l. je mýtus a Džinmu spolu s prvními devíti císaři jsou pouze legendární.

Příběh o Džinmuovi však může odrážet skutečné události středního až pozdního období *jajoi*, kdy se nositelé kultury této kultury stěhovali z Kjúšú na východ.

V první fázi skutečného vývoje Jamato se hrobky seskupovaly kolem oblasti Šiki v jihozápadní části planiny Nara, na úpatí hory Miwa, která byla hlavním předmětem uctívání (viz **3.2. Víra a náboženství**). V této oblasti se nachází šest mohyl postavených mezi lety 250 a 350 n.l., a to: Hašihaka ve městě Sakurai, dlouhá 280 metrů; Nišitonozuka ve městě Tenri, dlouhá 230 metrů; Tobi Čausujama ve městě Sakurai, dlouhá 207 metrů; Mesuri-jama rovněž ve městě Sakurai, dlouhá 240 metrů, Ando-jama (nyní označovaná jako hrobka Sudžin) v Tenri, dlouhá 240 metrů; a Shibutani Muko-jama (známá jako hrobka Keiko), dlouhá 310 metrů. Vzhledem k tomu, že bylo těchto šest mohyl,

²⁹² Akima, 1993

²⁹³ Campbell; Nobel, 1993. Str. 1186

vyznačující se legendárním tvarem klíčové dírky a výjimečnou velikostí (každá je nejméně dvakrát větší než kterákoliv mohyla nalezená v Koreji), vybudovaných v postupném časovém sledu, se dá předpokládat, že patřily vládcům (nazývaní *ókimi* – velcí vládci) vzrůstajícího státu Jamato.²⁹⁴

Od poloviny 4. století již nebyli vládci Jamato pohřbíváni v okrese Šiki, nýbrž dále na sever v Saki, severozápadním rohu současného města Nara.²⁹⁵

Povaha pohřebního zboží v tamních hrobkách i různé historické záznamy naznačují, že se jednalo o období expanze po celém souostroví a údajně i na Korejský poloostrov. Mezi tyto nálezy patří především velké množství zbraní, které poukazují na fakt, že povaha místních vládců byla více vojensky založená než povaha jejich předchůdců v oblasti hory Miwa.

I přes to, že vládci horu Miwa i nadále uctívali se zdá, že náboženské zaměření nového císařského dvora se soustředilo spíše na svatyni Isonokami v Tenri (jižně od města Nara). Na nejstarší japonské cestě, *Jamanobe no Miči*, stojí jedna z nejstarších šintoistických svatyní v zemi, která byla údajně založena v roce 4 n.l. (pravděpodobně byla postavena asi o 300 let později). Archeologické nálezy naznačují, že nejcennějšími předměty svatyně Isonokami byly též zbraně, zejména takzvaný „sedmiramenný meč“ vyrobený v Päkče (*šičišitó*, nebo také *Nanacusaja no Tači*, korejsky *čchildžido*), který je nyní označen za národní poklad.²⁹⁶ Svatyně je zasvěcena *Fucu no Mitamo*, bohu, o kterém se říká, že přebývá v tomto legendárním meči, který dostal první japonský císař Džinmu (meč je však zmiňován také jako dar z Päkče pro císařovnu Džingú, která žila později). Klan *Mononobe* používal svatyni jako zbrojnici a nachází se zde mnoho starověkých zbraní.

Stát Jamato dosáhl svého vrcholu na počátku 5. století, kdy opět došlo k přesunu centra moci, tentokrát přímo na západ do provincií Kawači a Izumi. Toto období bylo pro Jamato období velkolepého rozvoje, o čemž svědčí obrovské hrobky ve tvaru klíčové dírky na předměstích moderní oblasti Ósaka. Navíc byly vybudovány poměrně složité zavlažovací systémy, Jamato využilo rostoucí síť klanů (*udži*) a profesních skupin (*be*) ke zvýšení svého bohatství a moci a vládci Jamato také získali jmenování a uznání od čínského dvora.²⁹⁷

²⁹⁴ The Cambridge History of Japan, 1993. Str. 114

²⁹⁵ The Cambridge History of Japan, 1993. Str. 118

²⁹⁶ History of Japan. Encyclopædia Britannica. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Japan/History>.

²⁹⁷ The Cambridge History of Japan, 1993. Str. 125

Zatímco většina historiků považuje panovníky 5. století za představitele nové linie, panuje nesouhlas ohledně jejich původu. Někteří předpokládají, že se jedná o linii invazivních klanů z kontinentu, kteří se zmocnili kontroly nad souostrovím a založili novou linii vládců.

„*Teorie jezdců na koni*“ (v originále: *kiba minzoku secu*, anglicky: *The Horse Riders Theory*) je kontroverzní domněnka, že Japonsko bylo kolem 4. nebo 5. století n.l. dobyté nájezdníky ze severní Asie, pro kterou byl kůň obzvláště významným prvkem. Tato teorie byla navržena historikem Egami Namiem v roce 1948, za účelem vysvětlení kulturního a politického vývoje Japonska ve 4. a 5. století n.l. Namio navrhl, že tito „jezdci“, přesněji, členové kultury původně ze severní Asie, kteří svou přítomnost přesunuli také na Korejský poloostrov, cestovali do Japonska a šířili své myšlenky a kulturu. Výsledné dobytí domorodých kmenů v Japonsku pak vedlo ke značnému sjednocení a vzniku státu Jamato. Namio poukázal na archeologické důkazy velkého množství koňských postrojů a ozdob objevených v japonských hrobkách pozdějšího období *kofun* a na jejich absenci v dřívější části období tohoto období.

Ačkoli archeologické důkazy a genetika ukazují na úzký vztah mezi Japonskem a východní Asií, zejména Koreou, myšlenku, že došlo k úplnému vojenskému převzetí většina historiků považuje za nepravděpodobnou.²⁹⁸

Kromě nedostatku konkrétních a přesvědčivých důkazů by tato teorie posunula vznik státu Jamato do mnohem pozdějšího období, i když, jak již bylo uvedeno, můžeme pozorovat náznaky poněkud centralizovaného státu již v polovině 3. století n.l.

Co se koní v Japonsku týče, *Nihonšoki* zaznamenává oficiální příchod koní z Koreje v patnáctém roku Ódžina (zřejmě rok 404 n.l. - pokud bychom se řídili fiktivním tradičním datováním, datum by připadalo na rok 285 n.l., což je nepravděpodobné). Byl zaznamenán příběh, ve kterém Ódžin vyrazil na lov a všiml si koně, který utíkal pryč. S Ódžinem je v *Nihonšoki* zaznamenán i jiný příběh. Kolem Ódžinovy hrobky projel jednou v noci člověk jménem Hakuson, který se vracel z návštěvy jeho dcery, která porodila dítě. Vedle jeho strakatého koně se najednou vyřítit rudý oř a jeho jezdec nabídl výměnu koní. Hakuson se velmi radoval ze získání takového oře, po příchodu domů dal tohoto oře do stáje a šel spát. Druhý den ráno ke svému překvapení zjistil, že červený oř se změnil v nádobu haniwa ve tvaru koně. Když se vrátil na místo, kde jezdec na červeném

²⁹⁸ Cartwright, Mark. The Horse-Rider Theory in Ancient Japan. 2017. World History Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/article/1105/the-horse-rider-theory-in-ancient-japan/>.

oři potkal, našel svého strakatého koně stát mezi figurkami *haniwa* (rovněž ve tvaru koní) u hrobky císaře Ódžina.²⁹⁹

Tento výskyt koní pravděpodobně nesouvisí s vojenskou invazí, ale s migračními vlnami přicházejícími z Korejského poloostrova, kde zuřily konflikty mezi třemi královstvími (a konfederací Kaja). Toto dokazuje také část *Kodžiki*, ve které je uvedeno: „Král Se Uko z království Päkče jí věnoval jednoho hřebce a jednu klisnu, jež zaslal do Japonska v doprovodu muže jménem Ati Kisi.“³⁰⁰

Císař Ódžin, také známý jako *Hondawake no Mikoto*, byl patnáctým (možná pouze legendárním) císařem Japonska, o kterém též existují dohady, zda nepřišel z Korejského poloostrova, což by osvětlilo původ nové vládnoucí linie, která může souviset se zmíněnou migrací obyvatelstva.

„Jednou z žen císaře Čúai (142 – 200 n.l.) byla *Oki naga tarasi pime no mikoto* (císařovna Džingú). Ta byla povolána bohy k neobyčejným věcem. Císař tehdy žil v paláci Kasi pi na ostrově Cukuši a chystal se vojensky udeřit na zemi kmene *Kumaso* (zřejmě mýtická společnost zmiňovaná v *Kodžiki*, o nichž se věří, že žili na jihu ostrova Kjúsú, přinejmenším do začátku období Nara (710 n.l.))³⁰¹.

Císař právě hrál na citeru *koto* (třinácti-strunný hudební nástroj podobný korejskému *kajagŭmu*). Bozi navštívili mysl císařovny a ona promluvila: „Daleko na západě leží jistá země, jež oplývá zlatem, stříbrem a drahými kameny, až přechází zrak (dle umístění a popisu se jedná o Sillu, která byla proslulá svými zlatými korunami). Tuto zemi klademe nyní do vašich rukou.“

Ale císař na to poznamenal: „Vystoupili jsme na nejvyšší vrch a dívali se do daleka západním směrem, ale neviděli jsme žádnou zem. Tímto směrem se rozkládá pouze širošíře moře.“ Císař zřejmě usoudil, že bůh, jenž mu toto vzkázal, jej oklamal, proto odsunul citeru, na kterou hrál k počtě bohům stranou a tiše seděl, aniž by hrál dál. Bůh tím byl nesmírně dotčen a řekl: „Tobě nepřísluší vládnout *Podnebeské říši*. Zmiz, kam tě posílám.“... Císař přitáhl citeru k sobě a neochotně se pokusil hrát dál, ale hrál jen malou chvíli a pak jeho citera zmlkla...Pozvedli pochodně a viděli, že již nežije³⁰²

... Poté se vysoký dvořan otázal na významném a posvátném místě, ve věštírně *sanipa* a vůli bohů a pokyny určené císařovně zněly tehdy stejně jako kdysi: „Této říši je dáno, aby jí vládl syn z vašeho klína.“ Nato pravil císařovně Džingú: „Veliká paní, před níž se

²⁹⁹ Hong, 2005

³⁰⁰ Kodžiki. Str. 225

³⁰¹ Kumaso. 2023. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Kumaso>.

³⁰² Kodžiki. Str. 206

skláním, zjevte mi laskavě, jaké dítě nosíte pod srdcem.“ „Je to syn,“ odpověděla mu vzápětí... „Pokud opravdu toužíte poznat onu zemi, obětujte všem nebeským i pozemským bohům, jakož i bohům horským, říčním i mořským. Posvěťte jména oněch bohů, zřídte jim oltáře na předních lodic a naplňte tykvice na nápoje svčceným dřevem! Zhotovte též nesčetné jídelní hůlky a velké podnosy *hirade* ze sešitých listů s obětinami, rozestřete je na hladině oceánu a po nich pak překročte ono široširé moře (do Koreje).“

A tak přesně podle daných božských pokynů sešikovali vojska k pochodu a sestoupili na palubu lodic. A všechny ryby, velké i malé, nesly jejich lodice na svých hřbetech, aby tyto v bezpečí překonaly moře. Zatím mocně vál příznivý vítr a pozvedal vlny, jež hnaly lodice vpřed. Tyto vlny pak donesly lodě ke břehům království Silla (japonsky Siragi / Širagi) a zastavily se až na řekách v jeho středu.

Král oné říše tím byl ohromen a pokorně se poddal vůli japonských bohů. „Od této chvíle mi budou příkazem pokyny vašeho království *nebeského vládce*, rád se stanu třeba pouhým císařským podkoním. Každým rokem připravím šik lodic a nedopustím, aby jejich dna třeba jen na okamžik oschla. Budu vám takto sloužit a vzdávat pocty stále, po všechny věky. Dokud nebe bude nebem a země zemí, nedovolím, aby oschla kormidla nebo třeba jen vesla našich lodic s daněmi a dary.“

Dle poznámky v *Kodžiki* připomínají modlitbu k dožínkovým slavnostem v *Knize obřadů* doby *engi*: „Na modrém oceánu / kam sahají zčeřené brázdy, / kéž nesčetné lodice / po všechny věky rojí. / Kéž nikdy neoschnou vesla!³⁰³

Tak se král říše Silla stal vrchním podkoním japonského císaře a král říše Päkče byl ustaven vrchním strážcem japonských císařských sýpek (tedy vrchním dohlížitelem nad výběrem zámořských daní - *watari no mija ke*).

Teprve poté se císařovna vydala zpět domů...³⁰⁴ Posvátný úkol správy oné říše ještě nebyl naplněn a císařovna začala rodit...Nakonec porodila na lodici během návratu na ostrov Tukusi.³⁰⁵“

Je možné, že byla tato legenda vytvořena za účelem posílení japonského postavení vzhledem ke Korejskému poloostrovu, přičemž naznačuje příchod nové vládnoucí linie, která mohla pocházet z Korejského poloostrova.

³⁰³ Kodžiki. Str. 206

³⁰⁴ Kodžiki. Str. 207

³⁰⁵ Kodžiki. Str. 208

6. století představovalo úpadek moci Jamato a zbytek tohoto století lze charakterizovat rostoucí akumulací moci regionálními klanovými vůdci a slábnutím královské moci, stejně jako vzestupem nových klanů, většinou kontinentálního původu.³⁰⁶

Období *kofun* se vyznačuje existencí státu Jamato, který v hojné míře komunikoval Čínou i Korejským poloostrovem. Velký zájem o Koreu spočíval především v touze po přístupu k lepším kontinentálním technologiím a zdrojům, zejména železu, kterého bylo obzvláště hojně poblíž dolního toku řeky Naktong na jihu poloostrova.³⁰⁷ Strategickým bodem pro komunikaci s poloostrovem se díky své vzdálenosti znovu stalo severní Kjúšú, kde v polovině 6. století vypuklo povstání.

Kombinace úpadku dvora Jamato, „strategické polohy na jižním okraji Japonska a blízkosti vyspělých civilizací na Korejském poloostrově a v Číně dělala ze severního Kjúšú takřka ideální prostředí pro případnou vzpouru vůči Jamatu. Nelze se tedy divit, že v roce 527 n.l. vypuklo v okolí dnešní Hakaty první závažné povstání namířené proti jamatskému dvoru. Povstání Iwai, které je pojmenováno po svém vůdci, guvernérovi provincie Cukuši, významně ovlivnilo další vývoj Japonska.“

Důvodem ke vzpouře byl nástup Keitaie, nástupce Júrijakua, k moci. Keitai byl vládcem z odlišné linie než *pět velkých králů* (*Pěti velkými králi* jsou myšleni vládci z dynastické linie, která započala s Ódžinem a jeho synem Nintoku.³⁰⁸ Jelikož se jména králů zaznamenaná v čínských kronikách velmi liší od jmen uvedených v těch japonských, je sporné, kdo mezi těchto pět králů patří. Většina současných historiků přiřazuje těchto pět králů k těmto vládcům: Nintoku nebo Ričú, Hanzei, Ingjó, Ankó a Júrijaku³⁰⁹). Zdá se, že Keitaiův původ a jeho ambiciózní plány na zámořské vojenské tažení vyvolaly tento ozbrojený odpor známý jako povstání Iwai.³¹⁰ Podle japonských kronik bylo hlavním cílem Keitaiova tažení hájit zájmy státu Jamato v Kaje (konkrétně v Mimaně), která byla vystavena trvalým útokům ze strany Silly. Přípravy na kampaň se však zpozdily, když se *Iwai Cukuši no kimi* (pán Cukuši) dostal k moci nad severním Kjúšú. Převzal také velení nad námořními cestami přes Cušimský průliv. Nejen, že Iwai neuznal Keitaie jako vládce, ale také byl údajně podporován a podplácen Sillou. Jeho pozice však byla vážně oslabena, když se jeho vojsko střetlo s armádou Jamata, která čítala na 60 000 mužů. Přesto povstání

³⁰⁶ History of Japan. Encyclopædia Britannica. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Japan/History>.

³⁰⁷ Tamtéž

³⁰⁸ Cobbing, 2009. Str. 59

³⁰⁹ Five Kings of Wa. 2023. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Five_kings_of_Wa.

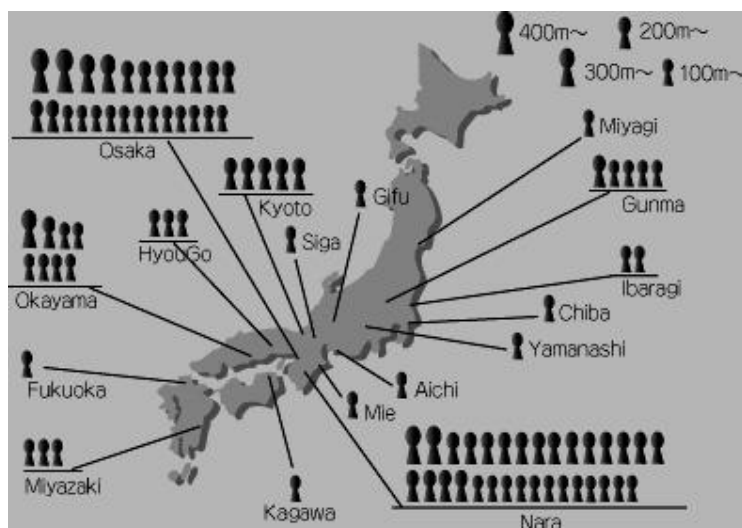
³¹⁰ Cobbing, 2009. Str. 59

trvalo další rok a půl až do rozhodující bitvy, ve které byl Iwai zabit (Existují také záznamy, že Iwai zabit nebyl, ale pouze se stáhl do ústraní.)³¹¹

Neúspěch povstání Iwai měl na japonské ostrovy nemalé důsledky a znamenal především počátek společné činnosti klanů na Kjúšú a státu Jamato při zřizování vojenských základen v klíčových oblastech na severním pobřeží Cukuši (Kjúšú). Po povstání se proto Kjúšú rozvinulo v přední linii útoku.

V roce 562 n.l. Silla zcela pohltila konfederaci Kaja a nyní sdílela hranice s Päkče. To znamenalo počátek územního soupeření mezi těmito dvěma královstvími, a proto, v reakci na žádosti Päkče o pomoc, nabývaly vojenské operace z Kjúšú stále více podoby pomocných výprav. Na oplátku za pomoc proti Sille byly kulturní vazby mezi Jamatem a Päkče posíleny a k japonskému dvoru nadále přicházeli učenci a také vzácné dary.³¹²

I přes to, že je období *kofun* prvním obdobím, o kterém existují písemné doklady, mnohé z nich jsou sporné. Bohužel se na tradiční kroniky jako *Kodžiki* nebo *Nihonšoki* nedá spoléhat jako na pravdivý zdroj informací a nemůžeme se ani orientovat jejich datováním, které zasazují počátky japonského státu daleko do doby, kdy do Japonska ani nedorazilo pěstování rýže. Období *jajoi* a *kofun* však představují důležitá období, ve kterých Japonské ostrovy prošly markantními změnami, které napomohly zformovat soudobou japonskou společnost. Jedná se o období největšího rozvoje a také období, ve kterých nejhojněji probíhala kulturní výměna mezi Japonskými ostrovy a Korejským poloostrovem.

(Obr. 62: Mapa rozmístění kofunů větších než 100 m)³¹³

³¹¹ Cobbing, 2009. Str. 60

³¹² Cobbing, 2009. Str. 62-63

³¹³ Keyhole tomb. 1998. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: http://www3.kcn.ne.jp/~yuka-o/kofun_e/index.html.

(Obr. 63: Mapa Japonska v období kofun a místa pod vládou Jamato)³¹⁴

³¹⁴ The Expansion of Yamato into the Kanto. 2004. Emishi, Kofun culture and the expansion of Yamato. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://emishi-ezo.net/emishi_kofun.html.

3.2. Víra a náboženství

3.2.1. Původní náboženské představy

Podobně jako v Koreji se i v Japonsku rozšířila středoasijská jezdecká kultura, která přinesla mnohé náboženské představy. Povaha této kultury a také základní popis šamanismu byl již uveden v kapitole **2.2.1. Původní náboženské představy**.

Stejně jako v Koreji bylo prominentní využití motivu *stromu života*, zahnutých korálek z různých materiálů zvaných *magatama*, které jsou také jedním z císařských regálií, a motivů zvířat, které zřejmě hrály roli také v loveckých a válečných rituálech. Na bronzových i keramických objektech z období *jajoi* se vyskytují obrazy psů, ptáků, ještěřů a žab, avšak nejčastěji narazíme na obrazy divokých prasat a jelenů.³¹⁵

Objevují se například na bronzových zvoncích *dótaku*, o kterých se více zmíním v pozdějších kapitolách. Tyto zvonky byly často zdobené obrazci, z nichž některé připomínaly lidské bytosti, ovšem větší množství z nich zobrazuje zvířata (nejčastěji jeleny, dále ryby, ptáky a divoká prasata). Zatímco ryby a divoká prasata se častěji objevují jako sekundární prvky, jeleni a ptáci (jeřábi nebo volavky) jasně tvoří hlavní umělecké prvky.

Na keramice jsou opět nejčastější jeleni. Zásadní rozdíl mezi jeleny na *dótaku* a jeleny keramice se týká parohů. Na *dótaku* se objevují jeleni spíše bez parohů, ovšem na keramice je jejich výskyt s parohy i bez nich víceméně vyrovnaný, což zřejmě souvisí se zemědělským cyklem a pěstováním rýže („*Záznamy z provincie Harima (Harima no kuni fudoki)* obsahují“³¹⁶ popis rýže klíčící přes noc poté, co byla zasazena do čerstvé krve jelena.).³¹⁷

Příběhy vypráví o rituálech týkající se sázení rýže, které se prováděly na jaře – v době, kdy jeleni shazovali parohy. Jelen byl navíc považován za přírodní božstvo. Zasazení rýže do jelenovy krve tak zajistilo podporu božstva v úspěšné sklizni.

Vzhledem k tomu, že na *dótaku* jeleni nemají parohy, je možné, že byly tyto zvonky používány při jarních obřadech sázení rýže (kdy jeleni parohy neměli). „Podobně přítomnost parohů na mnoha jelenech vyřezaných na keramice naznačuje, že tyto nádoby byly používány při sklizňových rituálech v době, kdy parohy znovu dorůstaly.“³¹⁸

³¹⁵ Hudson, 1992

³¹⁶ Tobková, 2014. Str. 9

³¹⁷ Hudson, 1992

³¹⁸ Tamtéž

Dalším zvířetem, které hrálo důležitou roli byl pták. Skutečnost, že ptáci byli považováni za prostředníky mezi světským a duchovním světem (podobně jako v Koreji), naznačuje popis pohřbu v *Kodžiki*, na kterém se truchlíci oblékli jako ptáci.

V *Kodžiki* se navíc objevuje smrt Jamato Takeru (12. císař Japonska, 72 – 114 n.l.) a jeho pohřbu. „Truchlíci dav se s pláčem plazil dál po zemi, nedbaje políček zalitých vodou...Mezitím se duše zesnulého proměnila v obrovského bílého kulíka, který vyletěl vzhůru k nebi a zamířil k písčným dunám na pobřeží³¹⁹...Pták zatím letěl dál, až dorazil ke skalnatým břehům, a ženy a děti zpívaly: „Mořský kulík, nelétá podél břehu, drží se při útesech.“³²⁰

V této části textu se objevují „čtyři písně, které i dnes slýcháme na císařských pohřbech.“³²¹ Neobjevuje se zde přímá zmínka o lidech v ptačích kostýmech, avšak tento pohřební zvyk je zmiňován v poznámce pod čarou: „...jde o určité rituální zpěvy a tance při pohřebních obřadech, kdy jsou truchlíci převlečeni za ptáky a vyprovázejí duše zemřelých.“³²²

V množství hrobek z období *jajoi* byly vykopány dřevěné figurky ptáků. Některé z nich mají středové otvory, kterými mohly být připevněny na dřevěné sloupky (podle *Letopisů rodu Wej* je takový zvyk historicky znám i v Koreji – viz kapitola **2.3.2.3.1. Ptačí keramika**). Znázornění ptáků je běžné i na *dótaku*. Vždy se jedná o dlouhonohé ptáky s dlouhým krkem. Mýtus nalezený v textech Nara navíc připisuje počátky zemědělství ptákovi, který v tlamě snesl semena rýže. Podobná víra pravděpodobně existovala v období *jajoi*, kde se každoročně konal obřad, který měl přivolat rýžového ducha symbolizovaného ptákem, aby byla zajištěna bohatá úroda.³²³

Zvířata byla též důležitá pro věštění. Technika věštění působením tepla na zvířecí kosti byla rozšířeno v celé Eurasii, avšak vrcholu dosáhla v Číně za dynastie *Šang* (1600 – 1046 př. n. l.), kdy byly používány lopatkové kosti skotu, vodních buvolů a želví krunýře. Kdykoli se vládci chystali podniknout nějakou akci (ať vojenskou, obchodní, či zemědělskou) házeli kosti do ohně, aby z nich vyčetli zprávu.³²⁴ Z přibližně 25 nalezišť z období *jajoi* pochází více než 100 takových věšteckých kostí. Nejčastěji používané byly

³¹⁹ Kodžiki. Str. 198

³²⁰ Kodžiki. Str. 199

³²¹ Tamtéž

³²² Tamtéž

³²³ Hudson, 1992

³²⁴ Tamtéž

znovu jelení kosti. Povrch kosti byl leštěný a někdy lehce ořezaný, poté na ně bylo aplikováno teplo, což způsobilo, že se na obou stranách kosti objevily praskliny.³²⁵

Ačkoli pozůstatky těchto praktik v Koreji jsou méně hojné než v Japonsku, přítomnost jeleních věšteckých kostí a vyobrazení jelena na rituálních i uměleckých předmětech (viz **Obr. 42**) naznačují, že jelen mohl hrát důležitou rituální roli i na Korejském poloostrově.³²⁶

Historicky byli šamani jak politickými, tak i náboženskými vůdci, v důsledku čehož byli často bohatě zdobeni a obdarováni během rituálů a po smrti.³²⁷

„Nejvyšší postavení v osadě měl kmenový náčelník, který zároveň vykonával i funkci kmenového šamana. Díky čínské kronice *Wej-č (Letopisy rodu Wej)* z konce 3. století n. l., která popisuje dobové poměry v Japonsku, víme, že náboženské rituály mohli provádět jak muži, tak i ženy.“³²⁸ Stejně tak mohly ženy zastávat vůdcovskou funkci (například Himiko). Japonské šamanky, *miko*, působily za pomoci transu a modliteb jako prostřednice mezi duchovním a fyzickým světem již od období *džómon*³²⁹ (Slovo *miko* může připomínat jméno královny a šamanky Himiko. Etymologický původ jména Himiko (Pimiko) není zcela známý, avšak je možné, že „Pimiko vychází z archaického japonského titulu, *himeko*, což znamená princezna (*hime* s příponou *-ko* (dítě) - slovo *miko* označující šamanky se též původně psalo se stejným znakem *-ko* (*kami* + *-ko* / šaman + *-ko*) dávající slovu význam dítě kami / šamanské dítě). Jiné etymologické návrhy zahrnují vznik ze znaků *hi* (slunce - zřejmě k ukázání příbuznosti, či svázanosti s bohyní *Amaterasu*) a *miko* (šamanka / kněžka) nebo jejich kombinace *hime-miko*, "princezna-kněžka".)³³⁰

³²⁵ Hudson, 1992

³²⁶ Tamtéž

³²⁷ Haugen, 2010. Str. 19

³²⁸ Martinec, 2018. Str. 21

³²⁹ Haugen, 2010. Str. 26

³³⁰ Grayson, 2002. Str. 5

3.2.2. Šintoismus

O šintoismu je tradičně uváděno, že je původním japonským náboženstvím a je založeno na úctě ke *kami* neboli přírodním duchům. Předpokládá se, že náboženství objevující se v předbuddhistickém Japonsku bylo svou povahou animistické, ale rozhodně se příliš nepodobalo dnešnímu šintoismu, které je z velké části produktem procesu reformy *Meidži* (od 1869). Původní šintoistické praktiky z období *jajoi* a *kofun* tedy může být složité odlišit od raného šamanismu, protože sdílejí mnoho podobností.³³¹

Náboženství raných klanů Jamato bylo formou polyteistického uctívání přírody, ve kterém každý klan (*udži*) také uctíval své vlastní zvláštní božstvo (*udžigami / udžikami*). Postupně byly stavěny jednoduché svatyně pro vykonávání náboženských obřadů.

Zatímco raní Japonci se nezabývali morálními hříchy, soustředili se především na obřadní poskvrnění, a proto byla nejdůležitějším rysem raného japonského náboženství očista, které bylo dosaženo exorcismem, očištěním, či abstinencí.³³²

„*Kami* jsou božstva v šintó, jež přebývají ve svatyních *džindža* a bývají spojována s určitými předměty či jevy. Nikdo neví, jaký je jejich přesný počet, k čemuž se vztahuje fráze „*jaojorozu no kami*“, což se dá přeložit jako „8 milionů *kami*“. V tomto vysokém počtu můžeme najít různé druhy božstev – jako například *kami* země, Slunce, Měsíce, větru,... Jinými slovy téměř čehokoli a mohou se jimi stát i zemřelí.

Kami ve svatyních přebývají v hlavní síni *honden* a symbolem jejich přítomnosti jsou předměty zvané *shintai* (božské tělo). Takovým božským tělem obvykle bývají zrcadla (to je například *shintai* bohyně *Amaterasu* ve svatyni v *Ise*), meče, drahokamy či sochy. Na druhou stranu *kami* přírodních sil své vlastní *shintai*, které by bylo umístěno v hlavní síni, nemají a modlení k nim se provádí v hale uctívání *haiden*.“³³³

„Říká se, že z prvotního chaosu, který byl jako oceán bahna zahalený temnotou, vzešla tři božstva... Tato božstva se v sedmi generacích nazývají nebeská božstva... Posledním párem byl *Izanagi* (Vznešený muž) *Izanami* (Vznešená žena).“³³⁴

„Tehdy přikázali nebeští bohové společným rozhodnutím bohu *Izanagi* a bohyni *Izanami*: „Dotvořte a zhustěte onen plovoucí škraloubek země.“ Pak za tímto účelem předali oběma skvostné kopí (japonsky *nu poko*, doslova perlové kopí). Obě božstva stanula na nebeském plynoucím mostě, sklopila ono kopí, ponořila je do proudících vod a zavířila jím. A hle,

³³¹ Haugen, 2010. Str. 22

³³² Japanese Religion. Encyclopædia Britannica. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Japanese-religion>.

³³³ Pohl, 2013. Str. 4

³³⁴ Anaseki, 1930. Str. 25

když kopí pozvedla, sůl, která z jeho hrotu skanula, ztuhla v ostrov. A byl to ostrov zván *Onogoro*.“³³⁵

V tomto mýtu však nenalzáme jen představu o stvoření světa, ale rovněž také zmínku o první šintoistické očiště, která byla klíčovým prvkem šintoismu.

„Nečistota *kegare* má v šintó hluboké kořeny a kněží se jí snaží co nejvíce vyhýbat. Její mytický původ lze najít v příběhu o *Izanagim*, jenž šel do posmrtného světa pro svou lásku *Izanami*. V této očištné činnosti provedené *Izanagim* je možno spatřit mytický původ rituálního očištění se od prohřešků *cumi* a nečistot nazývaných *kegare*.“³³⁶

„...A další jméno (božstva, které stvořili bohové *Izanagi* a *Izanami*) je *Bůh moci planoucí půdy* (*Kagucuči*). Při tomto porodu si však *Izanami* spálila rodidla, roznemohla se, byla upoutána na lóže a nakonec zemřela.“³³⁷ *Izanagi* ve svém zármutku sřal *Kagucučiho* mečem *Ame no Ohabari* (*Meč o délce deseti pěstí*) a rozřezal jeho tělo na osm kusů, ze kterých se stalo osm sopek (Šigijamacumi, Hajamacumi, Harajamacumi, Tojamacumi, Masakajamacumi, Odojamacumi, Okujamacumi, Kurajamacumi³³⁸).³³⁹

„...a jelikož *Izanagi* hluboce truchlil, rozhodl se pro ni jít do podsvětí nazývaného *Jomi no kuni*. Tam se s ní opět potkal a na její žádost jí slíbil, že se na ni nepodívá. Svůj slib ale porušil a při pohledu na její rozkládající se tělo se zhrozil a utekl z podsvětí. Jelikož tam přišel do styku s mnoha různými nečistotami, v nejbližší řece Tačibana se celý smočil a všechny nečistoty tak ze sebe smyl.“³⁴⁰ „...Když si pak *Izanagi* myl levé oko, zrodila se bohyně *Amaterasu*. Poté si umyl pravé oko, a tak se zrodila bohyně měsíce *Cukujomi*. Později si propláchl nos, a tak se zrodil bůh *Susanoo*.“³⁴¹

Zde se navíc setkáváme se stvořením bohyně *Amaterasu*, jejíž kult je v Japonsku velmi silný, navíc, jak již bylo řečeno, si od ní japonští císaři odvozují svůj božský původ.

„*Amaterasu* byla bystrá a krásná v rysech, bezkonkurenční v důstojnosti, vlídná, čestná a pokorná. Vládla moudře a brilantně říši, která jí byla přidělena, dávala světlo a život všem a také chránila rýžová pole budováním zavlažovacích kanálů. Kromě toho je

³³⁵ Kodžiki. Str. 44

³³⁶ Pohl, 2013. Str. 17

³³⁷ Kodžiki. Str. 51

³³⁸ Kagutsuchi: The Story of How He Accidentally Committed Matricide. 2022. Timeless Myths. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.timelessmyths.com/gods/japanese/kagutsuchi/>.

³³⁹ Suzuki, Krys. Jigokudani: A Look at Japan's Volcanic 'Hell Valleys.' 2020. Unseen Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://unseen-japan.com/jigokudani-hell-valleys-japan/#Fire_Gods_and_Volcano_Worship.

³⁴⁰ Pohl, 2013 str. 17

³⁴¹ Kodžiki. Str. 61

zastoupena jako organizátorka náboženských obřadů, zejména těch, které zachovávají čistotu panovníka.“³⁴²

V mýtu o *Ninigim* jsme si mohli povšimnout císařských regálií, které se k *Amaterasu* váží. Prvním bylo zrcadlo, které sloužilo k vylákání *Amaterasu* z jeskyně, které se, společně s další regálií, korálky *magatama*, objevuje v následujícím mýtu:

„Zatímco ostatní bohové poslušně plnili rozkazy, *Susano* ve své říši nevládl.³⁴³ ...Když měl být vyhnán, pravil, že se nejprve dovolí bohyně *Amaterasu*. Poté vystoupil na nebesa a *Amaterasu* zděšeně volala: „Můj mladší bratr určitě nepřichází s dobrými úmysly. Jistě chce uchvátit mou říši.“ Pak si vlasy zamotala do culíčků, jež spustila po spáncích a pokryla si spánky i paže sáhodlouhými řetízky z ochranných korálků *magatama*. Na zádech a prsou měla toulce se šípy (Jedná se o mužský účes a mužskou zbroj, na základě čehož se zvažuje možnost, že bůh Slunce mohl být původně muž, a právě proto kontakt s ním navazovala kněžka, která sloužila jako médium, a postupem času začala být směřována i s pravou podobou tohoto božstva.)³⁴⁴

...*Amaterasu* dostala veliký strach a ukryla se ve skalní slůži, a tak vše potemnělo...Konečně se osm myriád bohů (*ja so kami*, „osmero dvacet bohů“, což znovu označuje, že jich bylo mnoho) sešlo a přimělo *Omopi kane no kami* (*Rozvažující bůh*), aby prohlédl budoucnost.³⁴⁵ ...*Vysoká nebeská pláň* se nyní otrásala povzbudivým smíchem, jak se všichni ti hlasitě smáli. *Amaterasu* byla natolik udivena, že pootevřela skulinku ve dveřích *Nebeské jeskyně* a promluvila: „Zavřela jsem se uvnitř a byla jsem přesvědčena, že *Střední říše rákosových planin* leží v naprosté tmě.“...*Nebeská hudebnice* odpověděla: „Radujeme se a tančíme, protože před sebou vidíme bohyni, jejíž moc není menší než vaše.“ Bohové vynesli ven zrcadlo a ukázali bohyni (*Amaterasu*) její obraz. Hleděla na něj až nakonec vyšla z otvoru jeskyně.³⁴⁶...Jakmile bohyně vyšla ven, slunce opět ozářilo *Vysokou nebeskou pláň* i *Střední říši rákosových planin* přirozeným svitem a bylo světlo.³⁴⁷“

K tomuto mýtu se též váže rituál *činkonsai*, což je nejdůležitější šintoistický rituál zasvěcený bohyni *Amaterasu*. „Tento rituál by měl vést ke spojení a uklidnění duší císaře a císařovny a zajistit jim ještě více síly a moci.“³⁴⁸ V období tohoto rituálu již bylo slunce

³⁴² Anesaki. 1930. Str. 27

³⁴³ Kodžiki. Str. 62

³⁴⁴ Kodžiki. Str. 63

³⁴⁵ Kodžiki. Str. 69

³⁴⁶ Kodžiki. Str. 72

³⁴⁷ Kodžiki. Str. 73

³⁴⁸ Tobková, 2014. Str. 31

slabé, což se zřejmě váže k části mýtu, kdy na zemi panovala temnota. Vylákání *Amaterasu* z jeskyně se pak zřejmě vztahuje k jarnímu období, kdy se slunce znovu ukáže. V souvislosti s rituálem se může jednat o symbolismus, že i přes temné časy budou císař a císařovna silní, neboť jsou spřízněni s bohyní Slunce, které se vždy navrátí.

V některých verzích tohoto mýtu však není bohyní Slunce *Amaterasu*, nýbrž jen „božstvo Slunce“. V mýtu o *Ninigim* je to pak *Takamimusubi* (jedno z prvních tří božstev), kdo nařizuje sestup z nebe.

Bohyně *Amaterasu* se tedy netěšila oblibě vždy a je otázka, zda byla v brzkých období japonské historie vůbec uctívána. Tento pozdější důraz kladený na *Amaterasu* je často považován za přímý odraz víry císaře Temmu (631 – 686), který nařídil sestavení *Kodžiki*. Temmu se dostal k moci převratem, známým jako *džinšinská válka* (672), ve které převzal trůn od svého zesnulého bratra sesazením svého synovce.

Zdá se, že Temmu připisoval své vítězství ve válce podpoře bohyně *Amaterasu* a vytvořil si k tomuto božstvu osobní vztah, který se projevil jak ve dvorním zacházení se svatyní *Ise* (*Ise-džingú*, jinak také *Velká svatyně Ise*, je nejvýznamnější šintoistická svatyně, která se nachází v prefektuře Mie (region Kansai na Honšú). Podle oficiálních údajů vznikla svatyně v roce 4 př. n. l., ale většina historiků ji považuje za několik set let mladší.³⁴⁹), tak v postavení *Amaterasu*.³⁵⁰

Také v Koreji si původ zakladatelů států odvozují od Slunce, i když v mnoha mýtech spíše nepřímou. Jak již bylo řečeno Sillu údajně založil bojovník Pak Hjökköse, který se narodil z božského vejce, které se sneslo na zemi na bílém koni. V *Samguk Jusa* je při jeho narození popsáno, že „vydával záři a Slunce i Měsíc zářily jasněji. Jeho dalším jménem bylo *Pulgunäwang*, což znamená „vládnout světu skrze světlo“. Lidé o něm mluvili jako o Synu Nebes.“³⁵¹ *Pulgunä* navíc souvisí s dnešním slovem *pukta* (붉다, „červený“), které původně vychází ze slova *pakta* (밝다, zářit (v některých oblastech se vyskytuje dialekt, ve kterém *pukta* znamená „zářit“ i nadále)). Tudíž i v etymologii jeho jména si můžeme povšimnout jistého odvození od Slunce.

Dále se v Koreji objevuje také bůh Slunce *Hä Mosu*, otec Ko Čumonga. Ten údajně každé ráno sestoupil na zem na voze taženém pěti draky, postaral se o obchod a večer se znovu

³⁴⁹ Svatyně Ise. Wikipedia. 2020. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Svatyn%C4%9B_Ise.

³⁵⁰ Breen, 2010

³⁵¹ Irjōn, Löwensteinová, Zemánek, 2012. Str. 45

vrátil na nebesa, což ukazuje, že také jeho pohyb odpovídal pohybu Slunce během dne. To naznačuje, že byl brán nejen jako bůh Slunce, ale zřejmě i jako jeho personifikace.³⁵²

Uctívání Slunce nalézáme i v mýtu o narození Kim Alčiho.

„Čtvrtého dne osmého měsíce ve třetím roce éry *Yongping* v roce *kjõngsin* (65) procházel kníže Ho v noci západní části *Wõlsõn* a spatřil v lese Sirim (také Kurim) záři. Z Nebes se snesl fialový mrak a z mraku vystoupila zlatá truhla zavěšená na větvi stromu. Z truhly vycházela záře a pod stromem kokrhal bílý kohout. Kníže Ho o tom zpravil krále. Král se vypravil do lesa, truhlu otevřel a v ní ležel chlapec, který ihned vstal. Bylo to stejné jako u *Hjõkkõsea* (je tedy možné, že truhla zářila ne sama od sebe, ale protože zářilo tělo chlapce). Dostal jméno Alči, což ve starém nářečí znamená malé dítě.“³⁵³

Znovu se zde také setkáváme s motivem ptáka, konkrétně kohouta. V Koreji byli kohouti spojeni s úsvitem a vycházejícím sluncem, což je spojovalo se slunečním kultem. Navíc byl kohout někdy spojován s mýtickými nebeskými bytostmi a věřilo se, že tato stvoření sídlí na nebesích a oznamují příchod důležitých událostí, jako je střídání ročních období nebo plynutí času, v tomto případě příchodu jednoho ze *Synů Nebes*. Vracíme se tedy zpět k ptačímu symbolismu a představě jejich spojení mezi světy.

Kohout byl stejně vnímán také v Japonsku.

V mýtu o Alčim se navíc objevuje zajímavý detail, a to fialový mrak, který se snesl z *Nebes*. Skrze tento detail se můžeme vrátit také zpět k mýtu o králi Surovi z Kaji. Existují totiž „chronologické tabulky devíti potomků zakladatele (Suro) a k nim je připojen epitaf: „Když nebesa a země se otevřely a tak byly stvořeny (zřejmě poznámka k víře, že *Nebesa* a země byly původně srostlé, podobně jako v jiných asijských mýtech), poprvé zazářilo Slunce a Měsíc....Dlouho pečoval *Pán Nebes* o zdejší, ukázal na královské znamení, seslal správná božstva (což může připomínat též seslání *Ninigiho* v japonských mýtech), uprostřed hor spustil vejce, svůj obrys zakryl mlhou (podobně jako u Kim Alčiho, kde se objevil fialový mrak)...Zavál vítr, mraky se rozestoupily, nebe bylo čisté, modré (připomíná znovu vysvitnutí slunce poté, co *Amaterasu* vyšla z jeskyně - obnovení řádu), šest kulatých vajec sestoupilo na jedné fialové šňůrce...Když on (Suro) nastoupil na trůn, celý svět se rozjasnil,...“³⁵⁴ Suro je skrze tento epitaf popisován jako *Syn Nebes*, který znovu nastolil řád, navíc některé úryvky tohoto epitafu připomínají základní japonské mýty.

³⁵² 태양숭배(太陽崇拜). 한국민족문화대백과사전. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z:

<https://encykorea.aks.ac.kr/Article/E0058989>.

³⁵³ Irjõn, Löwensteinová, Zemánek, 2012. Str. 50

³⁵⁴ Glomb, Löwensteinová. Str. 32-33

V Kogurju (v dnešním Nampu, KLLDR) se nachází hrobka Ssangitung (쌍기둥무덤), ve které jsou zobrazeny astronomické diagramy a jiné nástěnné malby. Je však třeba poznamenat, že v tomto případě byly malby ovlivněny čínskou kulturou, protože Měsíc byl zobrazen s ropuchou a Slunce s vránou nebo třínohým ptákem (třínohý pták se objevuje jak v korejských, tak japonských mýtech, viz mýtus o císaři *Džinmu*). Dají se zde najít kresby různých soustředných kruhů zobrazených v červené, fialové a žluté barvě. Může se jednat o různá nebeská tělesa nebo jen o různé fáze Slunce.³⁵⁵

V Koreji i Japonsku byla fialová barva historicky spojována s královskou hodností a šlechtou, zatímco Slunce je často považováno za symbol imperiální moci a autority. Fialová barva, často vyhrazená panovníkům, pak byla spojena také se Sluncem, jak můžeme pozorovat na těchto příkladech z Koreje.

Pokud tety porovnáme tyto korejské mýty, které se váží ke slunečnímu kultu s mýty o bohyni *Amaterasu* můžeme se všimnout, že v Japonsku se objevují mýty o *Amaterasu*, bohyni Slunce, od které si japonští císaři odvozují svůj původ a díky které staví důležitost Slunce na vysokou pozici. V Koreji sice existuje bůh Slunce, nicméně není pro Korejce tak důležitý jako *Amaterasu* pro Japonce. Až na jeden z mýtů se navíc ke konkrétnímu bohu Slunce většina mýtů neváže, a i když se dá původ prvních korejských vládců vztáhnout k božskému původu, nedají se vztáhnout ke konkrétnímu božstvu. V některých případech bychom jejich původ mohli vztáhnout k nejvyššímu nebeskému duchovi (*Hanūnim*). Mýty o *Amaterasu* navíc často odkazují na přírodní prvky, či obnovení rovnováhy ve světě, ve zmíněných korejských mýtech se tyto aspekty objevují jen zřídka.

Závěrem lze říci, že zatímco korejské mýty z období *Tři království* i japonský kult *Amaterasu* zahrnují sluneční symboliku a božské postavy spojené se Sluncem, existují výrazné rozdíly v jejich vyprávění, kulturním významu a historických kontextech. Navzdory těmto rozdílům podtrhují příběhy úctu ke slunečním božstvům a jejich roli při utváření náboženské víry, politických ideologií a kulturních identit a sdílenou lidskou fascinaci sluneční silou, významnou napříč různými kulturami.

Vzhledem k tomu, že *Amaterasu* je nesmírně důležitá kvůli spojení císařské rodiny s božským původem, je zajímavé, že se například v *Kodžiki* objevuje také spojení s Korejským poloostrovem:

³⁵⁵ 태양숭배(太陽崇拜). 한국민족문화대백과사전. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://encykorea.aks.ac.kr/Article/E0058989>.

„Dávno a dávno byl jeden král, který vládl v říši Silla, a ten měl syna, který se jmenoval *Ame no pi poko* (není jasné, proč měl japonské jméno; jeho příchod měl nastat dávno před nástupem císaře *Ódžina*). Tento muž přicestoval do naší říše z následujících důvodů: V království Silla byl močál zvaný *Agu numa*, u něhož si v posledních hodinách zdřímla jedna žena nízkého postavení. Sluneční paprsky dopadaly na její tělo, až se jí rodidla rozzářila jako duha. A byl jistý muž nízkého postavení, který ji pozoroval. Ta žena pak byla z tohoto slunění v božských paprscích poledního slunce oplodněna, otěhotněla a porodila rudou perlu. Onen muž nízkého postavení, který ji pozoroval, o tuto perlu požádal, pečlivě ji uložil, zabalil a nosil stále u pasu.

A protože měl v horských údolích vlastní rýžové políčko, naložil pak jídlo a pití pro své dělníky na hřbet jedné kravky a vypravil se do hor. Cestou potkal králova syna, prince *Ame no pi poko*, a ten se jej optal: „Proč míříš do horských údolí s kravkou, která nese na hřbetě jídlo a pití? Nechceš snad také onu kravku zabít a sníst?“ Nato muže zatkl a chtěl jej poslat do vězení (pro údajné porušení buddhistických zásad), ale ten řekl: „Tu kravku zabít nechci. Jen vezu jídlo a pití lidem, kteří pracují na rýžových polích.“³⁵⁶ Princ jej však přesto nepustil. Muž tedy odvázal rudý klenot, který měl přichycený k pasu, a pokusil se jím prince uplatit. Nyní princ muže pustil a rudý klenot si odnesl s sebou, kde jej položil vedle lože. Klenot se rázem proměnil v překrásnou dívku. Princ se s ní oženil a učinil ji svou hlavní ženou. Nevěsta mu stále vařila a připravovala nejvybranější pokrmy, ale princ, králův syn, se náhle zatvrdil a počal své ženě lát. Ta mu řekla: „Vidím, že si mě nezasloužíte. Raději se vrátím do země svých předků.“ (Je zvláštní, že by (zřejmě) božstvo v Korejském mýtu tvrdilo, že země jejich předků je Japonsko. Tento prvek je zřejmě přidán z Japonské strany, aby podtrhlo svůj vztah k *Amaterasu*, vzhledem k tomu, že byla žena z klenotu, který se zrodil díky slunci.) Pak se tajně nalodila na malý člun a uprchla do Japonska do přístavu Nanipa. Mezitím se *Ame no pi poko* doslechl o útěku své ženy a jal se ji pronásledovat. Když se však dostal do blízkosti Nanipy, bohyně cest a rozcestí mu zastoupila cestu a nepustila jej dál. Zamířil tedy zpět a tentokrát vystoupil z lodi v provincii Tadima, kde nějaký čas pobýval. Zde se také oženil s paní *Saki tu mi*, dcerou pána *Mata wo* z Tadimy. Jeho pra-pra-pra-pra vnučka je pak *Oki Naga Tarasi Pime No Mikoto* (císařovna *Džingú*; tímto má být prokázán její vztah ke království Silla.)³⁵⁷ Alternativně existuje také jiná verze, ve které figuruje princ *Cunugárašito* z Kaji. Podle *Nihonšoki* princ *Cunugárašito* přišel do Japonska ještě před *Ame no pi poko*, ovšem jeho příběh je skoro

³⁵⁶ Kodžiki. Str. 230

³⁵⁷ Kodžiki. Str. 231

identický; přijel do Japonska pronásledovat svou ženu *Akaruhime*, avšak po třech letech v Japonsku se prý vrátil do své země.³⁵⁸ Z této verze mýtu tedy nelze odvodit vztah ke korejskému království, tak jako tomu bylo u původního mýtu.

„I v Koreji existuje příběh o muži, který se stal králem v Japonsku. Následně přestalo v Korejském království Silla svítit Slunce a Měsíc. Mělo k tomu dojít ve čtvrtém roce vlády čtvrtého krále Atally, tj ve čtvrtém roce kohouta (157). Byla za ním vyslána jeho žena, aby ho přemluvila k návratu. On však oponoval s tím, že se tam přestěhoval na výzvu bohů a do vlasti poslal na usmířenou posvátný kus vzácného sukna. Slunce a Měsíc pak ihned vysvitly znovu.“³⁵⁹ Tento příběh se dá nalézt též v *Samguk Jusa* pod názvem *Jōno a Seonjō*: „Jednoho dne šel Jōno k moři nalovit řasy. Náhle se objevila velká skála a odplula s ním do Japonska. Tamní lidé ho viděli a pravili: „To nebude obyčejný člověk!“ A zvolili si ho za vládce (v *Nihonšoki* jej však nikdy neoznačili za legitimního krále nebo císaře, mohlo se jednat o vůdce menšího klanu). Seonjō měla za divné, že se manžel nevrátil, a vyšla ho hledat. Vyšplhala na skálu a ta ji odvezla do Japonska, stejně jako předtím manžela. Lidé té země při pohledu na to užasli a zpravili krále. Tak se manželé opět shledali a Seonjō se stala královnou. V té chvíli ztratily Slunce a Měsíc v Sille svou záři. Astrolog vysvětlil králi (Silly): „Duchovní energie naší země se nyní přemístila do Japonska. Proto se dějí tyto divné věci.“ Král poslal do Japonska posly, aby ty dva našli, ale Jōno pravil: „To, že jsem připlul do této země, bylo záměrem *Nebes*. Jak bych se mohl vrátit? Ale má žena utkala překrásnou hedvábnou látku. Jestliže ji obětujete *Nebesům*, všechno bude zase v pořádku.“ Poslové se vrátili, tlumočili jeho slova a podle nich uspořádali obřady. A Slunce i Měsíc byly zase jako dříve. Hedvábí se stalo národním pokladem (podobně jako zrcadlo, které vylákalo *Amaterasu* a přivolalo zpět Slunce).“³⁶⁰

Vzhledem k tomu, že bohové, které znali v Koreji, byli ti, kteří Jōna vyslali do Japonska, zdá se zvláštní, že po uposlechnutí jejich vůle by se takto narušila duchovní rovnováha. Například v análech Päkče je často zmíněno zatmění Slunce, příběh byl tedy zřejmě vytvořen, aby vysvětlil tento přírodní úkaz.

Mimo uctívání Slunce se v Japonsku, podobně jako v Koreji, objevuje uctívání hor. V původním (starém) *šintó*, označovaném jako *košintó* (vznik se zasazuje do období *džómon*), které bylo zaměřeno na uctívání přírody na základě animistických představ, se

³⁵⁸ Yu, A. C. Amenohiboko - Japanese Wiki Corpus. Amenohiboko - Japanese Wiki Corpus. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.japanesewiki.com/Shinto/Amenohiboko.html>.

³⁵⁹ Kodžiki. Str. 230

³⁶⁰ Irjōn, Löwensteinová, Zemánek, 2012. Str. 50-51

objevují čtyři základní předměty uctívání: *kannabi*, *iwakura*, *himorogi* a *hi*. „Ty představují původní, archetypální zaměření víry a praxe *šintó*.“³⁶¹

Kannabi jsou výjimečně majestátní hory, které jsou považovány za posvátné a uctívány jako *kami*. Tyčící se hory byly považovány za nepřátelská a nebezpečná místa, ale současně byly uctívány jako zdroj životodárných potoků a řek. Tyto hory, tyčící se do nebes a často zahalené v oblacích, byly považovány za oddělený svět a bylo s nimi zacházeno s bází a úctou. Nejznámější příklady *kannabi* jsou hora Fudži (mezi prefekturami Šizuoka a Jamanaši na západ od Tokia), Hakusan (v prefektuře Išikawa) a Tatejama (v prefektuře Tojama).³⁶² Všechny tyto hory jsou navíc sopkami.

Japonsko leží v oblasti ohnivého kruhu Tichého oceánu, v oblasti s nejvyšší úrovní zemětřesení a sopečnou aktivitou. Většina hor v Japonsku jsou (nebo v určitém okamžiku byly) sopky. Hora Fudži je nejvyšší z těchto sopečných hor v Japonsku a je také považována za nejposvátnější. V šintoismu vládne hoře Fudži *kami* princezna *Konohanasakuja* (též *Sakujahime*, manželka *Ninigiho*).³⁶³

Šintoistické svatyně pro *Sakujahime* postavené na hoře Fudži jsou společně známé jako svatyně *asama* (svatyně *asama* jsou šintoistické svatyně určené k uctívání *kami* vulkánů, ovšem váží se především v hoře Fudži).³⁶⁴ Bylo zde také postaveno posvátné místo pro šintoistické poutníky a v roce 2013 byla hora Fudži zapsána na seznam světového dědictví UNESCO.³⁶⁵

V období *kofun* byla zřejmě nejdůležitějším objektem uctívání hora Miwa. Staré mýty a tradice naznačují, že hora Miwa byla (a stále je) posvátnou horou, kde byli uctíváni zvláště mocní *kami*. „Ještě předtím, než si historici byli jisti, že nejstarší vládci Jamato měli zvláštní spojení s *kami* sídlícími na hoře Miwa, se začali zajímat o svatyni Ómiwa (hlavní náboženskou instituci pro uctívání *kami* na hoře *Miwa*), protože se zjevně jednalo o místo, kde se konaly různé obřady. Svatyně Ómiwa, na rozdíl od většiny ostatních svatyní, nemá žádnou centrální síň uctívání pro uchování „těla *kami*“, neboť samotná hora Miwa byla vždy uctívána jako toto „tělo *kami*“. V roce 1971 archeologové zkoumali místa na

³⁶¹ Toya, Manabu. Nature Worship in Old Shintō. 2017. nippon.com. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.nippon.com/en/views/b05213/>.

³⁶² Tamtéž

³⁶³ Suzuki, Krys. Jigokudani: A Look at Japan's Volcanic 'Hell Valleys.' 2020. Unseen Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://unseen-japan.com/jigokudani-hell-valleys-japan/#Fire_Gods_and_Volcano_Worship.

³⁶⁴ Konohanasakuya-Hime. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Konohanasakuya-hime>.

³⁶⁵ Suzuki, Krys. Jigokudani: A Look at Japan's Volcanic 'Hell Valleys.' 2020. Unseen Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://unseen-japan.com/jigokudani-hell-valleys-japan/#Fire_Gods_and_Volcano_Worship.

posvátné hoře a kolem ní a odkrývali obětiny a náboženské symboly, které poukazují na úzké spojení mezi vládou prvních králů Jamato a uctíváním *kami* z hory Miwa.³⁶⁶

V *Nihonšoki* se můžeme dočíst o milostném vztahu mezi *kami* z hory Miwa a princeznou jménem *Jamato Totohi Momoso*. V tomto mýtu se *kami* objevuje pouze v noci, což princeznu vede k tomu, aby požádala svého milence, aby se nechal vidět za dne. *Kami* vyhověl její žádosti a řekl, že se jí zjeví druhého rána, ale požádal ji, aby nebyla znepokojena tím, co uvidí. Když princezna otevřela svou šperkovnici, uviděla malého, ale krásného hada, který ji však vyděsil, což *kami* ukrutně rozzlobilo. Proměnil se v lidskou bytost, pokáral princeznu za to, že nerespektovala jeho žádost, a vrhl se zpět, směrem k hoře Miwa. Princezna na sebe byla tak rozezlená, že se podle vyprávění ubodala k smrti hůlkami. Její tělo bylo poté pohřbeno v mohyle zvané *Hašihaka* (hrob s hůlkami), jedné ze šesti pohřebních mohyl umístěných na úpatí hory Miwa.³⁶⁷

3.2.3. Konfucianismus

„Počínaje 4. a 5. stoletím, kdy se Japonsko dostalo pod čínský vliv, přijala japonská společnost konfuciánské etické principy a konfuciánské sociální a politické teorie. Mezilidské vztahy se začaly regulovat pomocí pojmů jako je synovská zbožnost, úcta k předkům a vzájemná práva a povinnosti mezi nadřízenými a podřízenými. Z Číny byly zavedeny také četné druhy věštění, čarodějnictví, chiromantie (čtení z dlaně) a vliv astrologů a čarodějů byl silně pocíťován i v životě u dvora.“³⁶⁸

3.2.4. Buddhismus

V roce 538 nebo 552 král Sōng z korejského království Päkče předložil japonskému dvoru buddhistický obraz, kopie buddhistických písem a liturgické ozdoby, což se tradičně stanovuje jako počátek buddhismu v Japonsku. V *Kodžiki* je však příchod buddhismu zmíněn dřív, a to již v době vlády císaře Ódžina, který během své vlády ožádal vyslání moudrého muže z Päkče. Tímto mužem byl Wani Kisi, který podle tradice přivezl do Japonska buddhismus v polovině 6. století, nicméně zde je zmiňován již ke konci 3. století. Wani Kisi zároveň údajně přivezl „konfuciánské *Rozpravy* o deseti svazcích a *Tisíc*

³⁶⁶ The Cambridge History of Japan, 1993. Str. 116-117

³⁶⁷ The Cambridge History of Japan, 1993. Str. 117-118

³⁶⁸ Japanese Religion. Encyclopædia Britannica. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Japanese-religion>.

čínských znaků v jednom svazku, tedy celkem jedenáct svazků opisů.“³⁶⁹ Také konfucianismus a písmo se zde tedy vyskytují o moc dříve.

Čínská forma buddhismu, která se později dostala do Japonska, v sobě mísila duchovní moudrost a učenost Indie a Číny, s dobře organizovanými církevními institucemi a vysoce rozvinutým uměním a architekturou. „Po počátečním období odporu ze strany kněžských šintoistických rodin a konzervativních aristokratů si buddhismus Japonce podmanil. Z Číny a Koreje bylo přivítáno mnoho učenců, kněžích a umělců. Zatímco většina lidí nechápala nebo neocenila jemnosti buddhistické doktríny, byli oslněni uměním, ceremoniemi a architekturou buddhismu a doufali, že v budoucím životě nashromáždí zásluhy tím, že budou přispívat penězi, pozemky a budovami.“³⁷⁰ Poměrně rychlý rozmach buddhismu v Japonsku byl z velké části způsoben podporou, kterou získal od dvora. I když buddhismus po určitou dobu zaujímal nejisté postavení, jeho symbolika přispěla k upevnění politické a ekonomické moci.³⁷¹

3.3. Archeologie

Archeologické průzkumy japonských nalezišť z období *jajoi* a *kofun* odhalily bohaté zdroje artefaktů a dalších pozůstatků, nacházejících se nejčastěji v hrobkách, které mají klíčový význam při osvětlování různých aspektů tehdejší společnosti. Tyto aspekty zahrnují politické uspořádání, ekonomické aktivity, náboženské přesvědčení a sociální strukturu. S ohledem na mnohé nesrovnalosti a nejistotu pravosti pramenů jako jsou *Kodžiki* a *Nihonšoki* slouží tyto archeologické nálezy jako hlavní zdroje informací. Vzhledem ke zmíněným vztahům mezi Koreou a Japonským souostrovím se na mnoha nalezištích nachází také předměty korejské výroby, které slouží jako doklad jejich hojného kontaktu.

V následující části popíšu naleziště Jošinogari (největší naleziště z období *jajoi*, které zasahuje také do období *kofun*). Díky obnovení tohoto naleziště a postavení historického parku máme velmi dobrou představu o životě lidí v tomto období. Dále zmíním nejznámější seskupení kofunů, mezi kterými se nachází také 3. největší hrobka na světě: Mozu Furuiči. Nejunikátnější nálezy se dochovaly v hrobce Tomio Murajama, kterou též zmíním. Vzhledem k tomu, že jsem hrobku Ózuka uvedla již v korejské části, pokusím se jí v následující části věnovat trošku více, stejně jako hrobce Górajama, která je hrobce

³⁶⁹ Kodžiki. Str. 225

³⁷⁰ Kodžiki. Str. 225

³⁷¹ The Cambridge History of Japan, 1993. Str. 312

Ózuka velmi podobná. Poslední kofun, který v následující části popíšu je Fudžinoki, ve kterém se našlo mnoho zboží, z nichž některé mají úzkou spojitost s Koreou.

3.3.1. Hrobky a pohřbívání

3.3.1.1. Pohřbívání

Mrtví byli nejprve pohřbíváni ve velkých hliněných urnách nebo v rakvích zhotovených z těžkých kamenů (*sekkanbo*). Oba tyto styly pohřbívání byly běžné v severním Kjúšú i blízkých oblastech (podobné urny a kamenné rakve byly také hojně nalezeny na Korejském poloostrově, odkud zřejmě také pocházejí). Hroby byly označovány násypy zeminy (*hókeišúkóbo*), kamennými kruhy

(Obr. 64: Dolmen z Kjúšú)³⁷²

nebo dolmeny.³⁷³ Dolmen je typ kamenného monumentu vyskytující se po celém světě, ovšem jen v Koreji se nachází více než 30 000 takových monumentů, které tvoří asi dvě pětiny z celkového počtu dolmenů na světě.³⁷⁴ Dolmeny mohou být vystavěny na hrobech, jakožto pouhá forma označení, avšak mohou být vyhloubeny do kopečku či překryty náspem, aby vytvořily pohřební komoru. „Dolmenové pohřby (*šisekibo*) však postupně vystřídaly pohřby v kamenných cistách a později pohřby v pohřebních nádobách a pohřebních jámách.“³⁷⁵

Typ pohřbu, který se začal objevovat během fáze *Itazuke* (kamenné cisty), se stal typickým i po pozdější kultury *jajoi*.

V raném období a na začátku středního období *jajoi* byl široce praktikován sekundární pohřeb. Sekundární pohřby (*saisobo*) zahrnovaly vykopání nádoby nebo hrobu, do které byl původně umístěn zesnulý, vyjmutí ostatků a následné přesunutí kostí do menších pohřebních nádob.³⁷⁶

³⁷² 일본서 ‘고조선 식’, 탁자형 고인돌 첫 발견. 2016. 헤럴드경제. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://v.daum.net/v/20160117214502223>.

³⁷³ History of Japan. Encyclopædia Britannica. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Japan/History>.

³⁷⁴ Dolmen. Encyclopædia Britannica. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/dolmen>.

³⁷⁵ Kanaseki; Hiroshi; Makoto, 1976

³⁷⁶ Hudson, 1992

Dominantní způsob pohřbu v pozdějších období *jajoi* se pak vyznačovaly pohřby v pohřebních nádobách (velké urny, do kterých se vložilo celé, nekremované tělo zemřelého; japonsky *kamekan*). Tento styl pohřbívání je nejběžnější na Kjúšú. Pohřebiště z období *jajoi* nacházející se na severním Kjúšú se obvykle nacházejí ve středu malé pláně daleko od center osad. Pouze malá menšina jedinců pohřbených na těchto hřbitovech měla v hrobech umístěnou pohřební výbavu. Předpokládá se, že jednotlivci pohřbení s hrobovou výbavou jsou členy začínající elity.³⁷⁷

Předměty nalezené v pohřebních nádobách na severním Kjúšú nebo v jejich blízkosti zahrnují předměty ze skla (nejčastěji korálky), čínská zrcadla, korálky *magatama*, bronzové halapartny a meče.³⁷⁸

Na severním Kjúšú se během raného období *jajoi* k pohřbívání používaly dřevěné rakve (*mokkanbo*) a kamenné cisty (malá kamenná schránka vyhloubená do země podobná rakvi nebo kostnici používaná k uchování těl mrtvých), ovšem v oblasti Kinki byly dřevěné rakve používány nepřetržitě. V mnoha případech byly tyto dřevěné rakve umístěny do čtvercových mohyl obklopených příkopy. Ovšem pouze zřídka se z tohoto období zachovaly lidské kostry. Děti pak byly pohřbívány v různých mísách, které měly zřejmě též utilitární význam (nebo se utilitárním předmětům podobaly) a byly pohřbívány nejen na společných pohřebištích, ale také v blízkosti domů.³⁷⁹

Ohledně praktik a rituálů spojených s pohřby v období *jajoi* můžeme najít informace v knize *Letopisy rodu Wej*: „Když člověk zemře, připraví nádobu, či rakev, kterou překryjí zemí, aby vytvořili mohylu. Pozůstalí truchlí déle než deset dní a během této doby nejedí maso. Hlavní truchlíci naříkají, zatímco přátelé zpívají, tančí a pijí alkohol. Po skončení pohřbu se všichni členové rodiny rituálně očistí ve vodě.“³⁸⁰

Období *kofun* je pojmenované podle velkých pohřebních mohyl (kofunů), které jsou nejčastějším archeologickým objektem této doby. Zatímco pohřební praktiky z období *džómon* a *jajoi* byly spíše primitivní povahy, od 3. století se po celém Japonsku začaly množit velké hrobky, jak kruhové, tak v ikonickém tvaru klíčové dírky, které se vyznačovaly především obrovskými mohylami v oblasti Ósaky a kolem ní. Právě díky

³⁷⁷ Bleed, 1972

³⁷⁸ The Cambridge History of Japan, 1993. Str. 87

³⁷⁹ Kanaseki; Hiroshi; Makoto, 1976

³⁸⁰ Hudson, 1992

těmto hrobkám a jejich obsahu je možné vytvořit ucelený obraz tehdejší společnosti a státu Jamato.³⁸¹

„Ideologický význam tvaru klíčové dírky kofunu není zcela osvětlen, každopádně může odrážet čínské kosmologické přesvědčení o kruhu a čtverci jako reprezentaci nebe a země. Zadní kruhová část pak sloužila k samotnému pohřbu (za předpokladu, že kruh symbolizuje nebe, dává smysl, že vládci vztahující původ k bohyni Slunce budou pohřbeni v této části), ke které byla připojena přední čtvercová část (zřejmě sloužící pro provádění obřadů).“³⁸²

Rané období *kofun* si uchovalo mnoho prvků *jajoiské* kultury, jako je vysoká úcta k bronzovým mečům, zrcadlům a klenotům jakožto k rituálním předmětům spíše než k praktickému využití. Hroby raného období byly poměrně malé. Protože se však hrobka obvykle nacházela na vrcholu přírodního kopce nebo podél hřebene (podobně jako mohylové násypy v Koreji) s výhledem na rýžová pole, mohla být impozantní hrobka postavena s relativně malou pracovní silou. Lidé obvykle vykopali díru na vrcholu kopce, umístili do díry dřevěnou rakev, obklopili rakev kameny a pak horní část zakryli kamennými panely.³⁸³

Rané hrobky, které se nacházely na vrcholcích kopců a měly komory ve stylu vertikální jámy odpovídají hrobkám v Kaje ze 3. – 4. století, zatímco pozdější hrobky se nacházejí na rovných pláních, čímž korespondují s hrobkami z Päkče.³⁸⁴

Rakve se zpočátku vyráběly z celého kmene stromu. Tvar rakve odpovídající obyčejnému rozštípnutí kmene (*waritakegata*) byl vyroben rozštípnutím kulatého kmene stromu a jeho vyhloubením. Tyto rakve byly nejčastěji vyrobeny z japonské pinie (borovice) a vyskytují se v hrobech raného období *kofun*. Lodřovitá rakev (*funegata*) má podobný tvar jako rakev předchozího typu, liší se však přítomností výstupků na koncích. Tyto rakve se též objevují na počátku období *kofun*. Od středního období *kofun* se pohřbívalo v rakvích, které měly hranatou formu (*hakogata*). Byly vytvořeny z dřevěných desek, nikoli z vydlabaného kmene. Takové rakve se nejčastěji objevují v hrobech běžných členů společnosti. Pro tento účel byly vybrány obří stromy staré 400 – 500 let.

V ojedinělých případech byla borovice pinie nahrazena kryptomerií japonskou (*Cryptomeria japonica*), cypřiškem hrachonosným (*Chamaecyparis pisifera*), kastrovníkem

³⁸¹ History of Japan. Encyclopædia Britannica. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Japan/History>.

³⁸² Hudson, 1992

³⁸³ Hong, 2005

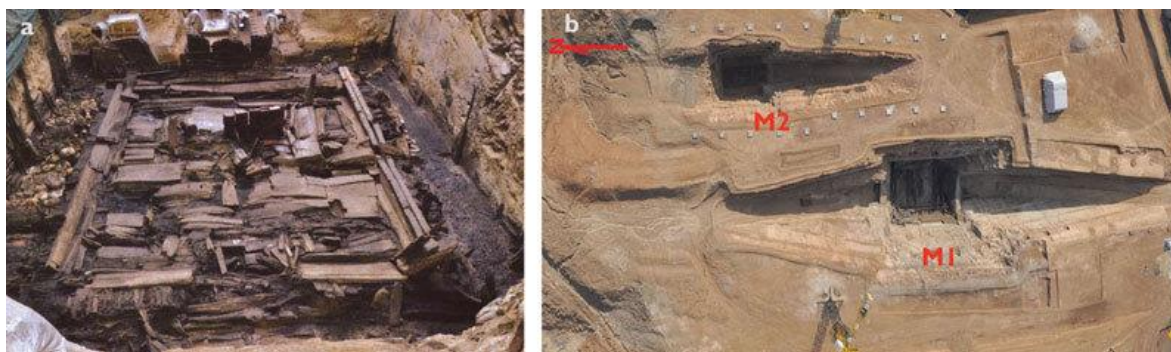
³⁸⁴ Tamtéž

lékařským (*Cinnamomum camphora*), japonskou zelkovou pilovitou (*Zelkova serrata*) nebo japonským kaštanovníkem vroubkovitým (*Castanea crenata*).³⁸⁵

(Obr. 65: Typy dřevěných rakví)³⁸⁶

Hrobky středního *kofunu* se obvykle nacházely na rovných pláních a dosahovaly obrovských velikostí. Do počátku tohoto období spadají známé hrobky císaře Ódžina a jeho syna Nintokua. Na stavbu těchto hrobek byla vynaložena velká pracovní síla, neboť bylo potřeba nashromáždit zeminu, postavit mohylu na rovné pláni a následně ji obklopit náspem a příkopem. V případě komorové hrobky ve stylu vodorovných otvorů vybudovali uvnitř pohřební mohyly kamenný průchod a přemístili rakev do kamenné komory. V případě komorové hrobky ve stylu vertikální jámy byly kameny navrženy k vytvoření jednoduché kamenné komory, která byla poté pokryta dlouhými deskami z kamene nebo ze dřeva, které zasypali zeminou, jakožto vrchol mohyly.³⁸⁷

(Obr. 66: Vertikální komorová hrobka Liu Fej, krále čínského Džiangdu, 128 př.n.l.)³⁸⁸

Hrobky z 5. století od dřívějších hrobek odlišuje nejen jejich velikost, ale také jejich charakter. Zboží spojené s těmito hrobkami je spíše vojenské povahy, na rozdíl od zboží nalezeného v dřívějších hrobkách. Železné meče, hroty šípů, nástroje, brnění a

³⁸⁵ Gnezdilova; Nesterkina; Solovyeva; Solovyev, 2020

³⁸⁶ Tamtéž

³⁸⁷ Hong, 2005

³⁸⁸ Liu, 2017

koňské postroje a ozdoby se v pozdějších hrobkách objevují v hojném počtu.³⁸⁹ Zároveň se však také objevují různé šperky, skleněné předměty a keramické výrobky.

Nejranějšími příklady koňských postrojů jsou jednoduchá dvoudílná udidla a třmeny ze železa a dřeva (oba typy artefaktů nalezeny v severním Kjúšú). Spolu s několika sedlovými částmi tyto primitivní ozdoby převládaly v první polovině 5. století; mnohé byly pravděpodobně poloostrovními produkty. Mezi pozdější nálezy patří udidla, lícnice, třmeny, přezky na řemínky, koňské přilby, ozdoby boků a zad a koňské zvonky.³⁹⁰

Mezi nejčastější keramické výrobky v hrobkách z období *kofun* jsou nepochybně *haniwa*. *Haniwa* jsou keramické figurky, které byly často umísťovány na vrchol náspů hrobek, ale také kolem nich, ke vchodům nebo do pohřebních místností. „Existovala široká škála velikostí a tvarů, od vysokých válců po miniaturizované modely domů, lidí a zvířat. Podle *Nihonšoki* byly nejdříve pohřbívány skutečné lidské oběti. Ty byly až po krk zasypány podél okrajů mohyly a ponechány zemřít, nicméně kosterní důkazy o lidských obětech v období *kofun* téměř neexistují.“³⁹¹ O tomto se objevuje záznam také v *Kodžiki*: „...a konečně *Jamato piko no mikoto* (syn císaře Sudžina) byl první člen císařského rodu, za něhož zřídili kolem hrobky plot z lidských těl pohřbených zaživa.“³⁹²

Hitobašira („lidský sloup“) je zvyk lidských obětí, praktikovaný v Japonsku, který zahrnuje pohřbívání živých obětí pod nebo v blízkosti velkých budov (nejčastěji přehrad, mosty a hrady). Tato oběť byla učiněna jako prosba bohům, aby chránili strukturu před zničením, ať už přírodními katastrofami, jako jsou povodně, nebo nepřátelskými útoky. Příběhy o praktikování *hitobaširy* a dalších lidských obětech byly v Japonsku běžné až v 16. století, avšak se tento zvyk vyvinul již v období *kofun*.³⁹³ Toto rituální pohřbívání zní téměř identicky s korejskou praxí *indžu*.

3.3.1.2. Naleziště

Největší naleziště z období *jajoi* jsou nepochybně pozůstatky osídlení Jošinogari, které se rozprostírá v oblasti Kanzaki v prefektuře Saga. Tato vesnice je na základě pozůstatků a studia kultury této doby, v Japonsku i na poloostrově, rekonstruována. Kolem osady byl vyhlouben příkop, přes který vedl most. Do osady vedlo více než sedm

³⁸⁹ History of Japan. Encyclopædia Britannica. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Japan/History>.

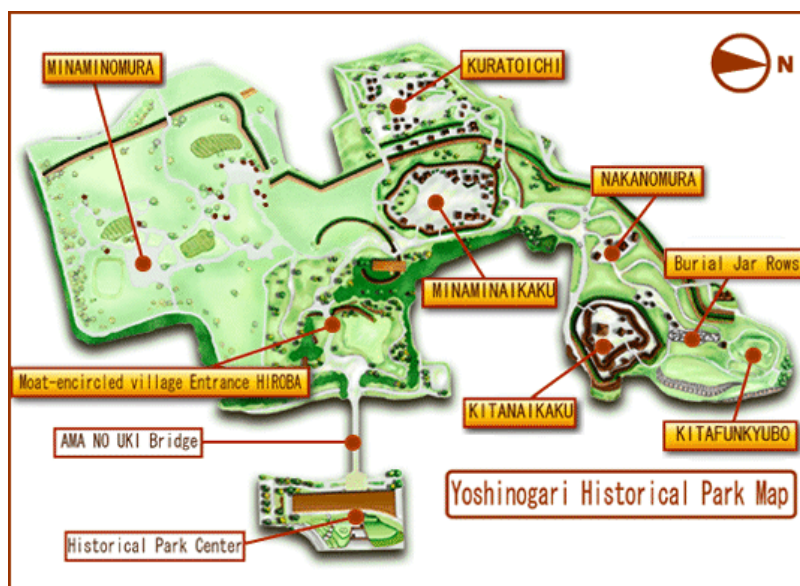
³⁹⁰ Hudson, 1992

³⁹¹ Forsyth, 2009. Str. 28

³⁹² Kodžiki. Str. 163

³⁹³ Mitchelhill, 2003. Str. 8.

střežených bran, na které byl výhled ze strážných věží. Samotnou osadu můžeme rozdělit do sedmi částí.³⁹⁴

(Obr. 67: Mapa historického parku s rekonstrukcí osady Jošinogari)³⁹⁵

(Obr. 68: Rekonstruovaná osada Jošinogari)³⁹⁶

Část *Minaminaikaku* byla, soudě podle imponující obrany (kruhové příkopy, strážné věže, vysoké opevnění), část, ve které sídlili vládci Jošinogari a vládci okolních vesnic v době největšího rozmachu. Dalšími částmi byly *minami no mura*; podle absence

³⁹⁴ Moatcircled Village Entrance. Yoshinogari Historical Park. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.yoshinogari.jp/en/introduction/restore/moat-encircled-village/>

³⁹⁵ Reconstructed Buildings Information. Yoshinogari Historical Park. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.yoshinogari.jp/en/introduction/restore/>.

³⁹⁶ Park Summary. Yoshinogari Historical Park. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.yoshinogari.jp/en/information/overview/>.

opevnění a nálezů zřejmě místo, kde žili běžní lidé³⁹⁷ a *kuratoiči*; obchodní centrum se sýpkami a úložnými prostory.³⁹⁸ Předpokládá se, že nejdůležitější oblast nejen pro osadu Jošinogari, ale i blízké okolí bylo *kitanaikaku*. Zde byly zřejmě stanovovány termíny sázení a sklizně rýže, sezónních slavností a obřadů. Bylo to místo důležitých setkání a nachází se zde svatyně ve tvaru klíčových dírek. Jako další posvátné místo je braná část *nakanomura*, kde kněží vyráběli rituální předměty používané při slavnostech a politických ceremoniích. Dále se zde připravoval alkohol, chovali bourci morušoví, ze kterých se tvořilo hedvábí a tkalo a údajně zde též žila kněžská vrstva.³⁹⁹

V části *kitafunkjubo* se nachází mohyla považovaná za místo odpočinku vládců Jošinogari. V mohyle bylo nalezeno 14 pohřebních nádob, v jedné dokonce skleněné korálky a propracovaný bronzový meč. Přestože rukojeť běžného bronzového meče je vyrobena ze dřeva, tento meč byl vyroben výhradně z bronzu (včetně rukojeti), což je velmi neobvyklé. Toto místo bylo zřejmě používáno především ve středním období *jajoi* (kdy bylo také postaveno), ovšem postupně se z něj stalo místo určené k uctívání předků, čemuž nasvědčuje množství nalezené rituální keramiky.⁴⁰⁰

Tuto mohylu od jiných pohřebišť z období *jajoi* odlišuje její velikost; až do konce pozdního *jajoi* se neobjevila žádná podobně velká ani větší mohyla.⁴⁰¹

(Obr. 69: Mapa pohřebiště s náspem)⁴⁰²

(Obr. 70: Interiér náspu Jošinogari)⁴⁰³

³⁹⁷ Minami No Mura. Yoshinogari Historical Park. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.yoshinogari.jp/en/introduction/restore/minaminomura/>.

³⁹⁸ Kuratoiči. Yoshinogari Historical Park. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.yoshinogari.jp/en/introduction/restore/kuratoiči/>.

³⁹⁹ Kitanaikaku. Yoshinogari Historical Park. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.yoshinogari.jp/en/introduction/restore/kitanaikaku/>.

⁴⁰⁰ Kitafunkyubo. Yoshinogari Historical Park. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.yoshinogari.jp/en/introduction/restore/kitafunkyubo/>.

⁴⁰¹ Hudson, 1991

⁴⁰² Kitafunkyubo. Yoshinogari Historical Park. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.yoshinogari.jp/en/introduction/restore/kitafunkyubo/>.

⁴⁰³ Tamtéž

Součástí severního pohřebiště *kitafunkjubo*, je též oblast, do které se umisťovaly pohřební nádoby (*kamekanborecu*). Tělo bylo ohnuté a vloženo do neglazované nádoby a nádoba byla poté pohřbena do země. Předpokládá se, že v mohyle v Jošinogari bylo pohřbeno přibližně 15 000 těchto nádob. Pohřební nádoby však byly nalezeny také na stezkách mezi mohylami (je tedy možné, že se jednalo o příbuzné vládců).

(Obr. 71: Řady pohřebních nádob)⁴⁰⁴

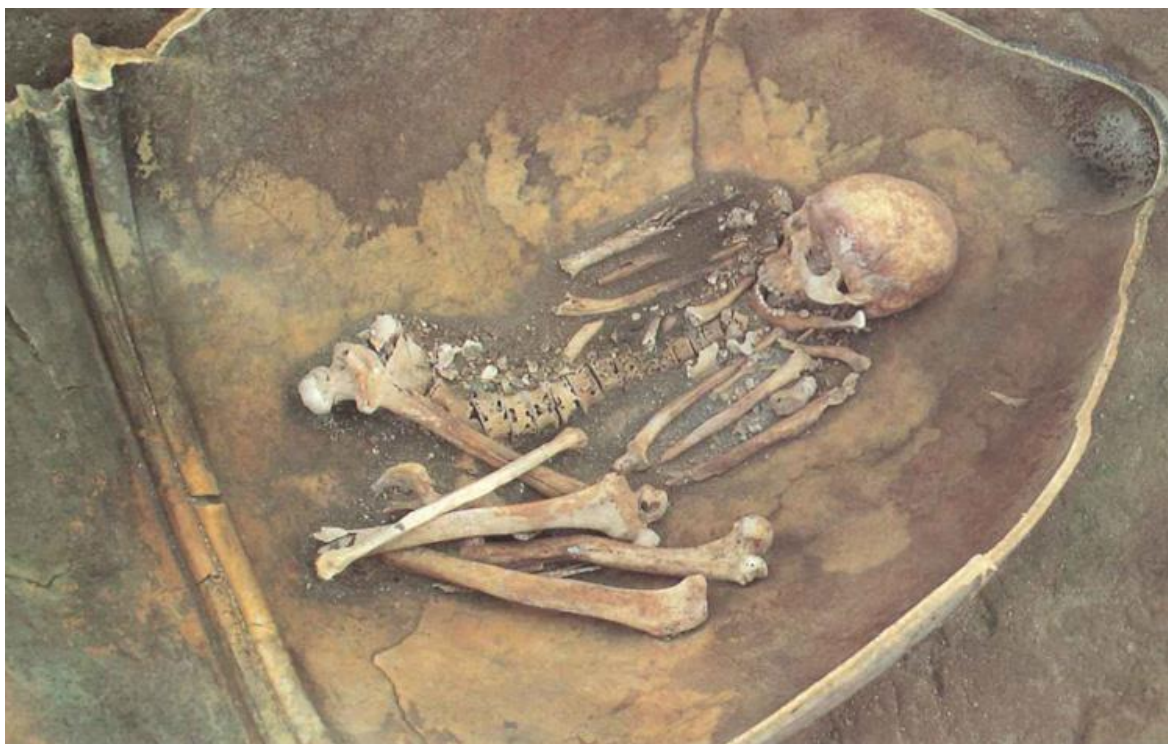
(Obr. 72: Pohřební nádoby)⁴⁰⁵

Vyskytují se zde dva typy pohřebních nádob. Jedním z nich je nádoba rozdělená uprostřed (skládá se tedy ze dvou částí, které se po uložení těla zavřely) a druhou je nádoba uzavřená plochým kamenným víkem.⁴⁰⁶

⁴⁰⁴ 甕棺墓列. 吉野ヶ里歴史公園. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.yoshinogari.jp/introduction/restore/kamekanboretsu/>.

⁴⁰⁵ Ancient Forest. Yoshinogari Historical Park. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.yoshinogari.jp/en/introduction/ancient-forest/>.

⁴⁰⁶ 甕棺墓列. 吉野ヶ里歴史公園. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.yoshinogari.jp/introduction/restore/kamekanboretsu/>.

(Obr. 73: Lidské ostatky nalezené v pohřební nádobě v Jošinogari)⁴⁰⁷

Při prozkoumání zachovaných těl je nemožné si nevšimnout, že některým tělům chybí hlavy, některá měla poranění od meče na ramenou a pažích a někteří měli až 10 ran od šípů. Obecně se předpokládá, že se jedná o oběti války, ovšem některá zranění působí spíše jako rituální.

I přes to, že je vládnoucí vrstva pohřbená v jiné části, i vůdci Jošinogari (a zřejmě i jiných oblastí) byli pohřbíváni v nádobách. Existovaly však různé tvary, výzdoby, velikosti, lokace a pohřební vybavy, které poukazovaly na rozdíly v sociálním postavení.⁴⁰⁸

Nejstarší je nádoba číslo #1006, která byla uložena uprostřed mohylového pohřebiště. Tato nádoba je obzvláště velká (2,4 m na délku, 1,2 m na šířku) a její vnitřek byl natřen tmavou substancí (zřejmě rumělkou). Uvnitř byla nalezena bronzová dýka a několik lidských zubů. Přestože byly bronzové dýky nalezeny také v nádobách #1005, #1007 a #1009, největší pozornost přitahoval obsah nádoby #1002. Vnitřek nádoby pokrývala substance z rumělky a uvnitř se našlo 75 skleněných válcových korálků a vzácná bronzová dýka s jílcem (viz **Obr. 74**). Dýka má celkovou délku 44,8 cm a úzkou čepel. Dle jejího vzhledu byla zřejmě přivezena z kontinentu nebo se jedná o brzkou výrobu bronzových předmětů v Japonsku. Spolu s touto neobvyklou bronzovou dýkou bylo v

⁴⁰⁷ 甕棺墓列. 吉野ヶ里歴史公園. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.yoshinogari.jp/introduction/restore/kamekanboretsu/>.

⁴⁰⁸ Tamtéž

nádobě 75 světle modrých válcových skleněných korálků o délce 2 – 7 cm. Podle jejich polohy v nádobě mohly původně tvořit čelenku nebo korunu. Jejich modrá barva je známkou pokročilé úrovně řemesla, ovšem vzhledem k tomu, že podobné korálky nebyly v jiném hrobě v Jošinogari nalezeny, není pravděpodobné, že by byly vyrobeny zde. V nádobě byly též nalezeny fragmenty plátna, které byly připevněné k dýce (zřejmě jako pouzdro) a další kousky hedvábí. Obvykle se v jedné nádobě nacházel pouze jeden druh látky, ale zde byly objeveny tři nebo čtyři.

Včetně Jošinogari bylo hedvábí objeveno nalezeno po celém severním Kjúšú (v jiných oblastech se nevyskytuje až do období kofun).⁴⁰⁹

(Obr. 74: Meč a korálky z pohřební nádoby #1002)⁴¹⁰

V Jošinogari se zřejmě nacházelo nejméně dvanáct dalších samostatných pohřebišť. V nich se nachází kolem 2000 pohřebních nádob, 32 380 hliněných jámových hrobů, 6 dřevěných rakví a 13 kamenných cist. Dohromady bylo nalezeno více než 8000 artefaktů období *jajoi*. Objevuje se množství keramiky z celého období, které zahrnuje hrnce, nádoby ke konzumaci tekutin, mísy, stojany a napařováky. Kromě těchto předmětů denní potřeby se našlo i mnoho rituální keramiky. Tato rituální keramika zahrnuje miniaturní nádoby, velké stojany a šálky na podstavcích.⁴¹¹

Objevy byly též kamenné a železné nástroje jako sekery, rýče, srpy a hroty šípů a nožů. Mezi šperky se našlo 28 náramků z mušlí, které se poprvé začaly objevovat na konci

⁴⁰⁹ Hudson, 1991

⁴¹⁰ Kitafunkyubo. Yoshinogari Historical Park. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.yoshinogari.jp/en/introduction/restore/kitafunkyubo/>.

⁴¹¹ Hudson, 1991

raného období *jajoi* a v pozdějším období vymizely na úkor hrobové výbavy z bronzu a jaspisu. Kromě tří fragmentů čínských bronzových zrcadel byla v Jošinogari objevena čtyři miniaturní zrcadla lokální výroby. Jejich velikost se pohybuje od 3,8 cm do 10 cm v průměru, ačkoli většina z nich má méně než 8 cm. I přes to, že se objevují lokálně vyrobená zrcadla, našla se i taková, která mají zřejmě původ v Koreji, či byly odlity v korejských formách, které mohly být předměty obchodu.⁴¹²

(Obr. 75: Náramky z mušlí)⁴¹³

(Obr. 76: Dýky nalezené v Jošinogari)⁴¹⁴

Dalším raným pohřebišťem z období *jajoi* je Jošitake Takagi nacházející se ve městě Fukuoka. Tato osada s pohřebišťem je datována do konce raného až začátku středního období *jajoi*. Nachází se zde 34 pohřebních nádob (z toho 16 bylo pro dospělé) a čtyři dřevěné rakve. Ve všech rakvích a v osmi nádobách byla nalezena pohřební výbava. Většina byla omezena na jaspisové, nefritové nebo skleněné korálky a jednu bronzovou dýku. V rakvi #3 však byla nalezena bronzová halapartna, hrot kopí, dvě dýky, korálky a zrcadlo.⁴¹⁵ Tato rakev je známá jako nejstarší japonská hrobka pro krále (vzhledem k tomu, že obsahovala zbraně, korálky (tvarované jako *magatama*) a zrcadlo můžeme tuto hrobovou výbavu vztáhnout také k císařským regáliím). Kostí mrtvého těla bohužel v době nálezů již chyběly, takže neexistují žádné stopy ohledně pohlaví nebo věku osoby. Nádherné pohřební předměty v hrobce však naznačují, že bývalý obyvatel hrobky musel být nejmocnější postavou i mezi majiteli dalších četných hrobek v okolí. Tyto předměty byly zřejmě zakryty hedvábnými látkami nebo umístěny v krabici, která byla hedvábím vyložena.⁴¹⁶

⁴¹² Hudson, 1991

⁴¹³ Kuratoichi. Yoshinogari Historical Park. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.yoshinogari.jp/en/introduction/restore/kuratoichi/>.

⁴¹⁴ Kitafunkyubo. Yoshinogari Historical Park. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.yoshinogari.jp/en/introduction/restore/kitafunkyubo/>.

⁴¹⁵ Hudson, 1992

⁴¹⁶ [Treasures of Fukuoka] No. 2 Excavated Artifacts from Chikuzen Yoshitake Ruins. 2020. 福岡市博物館 ブログ - Fukuoka City Museum. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://fcmuseum.blogspot.com/2020/10/treasures-of-fukuokano-2-excavated.html>.

(Obr. 77: Nálezy z pohřebiště Jošitake Takagi)⁴¹⁷

Nejstarší kofuny byly nalezeny v centrálním Honšú kolem současných prefektur Kjóto, Nara a Ósaka. Pocházejí zhruba ze 4. století n. l. a ve druhé polovině tohoto století se rozšířily na Kjúšú.⁴¹⁸

Objevují se však kofuny, které jsou mnohem starší. Jednou z nejstarších hrobek (postavena mezi 240 – 260 n.l.) tvaru klíčové dírky je již zmíněná hrobka Hašihaka (hrobka s hůlkami) ve městě Sakurai. Měří 280 m na délku a 30 m na výšku, její přední strana je široká 130 m, zatímco průměr zadního kruhu je 160 m. Tato hrobka je označena jako hrobky princezny *Jamato Totohi Momoso*, která se ubodala hůlkami poté co urazila *kami* hory Miwa.⁴¹⁹

Je však sporné, zda v této hrobce skutečně leží princezna *Jamato Totohi Momoso*. Podle čínské knihy *Historie Tří království* byla královna Himiko pohřbená v mohyle velké asi 100 kroků, což velikostně odpovídá kofunu Hašihaka. Princezna *Jamato Totohi Momosa* navíc byla údajně též šamankou.⁴²⁰

Nejstarší dřevěná rakev vydlabaná z kmenu stromu byla objevena v pohřební komoře mohylové hrobky Hokenojama, datované do raného 3. století n.l., nacházející se na úpatí hory Miwa, na východ od hrobky Hašihaka. Hrobka byla postavena ze dvou mohyl

⁴¹⁷ [Treasures of Fukuoka] No. 2 Excavated Artifacts from Chikuzen Yoshitake Ruins. 2020. 福岡市博物館 ブログ - Fukuoka City Museum. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://fcmuseum.blogspot.com/2020/10/treasures-of-fukuokano-2-excavated.html>.

⁴¹⁸ Hoang, Tony. Kofun Period. 2022. World History Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.worldhistory.org/Kofun_Period/.

⁴¹⁹ Hashihaka Burial Mound. Yamato Unknown Origin. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.city.sakurai.lg.jp/section/yamato-travel/destination/area01/spot04/>.

⁴²⁰ Hashihaka Kofun and Japan's Beginnings. 2020. Kansai Odyssey. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://kansai-odyssey.com/hashihaka-kofun-and-japans-beginnings/>.

přiléhajících k sobě: jedné kruhové a druhé lichoběžníkového (jedná se tedy o mohyly ve tvaru klíčové dírky). Celková délka mohylového hrobu byla asi 80 m. V kulaté mohyle byly dvě rakve z různých období. Délka rakve vyrobené z japonské pinie (*pinus pinea*) je asi 5,3 m a v nejširší části dosahuje 1,3 m. Rakev byla umístěna na kamenném podstavci uvnitř dřevěné ohrady z prken.⁴²¹

Uvnitř hrobky se našly velké nádoby (zřejmě sklenice), hroty šípů z mědi a železa, železný meč s prstencovou hlavicí (*sokantotači*) a jiné železné meče, zdobené nádoby, železné zemědělské nástroje, fragmenty zrcadla se vzory okvětních lístků (*naiko kamon-kjo*) a fragmenty zrcadel s postavami božstev a posvátných zvířat (*gamontai shindžu kjo*, *gamontai dokošiki šindžu kjo*).⁴²²

Skupina kofunů Mozu-Furuiči se rozkládá na plošině nad plání Ósaka a zahrnuje 45 náspů (49 hrobek), které sloužily k poslednímu odpočinku elity státu Jamato.

Tyto mohyly se vyznačují také výraznými rozdíly mezi velikostí (největší mají téměř 500 m na délku, ostatní v rozmezí 70 – 90 m) a také tvarem (klíčové dírky, čtverce a kruhy). Některé kofuny, které byly vystavěny jakožto královské hrobky se nazývají *rjóbo* (císařská mauzolea).

Mozu-Furuiči se dělí na dvě skupiny: ve skupině Mozu se nachází 21 kofunů (včetně hrobky krále Nintokua, Daisen-rjó) a v 10 km vzdáleném Furuiči 24 kofunů (včetně Natacujama nebo Ódžin Tennó-rjó)⁴²³. Všechny se datují do 4. – 5. století n.l.

Každá mohyla byla obklopena vodním příkopem (naplněným vodou nebo suchým) a některé větší příkopy byly dokonce dvojité nebo trojité. Řady keramiky *haniwa* byly uspořádány na vrcholcích kopců a kolem rituálních prostor.⁴²⁴

Daisen kofun, hrobka krále Nintokua je jedna ze tří největších mohylových hrobek na světě, spolu s mauzoleem prvního císaře *Čchin* v Číně a Velkou pyramidou v Gíze. Celková délka této hrobky ve tvaru klíčové dírky, včetně okolního příkopu a valů, je 840

⁴²¹ Gnezdilova; Nesterkina; Solovyeva; Solovyev, 2020.

⁴²² Yu, A. C. Hokenoyama-Kofun Tumulus (a Keyhole-Shaped Mound in Sakurai City, Nara Prefecture). Japanese Wiki Corpus. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: [https://www.japanesewiki.com/building/Hokenoyama-kofun%20Tumulus%20\(a%20keyhole-shaped%20mound%20in%20Sakurai%20City,%20Nara%20Prefecture\).html](https://www.japanesewiki.com/building/Hokenoyama-kofun%20Tumulus%20(a%20keyhole-shaped%20mound%20in%20Sakurai%20City,%20Nara%20Prefecture).html).

⁴²³ The Cambridge History of Japan, 1993. Str 125

⁴²⁴ Mozu-Furuichi Kofun Group: Mounded Tombs of Ancient Japan. Advisory Body Evaluation (ICOMOS) 2019. Documents - UNESCO World Heritage Centre. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/1593/documents/>. - Advisory Body Evaluation (ICOMOS) 2019

metrů.⁴²⁵ Stavba hrobky zřejmě trvala téměř 16 let a každý den na ní pracovalo více než 2000 dělníků.⁴²⁶

Přesný obsah hrobky není zcela znám kvůli omezeným výkopům a citlivé povaze těchto historických památek. Protože jsou kofuny považovány za posvátná náboženská místa, další archeologický výzkum je často zakázán.

(Obr. 78: Ptačí perspektiva části Mozu s hrobkou císaře Nintoku)⁴²⁷

Největší kruhová mohyla Tomio Marujama, datovaná do konce 4. století se nachází ve městě Nara, na západní straně řeky Tomio. Její průměr činí asi 109 m. Uvnitř hrobky byla nalezena pohřební komora zasypaná hlínou, která byla 6,4 m dlouhá, 1,2 m široká a ukrývala dřevěnou rakev. Na vrcholku náspu se našel další hrob, mělčí a bez pohřební výbavy. Z pohřební komory bylo vyzvednuto 64 cm dlouhé a 31 cm široké bronzové zrcadlo, první zrcadlo ve tvaru štítu zdobené mýtickým zvířetem *darjumon* (podobné draku).⁴²⁸ Údajně mělo být také používáno k odhánění zlých duchů. Dále byl nalezen meč *dako* (hadí meč) se zakřivenou čepelí, dlouhý 237 cm na délku (s jílcem 267 cm). Je to

⁴²⁵ Japan's Largest Mounded Tomb Eyed to Become World Heritage Site. 2019. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://english.kyodonews.net/news/2019/05/6d4ce36eef00-japans-largest-mounded-tomb-eyed-to-become-world-heritage-site.html>.

⁴²⁶ Mozu-Furuichi Kofun Group (UNESCO). Japan National Tourism Organization. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.japan.travel/en/world-heritage/mozu-furuichi-kofun/>.

⁴²⁷ Mozu-Furuichi Kofun Group: Mounded Tombs of Ancient Japan. Advisory Body Evaluation (ICOMOS) 2019. Documents - UNESCO World Heritage Centre. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/1593/documents/>. - Advisory Body Evaluation (ICOMOS) 2019

⁴²⁸ Tomio Maruyama Tumulus: Serpentine Sword and Shield-Shaped Mirror of Exceptional Quality Discovered in Nara. 2023. Japan Forward. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://japan-forward.com/tomio-maruyama-tumulus-serpentine-sword-and-shield-shaped-mirror-of-exceptional-quality-discovered-in-nara/>.

nejdelší japonský meč z tohoto období.⁴²⁹ Stejně jako jiné meče stylu *dako* má i tento zvlněnou čepel připomínající hada (v Japonsku bylo nalezeno více než 80 těchto mečů).⁴³⁰ Oba artefakty byly pravděpodobně vyrobeny v Japonsku.⁴³¹

Archeologové se domnívají, že osoba zde pohřbená měla zřejmě blízký vztah s tehdejším vládcem; dle nalezených artefaktů mohl být zesnulý spojen s vojenskými silami.⁴³²

Dále byly nalezeny jaspisové nádoby s víčkem, válcovité korálky, měděné destičky ve tvaru *magatama*, bronzový náramek *kuširo*, čepele kopí a *tosu* (malý nůž vyrobený ze železa, který se běžně používal v období *kofun*).⁴³³

(Obr. 79: Zrcadlo ve tvaru štítu z hrobky Tomio Marujama)⁴³⁴

⁴²⁹ Tomio Maruyama Tumulus: Serpentine Sword and Shield-Shaped Mirror of Exceptional Quality Discovered in Nara. 2023. JAPAN Forward. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://japan-forward.com/tomio-maruyama-tumulus-serpentine-sword-and-shield-shaped-mirror-of-exceptional-quality-discovered-in-nara/>.

⁴³⁰ Seven-Foot Sword Unearthed from 1,600-Year-Old Burial Mound in Japan. 2023. Smithsonian Magazine. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.smithsonianmag.com/smart-news/massive-sword-and-mirror-unearthed-from-1600-year-old-burial-mound-in-japan-180981588/>.

⁴³¹ Tomio Maruyama Tumulus: Serpentine Sword and Shield-Shaped Mirror of Exceptional Quality Discovered in Nara. 2023. Japan Forward. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://japan-forward.com/tomio-maruyama-tumulus-serpentine-sword-and-shield-shaped-mirror-of-exceptional-quality-discovered-in-nara/>.

⁴³² Seven-Foot Sword Unearthed from 1,600-Year-Old Burial Mound in Japan. 2023. Smithsonian Magazine. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.smithsonianmag.com/smart-news/massive-sword-and-mirror-unearthed-from-1600-year-old-burial-mound-in-japan-180981588/>.

⁴³³ Knife-Shaped (Tōsu-Shaped) Objects Excavated from the Tomio Maruyama Tumulus. e-Museum: National Treasures & Important Cultural Properties of National Institutes for Cultural Heritage, Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://emuseum.nich.go.jp/detail?content_base_id=101141&content_part_id=006&content_pict_id=0&langId=en&webView=.

Ózuka kofun je mohyla ve tvaru klíčové dírky postavená v 6. století s celkovou délkou přibližně 86 metrů, obklopená vodním příkopem a náspem nacházející se v severním Kjúšú. Kamenná komora nacházející se uvnitř mohyly je rozdělena na dvě místnosti. Nejvýraznějším znakem interiéru mohyly jsou vzory namalované na stěnách kamenné komory. Zdi jsou natřené na červeno, zatímco obrazce jsou kreslené žlutou, bílou, černou a zelenou barvou. Obrazce připomínají jezdce na koních nebo samotné koně, bojovníky se štíty, hvězdy a abstraktní vzory, jako jsou kruhy a trojúhelníky.⁴³⁵

Kromě toho se v hrobce našlo velké množství artefaktů; k freskám na zdech se zřejmě váže přítomnost koňských postrojů, sedel a třmenů. Těž zde bylo nalezeno bronzové zrcadlo, na jehož zadní straně se našly pozůstatky látky, podobné lenu, která sloužila k zabalení zrcadla. Také se zde objevily různé druhy železných mečů, kameniny a keramických předmětů.⁴³⁶

(Obr. 80: Nástěnné malby hrobky Ózuka)⁴³⁷

V severním Kjúšú, ve městě Čikušino, se také nachází hrobka Gorójama vystavená v 6. století. Tato hrobka byla vystavena na hoře Goró a má kruhový tvar. Její průměr se blíží 35 m, vysoká je 6 m. Uvnitř kamenné pohřební komory typu horizontální jámy byly, podobně jako v Ózuka kofun, objeveny nástěnné malby.

⁴³⁴ Tomio Maruyama Tumulus: Serpentine Sword and Shield-Shaped Mirror of Exceptional Quality Discovered in Nara. 2023. Japan Forward. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://japan-forward.com/tomio-maruyama-tumulus-serpentine-sword-and-shield-shaped-mirror-of-exceptional-quality-discovered-in-nara/>.

⁴³⁵ Ózuka Decorative Tumulus Museum. Keisen Town Fukuoka. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.town.keisen.fukuoka.jp/shisetsu/kofun/ouzuka_story.php.

⁴³⁶ Tamtéž

⁴³⁷ Ózuka Ancient Burial Mound. Visit Fukuoka - Fukuoka Prefecture Official Travel Guide. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.crossroadfukuoka.jp/en/spot/13019>

Pohřební komora o celkové délce 11,2 metru je vícekomorovou strukturou jedinečnou pro severní Kjúšú, která se skládá z chodby a přední a zadní komory. Nástěnné malby jsou namalovány podél průchodu z přední komory do zadní a v celé zadní komoře. Znovu se zde objevují žluté, černé a zelené obrazce na červených stěnách, které mají představovat osoby, lodě, domy, koně a abstraktní geometrické tvary. Byly zde nalezeny zlaté prsteny, korálky *magatama*, meče a keramika *sue*.⁴³⁸ Ózuka kofun i Gorójama kofun se pak mohou zařadit do kofunů typu *sóšoku* (dekorovaných kofunů), které se začaly objevovat v pozdním období *kofun*. Tato dekorační tradice vznikla v severním Kjúšú (zřejmě pod vlivem migračních vln z Koreje během válek na poloostrově) odkud se dále rozšířila.⁴³⁹

(Obr. 81: Interiér hrobky Gorójama)⁴⁴⁰

Posledním příkladem hrobky a jejího zboží je hrobka Fudžinoki v Ikaruge (prefektura Nara), která byla otevřena v roce 1985. Jedná se o hrobku z pozdního období *kofun* (6. století). Není jisté, komu patřila, avšak často se uvádí jako místo odpočinku císaře Sušuna (523 – 592 n.l.). Hrobka měla možná původně tvar klíčové dírky, avšak dochovala se pouze její kruhová část měřící 40 m v průměru a 8 m na výšku. Na její

⁴³⁸ Gorōyama Kofun. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Gor%C5%8Dyama_kofun.

⁴³⁹ Zancan, 2023

⁴⁴⁰ Gorōyama Kofun - Passage Grave in Japan in Kyūshū. The Megalithic Portal, 2008. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.megalithic.co.uk/>.

jihovýchodní straně je vstup do kamenné komory, v jejíž zadní části leží kamenný sarkofág neobvyklého tvaru. Vzhledem k tomu, že celková délka vnitřní kamenné konstrukce měří 14,5 m, řadí se mezi deset nejdelších v Japonsku. Většina takovýchto hrobek s dlouhými kamennými chodbami bývala v průběhu času otevírána a vykrádána, i proto je tato hrobka zajímavá, neboť se (zřejmě) většina její hrobové výbavy uchovala.

Uvnitř se nachází keramika *hadži* i *sue*. Na mnoha z těchto kusů se zachovala červená barva, kterou byly potřené. Nejvíce se objevuje keramika typu *takacuki* neboli obřadních mís na podstavci (11 s poklopy, 9 bez poklopů a 16 volných poklopů bez nádob).

Dále se objevují koňské postroje, kterých je v hrobce zjevně nejvíce. Počet těchto strojů navíc převyšuje ostatní hrobky, včetně hrobky Otani ve Wakajamě.

Některé koňské postroje, které se zde vyskytují, však byly příliš velké, aby byly koněm skutečně nošeny a byly zřejmě využívány striktně jakožto pohřební zboží.

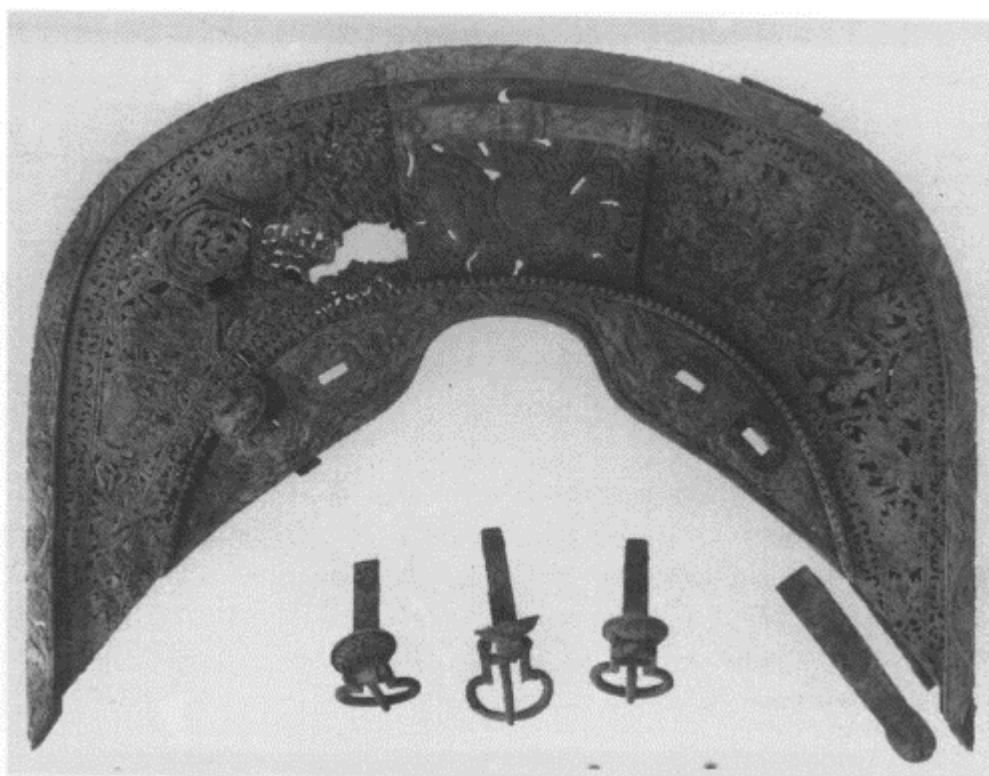
V hrobce byly také nalezeny pozlacené bronzové oblouky pro přední a zadní část sedla. Oba oblouky jsou zkonstruovány z těžkého vnějšího rámu, tenkého prolamovaného pole výzdoby (původně podloženého plátem bronzu) a tlustšího plného oblouku, na jehož spodní části byly připevněny přezky. Tyto části byly spojené nýty. Zadní část je o něco větší, měří 57 cm na šířku a 43 cm na výšku, ve srovnání s 51 cm a 41,5 cm na přední části. Na přední části se bohužel nedochovala ozdobná část ve středu oblouku, ovšem na zadní ano. Nachází se na ní kulatá ozdoba z tmavě modrého skla a přívěšek ve tvaru slzy. Dekorace se dále větví do paprsků připomínající větrník. V hrobce se nachází také 34 větrníků samo o sobě (podobné byly nalezeny v kajské hrobce Täsöng-dong) Ozdobným motivem na obloucích sedla je řada stejně velkých šestiúhelníků obsahujících různá imaginární i skutečná stvoření, například ptáky, želvy nebo stvoření podobné rybě.

Hrobka také poskytla asi tisíc kusů železného brnění, železných šípů a hrotů šípů, spolu s několika pozlacenými bronzovými ozdobnými kusy.⁴⁴¹

⁴⁴¹ Kidder, 1987

(Obr. 82: Hrobka Fudžinoki)⁴⁴²

(Obr. 83: Zadní část sedlového oblouku)⁴⁴³

⁴⁴² Kidder, 1987

⁴⁴³ Tamtéž

3.3.2. Keramika

3.3.2.1. Úvod

Prvotní výrobky japonské keramiky spadají do období *džómon* (10 500 – asi 300 př. n.l.), některé i dřívější. Tato keramika byla načernalá a k dekoraci se používal provazový či rohožový vzor.⁴⁴⁴ Název *džómon* odkazuje právě na tento provazový vzor, přičemž *džó* znamená provaz. Předpokládá se, že hlavními výrobci těchto nádob byly ženy. Mnoho širších a nižších nádob bylo zřejmě používáno na vaření v otevřeném ohni. Nádoby tohoto období jsou velmi bohaté na texturu, některé dekorace připomínají plameny, které jako by vycházely z nádob.⁴⁴⁵

(Obr. 84: Keramika období *džómon*)⁴⁴⁶

Následovala keramika období *jajoi*, jejíž vzorky byly vykopány téměř po celém Japonsku. Tělo nádob je jemnější než u nádob z období *džómon* a jsou obvykle červené nebo šedivé.⁴⁴⁷

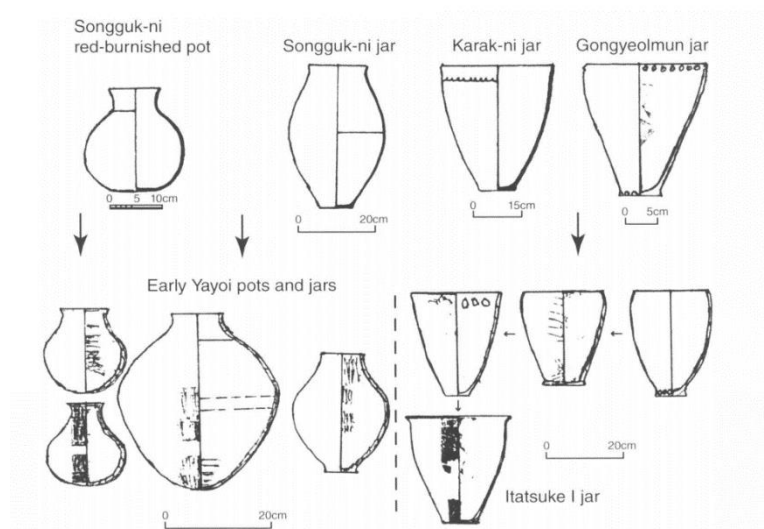
⁴⁴⁴ Japanese Pottery. Encyclopædia Britannica. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/art/Japanese-pottery#ref1054637>.

⁴⁴⁵ Woffinden, Jo. Jōmon: Dynamic Ceramic Vessels from Early Japan 縄文土器. 2013. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://jowoffinden.wordpress.com/2013/01/12/jomon-ceramics/>.

⁴⁴⁶ Tamtéž

⁴⁴⁷ Japanese Pottery. Encyclopædia Britannica. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/art/Japanese-pottery#ref1054637>.

Razantní změna vzhledu keramiky se váže především k tomu, že lidé období *jajoi* byli etnický odlišní od původního lidu *džómon* a s největší pravděpodobností přišli do Japonska z Korejského poloostrova.⁴⁴⁸

(Obr. 85: Rozdíl korejské keramiky *mumun* (horní) a japonské keramiky *jajoi* (spodní))⁴⁴⁹

Raná keramika *jajoi* se nazývá *ongagawa*, pojmenovaná po řece v prefektuře Fukuoka. Nálezy této keramiky se táhnou od severního Kjúsú až po pobřeží Tokai. Ovšem tento nejstarší typ keramiky *jajoi* lze jen obtížně oddělit od nejmladší keramiky období *džómon*, *jusu*. Keramika *jajoi* se však dále markantně oddělovala a postupně se její proces vypalování standardizoval. Hotové výrobky pak vykazovaly spíše červeno-hnědou barvu.⁴⁵⁰

Ve střední fázi období *jajoi* se objevilo podstavcové nádobí a zásobnice, jejichž výroba pokračovala po celé období *jajoi*.

Keramiku období *kofun* lze rozdělit do dvou kategorií: *hadži* a *sue*.

Hadži se vyrábělo z různých druhů minerálů a vyznačovalo se jemným povrchem, nicméně estetické styly *hadži* byly velmi podobné stylu *jajoi*, stejně jako jejich využití. Jednalo se o velké nádoby či hrnce pro skladování a vaření, vysoké a nízké misky k jídlu a rituální / obřadní sklenice.⁴⁵²

(Obr. 86: *Hadži* napařovák)⁴⁵¹

⁴⁴⁸ The Cambridge History of Japan, 1993. Str. 83

⁴⁴⁹ Rhee, 2007. Str. 409

⁴⁵⁰ The Cambridge History of Japan, 1993. Str. 83

⁴⁵¹ Haji Ware: Steamer. Ceramics Story. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://turuta.jp/ceramics-story/archives/1283>.

Hadži se obecně vyznačuje jednoduchými tvary bez zdobení, či občasným rytím na povrchu. Stejně jako keramika *sue* se ve velkém množství ukládala do hrobů jakožto pohřební výbava a její popularita přetrvala až do 8. století.⁴⁵³

Také tato keramika byla silně ovlivněná výrobky z Korejského poloostrova, nejčastějším společným prvkem jsou vysoké napařovávky používané k vaření.⁴⁵⁴

Druhým typem keramiky rozšířené v období *kofun* bylo *sue*, druh kameniny, který byl pravděpodobně přivezen z Koreje. *Sue* bylo blízké, ne-li totožné, s původními styly korejské keramiky (*todzil*), ale zatímco korejská keramika byla více zdobená, *sue* zůstávala jednodušší.⁴⁵⁵

Při srovnání raného *sue* a korejské keramiky *todzil* je zřejmé, že bylo *sue* výrazně ovlivněno touto keramikou pocházející z konfederace Kaja. Existují však některé typy nádob, jako jsou hrnce a nádoby se širokými hrdly, které vykazují částečný vliv také z Päkče a Silly.⁴⁵⁶

Na rozdíl od svých předchůdců z období *jajoi*, bylo *sue* vypalováno v pecích, a navíc tvořeno na hrnčírském kruhu.⁴⁵⁷

Keramika *sue* většinou spadá do tří kategorií: nádoby ke konzumaci potravin (misky, talíře, nádoby na podstavci), nádoby na tekutiny a skladovací nádoby.

Původní výrobní a distribuční centrum *sue* se nacházelo v Suemuře (*vesnice keramiky sue*), nacházející se v dnešní Ósace, která měla přes 600 pecí a fungovala jakožto centrum výroby až do 11. století.⁴⁵⁸

⁴⁵² The Development of Sue Ware Pottery. Tokyo National Museum. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.tnm.jp/modules/r_free_page/index.php?id=1597&lang=en.

⁴⁵³ Forsyth, 2009. Str. 24

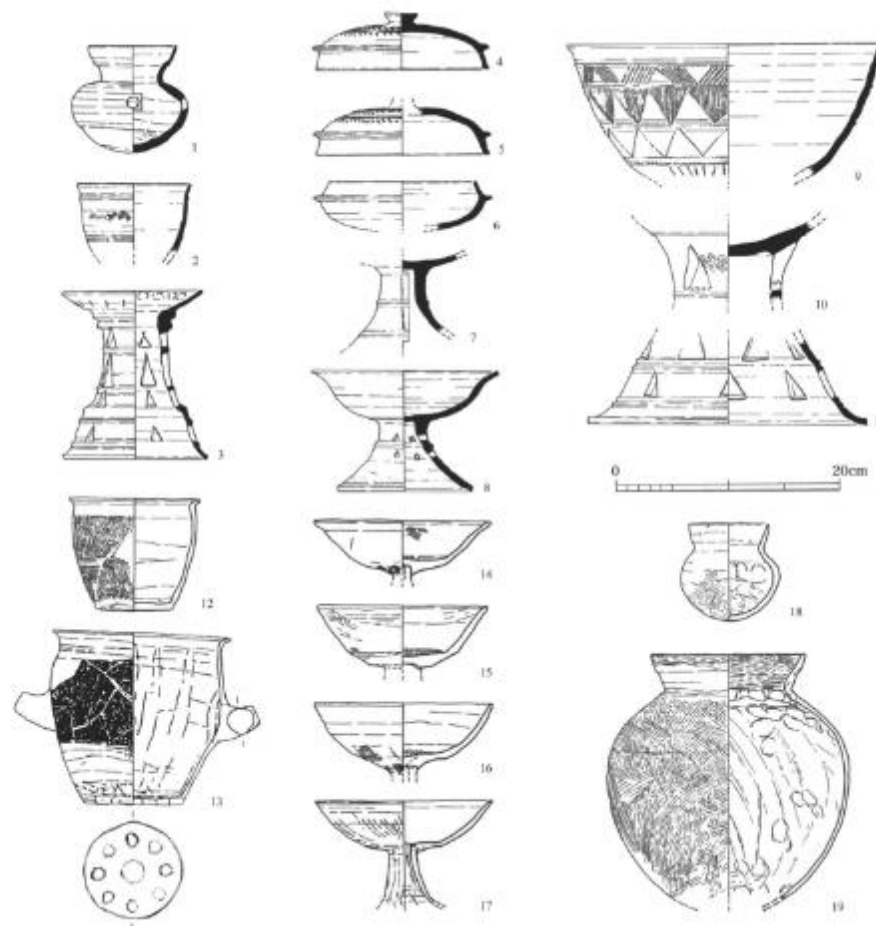
⁴⁵⁴ Nagamoto, Shinoto, Nakamura, 2022. Str. 194

⁴⁵⁵ Kofun Period: Prehistoric Japanese Pottery. Prehistoric Japanese Pottery. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://mma.pages.tufts.edu/fah188/ospina/kofun/index.html>.

⁴⁵⁶ Nagamoto, Shinoto, Nakamura, 2022. Str. 14

⁴⁵⁷ Kofun Period: Prehistoric Japanese Pottery. Prehistoric Japanese Pottery. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://mma.pages.tufts.edu/fah188/ospina/kofun/index.html>.

⁴⁵⁸ Forsyth, 2009. Str. 26

(Obr. 87: Raná keramika *sue* (1–11) a *hadži* (14–19) nalezená ve městě Udži)⁴⁵⁹

Během období *asuka* a *nara* (538 – 794 n.l.) se pod vlivem glazovaného zboží z Číny a Korejského poloostrova vyvinulo zeleně glazované zboží *nara sankai*.⁴⁶⁰

Pece byly na japonském souostroví zavedeny na konci raného období *kofun* (konec 4. stol.). V tomto období začala fungovat skupina pecí Suemura.⁴⁶¹

Pece Suemura jsou největším seskupením pecí z celého období *kofun*. Leží na terasovitém úpatí kopce, přičemž nejstarší pec v této skupině, *TG232*, leží na blízké planině.

Množství keramiky *sue* vykopané z pece *TG232* čítá 1 400 kusů. 51 % tvoří velké nádoby (zřejmě na vaření, či skladování potravin), 16,5% hrnce, 10% podstavce na nádoby, 10% vysoké nádoby, 8% malé sklenice na skladování potravin a nádoby s hrdlem, 2% víka na nádoby, 2% misky s uchem a nádoby s nožičkami a 0,5% šálky a misky. Většina těchto výrobků je designem a formou velmi podobná korejské kamenině a s největší pravděpodobností je vyrobili řemeslníci pocházející z Korejského poloostrova.

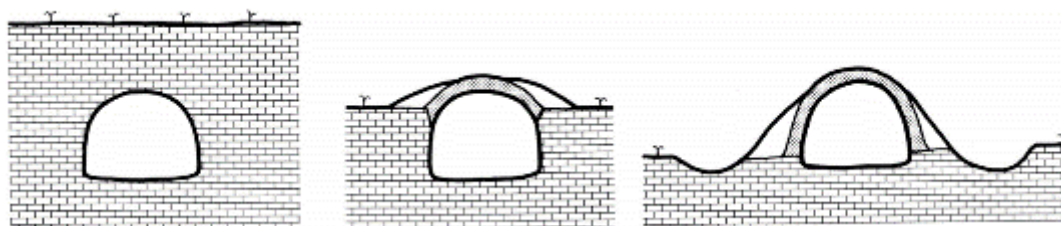
⁴⁵⁹ Nagamoto, Shinoto, Nakamura, 2022. Str. 182

⁴⁶⁰ A Brief History of Japanese Ceramics. The Museum of Oriental Ceramics, Osaka. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.moco.or.jp/en/intro/history_c/japan.php.

⁴⁶¹ Nagamoto, Shinoto, Nakamura, 2022. Str. 12

Stojany na nádoby mají charakteristický vzhled keramiky pocházející z oblasti řeky Naktong, tedy Kaji. U pece bylo také nalezeno několik kusů keramiky *hadži* a keramiky pocházející z Korejského poloostrova.⁴⁶²

Vzhledem k tomu, že stoupající tunelové pece jsou obecně stavěny s využitím horských nebo kopcových svahů, není divu, že také pece v Suemuře jsou postavené (povětšinou) v kopci. Tyto pece můžeme podle konstrukční metody kategorizovat do tří typů: zapuštěné pece, polozapuštěné pece a povrchové pece.⁴⁶³

(Obr. 88: (zleva) Zapuštěná pec s přírodní střechou, polozapuštěná pec s přírodní střechou, povrchová pec s uměle vytvořenou střechou)⁴⁶⁴

Již zmíněná pec *anagama* je typ hrnčířské pece přivezený do Japonska z Koreje v 5. století. Tato pec má několik variant, jednou z nich je například pec *hebigama* (také *džagama*), neboli hadí pec. Tato pec je většinou delší běžná *anagama* a může dosahovat délky až 60 metrů.⁴⁶⁵

⁴⁶² Nagamoto, Shinoto, Nakamura, 2022. Str. 187

⁴⁶³ Nagamoto, Shinoto, Nakamura, 2022. Str. 198

⁴⁶⁴ Nagamoto, Shinoto, Nakamura, 2022. Str. 199

⁴⁶⁵ Anagama Kiln. 2022. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Anagama_kiln.

3.3.2.2. Nádoby každodenní potřeby

Když bylo zavedeno pěstování rýže ustoupila kultura *džómon* organizované společnosti orientované na zemědělský cyklus, což se také projevilo na výrobě keramiky. Zásadní byla především výroba pevných skladovacích nádob.⁴⁶⁶

(Obr. 89: Skladovací nádoba z 2 – 4. století z oblasti Kinki dekorovaná otisky mušlí)⁴⁶⁷

Tato nádoba představuje typ nádob, které byly populární v oblasti Ise během pozdního období *jajoi*. Jde o skladovací nádobu s široce rozevřeným okrajem, na který je aplikován lineární vzor. Dále se zde vyskytuje vzor hory a sled krátkých čárek, potažmo teček, které byly vytvořeny pomocí nástroje podobného špachtli.⁴⁶⁸

(Obr. 90: Skladovací nádoba nalezená v Nagoje, 3. století)⁴⁶⁹

⁴⁶⁶ Jar: Japan: Yayoi Period (ca. 300 BCE–ca. 300 CE). The Metropolitan Museum of Art. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/44830>.

⁴⁶⁷ Jar: Japan: Yayoi Period (ca. 300 BCE–ca. 400 CE). The Metropolitan Museum of Art. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/50305>.

⁴⁶⁸ Pot-Shaped Earthenware. e-Museum: National Treasures & Important Cultural Properties of National Institutes for Cultural Heritage, Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://emuseum.nich.go.jp/detail?langId=en&webView=&content_base_id=100576&content_part_id=0&content_pict_id=0.

⁴⁶⁹ Pot-Shaped Earthenware. e-Museum: National Treasures & Important Cultural Properties of National Institutes for Cultural Heritage, Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://emuseum.nich.go.jp/detail?langId=en&webView=&content_base_id=100576&content_part_id=0&content_pict_id=0.

Mezi keramickými výrobky se objevují také servírovací podstavce. „Nízká noha spojuje plochý široký talíř se základnou. Ve vnitřní části jsou dvě vrstvy šikmého radiálního vzoru a uvnitř něj spirálovitý vzor. Obloukový vzor je v různých směrech aplikován na vnější povrch základny. Tvar nádoby a způsob, jakým jsou na ni aplikovány vzory, naznačují, že tento konkrétní kus byl vytvořen v raném období Nara (na počátku 8. století).“⁴⁷⁰

(Obr. 91: Podstavec nalezený v Jamagimotu, v prefektuře Nara)⁴⁷¹

3.3.2.3. Zvířecí vzory

Jedním z nejzajímavějších kusů keramiky *sue* je tato zdobená nádoba na podstavci ze 6. století, která byla nalezena v kofunu Nišimijajama (město Tacuno, prefektura Hjogo).

„Nejatraktivnější částí této nádoby jsou drobné postavičky zvířat a lidí, které ji zdobí. Jedna ze scén zobrazuje čtyři osoby. Dva lidé napravo mají ruce propletené a pravděpodobně se jedná o zápas *sumo*.

(Obr. 92: Scéna zápasu *sumo*)⁴⁷²

To znamená, že osoby vlevo mohou být rozhodčí nebo povzbuzovači. V *Nihonšoki* se objevuje příběh o dvou silných zápasnících jménem *Taima no Kehaja* a *Nomi no Sukune*,

⁴⁷⁰ Haji-Ki Earthenware Serving Table. e-Museum: National Treasures & Important Cultural Properties of National Institutes for Cultural Heritage, Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://emuseum.nich.go.jp/detail?langId=en&webView=&content_base_id=100587&content_part_id=0&content_pict_id=0.

⁴⁷¹ Tamtéž

⁴⁷² Decorated Sue Jar. 1996. Kyoto National Museum. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.kyohaku.go.jp/eng/learn/home/dictio/kouko/soushoku/>.

kteří uspořádali první turnaj *sumo* v Japonsku. Vítěz zápasu, *Nomi-no-Sukune*, navíc zemřel na místě velmi blízko kofunu Nišimijajama, tudíž zde může existovat spojitost. Na druhou stranu je v *Nihonšoki* naznačeno, že tento zápas *sumo* nebyl proveden propletením paží zápasníků, nýbrž kopáním nohama.⁴⁷³ *Nihonšoki* však ne vždy zaznamenává přesné informace a vzhledem k tomu, že je tento zápas datován do roku 23 n.l. a nádoba byla vytvořena až v 6. století, základní pravidla *sumo* se mohla v Japonsku dávno změnit.

„Dále je zobrazena lovecká scéna se dvěma psy a osobou pronásledující jelena. Takovéto lovecké scény se objevují také na bronzových zvoncích. Objevuje se zde také scéna vykreslující osobu nesoucí něco na zádech (vlevo) a další dvě osoby nesoucí věci na tyčích (vpravo). Může se jedna o proces stavby (například kofunu) nebo pokračování loveckého rituálu.“⁴⁷⁴

(Obr. 93: Lovecká scéna)⁴⁷⁵

(Obr. 94: Stavební / lovecká scéna)⁴⁷⁶

„Místo, ze kterého byla tato nádoba vykopána, je třicet pět metrů dlouhá mohyla ve tvaru klíčové dírky. Uvnitř se nachází kamenná komora s bočním vchodem, ve které bylo nalezeno mnoho dalších kusů keramiky *sue*, postroje pro koně, zbraně, korálky a zlaté náušnice.“⁴⁷⁷ Na podstavci se objevují geometrické díry, které nápadně připomínají podstavce z Kaji.

⁴⁷³ Tamtéž

⁴⁷⁴ Tamtéž

⁴⁷⁵ Tamtéž

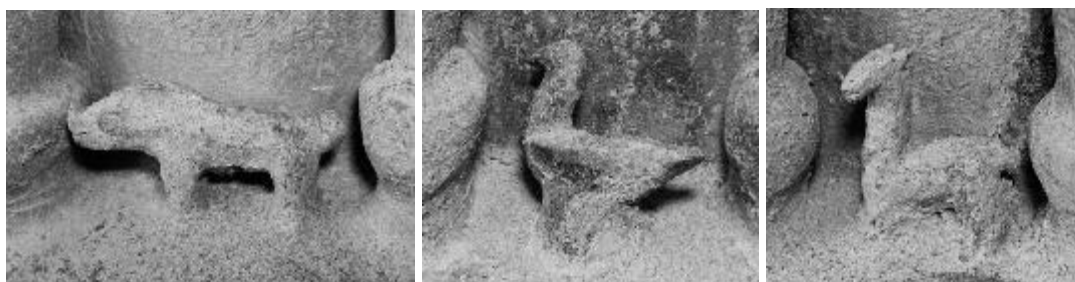
⁴⁷⁶ Tamtéž

⁴⁷⁷ Tamtéž

Dalším zajímavým nálezem je nádoba ze 6. století, ovšem není známo, kde byla nalezena. Jako u předchozího objektu se jedná o nádobu na podstavci, který se podobá těm z Kaji. Tato nádoba má podobný kulovitý tvar i barvy a její krk je pokrytý stejným zdobením. Na ramenou nádoby se znovu objevují malé šálky, mezi nimiž jsou zasazeny figurky zvířat. Vzhledem k šálkům po obvodu nádoby se mohlo spíše jednat o rituální předmět, či nádoby, které byly používány k máčení rýže v jelení krvi. Na tomto objektu se neobjevují složitější scény jako u přechozího, avšak nachází se zde zvířata, která byla pro Japonce v tomto období nejdůležitější. Jedná se o divoké prase, ptáka a zřejmě jelena bez paroží.

(Obr. 95: Nádoba s figurkami)⁴⁷⁸

(Obr. 96: Figurka prasete)⁴⁷⁹ (Obr. 97: Figurka ptáka)⁴⁸⁰ (Obr. 98: Figurka jelena)⁴⁸¹

3.3.2.4. Figuratívni a rituální keramika (*Haniwa*)

Jako *haniwa* jsou označovány neglazované terakotové prstence, válce a postavy lidí, zvířat, domů a jiných objektů, které byly nalezeny v japonských hrobkách během období *kofun* a *asuka*. „Neobvykle pro votivní dary nebyly *haniwa* umístěny do samotné hrobky, ale blízko ní nebo na ni, a to buď v kruhu nebo v řadě.“ Na vrcholku náspu kofunu se

⁴⁷⁸ Sue Pottery. Nara National Museum. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.narahaku.go.jp/english/collection/1195-1.html>.

⁴⁷⁹ Tamtéž

⁴⁸⁰ Tamtéž

⁴⁸¹ Tamtéž

většinou nacházelo místo, které sloužilo jako oltář pro zesnulého, či místo pro *kami*, a právě zde se často figurky *haniwa* umísťovaly.⁴⁸²

Přesný význam těchto předmětů není jasný, ale se vši pravděpodobností nahrazovaly skutečné předměty a zobrazovaly bohatství a postavení jednotlivce. Objevuje se také teorie, že sošky *haniwa* sloužily místo lidských obětí nebo teorie, že působily jako ochrana pro zesnulého. Také v korejské Sille se kolem hrobek objevovaly kamenné sochy zvířat, které sloužily jako ochrana před narušením hrobky. Na druhou stranu mohly *haniwa* také chránit žijící před duchem zesnulého.⁴⁸³

„Jméno *haniwa* znamená hliněný prsten, což byl zřejmě původní tvar. Mezi nejsložitější *haniwa* patří lidské postavy představující ženské šamanky s propracovanými pokrývkami hlavy, válečníci v brnění, válečníci jedoucí na koních, ženy nesoucí na zádech nemluvnata nebo nádoby s vodou na hlavě, farmáři třímající motyky, hudebníci s bubny nebo citerami a sokolníci s jestřáby.“⁴⁸⁴

„Uvádí se, že v 43. roce za vlády císaře Nintoku byl chycen exotický pták. Darovali ho králi, který se zajímal o původ ptáka. Jeden z dvořanů mu řekl, že je to sokol. Informoval ho, že se dá vycvičit na lov a pro tento účel je chytají a cvičí v Pákče. Odtud pochází hypotéza, že sokolnictví se do Japonska rozšířilo z Koreje. Král dvořanovi přikázal, aby sokola vycvičil. Ten obšil drápy sokola kůží a na nohy mu připevnil zvonky. Po ukončení výcviku si král vyšel se sokolem na lov. Byl velmi spokojen, neboť sokol chytil velké množství bažantů. Král si sokolnictví oblíbil, dokonce osobně vycvičil několik dravých ptáků.“⁴⁸⁵ Také v *Samguk Sagi* se objevuje záznam o králi Asinovi z Pákče (vláda 392 – 405, tedy v podobné době jako císař Nintoku), který miloval sokolnictví.⁴⁸⁶

„Dalším běžným typem jsou koně bez jezdce se složitým sedlem a uzděním. Mezi další zvířata patří ptáci, psi, jeleni, opice, králci a ovce. Většina sošek *haniwa* je vysoká těsně pod jeden metr, ale některé jsou vysoké až 1,5 metru.“⁴⁸⁷

⁴⁸² Cartwright, Mark. Haniwa. 2017. World History Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/Haniwa/>.

⁴⁸³ Tamtéž

⁴⁸⁴ Tamtéž

⁴⁸⁵ Krivjanský, Tomáš. Historie Sokolnictví Asie - Sibiř, Čína, Japonsko a Korea. 2015. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.kdelovit.cz/cz/clanky/historie-sokolnictvi/historie-sokolnictvi-asie-sibir-cina-japonsko-a-korea>.

⁴⁸⁶ 김광언. 매사냥. 한국민족문화대백과사전. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://encykorea.aks.ac.kr/Article/E0017949>.

⁴⁸⁷ Cartwright, Mark. Haniwa. 2017. World History Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/Haniwa/>.

3.3.2.4.1. *Haniwa* znázorňující osoby

Soška bojovníka z 6. století nalezena kofunu Iizuka-machi v prefektuře Gunma, je jednou z mnoha sošek *haniwa*, které jsou modelovány podle válečníků tehdejší doby. Tento bojovník v brnění je vyzbrojen mečem, lukem a toulcem se šípy. Na hlavě má helmu bez hledí (*šókakucuki*) s ochrannými pláty na stranách obličeje a za hlavou. Malá kolečka na přilbě napovídají, že byla vyrobena z malých železných plátů snýtovaných dohromady. Brnění, které má na sobě je typ známý jako *keikó* (doslova „závěsné brnění“), které se skládá z malých panelů železa spojených dohromady, podobně jako helma. „Detailní modelování ukazuje všechny vlastnosti brnění,

(Obr. 99: *Haniwa* válečníka)⁴⁸⁸

včetně polstrovaných chráničů pro ramena, kolena, předloktí a nohy. Válečnickova pravá ruka svírá meč zavěšený u pasu, zatímco levá drží luk. Těsně nad válečnickovým levým zápěstím je uvázan chránič paže.

Několik dalších příkladů vysoce kvalitních sošek válečníků s podobnými rysy bylo vykopáno v blízkosti města Óta ve východní prefektuře Gunma, což naznačuje, že někde v této oblasti zřejmě existovalo centrum pro výrobu *haniwa*⁴⁸⁹ a možná také vojenské centrum.

Při porovnání válečnickovy zbroje s brněním z Kaji se nedá říct, že by si byly příliš podobné. Vzhledem k tomu, že tato soška pochází ze 6. století, je možné, že v raném období *jajoi* či ještě raném období *kofun* mohlo být brnění podobné, nicméně se během mnoha válečných konfliktů vyvíjelo v praktičtější brnění rychleji než brnění v Kaje, které mělo častěji spíše rituální význam.

Dalším častým motivem jsou sochy šamanek. Konkrétně tato socha ze 6. století zobrazuje ženu s geometrickými rysy v obličeji. Soška je asi 75 cm vysoká a vytvarovaná

⁴⁸⁸ Haniwa Armored Man. e-Museum: National Treasures & Important Cultural Properties of National Institutes for Cultural Heritage, Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://emuseum.nich.go.jp/detail?langId=en&webView=&content_base_id=100200&content_part_id=0&content_pict_id=0.

⁴⁸⁹ Tamtéž

pouze od pasu nahoru. Od pasu dolů má tato socha válcovou základnu určenou k pohřbení pod zemí.

Žena má na hlavě plochý čtvercový klobouk, korálkový náhrdelník (podobné se našly také v hrobkách v průběhu celého období *kofun*) a tuniku bez rukávů s lemováním na okrajích. Její paže jsou zvednuté v prosebném gestu.

Fakt, že jsou šamanky *haniwa* často vytvořeny sedící, či stojící na zahrabaném podstavci nebo je jejich tělo od pasu dolů pohřbené, může souviset s jejich úzkým spojením se světem zesnulých nebo konkrétními osobami pohřebnými pod náspem.⁴⁹⁰

Objevují se také *haniwa* ve tvaru hlav nebo těl prostých lidí a služebníků.

(Obr. 100: *Haniwa* šamanky)⁴⁹¹

3.3.2.4.2. *Haniwa* znázorňující zvířata

Zvířecí *haniwa* často zobrazují posvátná stvoření jako divoká prasata, ptáky a jeleny, ale také koně, které jednu dobu též sloužily jako hrobové oběti.

Sošky prasat vypadají různě, konkrétně tato soška ze 6. století představuje kančí mládě se stočeným tělem a nepřírozně velkým čenichem.⁴⁹²

Na **Obr. 102** vidíme sošku koně s tělem (objevují se také pouze koňské hlavy) ze 6. století, nalezenou v prefektuře Saitama. Zatímco původní mohyla, ze které byl tento kůň vykopán nebyla identifikována, předpokládá se, že byla

vykopána z vůdcovské hrobky ve skupině mohyl (Obr. 101: *Haniwa* prasete)⁴⁹³

Nakajo. Kůň je vybaven udidlem, na kterém je připevněno šest zvonků, čtyřmi *bataku* (bronzové nádoby ve tvaru zvonu) visícími přes hrud', třmeny, *aori* (kusy kůže nebo

⁴⁹⁰ Shamaness Haniwa. Middlebury College Museum of Art Visual descriptions highlights tour. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://sites.middlebury.edu/museumvisualdescriptions/shamaness-haniwa/>.

⁴⁹¹ Haniwa Armored Man. e-Museum: National Treasures & Important Cultural Properties of National Institutes for Cultural Heritage, Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://emuseum.nich.go.jp/detail?langId=en&webView=&content_base_id=100200&content_part_id=0&content_pict_id=0.

⁴⁹² Haniwa (Hollow Clay Sculpture) of a Boar. The Metropolitan Museum of Art. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/44834>.

⁴⁹³ Tamtéž

kožešiny na zakrytí boků koně), sedlem a *širigai* (třmeny ke stabilizaci tyčí spojujících koně s vozíkem) se třemi zvonky.⁴⁹⁴

(Obr. 102: *Haniwa* koně)⁴⁹⁵

(Obr. 103: *Haniwa* koně)⁴⁹⁶

Jediná nalezená soška opice se našla v kofunu Okisu Dainičizuka v prefektuře Gunma. Tato soška opět pochází ze 6. století a její původní tvar není znám. Vzhledem ke stopám na zádech je možné, že na nich měla umístěné mládě, které bylo později odděleno.⁴⁹⁷

(Obr. 104: *Haniwa* opice)⁴⁹⁸

(Obr. 105: *Haniwa* ptáka)⁴⁹⁹

⁴⁹⁴ Horse, Haniwa (Unglazed Earthen Object). e-Museum: National Treasures & Important Cultural Properties of National Institutes for Cultural Heritage, Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://emuseum.nich.go.jp/detail?langId=en&webView=&content_base_id=100567&content_part_id=0&content_pict_id=0.

⁴⁹⁵ Tamtéž

⁴⁹⁶ Tamtéž

⁴⁹⁷ Haniwa (Unglazed Earthen Object), Monkey. e-Museum: National Treasures & Important Cultural Properties of National Institutes for Cultural Heritage, Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://emuseum.nich.go.jp/detail?langId=en&webView=&content_base_id=100618&content_part_id=0&content_pict_id=0.

⁴⁹⁸ Tamtéž

(Obr. 106: *Haniwa* jelena)⁵⁰⁰

(Obr. 107: *Haniwa* koně)⁵⁰¹

3.3.2.4.3. *Haniwa* znázorňující objekty a předměty

K válečníkovi nepochybně patří také meč, který byl na *haniwě* válečníka vyobrazený. Byly však tvořeny také samostatné *haniwa* meče. *Haniwa* na **Obr. 110** představující jednosečný velký meč byla nalezená u hrobky Imaširozuka (Má se za to, že by zde mohl být pohřben císař Keitai (26. legendární japonský císař, který žil na přelomu 5. a 6. století).⁵⁰²), jakožto součást hromady sošek, které zřejmě původně sloužily k pohřebnímu obřadu. Fotografie vlevo vyobrazuje hlavici meče a fotografie vpravo celistvou sošku. Na hlavici je také vyobrazen pás s korálky.⁵⁰³

Dalším častým objektem zobrazeným na soškách *haniwa* jsou lodě. „Na **Obr. 109** je velká loď ve tvaru gondoly se silně vytočenou přídí a zádí a kulatým tělem pod rámem lodi. Předpokládá se, že tento hliněný obraz představuje skutečnou loď. Soška pochází z 5. století a byla nalezena v kofunu Saitobaru (město Saito, prefektura Mijazaki).“⁵⁰⁴

⁴⁹⁹ Wiener, James Blake. Bird Haniwa. 2017. World History Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/image/6526/bird-haniwa/>.

⁵⁰⁰ Haniwa Head of Deer. The Metropolitan Museum of Art. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/50310>.

⁵⁰¹ Haniwa Horse's Head. The Metropolitan Museum of Art. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/44442>.

⁵⁰² Main Exhibits. Osaka Museum of History. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.osakamushis.jp/eng/exhibitions/special/2022/touken/touken_item_eng.html.

⁵⁰³ Tamtéž

⁵⁰⁴ Boat, Haniwa (Unglazed Earthen Object). e-Museum: National Treasures & Important Cultural Properties of National Institutes for Cultural Heritage, Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://emuseum.nich.go.jp/detail?langId=en&webView=&content_base_id=100579&content_part_id=0&content_pict_id=0.

(Obr. 108: *Haniwa lodi*)⁵⁰⁵

(Obr. 109: *Haniwa meče*)⁵⁰⁶

(Obr. 110: *Haniwa domu*)⁵⁰⁷

(Obr. 111: Fragment válcovité *haniwa*)⁵⁰⁸

Pokud porovnáme tyto figurativní předměty s předměty nalezenými v Kaje, nenajdeme mnoho podobností. I přesto, že byla keramika období *jajoi* a raná keramika *hadži* i *sue* velmi podobná keramice z Kaji, je zřejmé, že měly tyto země poněkud odlišnou kulturu. Korejská figurativní keramika používaná při pohřebních obřadech byla vkládána

⁵⁰⁵ Main Exhibits. Osaka Museum of History. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.osakamushis.jp/eng/exhibitions/special/2022/touken/touken_item_eng.html.

⁵⁰⁶ Boat, Haniwa (Unglazed Earthen Object). e-Museum: National Treasures & Important Cultural Properties of National Institutes for Cultural Heritage, Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://emuseum.nich.go.jp/detail?langId=en&webView=&content_base_id=100579&content_part_id=0&content_pict_id=0.

⁵⁰⁷ Wiener, James Blake. Haniwa House. 2017. World History Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/image/6510/haniwa-house/>.

⁵⁰⁸ Fragmentary Haniwa Cylinder. The Metropolitan Museum of Art. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/46095>.

do hrobu a neobjevují se u ní žádné podstavce, které měly být zakopány do země. Dále jsou tyto předměty spíše menších velikostí. Nejčastějšími motivy byly v Kaje domy a lodě. Když porovnáme loď na **Obr. 45** s *haniwou* loď na **Obr. 109** vykazují sice jisté podobnosti, co se týče kostry, ovšem kajská loď je mnohem hlubší a působí kulatějším dojmem. Domky z Kaji na **Obr. 45** a **Obr. 46** se tyčí spíše do výšky než do šířky jako *haniwa* na **Obr. 111**. Zřejmě se jedná spíše o zásobnice nebo sýpky, které mají symbolizovat hojnou sklizeň, formu bohatství nebo status pohřbeného, zatímco japonská *haniwa* připomíná široké obydlí, ve kterém člověk zřejmě opravdu žil. Jedinou zásadní podobností jsou válcovité nádoby (**Obr. 45**), které připomínají fragment na **Obr. 112**.

3.3.3. Kovové předměty

Bronzová kultura ze severní Číny se přes jižní Mandžusko rozšířila do Koreje asi 1500 př.n.l., načež migranti, obchodníci a cestovatelé přenesli tuto kulturu na břehy Japonska. Zde pomohli zavést procesy patřící k výrobě a užívání kovů a přetvářet tak život místní kultury *džómon*, zejména na pobřeží Kjúšú, které bylo ke Koreji nejbližší.⁵⁰⁹

„Z archeologických nálezů bronzových předmětů můžeme vyvodit, že Japonsko bylo v daném období rozděleno na dvě části, které se navzájem od sebe lišily druhem preferovaných (bronzových) výrobků. V oblasti severního Kjúšú a západního Honšú (zhruba po hranici dnešních prefektur Hirošima a Okajama) byly vyráběny především bronzové meče a dlouhá kopí, kdežto v oblastech na východ od zmíněné hranice převládala výroba bronzových zvonů *dótaku*.

Bronzové zbraně i zvony *dótaku* byly v japonském prostředí velmi ceněnými předměty, a proto byly používány výhradně k rituálním účelům a jako symboly moci, kdežto ze železa byly vyráběny předměty každodenní potřeby jako například zbraně určené pro boj či zemědělské nástroje. Důvodů, proč byly bronzové předměty v období *jajoi* tak cenné, můžeme nalézt hned několik.

Zprvce technika odlévání bronzových předmětů byla poměrně náročná a zpočátku ji ovládali pouze přistěhovalci, kteří do Japonska přišli z Korejského poloostrova. Dále samotné suroviny pro výrobu bronzů, byly v Japonsku nedostatkovým zbožím, a proto byla

⁵⁰⁹ Sansom, 1958. Str. 13

naprostá většina bronzu do Japonska importována, ať už ve své surové podobě či v podobě hotových výrobků, které byly v Japonsku následně přetaveny do požadovaného tvaru.⁵¹⁰

V Japonsku se vyskytují čtyři hlavní kategorie bronzových předmětů z období *jajoi* (které se však používaly i v období *kofun*), a to: zbraně, zvony, zrcadla a různé ozdoby.

Prvními bronzami, které se v Japonsku objevily, bylo několik typů zbraní, které se do Japonska dostaly skrze obchod během středního období *jajoi*. Nejranějšími bronzovými zbraněmi byly tyčové zbraně: oštěpy a zbraně podobné halapartně.⁵¹¹

Všechny tyto nejstarší zbraně, které byly dovezeny z kontinentu, měly úzké robustní čepele, které byly dobře nabroušené, tudíž mohly sloužit jako účinné zbraně. Během pozdního období *jajoi* byly stejné typy tyčových zbraní vyráběny také v Japonsku, ovšem původně měly široké, téměř groteskní nepraktické čepele.⁵¹²

Zvonky tvoří druhou hlavní kategorii bronzů v období *jajoi*. Na rozdíl od zbraní jsou tyto zvony původně japonského původu a byly rozšířené po celém kontinentu, ovšem soustředily se především v oblasti Kinki.⁵¹³

Třetími byla zrcadla. Téměř všechna zrcadla známá z období *jajoi* byla nalezena ve spojení s pohřby a v pohřebních nádobách ze severozápadního Kjúšú. Všechna tato zrcadla byla importovaná z Číny z období před naším letopočtem. Nejstarší zrcadla vyrobená na území Japonska se datují až do pozdního období *jajoi*.⁵¹⁴

Poslední kategorií byly bronzové ozdoby, což je sice nejrozmanitější skupina, ovšem početně nejmenší. Dva nejběžnější typy bronzových ozdob se vyznačovaly šestihranným tvarem. Tyto ozdoby zřejmě pocházejí z pozdního období *jajoi* a některé z nich byly vyrobeny lokálně (formy pro jejich výrobu byly nalezeny na severozápadním Kjúšú). Mezi další bronzové předměty známé z období *jajoi* patří hrubé nepravidelné ozdoby a importované čínské pečetě a mince.⁵¹⁵

Pravděpodobně nejstarším bronzovým předmětem nalezeným v Japonsku je „okřídlený“ hrot šípu z 2. nebo 3. století př.n.l. nalezený roku 1979 v Imakavě (Fukušima).⁵¹⁶

Na rozdíl od bronzů z pevninské Číny (Čína kladla důraz na rituální nádoby), korejské bronzové předměty zdůrazňovaly zbraně a jiné nástroje. Mezi ně patřily bronzové dýky,

⁵¹⁰ Martinec, 2018. Str. 21

⁵¹¹ Bleed, 1972

⁵¹² Tamtéž

⁵¹³ Tamtéž

⁵¹⁴ Tamtéž

⁵¹⁵ Tamtéž

⁵¹⁶ The Cambridge History of Japan, 1993. Str. 93

oštěpy, halapartny, hroty šípů, kování pro vozy a postroje pro koně, stejně jako nástroje řemeslníků, jako jsou dláta, jehly a udice.⁵¹⁷ Využití korejských bronzů je tudíž podobnější japonským tradicím.

Železo a jeho technologie se objevily na severním Kjúšú asi 200 let př.n.l., téměř současně s bronzem. Rychlý rozmach pěstování rýže v nových oblastech a hloubení studní umožnilo komunitám pěstovat rýži na vyšších místech, na což však byly potřeba pevné a spolehlivé nástroje. Železo na takové nástroje se dováželo nejen z Korejského poloostrova, ale jisté zásoby limonitu (limonit vzniká zvětráváním železných rud) nebo železitého písku existovaly také v Japonsku. Místní produkce železných předmětů probíhala nejméně na dvou místech na Kjúšú: v prefektuře Oita na východě a v prefektuře Mijazaki na jihu, kde se zdá, že primitivní pece byly schopny tavit asi 10 kg železa najednou.⁵¹⁸

Na počátku období *jajoi* používali lidé klínovité železné sekery a dláta přivezené z Koreje, ale místní kovářství se na severním Kjúšú objevilo brzy po roce 200 př.n.l. Díky korejským železným ingotům se ve středním období *jajoi* lokální produkce železných výrobků rozšířila až na Honšú. Některé železné zbraně byly však až do 300 n.l. nadále dováženy z Korejského poloostrova.⁵¹⁹

Železo bylo používáno na zemědělské a řemeslné nástroje jako pluh, motyky, srpy, sekery, dláta, hoblíky, škrabky, rypadla, rybářské háky, ale také na zbraně jako hroty šípů a kopí, meče a halapartny. Například železné sekery byly modelovány podle kontinentálního stylu kamenné sekery, která se v té době hojně vyráběla. Se zvyšující se výrobou těchto kovových náhražek kamenných seker ubývalo.⁵²⁰

Velké železářské dílny ve Furu a Ogatě v oblasti Osaky byly pravděpodobně provozovány imigranty z Kaji. Místní železné nástroje zahrnovaly zemědělské nástroje, zbraně a koňské náčiní (třmeny, udidla a části sedla), které byly podobné těm z oblasti Kaji. Stejně jako v případě keramiky *sue* se během období *kofun* objevila standardizovaná železná zbroj, což silně naznačuje, že se technologie přesunula z Kaji do Japonska spolu s imigranty a obchodníky. Brzy se rozběhla místní výroba kyrysů, rozšířená o technologii nýtování, rovněž zavedenou z Koreje v 5. století. V Koreji se naopak plátové brnění přestalo vyrábět, protože populárnější bylo novější a praktičtější lamelové brnění, které bylo v Japonsku představeno v průběhu 5. století.⁵²¹

⁵¹⁷ Rhee, 2007. Str. 423

⁵¹⁸ The Cambridge History of Japan, 1993. Str. 89

⁵¹⁹ Rhee, 2007. Str. 431

⁵²⁰ The Cambridge History of Japan, 1993. Str. 89

⁵²¹ Rhee, 2007. Str. 437

3.3.3.1. Vojenská výbava

V období *jajoi*, kdy docházelo k válečným střetům, se vojenská výbava rozvinula z původní lovecké. Časem specializovaná výroba přinesla stále účinnější kovové zbraně, načež se objevila také zbroj (původně ze dřeva). Kovové brnění se objevilo až v období *kofun* a zahrnovalo nejen dovezené brnění z Číny a Koreje, ale také kusy vyrobené v Japonsku.

V raném období *kofun* se objevily krátké kyrusy (*tankó*), které se podobaly exemplářům nalezeným v Koreji. V polovině období *kofun* se jedinečně v Japonsku vyvinulo pásové brnění (železné pásy byly připevněny k vnitřní kožené struktuře) a zatímco se jeho výroba soustředila v oblasti Kinai, samotné brnění bylo distribuováno po celém Japonsku. V pozdním období *kofun* došlo k rozšíření lamelového brnění kontinentálního stylu.

(Obr. 112: Krátký kyrys)⁵²²

Na brnění lze často pozorovat nadměrné zdobení a nepraktické tvary. Tyto vlastnosti nesou jistou společenskou a politickou symboliku a odráží rozvinutost tehdejší společnosti.⁵²³ Těmito vlastnostmi se také podobají brněním z Kaji.

Helmy a brnění se v pátém století staly důležitou hrobovou výbavou. Jen v kofunu Nonaka (součást skupiny kofunů Mozu Furuiči) bylo nalezeno celkem 11 kyrysů a odpovídajících helem, což je druhé největší množství helem a brnění, které bylo v Japonsku objeveno na jediném místě.⁵²⁴

Kyrysy jsou rozděleny do tří typů: první dva jsou nýtované trojúhelníkové a vodorovné kyrysy. Oba tyto typy reprezentují zbroj z 5. století.

Současné brnění sestávalo z mnoha železných plátů spojených dohromady. Dokud nebyla technologie nýtování zavedena v 5. století z Korejského poloostrova, byly železné pláty spojovány koženými řemínky. Tyto kyrysy jsou navíc doplněny chrániči krku a

⁵²² Armor of the Kofun Period. Tokyo National Museum. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.tnm.jp/modules/r_free_page/index.php?id=696&lang=en.

⁵²³ Tamtéž

⁵²⁴ Weapons and Armor - Artifacts from Nonaka Kofun. Nonaka Kofun-Project for the Preservation and Utilization of Artifacts from Nonaka Kofun. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.let.osaka-u.ac.jp/kouko/nonaka/en/about/about02_01.html.

ramen, které poskytují dodatečnou ochranu celé horní části těla. Obzvláště vzácným nálezem jsou železné pláty, které chrání pas a stehna.⁵²⁵

Třetím typem je vidlicový plátový kyrys, který poskytuje dodatečnou ochranu horní části zad a krku. Dosud bylo v celé zemi objeveno jen asi 12 příkladů tohoto typu brnění, z nichž tři byly nalezeny právě v kofunu Nonaka. Toto brnění bylo zřejmě natolik výjimečné, že bylo vytvořeno jen pro malou hrstku vybraných bojovníků.

Byly zde také objeveny dva druhy přileb, jedním z nich byly nýtované přilby s lamelovým hledím. Na druhý typ přileb byly připevněny opeřené ozdoby.

Kromě brnění bylo na místě nalezeno také 153 železných mečů, 16 železných dýk a asi 740 železných hrotů šípů.⁵²⁶

(Obr. 113: Nýtovaný kyrys)⁵²⁷

(Obr. 114: Vidlicový kyrys)⁵²⁸

(Obr. 115: Přilby s hledím)⁵²⁹

(Obr. 116: Ozdoby přileb)⁵³⁰

⁵²⁵ Tamtéž

⁵²⁶ Weapons and Armor - Artifacts from Nonaka Kofun. Nonaka Kofun-Project for the Preservation and Utilization of Artifacts from Nonaka Kofun. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.let.osaka-u.ac.jp/kouko/nonaka/en/about/about02_01.html.

⁵²⁷ Tamtéž

⁵²⁸ Tamtéž

⁵²⁹ Tamtéž

Téměř všechny známé zbraně období *jajoi* byly nalezeny buď v izolovaných skrýších nebo v pohřebních nádobách. Dovážené zbraně s úzkým ostřím byly soustředěny především na severním Kjúšú.⁵³¹

Formy na výrobu širokých kopí a halaparten byly nalezeny pouze na několika místech, všechny na severozápadě Kjúšú. Jedna z forem je cizí, pravděpodobně dovezená z poloostrova jako vzor. Zpočátku byli do výroby přímo zapojeni migranti, jejichž technické znalosti byly poměrně vyšší. Postupem času se místní odlitky postupně prodlužovaly, rozšiřovaly i ztenčovaly.⁵³²

Japonské zbraně byly zřídka pohřbeny s mrtvými. Objevují se však lokality, kde byly nalezeny jakožto součást hrobové výbavy (viz pohřebiště v osadě Jošinogari). Dále byla nalezena zvláštní ložiska několika horizontálně pohřbených bronzů, pravděpodobně pohřbených na vybraných místech, aby byla zajištěna úrodnost plodin a ochrana území.⁵³³

(Obr. 117: Ceremoniální bronzové meče z 2. – 3. století)⁵³⁴

Curugi, někdy nazývaný *ken*, je rovný dvousečný meč a jeden z nejstarších typů mečů používaných v Japonsku. Materiál se měnil s dobou; původně byl *curugi* vyroben z

⁵³⁰ Tamtéž

⁵³¹ Bleed, 1972

⁵³² Bleed, 1972

⁵³³ The Cambridge History of Japan, 1993. Str. 93

⁵³⁴ Ceremonical Bronze Halberd. Nara National Museum. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.narahaku.go.jp/english/collection/223-0.html>.

bronzu a poté ze železa. Jediným rysem *curugi* bylo, že rukojeť a čepel byly často kovány jako jeden kus. *Curugi* mohou být dlouhé od 30 do 60 centimetrů, ale *kusanagi no curugi*, jedna z císařských regálií Japonska, meč, který údajně bůh *Susano* vytrhl z ocasu nestvůry, je údajně dlouhý asi 84 centimetrů. Výzdoba jílice meče *curugi* se liší, ale pozdější, které se používají při náboženských obřadech, mívají jílec ve tvaru *vadžra* (ovlivněno buddhismem).⁵³⁵

(Obr. 118: *Curugi* s jílcem ve tvaru *vadžry*)⁵³⁶

Čokuto, „přímý meč“, obvykle popisuje meče ovlivněné čínskými nebo korejskými vzory. Někdy jsou nazývány jako *džokoto*, což je moderní termín pro staré japonské čepel vytvořené před rokem 900.

Některé meče *čokuto* mají široké čepel vhodné pro boj, zatímco jiné jsou tenké pro ceremoniální účely. Meče se vyráběly i s příslušenstvím, *koširae*. *Čokuto* obvykle dosahují délky 45 až 80 cm, přičemž ceremoniální mohou být dlouhé až 95 cm.

Čokuto je po *tsurugi*, nejstarším typem mečů v Japonsku. Tyto meče se do Japonska dostaly prostřednictvím diplomatických darů nebo jako předměty obchodu z Číny a Koreje. Mnoho *čokuto* nese čínské nápisy, což naznačuje jejich původ.

Kromě válčení měly *čokuto* význam v rituálech a ceremoniích až do 10. století.⁵³⁷

⁵³⁵ Cambal, Abigail. History and Use of the Japanese Tsurugi Sword. 2022. Swordis. [online; cit. 2024-04-28]. <https://swordis.com/blog/tsurugi-sword/>.

⁵³⁶ Tamtéž

⁵³⁷ Mickov, David. Chokuto vs. Katana: Japan's First and Last Single-Edged Sword. 2024. Swordis. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://swordis.com/blog/chokuto-vs-katana/>.

(Obr. 119: Meče *čokuto* ze 6. století)⁵³⁸

Na **Obr. 121** vidíme velký jednosečný meč se zlacenou bronzová hlavicí s ozdobou. Šelma podobná lvu, které z hlavy vyčnívají tři rohy je trojrozměrně znázorněna uvnitř kruhové hlavice. Taková hlavice je v Japonsku vzácná a předpokládá se, že pochází z Kogurja. Meč je datován do 6. století a byl nalezen v kofunu Misakijama v městě Macue.⁵³⁹

(Obr. 120: Bronzová hlavice s ozdobou)⁵⁴⁰

Na **Obr. 122** se nacházejí železná ostří kopí ze 4. století nalezené ve vedlejší pohřební komoře uvnitř kofunu Mesurijama ve městě Sakurai. I když na žádném z kopí nezůstaly násady, odhaduje se, že kopí měla 2–3 m dlouhou násadu ze dřeva.⁵⁴¹

⁵³⁸ Mickov, David. Chokuto vs. Katana: Japan's First and Last Single-Edged Sword. 2024. Swordis. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://swordis.com/blog/chokuto-vs-katana/>.

⁵³⁹ Main Exhibits. Osaka Museum of History. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.osakamushis.jp/eng/exhibitions/special/2022/touken/touken_item_eng.html.

⁵⁴⁰ Tamtéž

⁵⁴¹ Tamtéž

(Obr. 121: Železná ostří kopí)⁵⁴²

Existují také zdobené meče, na kterých se nacházejí především motivy zvířat. Například v kofunu Eta Funajama (na Kjúšú) byl nalezen meč z 5. – 6. století, na kterém je vyryt nápis ze 75 znaků (zřejmě tedy z Koreje nebo Číny) a obrázky ptáků, ryb a koní, z nichž všechny byly provedeny stříbrnou intarzií.⁵⁴³

Jedním z nejunikátnějších mečů je meč se sedmi čepelemi *šičišitó* (označovaný jako japonský národní poklad). Tento meč, uchovaný ve svatyni Isonokami nese datovaný nápis uvádějící, že meč byl ukován v Päkče během roku 369, aby byl předložen vládci Jamato (na jedné straně se nachází 34 znaků, na druhé 27). Tento zlatem vykládaný meč měl zjevně sloužit jakožto symbol autority. Měří asi 75 cm. Na **Obr. 123** je jeho replika nacházející se ve válečném muzeu *The War Memorial of Korea* v Söulu.⁵⁴⁴

⁵⁴² Main Exhibits. Osaka Museum of History. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.osakamushis.jp/eng/exhibitions/special/2022/touken/touken_item_eng.html.

⁵⁴³ Iron Sword with a Silver Inlay Inscription. Tokyo National Museum. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.tnm.jp/modules/r_collection/index.php?controller=dtl&colid=J573&lang=en.

⁵⁴⁴ The Cambridge History of Japan, 1993. Str. 121

(Obr. 122: *Šičišitó*)⁵⁴⁵

⁵⁴⁵ Three States Era. The War Memorial Of Korea. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.warmemo.or.kr:8443/Eng/E20000/E20100/E20102/html>.

3.3.3.2. Šperky

Prívěsky ve tvaru listů na řetízcích, jsou běžnými motivy pro náušnice v Koreji i Japonsku. Na mnoha špercích se také objevuje *magatama*, který je často využíván jako samostatný šperk.

Zdá se, že jak přívěsky ve tvaru listu nebo mandle visící na zlatém řetízku, symbolizující *strom života*, tak korálky *magatama* / *kogok* pocházejí ze šperků středoasijských kočovníků.⁵⁴⁶

Již zmíněný kofun Eta Funajama je 62 m dlouhá pohřební mohyla ve tvaru klíčové dírky ve středu shluku mohyl Seibaru, nacházející se v prefektuře Kumamoto na Kjúšú. Tento kofun byl zřejmě postaven na konci 5. nebo na začátku 6. století a byla zde nalezena zlacená bronzová čelenka a pár pozlacených bronzových bot, zlaté náušnice, šperky a další ozdoby. Tyto ozdoby patří mezi velké množství předmětů, o kterých se předpokládá, že byly dovezeny z Korejského poloostrova. Je tedy možné, že jedinci pohřbení v této mohyle hráli důležitou roli ve vztazích mezi japonským souostrovím a Korejským poloostrovem. Mohlo se také jednat původně o Korejce, který se v Japonsku stal natolik důležitým, že byl pohřben v tomto kofunu.⁵⁴⁷

Některé zde objevené náušnice byly nepochybně vyrobeny v Päkče. Například náušnice nalezené v hrobce krále Murjōnga se velmi podobají těm z kofunu Funajama. Další náušnice, které mají také klenutý uzávěr přes skleněný korálek (viz **Obr. 124**), byly nalezeny v kofunu Inarijama (prefektura Šiga).⁵⁴⁸

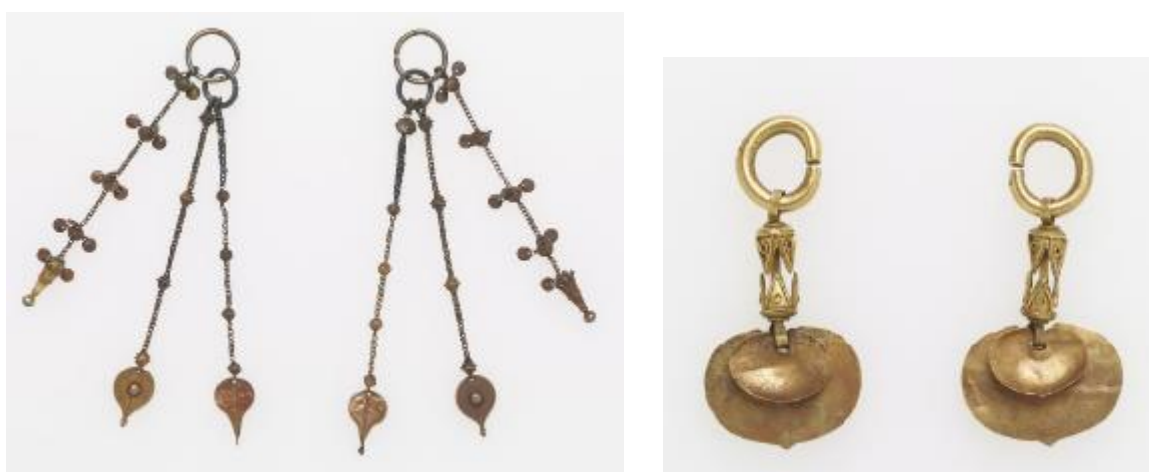
⁵⁴⁶ Haugen, 2010. Str. 82

⁵⁴⁷ Objects from the Eta Funayama Tumulus. e-Museum: National Treasures & Important Cultural Properties of National Institutes for Cultural Heritage, Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: [https://emuseum.nich.go.jp/detail?content_base_id=100199&content_part_id=036&content_pict_id=0&langI d=en&webView=.](https://emuseum.nich.go.jp/detail?content_base_id=100199&content_part_id=036&content_pict_id=0&langI d=en&webView=)

⁵⁴⁸ Lee, 2022

(Obr. 123: Náušnice z hrobky krále Murjõnga)⁵⁴⁹

(Obr. 124: Náušnice z kofunu Funajama)⁵⁵⁰ (Obr. 125: Náušnice z kofunu Funajama)⁵⁵¹

V kofunu Funajama bylo rovněž nalezeno brnění, udidla a jiné výrobky pro koně, zbraně, zrcadla, bronzové pozlacené boty, ale i další šperky jako korálky, zlaté prsteny (viz **Obr. 132**) a části ozdoby hlavy (viz **Obr. 128**). Je možné že se původně jednalo o korunu.

⁵⁴⁹ Lee, 2022

⁵⁵⁰ Objects from the Eta Funayama Tumulus. e-Museum: National Treasures & Important Cultural Properties of National Institutes for Cultural Heritage, Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: [https://emuseum.nich.go.jp/detail?content_base_id=100199&content_part_id=036&content_pict_id=0&langId=en&webView=.](https://emuseum.nich.go.jp/detail?content_base_id=100199&content_part_id=036&content_pict_id=0&langId=en&webView=)

⁵⁵¹ Tamtéž

Nalezená obuv je podobná bronzovým botám nalezeným v Korejské hrobce Pongdök-ri v Kočangu (severní Čölla).⁵⁵² Ozdoba hlavy na **Obr. 128** pak též pochází z Päkče.

(Obr. 126: Část ozdoby hlavy)⁵⁵³

(Obr. 127: Ozdoba hlavy pocházející z Päkče)⁵⁵⁴

(Obr. 128: Pozlacené bronzové koruny / ozdoby hlavy stylu Päkče)⁵⁵⁵

⁵⁵² Lee, 2022

⁵⁵³ Objects from the Eta Funayama Tumulus. e-Museum: National Treasures & Important Cultural Properties of National Institutes for Cultural Heritage, Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: [https://emuseum.nich.go.jp/detail?content_base_id=100199&content_part_id=036&content_pict_id=0&langId=en&webView=.](https://emuseum.nich.go.jp/detail?content_base_id=100199&content_part_id=036&content_pict_id=0&langId=en&webView=)

⁵⁵⁴ Tamtéž

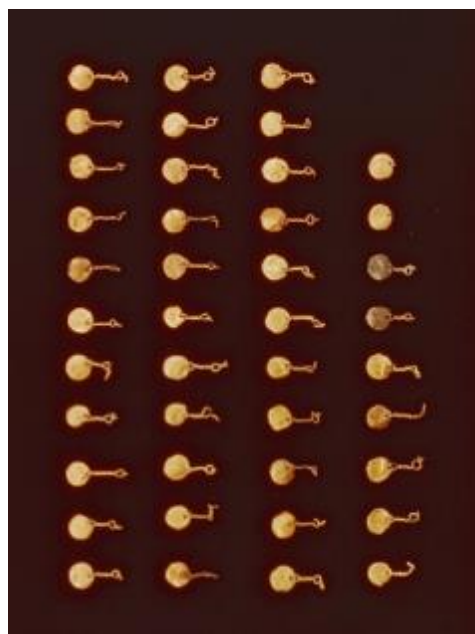
Kofun Nízawa Senzuka je jednou z 590 mohyl nacházejících se na kopci Očioka ve městě Kašihara (prefektura Nara). Mohyla má obdélníkový tvar o rozměrech 16 x 22 metrů. Uvnitř i vně rakve bylo nalezeno velké množství předmětů, především šperků a skleněných výrobků. V blízkosti hlavy (vně rakve) ležely předměty jako lakované zboží, bronzová železa, jednosečné železné meče, skleněný talíř a skleněná miska. Miska i talíř byly vyrobeny z alkalického skla a talíř měl tmavě modrou barvu. Předpokládá se, že do misky byly vryty obrazy jako ptáci, stromy, lidé, koně a okvětní plátky.

Uvnitř rakve byla nalezena bronzová zrcadla, zlaté obdélníkové destičky, zlaté náušnice a zlaté ozdoby do vlasů. Zlaté destičky z vyřezávanými motivy draků jsou považovány za ozdoby klobouků.

Zlaté a bronzové zboží bylo seřazeno podél pasu zesnulého, zatímco zlaté a stříbrné náramky a prsteny byly nalezeny kolem rukou. Zatímco prsteny jsou jakožto pohřební předměty nalezeny jen zřídka, nachází se zde několik kvalitně zpracovaných zlatých prstenů.

Velké množství zlatých ozdob do vlasů a skleněných korálek bylo rozeseto kolem středu těla. Je možné, že byly připevněny k šatům, které měl zesnulý na sobě.

Vzhledem k bohaté hrobové výbavě, která obsahuje mnoho kusů netradičních pro Japonské hroby, se dá usuzovat, že mohl být zemřelý spíše cizinec.⁵⁵⁶

(Obr. 129: Šperky nalezené v Nízawa Senzuka)⁵⁵⁷ (Obr. 130: Ozdoby do vlasů)⁵⁵⁸

⁵⁵⁵ Lee, 2022

⁵⁵⁶ Objects from the Niizawa Senzuka 126gō Tumulus. e-Museum: National Treasures & Important Cultural Properties of National Institutes for Cultural Heritage, Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://emuseum.nich.go.jp/detail?&langId=en&webView=&content_base_id=100602&content_part_id=0&content_pict_id=0.

(Obr. 131: Prsteny nalezené v kofunu Nízawa Senzuka)⁵⁵⁹

3.3.3.3. Rituální předměty

Mezi nejrozšířenější rituální předměty z období *jajoi* a *kofun* jsou považovány zvony *dótaku* a zrcadla dovezená z Číny.

Přesná funkce *dótaku* není známa, několik z nich mohlo být používáno jako zvony (nebo spíše gongy, neboť jen velmi málo z nich je skutečně vybaveno srdcem). Většina z nich však byla odlita s velkými otvory v bočních stěnách, které znemožnily jejich rezonanci. Nedá se tedy říci, že by se používaly jakožto hudební nástroje a pravděpodobně sloužily jako rituální předměty v obřadech, či jako součást pohřební výbavy.⁵⁶⁰

Malé zvony (*bataku* nebo koňské zvonky), obvykle ne větší než 10 cm na výšku, byly poprvé objeveny ve městě Kasuga ve Fukuoce a ve městě Usa (severo-východ Kjúšú). Kvůli tomu, že se vyskytovaly především na Kjúšú je předpokládáno, že pocházejí z Koreje. Bronzové zvony byly v Koreji vyráběny od doby bronzové, ovšem byly malé a není jisté, na co se využívaly. Mohly být přidány na koňské uzdy nebo použity při šamanských obřadech, možná byly dokonce nošeny jako dekorativní symbol autority.

⁵⁵⁷ Objects from the Niizawa Senzuka 126gō Tumulus. e-Museum: National Treasures & Important Cultural Properties of National Institutes for Cultural Heritage, Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://emuseum.nich.go.jp/detail?&langId=en&webView=&content_base_id=100602&content_part_id=0&content_pict_id=0.

⁵⁵⁸ Tamtéž

⁵⁵⁹ Bleed, 1972

⁵⁶⁰ The Cambridge History of Japan, 1993. Str. 93

Většina těchto zvonků byla nalezena v provincii Kjōngsang a v provincii jižní Čchungčchōng - tedy v Päkče, Sille i Kaje.⁵⁶¹

Kamenné a hliněné úlomky forem pro tyto malé zvonky byly nalezeny na Honšú v prefekturách Ósaka, Kjóto, a Hjogo a na Kjúšú v prefekturách Fukuoka a Saga.⁵⁶²

(Obr. 132: *Bataku*; zřejmě pro ozdobení koně)⁵⁶³

⁵⁶¹ Cartwright, Mark. The Bronze Bells of Ancient Korea. 2016. World History Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/article/961/the-bronze-bells-of-ancient-korea/>.

⁵⁶² The Cambridge History of Japan, 1993. Str. 93

⁵⁶³ Bell, Probably for a Horse Harness. The Metropolitan Museum of Art. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/22655>.

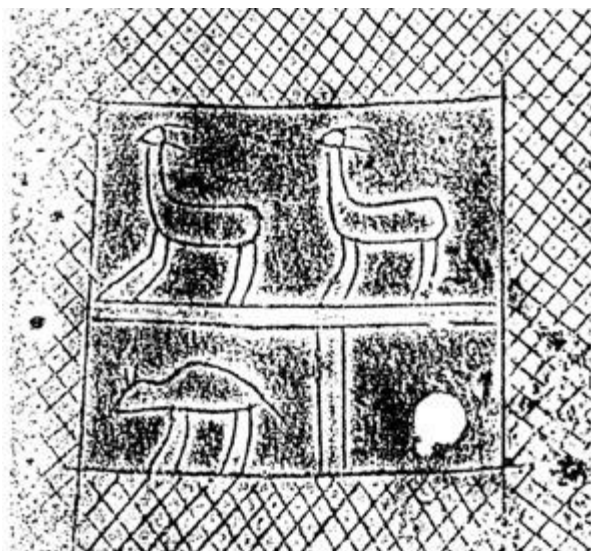
(Obr. 133: *Dótaku* z prefektury Wakajama)⁵⁶⁴

Asi 10 % z více než 400 známých bronzových zvonů nese malé reliéfy, které znázorňují různé savce, ptáky, plazy, obojživelníky, ryby a hmyz. Častými motivy jsou šamani (či šamanky), vyvýšené sýpky na skladování rýže, osoby vytloukající rýži, osoby, které rybaří nebo loví za pomoci dlouhých luků a cvičených psů. V souhrnu ilustrují lovecké, sběratelské, přípravné a skladovací činnosti, zřejmě jakožto sezónní symboly používané při obřadech spojených se zemědělským cyklem.⁵⁶⁵

Zdá se, že mnoho zvířat na těchto zvoncích je také spojeno s pěstováním rýže. Jak bylo již zmíněno, nejčastějším motivem byl jelen, a také docházelo k máčení rýže do jelení krve. Důležitost jelena pak zřejmě tkví v jeho symbolizmu ročního cyklu (jelení paroží, jejich nový růst na jaře, jejich vývoj v létě a na podzim a jejich shazování v zimě).

⁵⁶⁴ Yayoi Bells. 2016. The Trustees of the British Museum. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/image/4616/yayoi-bells/>.

⁵⁶⁵ The Cambridge History of Japan, 1993. Str. 94

(Obr. 134: Zpodobnění jelena a jiných zvířat (možná želvy) na *dótaku* z prefektury Šimane)⁵⁶⁶

Většina *dótaku* byla nalezena pohřbená ve větším množství na izolovaných horských svazích, daleko od vesnic. Není však jasné, proč byly pohřbívány ve velkém počtu a zrovna na takových místech. Je možné, že byly zakopávány, aby čerpaly sílu země nebo ji naopak zemi dodávaly.⁵⁶⁷

Pro Japonce v období *jajoi* byla nepochybně nejdůležitějším produktem rýže, a tak vzniklo mnoho rituálu a slavností spojených s jejím pěstováním a sklizní. V *Letopisech rodu Wej* se žádný ze záznamů o japonských slavnostech zaměřených na rýži nedochoval, nicméně dnes známe mnoho slavností, jejichž kořeny sahají až do období *jajoi*. Jedním z nich je například *Slavnost výsadby rýže Otaue* v Ósace.⁵⁶⁸

„*Slavnost výsadby rýže Otaue* v Ósace je jednou z nejznámějších slavností v oblasti Kansai v Japonsku a koná se každý rok 14. června ve svatyni Sumijoši Taiša (postavena v roce 211 n.l.). Jedná se o starobylou šintoistickou slavnost k modlitbě za bohatou úrodu rýže. Slavnost se údajně koná již od založení svatyně Sumijoši Taiša (tedy od pozdního období *jajoi*). Tato slavnost se v japonštině nazývá *otaue šindži*, přičemž *otaue* označuje proces výsadby rýže. Různé oslavy sázení rýže lze nalézt po celém Japonsku, ale tato slavnost je nejznámější a jedinečný díky své věrné reprodukci původních postupů a rituálů používaných k výsadbě.“⁵⁶⁹

⁵⁶⁶ Nanba, Yozo. *Dotaku (Ritual Bronze Bells) and the Yayoi Period*. 1997. Kyoto National Museum. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.kyohaku.go.jp/eng/learn/home/dictio/kouko/45dotaku/>.

⁵⁶⁷ Tamtéž

⁵⁶⁸ Tamtéž

⁵⁶⁹ Vlisides, Victoria. *Otaue Rice Planting Festival*. 2020. GaijinPot Travel. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://travel.gaijinpot.com/otaue-rice-planting-festival/>.

V *Letopisech rodu Wej* se však objevuje část o Korejském poloostrově, která zmiňuje, že lidé po zasetí rýžových semen v pátém měsíci a po sklizni úrody v desátém měsíci, předkládali své modlitby divokým bohům, zpívali, tančili a pili nepřetržitě dnem i nocí (tyto slavnosti časově korespondují také s obřady *surinnal* slavenými v jižní části Korejského poloostrova). Japonské obřadní slavnosti tak mohly v této době vypadat podobně.⁵⁷⁰

V japonských hrobkách bylo nalezeno velké množství bronzových zrcadel, a to jak v období *jajoi*, tak v období *kofun*. Také v chrámech a svatyních se nachází mnoho starých zrcadel. Japonci zřejmě věřili, že zrcadla mají nadpřirozenou moc a používali je při slavnostech i exorcismu. Je tedy možné, že mýtus o *Amaterasu* byl brán jako jistá forma posednutí zlými duchy a zrcadlo, které pomohlo k jejímu vylákání z jeskyně sloužilo jako předmět k exorcismu.

Na zadních stranách těchto zrcadel bývají často různé vzory.

Zrcadlo na **Obr. 136** je jedním ze zrcadel vyráběných v Číně od raného až do pozdního období dynastie *Han* (přibližně od 1. století př. n. l. do 2. století n. l.), což koresponduje s japonským obdobím *jajoi*. „Mnoho z těchto zrcadel bylo přivezeno do Japonska prostřednictvím Koreje. Toto bronzové zrcadlo s geometrickými vzory má průměr 18,3 cm. Bohužel není známo místo jeho nálezů v Japonsku.

Vzory na tomto zrcadle jsou založeny na čínské kosmologii. Číňané věřili, že Země je čtverec pokrytý velkou kupolovitou oblohou. Čtverec na zrcadle tedy představuje Zemi a tlustý kruhový okraj představuje nebesa. Je možné, že tato nebesa mají symbolizovat spíše *nebeskou říši bohů*, zatímco kulička uprostřed země má symbolizovat nebe (oblohu). Motivy ve tvaru T vyčnívající ze středu jsou sloupy a trámy, které drží vesmír a motivy ve tvaru L a V jsou zařízení, která drží nebe a Zemi pohromadě.

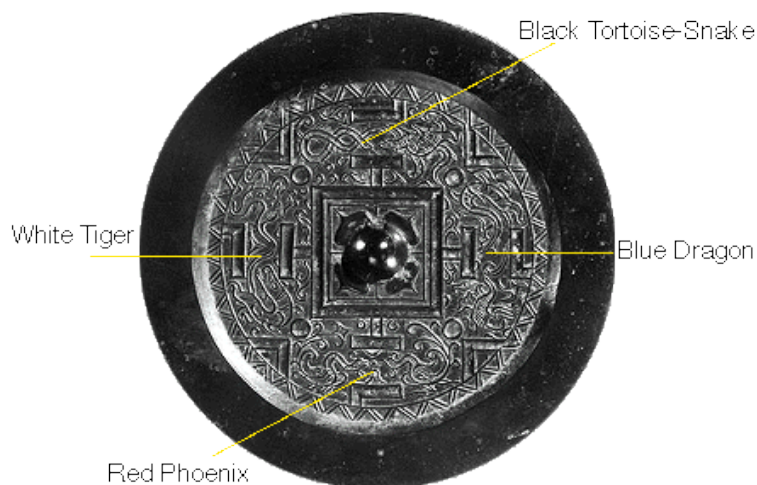
Mezi středem a okrajem je mnoho zvířat, z nichž nejdůležitější jsou modrý drak, bílý tygr, červený fénix a černý *wu* (želva propletená s hadem). Tato čtyři zvířata společně tvoří *Čtyři duchy*, mýtické bohy, kteří představují hvězdná souhvězdí ve čtyřech částech vesmíru. Modrý drak představuje souhvězdí na východě, bílý tygr na západě, červený fénix na jihu a černý *wu* na severu.“⁵⁷¹

⁵⁷⁰ Vlisides, Victoria. Otaue Rice Planting Festival. 2020. GaijinPot Travel. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://travel.gaijinpot.com/otaue-rice-planting-festival/>.

⁵⁷¹ Mirror with Geometric Patterns and the Four Spirits. Kyoto National Museum. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.kyohaku.go.jp/eng/learn/home/dictio/kouko/houkaku/>.

(Obr. 135: Zrcadlo z Han)⁵⁷²

(Obr. 136: Popis reliéfních obrazců na zrcadle)⁵⁷³

Bronzové zrcadlo datované do 4. – 5. století nalezené ve městě Takasaki v prefektuře Gunma je jedním z mála zrcadel, která mají originální vzory odlišné od vzorů čínských zrcadel. „Vnitřní a vnější plochy jsou rozděleny dvěma soustřednými kruhy a na obou stranách kruhů i podél okraje zrcadla je aplikováno více obloukových vzorů. V prostoru vnitřního kruhu jsou vyobrazeni čtyři lidé a čtyři zvířata. Zdá se, že zvířata jsou

⁵⁷² Mirror with Geometric Patterns and the Four Spirits. Kyoto National Museum. [online; cit. 2024-04-28].

Dostupné z: <https://www.kyohaku.go.jp/eng/learn/home/dictio/kouko/houkaku/>.

⁵⁷³ Tamtéž

jeleni, protože mají parohy. Lidé drží v rukou nádobu nebo štít, zatímco ve druhé ruce svírají (zřejmě) zbraň. Ve vnějším kruhu se nachází deset lidí. Zatímco jedna osoba směřuje hlavou směrem do středu, zbývajících devět osob stojí rovnoběžně s okrajem. Osoba směřující do středu má ruce prázdné, zatímco zbytek má v jedné ruce štít a ve druhé meč. Vzhledem k tomu, že scéna nepochybně zobrazuje skupinu lidí na lovu, byl tento kousek nazván jakožto zrcadlo loveckého vzoru. Existuje také teorie, že se jedná o taneční scénu. Zrcadla, která se zdají být stejného typu, byla vykopána z hrobky Higašinomija v Aiči, z hrobky Hoju v Gifu a hrobky Tendžinjama v Naře.⁵⁷⁴

(Obr. 137: Zrcadlo loveckého vzoru z Gunmy)⁵⁷⁵

Bronzové dýky, hroty kopí a halapartny se na počátku *jajoi* vyvinuly ze skutečných zbraní do nepraktických rituálních předmětů se širokou čepelí. Zbraně se tak staly předmětem uctívání. Tyto rituální zbraně byly vyrobeny také ze dřeva a byly pravděpodobně používány při loveckých obřadech, jako jsou ty popsané v knize *Letopisy rodu Wej* a zobrazené na zrcadle z Gunmy.⁵⁷⁶

⁵⁷⁴ Mirror with Hunting Motif. e-Museum: National Treasures & Important Cultural Properties of National Institutes for Cultural Heritage, Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://emuseum.nich.go.jp/detail?langId=en&webView=&content_base_id=100570&content_part_id=0&content_pict_id=0.

⁵⁷⁵ Tamtéž

⁵⁷⁶ Hudson, 1992

4. Migrace a její vliv na Korejský poloostrov a Japonské ostrovy

Toraidžin je termín znamenající „lidé, kteří přešli“. Tento termín se používá především k označení lidí, kteří byli v japonských záznamech zmíněni jako lidé původně pocházející z kontinentu (nejčastěji z Korejského poloostrova), přecházející na Japonské souostroví během dvou tisíciletí (od roku 800 př.n.l. až do roku 600 n.l.)⁵⁷⁷

Na základě archeologických objevů se zdá, že první významná vlna těchto lidí se na souostroví objevila v rané fázi 1. tis. př.n.l. V období *jajoi* se *toraidžin* stali významnými nositeli kultury, která zahrnovala keramiku, bronzové a železné předměty, a především techniku pěstování rýže. V 5. století (v období *kofun*) zase napomohli rozvoji technických schopností. Kromě již zmíněných předmětů, schopností a znalostí (jako válečná výbava, keramika *sue* a *hadži*, chov koní, písmo, buddhismus) přinesli *toraidžin* přicházející v období *kofun* také pokročilé nástroje pro zemědělství a rekultivaci půdy, tkalcovské dovednosti, astronomické znalosti a kalendář. Někteří byli úředníci na diplomatické misi nebo učenci, kteří přišli do Japonska jen krátkodobě. Valnou většinu však tvořili farmáři, kováři, hrnčíři, řemeslníci, vojáci, dokonce členové elity, kteří prchali z vlasti. Ti, kteří se usadili natrvalo, byli nazýváni slovem *kikadžin* (naturalizovaný přistěhovalec).⁵⁷⁸

Archeologické nálezy dokazují, že během pozdního období *jajoi* a raného období *kofun* existovalo velké množství korejských osídlení, konkrétně těch, jejichž kultura nápadně připomíná nebo se přímo shoduje s kulturou Kaji. Například ve městě Nišidžin na Fukuoce se nacházely osady s obydlím typickým pro Kaju a také keramické napařováky. Mimo to se v Makimuku, rodišti raných vládců státu Jamato, našly trojúhelníkové dřevěné hroty šípů vyrobených jakožto repliky trojúhelníkových hrotů kostěných šípů z Kaji a střepy podobné korejské keramice *wadžil*. První hrobky období *kofun* stavěné v oblasti Kinki byly navíc podobné dřevěným komorovým hrobkám z jižní části Korejského poloostrova.⁵⁷⁹

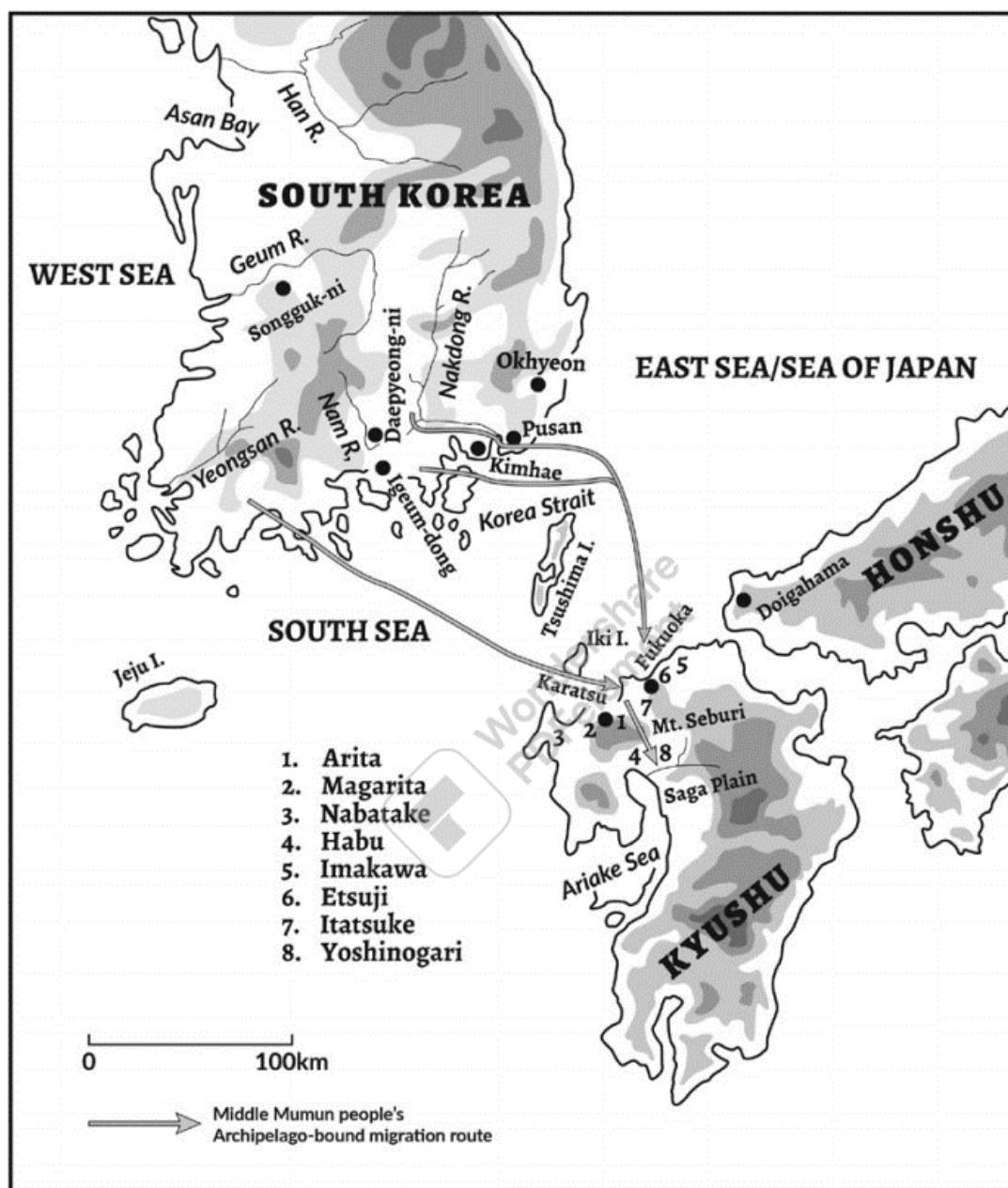
Například pohřební komora uvnitř kofunu Hokenojama (poblíž Makimuku), datovaného do 250 n.l., byla podobná hrobkám ze stejného období nalezených v jihovýchodní oblasti Korejského poloostrova mezi Činhan a Pjõnhan (v této době byly v Koreji stále Tři Han nebo se pozvolna měnily na vyspělejší státy). V tomto kofunu se

⁵⁷⁷ Rhee, 2022. Str. 1

⁵⁷⁸ Rhee, 2022. Str. 2

⁵⁷⁹ Rhee, 2022. Str. 89

také nalezl korejský zemědělský nástroj *salpcho* (viz 2.3.3.5. Zemědělské nástroje) a žezla *judžarigi* (viz 2.3.3.4. Rituální předměty).⁵⁸⁰

(Obr. 138: Pohyb obyvatel z jižní části Korejského poloostrova na Kjúšú během raného období *jajoi*)⁵⁸¹

Především díky těmto lidem vzkvétal také obchod. *Toraidžin* do Japonska přinášeli zmíněné suroviny, produkty, technologie a vědomosti, čímž se dostali do povědomí obyvatel Japonských ostrovů. Ti se je poté snažili získat ve větším množství, což podnítilo rozsáhlou obchodní i kulturní výměnu.⁵⁸²

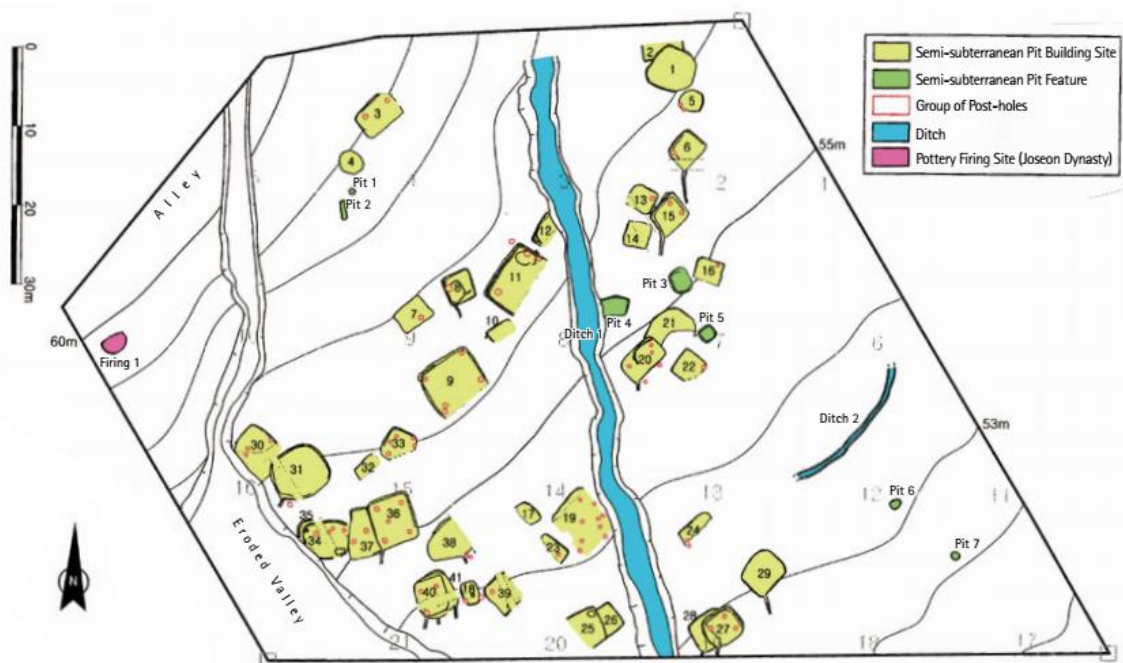
⁵⁸⁰ Rhee, 2022. Str. 89

⁵⁸¹ Rhee, 2022. Str. 36

⁵⁸² Rhee, 2022. Str. 94

Zátoka Kimhã v Kŭmgwan Kaje byla již od dob *Tři Han* hlavním centrem toku obchodu z Číny na Korejský poloostrov a na japonské souostroví. Někteří obchodníci se zde dokonce trvale usazovali, aby zajistili tok tohoto zboží a sloužili jako prostředníci obchodu. Artefakty z Japonska, jako jsou prestižní kamenné předměty používané jakožto pohřební zboží vládnoucí třídy státu Jamato, se v této době často nacházely v místních hrobkách. Keramika pro každodenní použití z různých oblastí poloostrova, ale i Japonska byla objevena v několika vesnicích podél pobřeží zátoky Kimhã.⁵⁸³

Ve vesnické lokalitě zvané Andžu (안주동) na ostrově Kodže byly vykopány obydlí a keramické výrobky pocházející z Kaji, Päkče i Japonska, což vykazuje, že tyto kultury ve vesnici Andžu koexistovaly nebo přinejmenším, že se vesnice skládala ze tří oblastí (kultury žily odděleně, ale v jedné lokaci, která mohla být určena pro hlavní obchodníky).⁵⁸⁴

(Obr. 139: Rozložení vesnice Andžu)⁵⁸⁵

⁵⁸³ Hong, 2021

⁵⁸⁴ Tamtéž

⁵⁸⁵ Tamtéž

Pozůstatky rozličných kultur se našly také v hrobkách nebo je tvořily hrobky samotné. Například zmiňovaná hrobka Songhak-dong č. 2 vykazovala podobnost s praktikami v Pákče a Japonsku (červené stěny), ale také hrobka č. 1 nacházející se ve stejné oblasti poskytla množství artefaktů v japonském stylu.⁵⁸⁶

(Obr. 140: Japonská keramika nalezená v hrobce Songhak-dong č. 1)⁵⁸⁷

Dále byly na ostrůvcích a v zátokách podél jižního pobřeží a na březích řeky Nam nalezeny kamenné komorové hrobky s horizontálními chodbovými vchody, podobné hrobkám pocházejícím z Kjúšú. Jsou to například Čangmok na ostrově Kodže, hrobka Söndži-ri a hrobka Hjangčchon-dong v Kimhä. Předpokládá se, že vzhledem k tomu, že pohřební praktiky těchto hrodek byly lehce odlišné od těch v Kaje, byli v nich pohřbeni obchodníci z Japonska, kteří v Kaje dlouhodobě pobývali.⁵⁸⁸

(Obr. 141: Komorové hrobky japonského původu v Kimhä)⁵⁸⁹

⁵⁸⁶ Hong, 2021

⁵⁸⁷ Tamtéž

⁵⁸⁸ Tamtéž

⁵⁸⁹ 김해지역 구릉서 청동기시대 구획지석묘 다수 확인. 2022. 아시아투데이: 아투시티뉴스. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.asiatoday.co.kr/view.php?key=20220407010003852>.

Mezi Ulsanem na jihovýchodě a Mokpo na jihozápadě leží ostrov Nŭk, který se, podobně jako Kimhŏ, během 1. století př.n.l. stal obchodním centrem východní Asie. Ostrov Nŭk byl místem pro setkávání obchodníků ze severního Kjůšů, jihu poloostrova, ale také z čínského Lelangu a Daifangu.

Stejně jako v případě obchodních osad z pozdního *jajoi*, jako je například zmiňovaná Nišidžima nebo Andžu, zde spolu soužilo více kultur, které se navzájem ovlivňovaly.⁵⁹⁰

Zvláště významné vykopávky byly provedeny také na ostrově Okinošima u pobřeží severního Kjůšů. Zde se od pradávna zastavovaly lodě cestující do Koreje a z Koreje, aby získaly (nebo vyjádřily vděčnost za) bezpečný a úspěšný přechod Cušimského průlivu. Nedávné průzkumy byly provedeny na místech nacházejících se asi dvacet metrů od přístaviště, kde byly nalezeny různé obřadní předměty. Ty dokazují, že oběti (zřejmě pouze materiální) zde byly prováděny nepřetržitě od 4. do 9. století. Na nalezišti Gandžo na Okinošimě našli archeologové devět železných nástrojů, které jednoznačně dokazují spojení mezi tímto místem a jižním cípem Korejského poloostrova.⁵⁹¹

Během středního a pozdního období *jajoi* získávaly elity ze severního Kjůšů (především z oblastí Fukuoka a Ito) železo prostřednictvím svých zástupců sídlících právě v obchodních centrech na ostrově Nŭk a v Kimhŏ.⁵⁹²

Od roku 369 však byly vzájemné vztahy ohroženy situací na poloostrově. Poté co byly čínské komanderie Lelang a Daifang poraženy Kogurjem (Lelang v roce 313 n.l., Daifang v roce 314 n.l.) se Päkče rozhodlo využít oslabeného stavu Kogurja (během 4. století vedlo Kogurjō také boje proti nomádům ze severní Číny, kterým se v roce 342 dokonce povedlo zničit Hwando, hlavní město Kogurja). V roce 371 se králi Päkče podařilo v bitvě zabít krále Kogurja, přičemž království Päkče expandovalo své území na sever a připojilo k sobě zbylé části Mahan, čímž počalo ohrožovat Sillu, spojence Kogurja. Toto zapříčinilo časté útoky Kogurja, které byly mířeny také na Kaju, která byla blízkým spojencem Päkče.⁵⁹³

Situaci nepomohly ani vztahy, které Kaja a Päkče udržovali s Japonskem. Když usedlíci z Wa začali plenit oblasti mimo Kŭmgwan Kaju, zejména Sŏrabŏl (dnešní Kjŏngdžu), tehdejší hlavní město Silly, požádala Silla Kogurjō o vojenskou podporu. Král

⁵⁹⁰ Rhee, 2022. Str. 94

⁵⁹¹ The Cambridge History of Japan, 1993. Str. 124

⁵⁹² Rhee, 2022. Str. 95

⁵⁹³ Rhee, 2022. Str. 119

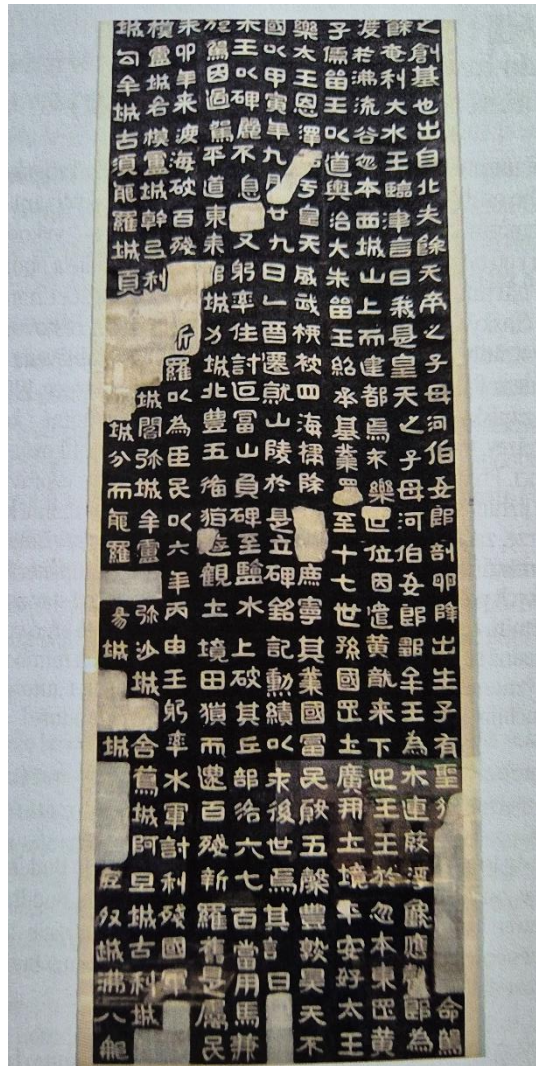
Kwanggätcho (r. 391 – 412) z Kogurja tak v roce 400 vyrazil s 50 000 vojáky do Kŭmgwan Kaji, což vedlo k jejímu rychlému úpadku.⁵⁹⁴

Probíhaly však pokusy tomuto útoku vzdorovat, v čemž pomáhalo také japonské vojsko, které využívalo Korjōng Kaju (**Obr. 143**) jakožto vojenskou základnu. Je možné že právě z tohoto období pramení dohady o Mimaně jakožto japonském území. Na *Stéle krále Kwanggätchoa* z Kogurja, vytesané v roce 414 se o tomto nachází zmínka.

„Tuto stélu nechal vztyčit králův syn Čangsu u hrobu Kwanggätchoa v bývalém hlavním městě Kogurja v Tungtou (dnešní provincie Jilin). Vysoká je téměř devět metrů a je psána klasickou čínštinou, obsahuje asi 1 800 znaků, z nichž mnohé jsou dnes nečitelné. Právě vzhledem k nečitelným znakům jednu část Japonci interpretovali jako důkaz existence japonské kolonie *Mimana* (Imna) v Koreji, od čehož pak odvozovali historický nárok na korejské území. Stéla se čte od jihu, kde je uveden mýtus o zakladateli Kogurjō, Čumongovi, další strany se věnují vojenským úspěchům Kwanggätchoa a poslední část tvoří instrukce správcům hrobu. Kopie stély se nacházejí na několika místech; kromě původní je jedna v Tokiu, další například v demilitarizované zóně mezi oběma korejskými státy, v muzeu války, ale i v pchjōngjangském historickém parku. Existují také pokusy o překlad, ale ve sporných místech není možné si text domyslet bez invence, která může být účelová.“⁵⁹⁵

⁵⁹⁴ Hong, 2021

⁵⁹⁵ Löwensteinová, 2020. Str. 12

(Obr. 142: Otisk stély v Národním muzeu Kjúšú)⁵⁹⁶

Jak již bylo zmíněno Imna, bylo korejské čtení japonského označení *Mimana*, avšak je možné, že se jedná o přesný opak, a to, že *Mimana* je japonské čtení názvu Imna. Na stéle, která pojednává o historii Kogurja se mimo jiné píše, že „armáda Kogurja pronásledovala vojáky Jamato do hradu Imna Kaji v Korjōngu, kde se vojáci Jamato vzdali.“⁵⁹⁷ Mnoho z následujících znaků chybí, i když mezi některé čitelné znaky patří „vojáci Alla (Ara, zřejmě tedy Ara Kaja) v obraně“, „Wa“ a „kolaps“. Pravděpodobně se jedná o záznamy o dalších bitvách proti vojskům Kaji a Wa, nicméně nejsou uvedeny žádné podrobnosti.⁵⁹⁸

⁵⁹⁶ Lowenteinová, 2020. Str. 13

⁵⁹⁷ 백제·야마토와의 접근과 중개외교 - 대야마토왜관계의 시작. 우리역사넷. [online; cit. 2024-04-28].

Dostupné z: http://contents.history.go.kr/mobile/nh/view.do?levelId=nh_007_0090_0010_0030.

⁵⁹⁸ Gwanggaeto Stele. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Gwanggaeto_Stele.

(Obr. 143: Lokace Korjŏng Kaji)⁵⁹⁹

Když se někteří japonští badatelé pokoušeli rozluštit a přeložit chybějící znaky, dospěli k překladu, ze kterého plyne, že: „Japonsko překročilo moře, rozdrtilo Päkče, Imnu a Sillu a podmanilo si jejich lid.“ Nicméně, tato stéla byla vytesána, aby zaznamenala historii státu Kogurjŏ, nikoliv japonského lidu nebo zbytku poloostrova. Je tedy velmi nepravděpodobné, že se jedná o skutečný text zaznamenaný na této stéle.⁶⁰⁰

Okolo *Mimany* se objevuje velké množství teorií, například, že Japonsko dobylo jižní cíp Korejského poloostrova a poté v Kaje založilo japonskou základnu. Údajně dokonce existují záznamy o tom, že vládce Japonska skrze tuto základnu vládl nad celým poloostrovem.⁶⁰¹

⁵⁹⁹ 고령가야. 2023. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z:

<https://ko.wikipedia.org/wiki/%EA%B3%A0EB%A0%B9EA%B0%80EC%95%BC>.

⁶⁰⁰ Gaya Kingdom. VANK (Voluntary Agency Network of Korea). [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z:

<http://korea.prkorea.com/wordpress/english/2012/03/15/gaya-kingdom/>.

⁶⁰¹ Tamtéž

„Z geografického hlediska ležela Kaja v blízkosti japonského ostrova Kjúšú a je známo, že mnoho jeho obyvatel se na ostrov přistěhovalo (také mnoho obyvatel z ostrova přešlo na poloostrov). Postupem času se tito přistěhovalci, kteří pomohli vytvořit aktivní obchod mezi Kajou a Kjúšú asimilovali a začali se také nazývat Wa. Ve druhé polovině 4. století, kdy se Kaja stále více dostávala pod vliv Päkče, údajně Päkče založilo v Kaje obchodní stanici známou jako *Mimana Nihonfu*. Během japonské okupace Koreje (1910 – 1945) však Japonci začali prosazovat argument, že tato základna byla ve skutečnosti koloniální vládou, kterou Japonsko ustanovilo během 4. – 6. století.⁶⁰² V té době však nebylo Japonsko známé pod svým tradičním názvem *Nihon*, ale jednoduše jako Wa (až po bitvě u Hakusukinoe bylo v roce 702 poprvé použito jméno *Nihon*). Navíc centralizovaná mocenská struktura, která by byla potřebná k tomu, aby se v jižní Koreji uchytila, v té době v Japonsku zatím neexistovala.⁶⁰³“

Další teorie, která se váže k *Mimaně*, je založena na životě legendární císařovy Džingú. Její výpravu, jak je popsána v *Kodžiki*, jsem již zmínila v **3.1.2. Období kofun**, ovšem v *Nihonšoki* je mimo jiné rozšířena o informaci, že císařovna dobyla oblast v jižní Koreji, a dokonce založila území *Mimana*, které spravoval japonský úředník. Později bylo území předáno Päkče, než jej pohltila Silla.⁶⁰⁴ Tato teorie se však nezdá pravděpodobná. Nejen, že se v *Kodžiki* tato část neobjevuje (pokud by se tak opravdu stalo a jednalo se o důležitou historickou událost, jistě by byla zmíněna), ale celý příjezd císařovny Džingú se neobjevuje ani v žádném korejském zdroji.

Brzy po vypuknutí války s Kogurjem v roce 455 král Päkče žádal o vojenské posily ze strany Jamata. I přes odhodlání pomoci však do Päkče žádné vojenské posily nedorazily (podle vzkazu, který zaslal Júrijaku v roce 478 do Číny se vojákům Kogurja povedlo zničit japonské lodě, které mířily jakožto posily do Päkče), a tak se v roce 475 Kogurju podařilo zabít krále Päkče. Japonský vládce Júrijaku (418 – 479) tak poslal delegace do Číny, první v roce 477 a druhou v roce 478. V pozdější delegaci Júrijaku žádal o pomoc s poražením Kogurja a apeloval, aby byl jmenován vrchním velitelem výpravy a ministrem (zřejmě také novým vládcem Päkče) a aby osoby pod jeho velením získaly příslušné hodnosti a tituly. Júrijaku však obdržel pouze tituly a funkce, které byly uděleny jeho předchůdcům: „*Král Jamato a generál východu, který má na starosti vojenské záležitosti šesti království Jamato,*

⁶⁰² Han, 2010. Str. 139

⁶⁰³ Han, 2010. Str. 140

⁶⁰⁴ Seth, 2011. Str. 31

*Silla, Mimana, Kaja, Činhan a Mahan.*⁶⁰⁵ I přes to, že *Nihonšoki* a také moderní materiály, jako *The Cambridge History of Japan*, běžně ztotožňují Kaju s *Mimanou*, v této odpovědi japonskému vládci jsou uváděny rozděleně. Není jasné, jaký přehled měl čínský vládce o situaci na poloostrově, ovšem Sōrabōl, hlavní město Silly (které se až v roce 503 přejmenovalo na Silla), byl nejsilnějším státem Činhan, tudíž bylo v této době území Silly zřejmě dále nazýváno jako (království) Činhan.

Vzhledem k množství různých teorií, které se vážou k *Mimaně*, není jisté, co je tímto územím myšleno. Je však možné, že je na každé trocha pravdy a v Koreji možná skutečně existovalo malé japonské území, jehož detaily založení nejsou známy. Zřejmě se mohlo jednat o území, na kterém se uskutečňoval obchod a kde žili japonští usedlíci starající se tok zboží či delegace. Toto území mohlo mít zcela jiný název, ale na základě vojenské základny v Imně, k němu mohlo být referováno pod stejným názvem, což později vyústilo v mnohé nesrovnalosti.⁶⁰⁶

V roce 512 dorazil do Jamata vyslanec z Päkče s oficiální žádostí, aby byly čtyři okresy *Mimany* (potažmo Kaji) uznány jako součást Päkče. Jamato při této příležitosti vyslalo vojáky do Koreje, aby *Mimanu* přinutili přijmout tento akt. Od té doby se začalo postavení Jamata v Koreji zhoršovat až se vládce (Keitai) rozhodl upevnit moc vysláním 60 000 vojáků, kteří měli znovudobýt oblasti, které nyní spravovala Silla (není jasné, zda dobývali oblasti, které patřily Päkče, Kaje, různé oblasti, ve kterých žili japonští usedlíci nebo zda se jedná o samostatné území zmiňované *Mimany*). Protože však musely být jednotky odkloněny na Kjúsú, aby potlačily povstání Iwai, do Koreje se dostaly až o dva roky později, kdy byla situace v *Mimaně* (zřejmě myšleno v celé Kaje) kritická, což vyústilo v její ztrátu autonomie a přidružení k Sille.⁶⁰⁷

Tyto časté války a následný pád Kaji zanechaly hlavní populační centra na jižní části poloostrova zdevastované, což vedlo k nárůstu uprchlíků. Vzhledem k dlouhodobým vztahům a vzdálenosti bylo logické, že lidé prchali do Japonska, kde byli většinou přijímáni, nejen díky dobrým vztahům, ale také díky materiálům a dovednostem, které přinášeli. Proto je japonské elity aktivně vítali a pomáhali jim usadit se v oblastech jako je Fukuoka, Okajama nebo Kinki.⁶⁰⁸

⁶⁰⁵ The Cambridge History of Japan, 1993. Str.143

⁶⁰⁶ The Cambridge History of Japan, 1993. Str. 146

⁶⁰⁷ Tamtéž

⁶⁰⁸ Rhee, 2022. Str. 123

Osady těchto uprchlíků se dají lehce rozeznat, díky jejich specifickým prvkům. Obytné budovy byly vybaveny pecí, měly silné zdi a byly vytápěné tradičním podlahovým vytápěním zvaným *ondol*.⁶⁰⁹

Nejznámější z nich byla osada Obatera (město Sakai, prefektura Ósaka). Toto místo, objevené v roce 1991, poskytlo kusy nejstarší kameniny (*sue*) vyráběné na souostroví, které pocházejí z již zmiňované pece *TG232*, nacházející se v této oblasti.⁶¹⁰

Další lokalitou je Šitomijakita (nedaleko již neexistující zátoky Kawači poblíž Ósaky), osada z 5. století úzce spjatá s chovem koní. Rovné pláně kolem zátoky / jezera Kawači byly ideální pro pastviny a chov koní. Zdá se, že všechna osídlení mezi horskými svahy a Kawači souvisela s chovem koní.⁶¹¹

Poblíž osady Ogata se nachází skupina kofunů Hiraajama, kde bylo nalezeno více než 1 500 hrobů *toraidžinů*, což z ní činí největší skupinu těchto hrobů v Japonsku. Pohřby uskutečněné mezi rokem 500 a 700 n.l. jsou většinou kruhového mohylového typu o průměru 10 m. V mnoha z nich se nacházejí chodbové pohřební komory, které obsahují miniaturní pece, zlaté náušnice, šperky z nefritu, železné hroty šípů a vybavení pro koně.⁶¹²

Asukamura, nacházející se v jihovýchodní části povodí Nary, byla jednou z největších osad *toraidžinů* ve středním období *kofun*. Tato osada byla spojena se vznikajícím centralizovaným státem Jamato a obdobím *asuka*. Asukamura, původně osídlená přistěhovalci z Aja (Ara) Kaja a později z Päkče, se brzy stala domovem *Jamoto no Aja* (Jeden z mnoha klanů, které přišly na japonské ostrovy za vlády císaře Ódžina. Klan se postupně rozrůstal a později se stal jedním z nejvlivnějších klanů v Japonsku. Byl silně militarizován, často střežil a chránil vysoce postavené členy klanu *Soga*⁶¹³ (jedna z nejmocnějších aristokratických skupin období *asuka*.)⁶¹⁴

⁶⁰⁹ Rhee, 2022. Str. 124

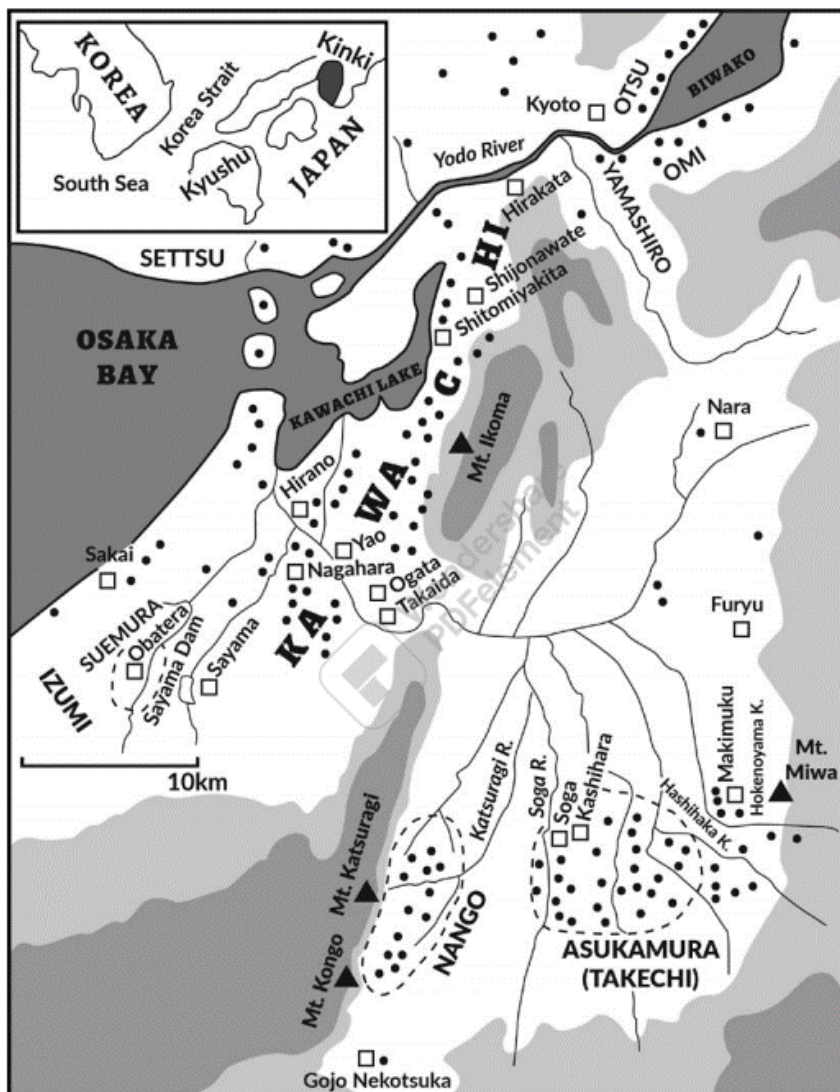
⁶¹⁰ Rhee, 2022. Str. 132

⁶¹¹ Rhee, 2022. Str. 134

⁶¹² Rhee, 2022. Str. 136

⁶¹³ Yamatonoaya Clan. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Yamatonoaya_clan.

⁶¹⁴ Rhee, 2022. Str. 137

(Obr. 144: Mapa sídel *toraidžinů*)⁶¹⁵

Díky přínosu státu Jamato byli někteří z nich jmenováni jako vládní představitelé. Jiní platili daně, obhospodařovali veřejné pozemky nebo stavěli přehrady a hráze.⁶¹⁶ O některých se nacházejí zmínky také v japonských kronikách. Již několikrát jsem uvedla zmínky o obyvatelích Korejského poloostrova (ať už z Päkče, Silly nebo Kaji), které se objevují v *Kodžiki*. Existuje jich však mnohem více, například v záznamu z období císaře Ódžina (viz **3.2.4. Buddhismus**) se objevují nejen vzdělanci přinášející náboženské představy nebo diplomaté s dary, ale je zde také zmíněn příchod „kovářského mistra ze země Kara“⁶¹⁷. Další zmínka se objevuje v záznamech z období císaře Nintoku, kde se objevuje Nurinomi pocházející z Kary, který choval „různé druhy hmyzu. Jeden z nich se mění a nabývá tří podob: zprvu leze jako housenka, poté vytváří larvu, do níž se uzavírá, a

⁶¹⁵ Rhee, 2022. Str. 36

⁶¹⁶ Rhee, 2022. Str. 129

⁶¹⁷ *Kodžiki*. Str. 225

nakonec se promění tak, že létá jako ptáček (zřejmě bourec morušový).“⁶¹⁸ Z těchto zmínek je zřejmé, že korejští učenci, umělci, řemeslníci i zemědělci byli vysoce cenění a významně přispěli k rozvoji japonské společnosti.

⁶¹⁸ Kodžiki. Str. 246

5. Závěr

Závěrem je možné vztahy mezi Koreou a Japonskem shrnout jako složité a bohaté na historické události. I přes dlouhou historii kulturní výměny a politických konfliktů se obě země vzájemně ovlivňovaly prostřednictvím obchodu, migrace a spojení. Tato historie je však často kontroverzní a plná rozporů, zejména pokud jde o japonskou expanzi do Koreje, známou jako imdžinská válka a koloniální éra v 20. století. Přestože se vztahy mezi oběma zeměmi ne vždy vyvíjely harmonicky, historie jejich interakcí sahá až do 3. století př. n. l.

Zásadním obdobím v historii těchto vztahů bylo korejské období *Tři království* a japonská období *jajoi* a *kofun*. V těchto dobách probíhal intenzivní kontakt, především mezi japonským ostrovem Kjúšú a korejskou konfederací Kaja. I když je role Kaji často přehlížena, hrála klíčovou roli v historickém kontextu této doby.

Práce je rozdělena do tří hlavních částí, které se zaměřují na Kaju, Japonsko a vzájemné vlivy mezi oběma regiony. V této práci jsem čtenářům přiblížila konfederaci Kaja a její postavení v rámci Východní Asie a také Japonsko v korespondujícím období, díky čemuž bylo možné tyto země porovnat.

V hlavních částech se nacházejí podkapitoly zaměřené na historii, náboženství, hrobky a pohřbívání, keramiku a metalurgii, které byly hlavním předmětem srovnávání. V oblasti náboženství jsem našla mnoho podobností, například původní náboženství obou zemí bylo šamanistické (moc měly často šamanky, které se stávaly také vládkyněmi) a vyznačovalo se použitím vzorů stromu života, listů a zahnutých korálek z různých materiálů, které jsou v Koreji známé jako *kogok*, zatímco v Japonsku jako *magatama*. Dále se objevují podobnosti v uctívání a symbolismu zvířat, například jelenů nebo ptáků. V obou zemích byl prominentní také kult Slunce, který se váže k zakladatelským mýtům a vládnoucím líním.

Proces vývoje pohřbívání byl v Kaje a Japonsku též velmi podobný, ne-li totožný. Nejprve probíhaly pohřby v dolmenech a cistách, dále v pohřebních nádobách a jámách. Postupně se rozvinul komorový pohřeb, kdy byla pohřební místnost nejprve obkládaná dřevem, později kamenem. V obou zemích se pak vyvinul pohřeb pod mohylovým náspem. V Kaje byly nalezeny rakve vyrobené ze stejných materiálů, které se používaly v Japonsku (rakev vyrobená z kastrovníku v jedné z hrobek Kjō-dong Songhjon-dong) a některé hrobky v Kaje a Päkče obsahují červené barvivo z rumělky, kterými se barvily stěny hrobek nebo vnitřek rakví a pohřebních nádob v Japonsku. V období *kofun* se objevovaly hrobky ve

tvaru klíčových dírek, které byly nalezeny také v oblasti Kaji a Päkče, ovšem také v Japonsku se objevují hrobky korejského původu. Nakonec, i pohřební výbava byla často podobného rázu a v mnoha hrobkách se našly předměty obchodu mezi těmito zeměmi (bronzové nádoby a výrobky ve tvaru větrníku v korejské mohyle Täsöng-dong, hroty kostěných šípů a střepy keramiky z Kaji v Makimuku).

Keramika vypalovaná v období *jajoi* nápadně připomíná korejskou keramiku *mumun*, zatímco keramika prominentní v období *kofun* (*hadži* a *sue*) je dokladem přímého vývoje z kameninové keramiky Kaji. Mnoho jednotlivých výrobků navíc nese stejné geometrické prvky. Keramika obou zemí se nejprve vypalovala na otevřeném ohni a poté ve stoupajících pecích vyvinutých v Číně. Dle archeologických dokladů byly vůbec první pece v Japonsku provozovány migranty z Kaji. V neposlední řadě se v Kaje i v Japonsku objevují podobnosti v rituálních předmětech. Mezi rituálními předměty Kaji se objevují například domy, lodě a zvířata, které se objevovaly také na japonských *haniwách*.

Vzhledem k tomu, že železná ruda byla v Japonsku nedostatkové zboží, mnoho kovových výrobků, či železných ingotů se dováželo z Kaji, kde metalurgická výroba vzkvétala. V obou zemích byly nalezeny rituální zvonky a zrcadla z Číny, v Japonsku pak byly nalezeny také zemědělské nástroje používané v Kaje (například *salpcho*). V Japonsku se nachází množství mečů z Koreje, konkrétně z Kaji a Päkče a také brnění vyrobená a zdobená stejným stylem, jako ta v Kaje. V Kaje byl též rozšířen chov koní a prominentní bylo i jejich využití ve válce. Proto se v Kaje nachází nejen koňské brnění, ale také dekorativní prvky pro koně, které se i s chovem koní rozšířily do Japonska. Podobné jsou také šperky (především zlaté náušnice) se stejnými vzory.

Z práce je jasné, že doklady o kulturní a obchodní výměně mezi těmito zeměmi lze nalézt v nejen mnoha historických dílech z Koreje (například v *Samguk Jusa* nebo *Samguk Sagi*), Japonska (kroniky *Kodžiki* a *Nihonšoki*), ale i Číny (*Letopisy rodu Wej*). Zmiňované jsou migrace obyvatel Koreje (zvláště pak z Kaji) do Japonska. Tito lidé s sebou přinášeli umění, vědomosti a schopnosti, zakládali osady a zapojovali se do fungování japonského státu. Také v Kaje se pak nacházejí různé osady, ve kterých nepochybně žili Japonci; zřejmě obchodníci, kteří se starali o tok zboží mezi zeměmi.

Práce naplnila svůj cíl, kterým bylo nejen představení často opomíjené Kaji a prostudování dostupných zdrojů, ale také provedení srovnávací analýzy hmotných pramenů a historických záznamů, které pomohly lépe porozumět dynamice vztahů, které mezi sebou tyto národy utvářely.

6. Anotace

Jméno a příjmení:	Bc. Markéta Zavoralová
Fakulta a katedra:	Filozofická fakulta, Katedra asijských studií
Název práce:	Předmoderní kontakt mezi korejskou konfederací Kaja a japonským státem v období jajoi a kofun
Vedoucí práce:	Mgr. Vít Ulman, Ph.D.
Počet stran:	204
Počet znaků:	308 978
Počet titulů použité literatury:	62
Počet internetových zdrojů:	157
Počet příloh:	145
Klíčová slova:	Korea, konfederace Kaja, období Tři království, Japonsko, jajoi, kofun, Mimana Nihonfu, Päkče, Silla, Kogurjō

Tato práce zkoumá historické vztahy mezi korejskou konfederací Kaja a Japonskými ostrovy, s důrazem na korejské období *Tři království*, japonská období *jajoi* a *kofun* a jejich kulturní interakce. Práce analyzuje historii, náboženské a archeologické aspekty obou oblastí, s přihlédnutím k roli konfederace Kaja v kulturní výměně a rozvoji japonské společnosti. Práce rovněž zkoumá společné dějiny a vzájemné vlivy, včetně migrace, obchodních center a účasti státu Jamato ve válečných konfliktech na Korejském poloostrově. V práci provádím srovnávací analýzu materiálních pramenů a historických záznamů s cílem lépe porozumět dynamice vztahů mezi těmito národy.

7. Seznam zdrojů

7.1. Seznam literatury a písemných pramenů

Akima, Toshio. 1993. The Origins of the Grand Shrine of Ise and the Cult of the Sun Goddess Amaterasu Ōmikami. *Japan Review*, no. 4 (1993): 98–141.

Anaseki, Masahuru. 1930. *History of Japanese Religion: With Special Reference to the Social and Moral Life of the Nation*. Routledge Revivals.

Beckwith, Christopher. 2009. *Empires of the Silk Road: A History of Central Eurasia from the Bronze Age to the Present*. Princeton University Press.

Bleed, Peter. 1972. Yayoi Cultures of Japan: An Interpretive Summary. *Arctic Anthropology* 9, no. 2 (1972): 1–23.

Breen, Teeuwen. 2010. The History of a Myth: The Sun-Goddess and the Rock-Cave. *A New history of Shinto*, Chapter 4 (2010): 129–167.

Campbell, Allen; Nobel, David S. 1993. *Japan: An Illustrated Encyclopedia*. Japan: Kodansha.

Cobbing, Andrew. 2009. *Kyushu, Gateway to Japan: A Concise History*. UK: Brill Academic Publishers.

Čong, Min. 2011. *Dějiny korejské klasické literatury: od nejstarších dob do konce 19. století*. Praha: Karolinum.

Fleming, John; Honour, Hugh. 1977. *The Penguin Dictionary of Decorative Arts*. London: Allen Lane.

Forsyth, Danielle. 2009. *Exploring the Political Organization of Kofun Period Japan*. Honor's Thesis in the Department of Anthropology and The Museum of Anthropology. University of Michigan.

Glomb, Vladimír; Löwensteinová, Miriam. 2014. *Korejská náboženství*. Praha: Togga, spol. s r.o.

- Goodrich, Carrington C; ed. 1951. *Japan in the Chinese Dynastic Histories: Later Han Through Ming Dynasties*. South Pasadena: PD and Ione Perkins.
- Grayson, James Huntley. 2002. *Korea - a religious history*. Revised edition. Oxon: RoutledgeCurzon.
- Han, Young Woo. 2010. *A Review of Korean History, Vol 1, Ancient Goryeo Era*. Korea: Pajubookcity, Kyongsaewon Publishing Co., Ltd.
- Haugen, Angela. 2010. *Mounded Tomb Cultures of Three Kingdoms Period Korea and Yamato Japan: A Study of Golden Regalia and Cultural Interactions*. Master's thesis. Ohio State University.
- Honcoopová, Helena; ed. 2007. *Umění Koreje: [expozice korejského umění z Národního muzea Koreje v Soulu: Národní galerie v Praze, Sbírka orientálního umění, zámek Zbraslav]*. Praha, Národní galerie.
- Hong, Bo Sik. 2021. *The Ancient East Asian World and Gaya: Maritime Networks and Exchange*. *Journal of Korean Art & Archaeology*, vol.15 (2021): 53–66.
- Hong, Wontack. 2005. *Yayoi Wave, Kofun Wave, and Timing: The Formation of the Japanese People and Japanese Language*. *Korean Studies* 29 (2005): 1–29.
- Hudson, Mark J.; Barnes, L. Gina. 1991. *Yoshinogari. A Yayoi Settlement in Northern Kyushu*. *Monumenta Nipponica* 46, no. 2 (1991): 211–35.
- Hudson, Mark J. 1992. *Rice, Bronze, and Chieftains: An Archaeology of Yayoi Ritual*. *Japanese Journal of Religious Studies* 19, no. 2/3 (1992): 139–89.
- Irjõn; Löwensteinová, Miriam; Zemánek, Marek. 2012. *Samguk Jusa: Nepominutelné události tří království*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny.
- I.S. Gnezdilova; A.L. Nesterkina; E.A. Solovyeva; A.I. Solovyev. 2019. *Culture of the Gaya Kingdoms in the South of the Korean Peninsula: Excavations at the Gyodong-Songhyeondong Site in 2019*.

- I.S. Gnezdilova; A.L. Nesterkina; E.A. Solovyeva; A.I. Solovyev. 2020. Wooden Constructions in Bronze and Iron Age Burials in Japan and Korea. *Archaeology, Ethnology & Anthropology of Eurasia*. 48(2): 59–68.
- Kanaseki; Hiroshi; Makoto. 1976. The Yayoi Period. *Asian Perspectives* 19, no. 1 (1976): 15–26.
- Kidder, J. Edward. 1987. The Fujinoki Tomb and Its Grave-Goods. *Monumenta Nipponica* 42, no. 1 (1987): 57–87.
- Kim, Hyuk Joong. 2021. (a) Gaya Armor: The Culmination of Gaya Iron Crafting. *Journal of Korean Art & Archaeology* 15, no. 0 (2021): 27–39.
- Kim, Jeong Wan; Lee, Ju Heon. 2006. *The Iron Kingdom of Gaya*. South Korea: Tongcheonmunhwasa. (originál: 김정완; 이주헌. 2006. 철의 왕국 가야. 대한민국: 통천문화사)
- Kim, Tae Sik. 2005. The Cultural Characteristics of Korea's Ancient Kaya Kingdom. *International Journal of Korean History*; 8(1): 169–221.
- Kim, Tae Sik. 2021. (b) Gaya History and Culture. *Journal of Korean Art & Archaeology* 2021, Vol.15 (2021.): 13–25.
- Kim, Tae Sik. 2021. (c) The Unique Characteristics of Gaya Culture. *Journal of Korean Art & Archaeology* 2021, Vol.15 (2021): 5–9.
- Kodžiki: kronika dávného Japonska. 2017. Třetí, opravené vydání. Praha: ExOriente.
- Kudlič, Josef. 2012. *Konstrukce mohyl střední doby bronzové*. Bakalářská práce. Plzeň: Filosofická fakulta Západočeské univerzity.
- Lee, Han Sang. 2010. *Gold crowns of silla: Treasures from a brilliant age*. South Korea: Korea Foundation.
- Lee, Han Sang. 2022. Cultural Exchange among the Three Kingdoms as Revealed by Artifacts from the Tomb of King Muryeong. *Journal of Korean Art & Archaeology* 16, no. 0 (2022): 41–55

- Lee, Hee Jin. 2018. Agricultural Development, Irrigation Management and Social Resilience in Ancient Korea. In *Water Societies and Technologies from the Past and Present*, (2018): 269–88.
- Liu, Yan. 2017. Exotica as prestige technology: The production of luxury gold in Western Han society. *Antiquity*. vol 91 (2017): 1588–1602.
- Löwensteinová, Miriam; ed. 2020. *Čítanka klasické korejské literatury*. Praha: Nová vlna.
- Martinec, Jakub. 2018. Postavení severního Kjúšú v rámci japonského státu do konce období Kamakura. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci.
- Martinec, Jakub. 2021. *Beyond Yamato's Territorial Power: Northern Kyushu as One of the Centres of Power in Japan during the Yayoi and Kofun Periods*.
- Mitchelhill, Jennifer. 2003. *Castles of the Samurai: Power and Beauty*. First edition. Tokyo, Japan: Kodansha International.
- Nagatomo, Tomoko; Shinoto, Maria; Nakamura, Daisuke, ed. 2022. *Kilns in East and North Asia : The Adoption of Ceramic Industries*. Oxford: BAR Publishing.
- Ōbayashi, Taryō. 1984. Japanese Myths of Descent from Heaven and Their Korean Parallels. *Asian Folklore Studies*, vol. 43, No. 2 (1984): 171–184. Nanzan University.
- Park, Jang Sik. 2012. A preliminary study on the role and implication of plate-type iron artifacts in the ancient iron technology of Korea. *Journal of Archaeological Science*, vol. 39, no.7 (2012): 1925–1932.
- Pohl, Ondřej. 2013. *Rituál v současném šintó: svatební a pohřební obřady*. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Brno.
- Rha, Sunhwa. 2006. *Pottery: Korean Traditional Handicrafts*. Seoul, Korea: Ewha Womans University Press.
- Rhee, Song Nai; Aikens, C. Melvin; Choi, Sung Rak; Ro, Hyuk Jin. 2007. Korean Contributions to Agriculture, Technology, and State Formation in Japan: Archaeology and History of an Epochal Thousand Years, 400 B.C.–A.D. 600. *Asian Perspectives* 46, no. 2 (2007): 404–59.

- Rhee, Song Nai. 2022. *Archaeology and History of Toraijin: Human, Technological, and Cultural Flow from the Korean Peninsula to the Japanese Archipelago C. 800 BC–AD 600*. Oxford: Archaeopress Publishing.
- Sansom, George. 1958. *A History of Japan to 1334*. USA: Stanford University Press.
- Seth, Michael J. 2011. *A History of Korea: From Antiquity to the Present*. Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield.
- Seth, Michael J. 2016. *A concise history of Korea: from antiquity to the present*. Second edition. Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield.
- Shin, Kyung Cheol. 2000. Relations between Kaya and Wa in the third to fourth centuries. *Journal of East Asian Archaeology* 2(3–4), 112–122.
- Shin, Michael D. 2021. *Korean history in maps: From prehistory to the twenty-first century*. Cambridge University Press.
- Štěničková, Kristina. 2017. *Porovnání japonské a korejské mytologie*. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci.
- Tobková, Kamila. 2014. *Nihonšu - tradiční japonský nápoj*. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci.
- The Cambridge History of Japan*. 1993. vol. 1, *Ancient Japan*. New York: Cambridge University Press.
- Wakabayashi, Bob Tadashi. 1995. *Japanese Loyatism Reconstructed: Yamagata Daini's Ryūshi Shinron of 1759*. University of Hawai'i Press.
- Whitfield, Roderick. 2006. *Dictionary of Korean art and archaeology*. South Korea: Hollym Corp. Publishers.
- Winkelhöferová, Vlasta. 2008. *Slovník japonské literatury*. Praha: Libri.
- Yi, Kisung. 2015. Transition from the Prehistoric Age to the Historic Age: The Early Iron Age on the Korean Peninsula. *Asian Perspectives* 54, no. 1 (2015): 185–206.

Zancan, Claudia. 2023. Navigating Through Kofun Imagery: An Analysis of the Boat Depictions Found in Decorated Tombs in Northern Kyūshū. *Annali di Ca' Foscari Serie orientale*. vol. 59 (2023): 525–560.

7.2. Seznam internetových zdrojů

12 칸 오름가마, 다시 타오르다! 광주요, 이천 수광리 오름가마 등요제. 2021. 네이버 블로그 | 네이버 디자인. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://m.blog.naver.com/designpress2016/222378092129>.

A Brief History of Japanese Ceramics. The Museum of Oriental Ceramics, Osaka. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.moco.or.jp/en/intro/history_c/japan.php.

A Brief History of Korean Ceramics. The Museum of Oriental Ceramics, Osaka. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.moco.or.jp/en/intro/history_c/korea.php.

Anagama Kiln. 2022. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Anagama_kiln.

Ancient Forest. Yoshinogari Historical Park. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.yoshinogari.jp/en/introduction/ancient-forest/>.

Armor of the Kofun Period. Tokyo National Museum. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.tnm.jp/modules/r_free_page/index.php?id=696&lang=en.

Aston, William George (trans.). 2022. *Nihongi: Chronicles of Japan from the Earliest Times to A.D. 697/Book XIX*. Wikisource, the free online library. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://en.wikisource.org/wiki/Nihongi:_Chronicles_of_Japan_from_the_Earliest_Times_to_A.D._697/Book_XIX.

Bell, Probably for a Horse Harness. The Metropolitan Museum of Art. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/22655>.

Bird-Shaped Vessel. The Metropolitan Museum of Art. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/39496>.

Boat, Haniwa (Unglazed Earthen Object). e-Museum: National Treasures & Important Cultural Properties of National Institutes for Cultural Heritage, Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z:

https://emuseum.nich.go.jp/detail?langId=en&webView=&content_base_id=100579&content_part_id=0&content_pict_id=0.

Bronze Ornament with Pinwheel Design. National Museum of Korea. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z:

<https://www.museum.go.kr/site/eng/showroom/760/view?relicId=27015>.

Bronze Ritual Artifact. National Museum of Korea. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.museum.go.kr/site/eng/showroom/760/view?relicId=10997>.

Cambal, Abigail. History and Use of the Japanese Tsurugi Sword. 2022. Swordis. [online; cit. 2024-04-28]. <https://swordis.com/blog/tsurugi-sword/>.

Cartwright, Mark. Gaya. 2016. World History Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/Gaya/>.

Cartwright, Mark. Korean Pottery. 2016. World History Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.worldhistory.org/Korean_Pottery/.

Cartwright, Mark. The Bronze Bells of Ancient Korea. 2016. World History Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/article/961/the-bronze-bells-of-ancient-korea/>.

Cartwright, Mark. Haniwa. 2017. World History Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/Haniwa/>.

Cartwright, Mark. Kofun. 2017. World History Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/Kofun/>.

Cartwright, Mark. Ninigi. 2017. World History Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/Ninigi/>.

Cartwright, Mark. The Horse-Rider Theory in Ancient Japan. 2017. World History Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/article/1105/the-horse-rider-theory-in-ancient-japan/>.

Ceremonical Bronze Halberd. Nara National Museum. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.narahaku.go.jp/english/collection/223-0.html>.

Crown of Gaya. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Crown_of_Gaya.

Crowns of Silla. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Crowns_of_Silla.

Culture Focus. 2022. CEFIA - Center for International Affairs. CEFIA Newsletter Vol.213. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.aks.ac.kr/cefia/webzine/2204/focus_eng.html.

Decorated Sue Jar. 1996. Kyoto National Museum. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.kyohaku.go.jp/eng/learn/home/dictio/kouko/soushoku/>.

Dolmen. Encyclopædia Britannica. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/dolmen>.

Dragon Kiln. 2023. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Dragon_kiln.

Duck-Shaped Pottery. National Museum of Korea. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.museum.go.kr/site/eng/relic/represent/view?relicId=4268>.

Five Kings of Wa. 2023. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Five_kings_of_Wa.

Flat Iron Axe. National Museum of Korea. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.museum.go.kr/site/eng/showroom/760/view?relicId=27004>.

Fragmentary Haniwa Cylinder. The Metropolitan Museum of Art. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/46095>.

Gaya Kingdom. VANK (Voluntary Agency Network of Korea). [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <http://korea.prkorea.com/wordpress/english/2012/03/15/gaya-kingdom/>.

Gaya Kingdom & Confederacy. Koreatrack.Com. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.koreatrack.com/gaya-kingdom.html>.

Gaya Tumuli. 2023. UNESCO World Heritage Centre. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/1666/>.

Glossary of terms associated with axes, edge tools and their associated uses and manufacture, including logging and lumbering. 2013. Yesteryears Tools Online Magazine. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.yesteryearstools.com/Yesteryears%20Tools/Glossary%3A%20Axes,%20Edge%20Tools,%20etc..html>.

Gorōyama Kofun. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Gor%C5%8Dyama_kofun.

Gorōyama Kofun - Passage Grave in Japan in Kyūshū. The Megalithic Portal, 2008. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.megalithic.co.uk/>.

Gongju Tomb of King Muryeong and Royal Tombs [UNESCO World Heritage] (공주 송산리 고분군과 무령왕릉 [유네스코 세계문화유산]). Visit Korea. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://english.visitkorea.or.kr/svc/whereToGo/locIntrdn/locIntrdnList.do?vcontId=110612>.

Gwangaeto Stele. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Gwangaeto_Stele.

Ha Island. Encyclopædia Britannica. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Ha-Island>.

Haji-Ki Earthenware Serving Table. e-Museum: National Treasures & Important Cultural Properties of National Institutes for Cultural Heritage, Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://emuseum.nich.go.jp/detail?langId=en&webView=&content_base_id=100587&content_part_id=0&content_pict_id=0.

Haji Ware: Steamer. Ceramics Story. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://turuta.jp/ceramics-story/archives/1283>.

Haniwa Armored Man. e-Museum: National Treasures & Important Cultural Properties of National Institutes for Cultural Heritage, Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://emuseum.nich.go.jp/detail?langId=en&webView=&content_base_id=100200&content_part_id=0&content_pict_id=0.

Haniwa Head of Deer. The Metropolitan Museum of Art. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/50310>.

Haniwa (Hollow Clay Sculpture) of a Boar. The Metropolitan Museum of Art. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/44834>.

Haniwa Horse's Head. The Metropolitan Museum of Art. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/44442>.

Haniwa (Unglazed Earthen Object), Monkey. e-Museum: National Treasures & Important Cultural Properties of National Institutes for Cultural Heritage, Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://emuseum.nich.go.jp/detail?langId=en&webView=&content_base_id=100618&content_part_id=0&content_pict_id=0.

Hashihaka Burial Mound. Yamato Unknown Origin. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.city.sakurai.lg.jp/section/yamato-travel/destination/area01/spot04/>.

Hashihaka Kofun and Japan's Beginnings. 2020. Kansai Odyssey. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://kansai-odyssey.com/hashihaka-kofun-and-japans-beginnings/>.

Hays, Jeffrey. Northern Kyushu and Fukuoka: Their History, Sights and UNESCO Heritage Sites. 2020. Facts and Details. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://factsanddetails.com/japan/cat25/sub171/item960.html>.

History of Japan. Encyclopædia Britannica. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Japan/History>.

Hoang, Tony. Kofun Period. 2022. World History Encyclopedia. [online cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.worldhistory.org/Kofun_Period/.

Hong, Yoonhee. Return of Myth, Myth Resources, and the Contemporaneity of Mythology in Korea and China Today. 2022. International Journal of Korean History. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://ijkh.khistory.org/journal/view.php?number=565>.

Horse, Haniwa (Unglazed Earthen Object). e-Museum: National Treasures & Important Cultural Properties of National Institutes for Cultural Heritage, Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://emuseum.nich.go.jp/detail?langId=en&webView=&content_base_id=100567&content_part_id=0&content_pict_id=0.

Intarzie - Terno. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://intarzie-terno.cz/o-intarzii/>.

Iron Sword with a Silver Inlay Inscription. Tokyo National University. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.tnm.jp/modules/r_collection/index.php?controller=dtl&colid=J573&lang=en.

Japanese Pottery. Encyclopædia Britannica. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/art/Japanese-pottery#ref1054637>.

Japanese Religion. Encyclopædia Britannica. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Japanese-religion>.

Japan's Largest Mounded Tomb Eyed to Become World Heritage Site. 2019. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://english.kyodonews.net/news/2019/05/6d4ce36eef00-japans-largest-mounded-tomb-eyed-to-become-world-heritage-site.html>.

Jar: Japan: Yayoi Period (ca. 300 BCE–ca. 300 CE). The Metropolitan Museum of Art. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/44830>.

Jar: Japan: Yayoi Period (ca. 300 BCE–ca. 400 CE). The Metropolitan Museum of Art. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/50305>.

Kagutsuchi: The Story of How He Accidentally Committed Matricide. 2022. Timeless Myths. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.timelessmyths.com/gods/japanese/kagutsuchi/>.

Katz, Brigit. Fifth-Century Remains May Be Evidence of Human Sacrifice in Ancient Korea. 2017. Smithsonian Magazine. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.smithsonianmag.com/smart-news/5th-century-remains-may-be-evidence-human-sacrifice-ancient-korea-180963344/>.

Keyhole tomb. 1998. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: http://www3.kcn.ne.jp/~yuka-o/kofun_e/index.html.

Kitafunkyubo. Yoshinogari Historical Park. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.yoshinogari.jp/en/introduction/restore/kitafunkyubo/>.

Kitanaikaku. Yoshinogari Historical Park. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.yoshinogari.jp/en/introduction/restore/kitanaikaku/>.

Knife-Shaped (Tôsu-Shaped) Objects Excavated from the Tomio Maruyama Tumulus. e-Museum: National Treasures & Important Cultural Properties of National Institutes for Cultural Heritage, Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://emuseum.nich.go.jp/detail?content_base_id=101141&content_part_id=006&content_pict_id=0&langId=en&webView=.

Konohanasakuya-Hime. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Konohanasakuya-hime>.

Kofun. 2023. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Kofun>.

Kofun Period: Prehistoric Japanese Pottery. Prehistoric Japanese Pottery. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://mma.pages.tufts.edu/fah188/ospina/kofun/index.html>.

Krivjanský, Tomáš. Historie Sokolnictví Asie - Sibiř, Čína, Japonsko a Korea. 2015. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.kdelovit.cz/cz/clanky/historie-sokolnictvi/historie-sokolnictvi-asie-sibir-cina-japonsko-a-korea>.

Kumaso. 2023. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Kumaso>.

Kuratoichi. Yoshinogari Historical Park. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.yoshinogari.jp/en/introduction/restore/kuratoichi/>.

Kyūshū. New World Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Ky%C5%ABsh%C5%AB>.

Lee, Jinmin. Assemblage of Artifacts from the Daegok-Ri Site, Hwasun by The National Museum of Korea. Smarthistory. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://smarthistory.org/assemblage-of-artifacts-from-the-daegok-ri-site-hwasun/>.

Main Exhibits. Osaka Museum of History. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.osakamushis.jp/eng/exhibitions/special/2022/touken/touken_item_eng.html.

Mickov, David. Chokuto vs. Katana: Japan's First and Last Single-Edged Sword. 2024. Swordis. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://swordis.com/blog/chokuto-vs-katana/>.

Minami No Mura. Yoshinogari Historical Park. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.yoshinogari.jp/en/introduction/restore/minaminomura/>.

Mirror with Geometric Patterns and the Four Spirits. Kyoto National Museum. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.kyohaku.go.jp/eng/learn/home/dictio/kouko/houkaku/>.

Mirror with Hunting Motif. e-Museum: National Treasures & Important Cultural Properties of National Institutes for Cultural Heritage, Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://emuseum.nich.go.jp/detail?langId=en&webView=&content_base_id=100570&content_part_id=0&content_pict_id=0.

Moatcircled Village Entrance. Yoshinogari Historical Park. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.yoshinogari.jp/en/introduction/restore/moat-encircled-village/>.

Mozu-Furuichi Kofun Group: Mounded Tombs of Ancient Japan. Advisory Body Evaluation (ICOMOS) 2019. Documents - UNESCO World Heritage Centre. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/1593/documents/>.

Mozu-Furuichi Kofun Group (UNESCO). Japan National Tourism Organization. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.japan.travel/en/world-heritage/mozu-furuichi-kofun/>.

Nanba, Yozo. Dotaku (Ritual Bronze Bells) and the Yayoi Period. 1997. Kyoto National Museum. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.kyohaku.go.jp/eng/learn/home/dictio/kouko/45dotaku/>.

Objects from the Eta Funayama Tumulus. e-Museum: National Treasures & Important Cultural Properties of National Institutes for Cultural Heritage, Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://emuseum.nich.go.jp/detail?content_base_id=100199&content_part_id=036&content_pict_id=0&langId=en&webView=.

Objects from the Niizawa Senzuka 126gō Tumulus. e-Museum: National Treasures & Important Cultural Properties of National Institutes for Cultural Heritage, Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://emuseum.nich.go.jp/detail?&langId=en&webView=&content_base_id=100602&content_part_id=0&content_pict_id=0.

Ōzuka Kofun (in Fukuoka) - Passage Grave in Japan in Kyūshū. 2023. The Megalithic Portal. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.megalithic.co.uk/article.php?sid=19929>.

Ōzuka Decorative Tumulus Museum. Keisen Town Fukuoka. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.town.keisen.fukuoka.jp/shisetsu/kofun/ouzuka_story.php.

Ōzuka Ancient Burial Mound. Visit Fukuoka - Fukuoka Prefecture Official Travel Guide. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.crossroadfukuoka.jp/en/spot/13019>.

Park Summary. Yoshinogari Historical Park. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.yoshinogari.jp/en/information/overview/>.

[Photo] Gaya Earthenware Pottery Discovered in South Gyeongsang Province. 2019. Hankyoreh. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://english.hani.co.kr/arti/english_edition/e_entertainment/895664.html.

Pine, Leslie Gilbert. Genealogy. 2024. Encyclopædia Britannica. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/genealogy>.

Pot-Shaped Earthenware. e-Museum: National Treasures & Important Cultural Properties of National Institutes for Cultural Heritage, Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://emuseum.nich.go.jp/detail?langId=en&webView=&content_base_id=100576&content_part_id=0&content_pict_id=0.

Prehistory and Ancient History. National Museum of Korea. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.museum.go.kr/site/eng/showroom/list/760?showroomCode=DM0004>.

Reconstructed Buildings Information. Yoshinogari Historical Park. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.yoshinogari.jp/en/introduction/restore/>.

Sang, Seung Yeon; Clements, Rebekah. 2022. Technology Brought by Korean Potters. Stories of Clay. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://aftermath.uab.cat/stories-of-clay/room/room-3/>.

Saw Knife. National Museum of Korea. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.museum.go.kr/site/eng/showroom/760/view?relicId=27008>.

Seven-Foot Sword Unearthed from 1,600-Year-Old Burial Mound in Japan. 2023. Smithsonian Magazine. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.smithsonianmag.com/smart-news/massive-sword-and-mirror-unearthed-from-1600-year-old-burial-mound-in-japan-180981588/>.

Shamaness Haniwa. Middlebury College Museum of Art Visual descriptions highlights tour. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://sites.middlebury.edu/museumvisualdescriptions/shamaness-haniwa/>.

Sue Pottery. Nara National Museum. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.narahaku.go.jp/english/collection/1195-1.html>.

Suzuki, Krys. Jigokudani: A Look at Japan's Volcanic 'Hell Valleys.' 2020. Unseen Japan. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://unseen-japan.com/jigokudani-hell-valleys-japan/#Fire_Gods_and_Volcano_Worship.

Svatyně Ise. Wikipedia. 2020. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Svatyn%C4%9B_Ise.

Tall Perforated Stand. The Metropolitan Museum of Art. [online; cit. 2024-04-28].
Dostupné z: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/717926>.

The Development of Sue Ware Pottery. Tokyo National Museum. [online; cit. 2024-04-28].
Dostupné z: https://www.tnm.jp/modules/r_free_page/index.php?id=1597&lang=en.

The Gaya Confederacy: A History of Co-Existence in Ancient East Asia. 2023. Special Exhibition at the Kyushu National Museum. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.kyuhaku.jp/en/exhibition/exhibition_s67.html.

The Expansion of Yamato into the Kanto. 2004. Emishi, Kofun culture and the expansion of Yamato. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://emishi-ezo.net/emishi_kofun.html.

Three States Era. The War Memorial Of Korea. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.warmemo.or.kr:8443/Eng/E20000/E20100/E20102/html>.

Tomio Maruyama Tumulus: Serpentine Sword and Shield-Shaped Mirror of Exceptional Quality Discovered in Nara. 2023. Japan Forward. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://japan-forward.com/tomio-maruyama-tumulus-serpentine-sword-and-shield-shaped-mirror-of-exceptional-quality-discovered-in-nara/>.

Toya, Manabu. Nature Worship in Old Shintō. 2017. nippon.com. [online; cit. 2024-04-28].
Dostupné z: <https://www.nippon.com/en/views/b05213/>.

Traditional Japanese Anagama Kiln Fired up at Wytham. 2015. BBC News. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-england-oxfordshire-33850516>.

[Treasures of Fukuoka] No. 2 Excavated Artifacts from Chikuzen Yoshitake Ruins. 2020. 福岡市博物館ブログ - Fukuoka City Museum. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://fcmuseum.blogspot.com/2020/10/treasures-of-fukuokano-2-excavated.html>.

[Visual History of Korea] Gaya Kingdom of Korea with Formidable Culture and Enduring Legacy. 2022. The Korea Herald. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.koreaherald.com/view.php?ud=20220707000788>.

Vlisides, Victoria. Otaue Rice Planting Festival. 2020. GaijinPot Travel. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://travel.gaijinpot.com/otaue-rice-planting-festival/>.

Weapons and Armor - Artifacts from Nonaka Kofun. Nonaka Kofun-Project for the Preservation and Utilization of Artifacts from Nonaka Kofun. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.let.osaka-u.ac.jp/kouko/nonaka/en/about/about02_01.html.

Wiener, James Blake. Bird Haniwa. 2017. World History Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/image/6526/bird-haniwa/>.

Wiener, James Blake. Haniwa House. 2017. World History Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/image/6510/haniwa-house/>.

Wiener, James Blake. Horn-Shaped Vessel from Japan. World History Encyclopedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/image/7802/horn-shaped-vessel-from-japan/>.

Woffinden, Jo. Jōmon: Dynamic Ceramic Vessels from Early Japan (縄文土器). 2013. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://jowoffinden.wordpress.com/2013/01/12/jomon-ceramics/>.

Yamato Kingship. 2024. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Yamato_Kingship.

Yamatonoaya Clan. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Yamatonoaya_clan.

Yayoi Bells. 2016. The Trustees of the British Museum. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/image/4616/yayoi-bells/>.

Yu, A. C. Amenohiboko - Japanese Wiki Corpus. Amenohiboko - Japanese Wiki Corpus. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.japanesewiki.com/Shinto/Amenohiboko.html>.

Yu, A. C. Hokenoyama-Kofun Tumulus (a Keyhole-Shaped Mound in Sakurai City, Nara Prefecture). Japanese Wiki Corpus. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: [https://www.japanesewiki.com/building/Hokenoyama-kofun%20Tumulus%20\(a%20keyhole-shaped%20mound%20in%20Sakurai%20City,%20Nara%20Prefecture\).html](https://www.japanesewiki.com/building/Hokenoyama-kofun%20Tumulus%20(a%20keyhole-shaped%20mound%20in%20Sakurai%20City,%20Nara%20Prefecture).html).

甕棺墓列 . 吉野ヶ里歴史公園 . [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.yoshinogari.jp/introduction/restore/kamekanboretsu/>.

가야. 나무위키. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://namu.wiki/w/가야>.

가야사 정리. 역사이야기 - 가야사 정리. 2017. S&H 연구원. [online; cit. 2024-04-28].

Dostupné z: http://www.sorbon21.com/index.php?mid=history&listStyle=viewer&document_srl=56279.

가야의 신앙과 풍속 - 산악신앙. 우리역사넷. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z:

http://contents.history.go.kr/mobile/nh/view.do?levelId=nh_007_0100_0020_0020_0030#ftid_852.

가야의 신앙과 풍속 - 태양신앙. 우리역사넷. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z:

http://contents.history.go.kr/mobile/nh/view.do?levelId=nh_007_0100_0020_0020_0020.

김광언. 매사냥. 한국민족문화대백과사전. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z:

<https://encykorea.aks.ac.kr/Article/E0017949>.

김도영. 삼국시대 용봉문환두대도의 계보와 기술 전파. 2014. 백제역사유적지구

디지털 아카이브. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: [http://archive.baekje-](http://archive.baekje-heritage.or.kr/site/kr/html/sub2/02010205.html?mode=V&card_id=2987)

[heritage.or.kr/site/kr/html/sub2/02010205.html?mode=V&card_id=2987](http://archive.baekje-heritage.or.kr/site/kr/html/sub2/02010205.html?mode=V&card_id=2987).

고령가야. 2023. Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z:

<https://ko.wikipedia.org/wiki/%EA%B3%A0%EB%A0%B9%EA%B0%80%EC%95%BC>.

과 (무기). Wikipedia. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z:

[https://ko.wikipedia.org/wiki/%EA%B3%BC_\(%EB%AC%B4%EA%B8%B0\)](https://ko.wikipedia.org/wiki/%EA%B3%BC_(%EB%AC%B4%EA%B8%B0)).

김해지역 구릉서 청동기시대 구획지석묘 다수 확인. 2022. 아시아투데이: 아투시티뉴스. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.asiatoday.co.kr/view.php?key=20220407010003852>.

기문(己 汶). 한국민족문화대백과사전. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://encykorea.aks.ac.kr/Article/E0008230>.

김선숙. 김해 대성동 고분군(金海 大成洞 古墳群). 한국민족문화대백과사전. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://encykorea.aks.ac.kr/Article/E0010976>.

김성문 기자 겸. 살아 있는 대가야. 2023. 코리아프라임뉴스. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.koreaprimenews.com/news/articleView.html?idxno=2039>.

김영신 . 무덤으로 보는 전성기 대가야의 장례문화. 2017. 한국문화홍보서비스. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.kocis.go.kr/koreanet/view.do?seq=7449&page=1&pageSize=10&photoPageSize=6&totalCount=0&searchType=&searchText=&cateCode=>.

대성동 고분군. 가야고분군추진단. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <http://www.gayatumul.kr/gayatomb/daeseongdong.php>.

동물형토기 (動物形土器). 한국민족문화대백과사전. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://encykorea.aks.ac.kr/Article/E0016479>

도질 토기. 부산역사문화대전. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://busan.grandculture.net/Contents?local=busan&dataType=01&contents_id=GC04205447.

말이산 고분군. 가야고분군추진단. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <http://www.gayatumul.kr/gayatomb/marisan.php>.

문헌에 보이는 가야의 종교 - 도교. 우리역사넷. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: http://contents.history.go.kr/mobile/nh/view.do?levelId=nh_007_0100_0020_0010_0030.

문헌에 보이는 가야의 종교 - 유교. 우리역사넷. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: http://contents.history.go.kr/mobile/nh/view.do?levelId=nh_007_0100_0020_0010_0020#ftid_841).

백제·야마토와의 접근과 중개외교 - 대야마토왜관계의 시작. 우리역사넷. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: http://contents.history.go.kr/mobile/nh/view.do?levelId=nh_007_0090_0010_0030.

서영남. 마문장경호. 부산역사문화대전. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://busan.grandculture.net/Contents?local=busan&dataType=01&contents_id=GC04201858.

송학동 고분군. 가야고분군추진단. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <http://www.gayatumuli.kr/gayatomb/songhagdong.php>.

순장풍속. 우리역사넷. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: http://contents.history.go.kr/mobile/nh/view.do?levelId=nh_007_0100_0020_0030_0010_0020.

옥전고분군. 가야고분군추진단. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <http://www.gayatumuli.kr/gayatomb/ogjeon.php>.

유곡리와 두락리 고분군. 가야고분군추진단. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <http://www.gayatumuli.kr/gayatomb/yugogli.php>.

인주설화(人柱說話). 한국민족문화대백과사전. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://encykorea.aks.ac.kr/Article/E0047038>.

일본서 ‘고조선 식’, 탁자형 고인돌 첫 발견. 2016. 헤럴드경제. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://v.daum.net/v/20160117214502223>.

이종호. 우리 마을 기네스 <58> 창녕 교동과 송현리 고분군. 2022 국제신문. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.kookje.co.kr/news2011/asp/newsbody.asp?code=1600&key=20120824.22030195816>.

이용재. [특집]해상왕국 소가야 찬란한 역사 잠든 곳. 2023. 경남일보 - 우리나라 최초의 지역신문. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.gnnews.co.kr/news/articleView.html?idxno=537679>.

장례 풍속 - 부장 풍속. 우리역사넷. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: http://contents.history.go.kr/mobile/nh/view.do?levelId=nh_007_0100_0020_0030_0010#ftid_856.

지산동 고분군. 가야고분군추진단. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <http://www.gayatumul.kr/gayatomb/jisandong.php>.

창녕서 쏟아져나온 황금유물들... 비화가야의 비밀[이한상의 비밀의 열쇠]. 2023. 동아일보. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.donga.com/news/Opinion/article/all/20230731/120505402/1>.

[한국의 인디아나존스들]열쇠구멍 닮은 ‘장고분’... 고대 韓日교류 비밀의 문 열까. 동아일보, December 13, 2016. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.donga.com/news/Culture/article/all/20161214/81825779/1>.

태양숭배(太陽崇拜). 한국민족문화대백과사전. [online; cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://encykorea.aks.ac.kr/Article/E0058989>.

7.3. Ostatní zdroje

Gimhae Gaya Theme Park (originál: 김해 수로왕릉과 가야테마파크) Navštíveno: 17. ledna 2023.

Lotte World Folk Museum (originál: 롯데월드 민속박물관) Navštíveno: 5. srpna 2023.

8. Seznam příloh

- Obr. 1: Kaja v raném období
- Obr. 2: Kaja v pozdním období
- Obr. 3: Kresba lotusu na stropě hrobky Koari
- Obr. 4: Mohyla Täsöng-dong
- Obr. 5: Nálezy z mohyl Täsöng-dong
- Obr. 6: Výhled na mohyly Marisan
- Obr. 7: Nálezy z mohyl Marisan
- Obr. 8: Mohyly Okčön
- Obr. 9: Nálezy z mohyl Okčön
- Obr. 10: Koňská helma z mohyl Okčön
- Obr. 11: Zlaté náušnice z mohyl Okčön
- Obr. 12: Mohyly Čisan-dong
- Obr. 13: Nálezy z mohyl Čisan-dong
- Obr. 14: Mohyly Songhak-dong
- Obr. 15: Pohled na interiér hrobky č. 2 z mohyl Songhak-dong
- Obr. 16: Pohled na interiér hrobky krále Murjönga
- Obr. 17: Nálezy z mohyl Songhak-dong
- Obr. 18: Jedna z mohyl Jugok-ri a Turak-ri
- Obr. 19: Nálezy z mohyl Jugok-ri a Turak-r)
- Obr. 20: Panoramatický pohled na skupinu hrobek rozmístěných v oblasti Kjö a Songhjön, pod pevností hory Mokma
- Obr. 21: Pohled na mohylu. č. 39 shora
- Obr. 22: Song Hjöni
- Obr. 23: Meč z Tä Kaja
- Obr. 24: Zlaté náušnice z Tä Kaja
- Obr. 25: Korejské zploštělé sekery
- Obr. 26: Železná nádoba z hrobky Jangdong-ri #162
- Obr. 27: Čínská bronzová zrcadla z hrobky Jangdong-ri #162
- Obr. 28: Hrobka v oblasti Kwangžu
- Obr. 29: Hrobka Ózuka kofun, Fukuoka
- Obr. 30: Kameninová keramika z Kaji
- Obr. 31: Stoupající pece

- Obr. 32: Schéma stoupající pece
- Obr. 33: Schéma pece *anagama*
- Obr. 34: Pec *anagama*
- Obr. 35: *Mamun čangkjōnkho*
- Obr. 36: *Hangari*
- Obr. 37: Zásobnice
- Obr. 38: Zásobnice
- Obr. 39: Podstavec
- Obr. 40: Podstavec
- Obr. 41: Roh nalezený v hrobce Šišuzuka, prefektura Fukudži, 6. stol.
- Obr. 42: Hrnc a hořák zdobený hlavami zvířat (zřejmě jelenů)
- Obr. 43: Kachní keramika
- Obr. 44: Jílová figurka hrající na *kajagūm*
- Obr. 45: Figurativní keramika z Haman
- Obr. 46: Rituální předmět v podobě domu
- Obr. 47: Bronzové dýky bez rukojeti
- Obr. 48: Dýková sekera *kwa / mugi*
- Obr. 49: Přilba pod vlivem Kogurja
- Obr. 50: Přilba v mongolském stylu
- Obr. 51: Plátový kyrys
- Obr. 52: Lamelové brnění
- Obr. 53: Koňské brnění z 5. století vykopané v Hamanu
- Obr. 54: Meče; (zleva) meč se stříbrnými ornamenty, čtverný meč s motivem listu, meč s motivem draka a fénixe
- Obr. 55: Zlatá koruna z Kaji
- Obr. 56: Různé zlaté náušnice z Kaji
- Obr. 57: Zlaté náušnice z Japonska
- Obr. 58: *Minūlsō*
- Obr. 59: Bronzová zrcadla
- Obr. 60: Bronzový rituální předmět
- Obr. 61: Bronzový zvonek
- Obr. 62: Mapa rozmístění kofunů větších než 100 m
- Obr. 63: Mapa Japonska v období kofun a místa pod vládou Jamato
- Obr. 64: Dolmen z Kjúšú

- Obr. 65: Typy dřevěných rakví
- Obr. 66: Vertikální komorová hrobka Liu Fej, krále čínského *Džiangdu*, 128 př.n.l.
- Obr. 67: Mapa historického parku s rekonstrukcí osady Jošinogari
- Obr. 68: Rekonstruovaná osada Jošinogari
- Obr. 69: Mapa pohřebiště s náspej
- Obr. 70: Interiér náspej Jošinogari
- Obr. 71: Řady pohřebních nádob
- Obr. 72: Pohřební nádoby
- Obr. 73: Lidské ostatky nalezené v pohřební nádobě v Jošinogari
- Obr. 74: Meč a korálky z pohřební nádoby #1002
- Obr. 75: Náramky z mušlí
- Obr. 76: Dýky nalezené v Jošinogari
- Obr. 77: Nálezy z pohřebiště Jošitake Takagi
- Obr. 78: Ptačí perspektiva části Mozu s hrobkou císaře Nintoku
- Obr. 79: Zrcadlo ve tvaru štítu z hrobky Tomio Marujama
- Obr. 80: Nástěnné malby hrobky Ózuka
- Obr. 81: Interiér hrobky Gorójama
- Obr. 82: Hrobka Fudžinoki
- Obr. 83: Zadní část sedlového oblouku
- Obr. 84: Keramika období *džómon*
- Obr. 85: Rozdíl korejské keramiky *mumun* (horní) a japonské keramiky *jajoi* (spodní)
- Obr. 86: *Hadži* napařovák
- Obr. 87: Raná keramika *sue* (1–11) a *hadži* (14–19) nalezená ve městě Udži
- Obr. 88: (zleva) Zapuštěná pec s přírodní střechou, polozapuštěná pec s přírodní střechou, povrchová pec s uměle vytvořenou střechou
- Obr. 89: Skladovací nádoba z 2 – 4. století z oblasti Kinki dekorovaná otisky mušlí
- Obr. 90: Skladovací nádoba nalezená v Nagoje, 3. století
- Obr. 91: Podstavec nalezený v Jamagimotu, v prefektuře Nara
- Obr. 92: Scéna zápasu *sumo*
- Obr. 93: Lovecká scéna
- Obr. 94: Stavební / lovecká scéna
- Obr. 95: Nádoba z kofunu Nišimijajama
- Obr. 96: Nádoba s figurkami
- Obr. 97: Figurka prasete

- Obr. 98: Figurka ptáka
Obr. 99: Figurka jelena
Obr. 100: *Haniwa* válečníka
Obr. 101: *Haniwa* šamanky
Obr. 102: *Haniwa* prasete
Obr. 103: *Haniwa* koně
Obr. 104: *Haniwa* koně
Obr. 105: *Haniwa* opice
Obr. 106: *Haniwa* ptáka
Obr. 107: *Haniwa* jelena
Obr. 108: *Haniwa* koně
Obr. 109: *Haniwa* lodi
Obr. 110: *Haniwa* meče
Obr. 111: *Haniwa* domu
Obr. 112: Fragment válcovité *haniwa*
Obr. 113: Krátký kyrys
Obr. 114: Nýtovaný kyrys
Obr. 115: Vidlicový kyrys
Obr. 116: Přilby s hledím
Obr. 117: Ozdoby přileb
Obr. 118: Ceremoniální bronzové meče z 2. – 3. století
Obr. 119: *Curugi* s jílcem ve tvaru *vadžry*
Obr. 120: Meče čokuto ze 6. století
Obr. 121: Bronzová hlavice s ozdobou
Obr. 122: Železná ostří kopí
Obr. 123: *Šičišitó*
Obr. 124: Náušnice z hrobky krále Murjōnga
Obr. 125: Náušnice z kofunu Funajama
Obr. 126: Náušnice z kofunu Funajama
Obr. 127: Část ozdoby hlavy
Obr. 128: Ozdoba hlavy pocházející z Pākče
Obr. 129: Pozlacené bronzové koruny / ozdoby hlavy stylu Pākče
Obr. 130: Šperky nalezené v Nízawa Senzuka
Obr. 131: Ozdoby do vlasů

- Obr. 132: Prsteny nalezené v kofunu Nízawa Senzuka
- Obr. 133: *Bataku*; zřejmě pro ozdobení koně
- Obr. 134: *Dótaku* z prefektury Wakajama
- Obr. 135: Zpodobnění jelena a jiných zvířat (možná želvy) na *dótaku* z prefektury Šimane
- Obr. 136: Zrcadlo z Han
- Obr. 137: Popis reliéfních obrazců na zrcadle
- Obr. 138: Zrcadlo loveckého vzoru z Gunmy
- Obr. 139: Pohyb obyvatel z jižní části Korejského poloostrova na Kjúšú během raného období *jajoi*
- Obr. 140: Rozložení vesnice Andžu
- Obr. 141: Japonská keramika nalezená v hrobce Songhak-dong č. 1
- Obr. 142: Komorové hrobky japonského původu v Kimhã
- Obr. 143: Otisk stély v Národním muzeu Kjúšú
- Obr. 144: Lokace Korjõng Kaji
- Obr. 145: Mapa sídel *toraidžinů*